

EKONOMİK RAPOR

2006

TOBB

EKONOMİK RAPOR

2006

TOBB Yayın No: 2007-45

Tasarım : Danajans
Basım : impress baskı tesisleri

SUNUŞ

Yeni binyıla art arda gelen iki ekonomik krizle giren ÷lkemiz, uygulamaya konulan programlar ile 2002 yılından itibaren hızlı bir toparlanma sürecine girmiştir. Bu süreçte toplumun her kesimi, özellikle de Türk özel sektörü büyük sıkıntılarla karşı karşıya kalmış, ancak beş yıllık sürenin sonunda geldiğimiz nokta katlanılan sıkıntılara değmiştir. İçinde bulunduğumuz dönemde, hem krizlerin etkileri büyük ölçüde ortadan kalkmış hem de kronikleşmiş sorunlar çözüm yoluna girmiştir.

Beş yıllık dönemde ekonomide yüksek ve istikrarlı bir büyüme performansı yakalanmıştır. Yıllık ortalama yüzde 7,5 büyüme ile Türkiye'nin uzun dönemli ortalama büyüme hızının oldukça üzerine çıkılırken, toplamda ekonomimiz yüzde 43,2 büyümüştür. Büyümede sağlanan bu başarı özel sektör yatırımları ve verimlilik artışlarından kaynaklanmıştır. Yüksek hızlı büyümenin özel sektör kaynaklı olması, büyümenin sürdürülebilirliğine yönelik güveni artırırken, bizim için de ayrı bir mutluluk kaynağı olmuştur.

Bu dönemde yüksek oranlı büyümenin yanı sıra diğer alanlarda da olumlu gelişmeler yaşanmıştır. Her şeyden önce, yaşadığımız ekonomik krizlerin en önemli nedenlerinden olan kamu açıklarında ve enflasyonda gör÷len iyileşme ÷lkemiz için büyük bir kazanım olmuştur. Disiplinli maliye ve para politikası uygulamaları ile bütçe denkliliğine yaklaşılırken, enflasyon tek haneli rakamlara gerilemiştir. Yüksek büyümeyeyle birlikte güçlü bir ihracat hamlesi gerçekleştirilmiş, yıllık ihracat beş yıl önceki düzeyinin üç katına yaklaşmıştır.

Ekonomik alanda yaşanan bu gelişmeler iç ve dış aktörlerin beklentilerini olumlu yönde etkilemiştir. Türk özel sektöründe güçlü bir yatırım hamlesi başlamış, ayrıca beş yıllık dönemde ÷lkemize otuz altı milyar dolarlık uluslararası doğrudan yabancı sermaye girişi gerçekleşmiştir.

2001 krizinden bu yana ekonomik alanda elde ettiğimiz başarılar, aşamayacağımız hiçbir problemin olmadığını hepimize göstermiştir. Ancak bütün bu olumlu gelişmelere ve makro ekonomik alanda sağlanan iyileşmelere rağmen ekonomimiz kırılganlık sürecinden çıkmış değildir. 2006 yılı Mayıs ayında gelişmiş ÷lkelere kaynaklanan finansal dalgalanmanın ÷lkemizde enflasyon ve faiz oranları üzerinde yukarı yönde oluşturduğu baskı bunun en belirgin işareti olmuştur.

Ekonomimizdeki kırılganlık endişelerini gündemde tutan en önemli olgu, cari işlemler açığındaki hızlı artış ve açığın ulaştığı düzeydir. 2006 yılı itibariyle cari açık rekor düzeyde artarken milli gelire oranı da yüzde 8'e yaklaşmıştır. Bu düzeyde bir cari açık mevcut koşullar altında finanse edilebilse de uzun vadede sorun yaratabilecektir. Bu nedenle cari açığı düşürmeye yönelik yapısal tedbirler bir an önce alınmalıdır. Bu çerçevede uzun süredir her fırsatta dile getirdiğimiz sanayi bilgi sisteminin en kısa sürede oluşturulması büyük önem arz etmektedir. Sanayi bilgi sisteminden elde edilecek bilgiler ışığında, ihracata yönelik ve ileri teknoloji içeren yeni bir sanayi politikasının uygulamaya konulması gerekmektedir.

Son yıllarda özel sektör, artan yatırım harcamalarını fonlamak için küresel piyasalarda kredi maliyetlerinin düşmesi sonucu yoğun bir şekilde dış piyasalara yönelmiştir. Buna bağlı olarak dış borç stoku içinde kamu kesiminin payı azalırken, özel sektörün payı artmıştır. Şirketlerimizin uygun koşullarla finansman temin etmek için dış piyasalara yönelmeleri elbette kaçınılmaz ve son derece akılcıdır. Ancak, ülkemizde dalgalı kur politikası uygulandığından döviz kurlarındaki olası dalgalanmalar karşısında kazancı dövize endeksli olmayan şirketlerimiz kur riski ile karşılaşabileceklerini göz önünde bulundurmalı ve oluşabilecek risklere karşı risk yönetim ilkeleri çerçevesinde gerekli korunma önlemlerini almalıdır.

Ülkemizde acil çözüm bekleyen problemlerin en önemlilerinden biri işsizliktir. İstihdam yaratma potansiyelimiz mevcut işsizliği istenilen ölçüde azaltamamaktadır. Oysa işsizlik, insanlarımızın üretici ve yaratıcı güçlerini ekonomi dışına itmekte ve birçok sosyal sorunu da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle istihdamı teşvik edici politikalar uygulamaya konulmalıdır. Ücret dışı istihdam ve enerji maliyetleri aşağı çekilmeli, işgücü mevzuatı katılıklarını iyileştirmeye yönelik düzenlemeler bir an önce gerçekleştirilmelidir.

Beş yıl boyunca elde ettiğimiz kazanımların korunması ve ileriye taşınması için önümüzdeki dönemde, reform süreci rehavete kapılmadan devam ettirilmeli, özellikle kamu yönetimi, hukuk, eğitim, sosyal güvenlik ve vergi reformları en kısa sürede tamamlanmalıdır.

Ülkemiz şu anda bir sıçrama noktasındadır. Bu noktada atacağımız adımlar ve gerçekleştireceğimiz yapısal reformlarla toplayacağımız enerji, ülkemizin geleceğini şekillendirecektir.

Yapısal reformları tamamlamış bir Türkiye, ekonomisinin kurumsal alt yapısını modernleştirerek hedeflediği muasır medeniyet düzeyine ulaşacaktır.

Bu düşüncelerle ekonomik raporumuzun Camiamıza ve ilgililere yararlı olmasını dilerim.

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU
Başkan

TOBB YÖNETİM KURULU

Başkan	M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU
Başkan Yrd.	Zafer ÇAĞLAYAN
Başkan Yrd.	Bülent KOŞMAZ
Başkan Yrd.	Faik YAVUZ
Başkan Yrd.	Halim METE
Başkan Yrd.	Hüseyin ÜZÜLMEZ
Sayman Üye	İbrahim ÇAĞLAR
Üye	Nejat KOÇER
Üye	Fethi ÇOŞKUNTUNCEL
Üye	İlhan PARSEKER
Üye	Fahrettin AKYIL
Üye	Tamer TAŞKIN
Üye	Şadan EREN
Üye	Mustafa YARDIMCI
Üye	Kemal ÖZGEN
Genel Sekreter	İsmail KÖKSAL

EKONOMİK RAPORU İNCELEME KOMİSYONU

Başkan	Ahmet ÖZÜNLÜ
Başkan Yrd.	Tacettin PİRİNÇ
Sözcü	Ferhat ÇAĞLAYAN
Raportör	Ersin KAÇAR
Üye	Mehmet ERKEKLİ
Üye	Mehmet KARACA
Üye	Mehmet TEKİNÖZ
Üye	Mustafa HELVACIOĞLU
Üye	Süleyman KUTLU

HAZIRLAYANLAR

Murat AYDIN	Ekonomik Araştırmalar ve İstatistik Müdürü
Serpil MERT	Ekonomik Araştırmalar ve İstatistik Müdürlüğü - Uzman
Sema KAYNAK	Ekonomik Araştırmalar ve İstatistik Müdürlüğü - Uzman
Mücahit SARITAŞ	Ekonomik Araştırmalar ve İstatistik Müdürlüğü - Uzman Yrd.
Z. Özlem GÜRDEMİR	Ekonomik Araştırmalar ve İstatistik Müdürlüğü - Uzman Yrd.

İÇİNDEKİLER

I. GENEL DEĞERLENDİRME	1
A. DÜNYA EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER	2
B. TÜRKİYE EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER	8
II. RAKAMLARLA TÜRKİYE EKONOMİSİ	17
A. BÜYÜME	18
1. Gayri Safi Milli Hasıla	18
2. Sektörel Gelişmeler	25
a. Tarım	25
b. Sanayi	28
c. Hizmetler	41
3. Yatırımlar	49
B. PARASAL VE MALİ GELİŞMELER	57
1. Fiyat Hareketleri ve Enflasyon	57
2. Para, Banka ve Sermaye Piyasası	62
3. Kamu Maliyesi	76
a. Merkezi Yönetim Bütçesi	77
b. Kamu İktisadi Teşebbüsleri	83
c. Fonlar	83
d. Kamu Finansman Açığı	83
e. Özelleştirme	85
f. İç Borçlar	86
C. DIŞ EKONOMİK GELİŞMELER	89
1. Dış Ticaret	89
a. İhracat	91
b. İthalat	93
c. Ülke Gruplarına Göre Dış Ticaret	95
d. Komşu Ülkelerle Dış Ticaret	99
2. Döviz Kurları	100
3. Ödemeler Dengesi	104
4. Uluslararası Doğrudan Yatırım	107
5. Dış Borçlar	111
III. SOSYAL GELİŞMELER	115
1. Nüfus	116
2. İstihdam	116
3. Çalışma Hayatı	120
4. Ücretler	122
IV. TÜRKİYE EKONOMİSİNDE HEDEFLER VE GERÇEKLEŞMELER	125
V. EKONOMİK VE SOSYAL GÖSTERGELER	131

TABLolar

Tablo 1: Dünya Üretimi	.2
Tablo 2: Bazı AB Ülkeleri ve Türkiye'ye İlişkin Temel Ekonomik Göstergeler	.4
Tablo 3: Dünya Ticaret Hacmi	.7
Tablo 4: Gayri Safi Milli Hasıla (1987 Yılı Üretici Fiyatlarıyla)	.18
Tablo 5: Gayri Safi Milli Hasıla (Cari Üretici Fiyatlarıyla)	.20
Tablo 6: Harcamalar Yöntemiyle Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (1987 Yılı Fiyatlarıyla)	.21
Tablo 7: Harcamalar Yöntemiyle Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (Cari Fiyatlarla)	.22
Tablo 8: Sektörlerin GSYİH İçindeki Payları	.22
Tablo 9: Kişi Başına Gelir	.24
Tablo 10: Seçilmiş Tarla Bitkileri Üretimi	.25
Tablo 11: Seçilmiş Meyveler Üretimi	.26
Tablo 12: Seçilmiş Sebzeler Üretimi	.27
Tablo 13: Tarımsal Destekleme Ödemeleri	.27
Tablo 14: Sanayi Sektörü Katma Değerindeki Değişim Oranları	.28
Tablo 15: Sanayi Sektörü Katma Değerinin GSYİH İçindeki Payı	.28
Tablo 16: Sanayi Üretim Endeksi ve Değişim Oranları	.28
Tablo 17: Madencilik Üretim Endeksi ve Değişim Oranları	.29
Tablo 18: Alt Sektörler İtibariyle Madencilik Üretim Endeksi	.29
Tablo 19: Alt Sektörler İtibariyle Madencilik Üretim Endeksi Değişim Oranları	.30
Tablo 20: İmalat Sanayi Üretim Endeksi ve Değişim Oranları	.31
Tablo 21: Sektörler İtibariyle İmalat Sanayi Üretim Endeksi	.31
Tablo 22: Sektörler İtibariyle İmalat Sanayi Üretim Endeksi Değişim Oranları	.31
Tablo 23: İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranları	.32
Tablo 24: Seçilmiş Sanayi Maddelerinin Üretimi	.35
Tablo 25: Seçilmiş Dayanıklı Tüketim Mallarının Üretimi	.36
Tablo 26: Seçilmiş Dayanıklı Tüketim Mallarının Satışı	.36
Tablo 27: Enerji Üretim Endeksi ve Değişim Oranları	.37
Tablo 28: Elektrik Enerjisi Üretiminin Enerji Kaynaklarına Göre Dağılımı	.38
Tablo 29: Elektrik Enerjisi Tüketiminin Kullanıcı Gruplarına Göre Dağılımı	.38
Tablo 30: Ticaret Borsaları İşlem Hacmi	.41
Tablo 31: Seçilmiş Ticaret Borsaları İşlem Hacimleri	.42
Tablo 32: Yeni Kurulan Şirketler	.43
Tablo 33: Kapanan Şirketler	.43
Tablo 34: Gerçek Kişilerde Tescil ve Terkinler	.43
Tablo 35: Protesto Edilen Senetler ve Karşılıksız Çekler	.44
Tablo 36: Gelen Yabancı-Çıkan Vatandaş Sayısı	.44
Tablo 37: Gelen Yabancı ve Çıkan Vatandaşların Amaçlarına Göre Dağılımı	.44
Tablo 38: Turizm Gelir-Gider Dengesi ve Ortalama Harcamalar	.46
Tablo 39: Türkiye Kalkınma Bankası'nca Turizm Sektörüne Tahsis Edilen ve Kullandırılan Krediler	.46

Tablo 40: Ulaştırma İstatistikleri	.48
Tablo 41: Sabit Sermaye Yatırımları	.49
Tablo 42: Sektörler İtibariyle Sabit Sermaye Yatırımları	.51
Tablo 43: Yapı Ruhsatına Göre Bina İnşaatı	.52
Tablo 44: Yapı Ruhsatına Göre Bina İnşaatı Değişim ve Payı	.52
Tablo 45: Yapı Kullanma İzin Belgesine Göre Bina İnşaatı	.53
Tablo 46: Yapı Kullanma İzin Belgesine Göre Bina İnşaatı Değişim ve Payı	.53
Tablo 47: Yatırım Teşvik Belgelerinin Sektörel Dağılımı	.54
Tablo 48: Yatırım Teşvik Belgelerinin Mahiyetlerine Göre Dağılımı	.55
Tablo 49: Yatırım Teşvik Belgelerinin Bölgesel Dağılımı	.56
Tablo 50: Tüketici Fiyatları Endeksi	.58
Tablo 51: Özel Kapsamlı Tüketici Fiyatları Endeksi	.60
Tablo 52: Aylar İtibariyle Üretici Fiyatları Endeksi	.60
Tablo 53: Üretici Fiyatları Endeksi	.62
Tablo 54: Para Politikası Hedefleri	.63
Tablo 55: Para Arzı (M1)	.64
Tablo 56: Para Arzı (M2)	.65
Tablo 57: Parasal Gelişmeler	.65
Tablo 58: Mevduat Bankalarındaki Mevduat	.67
Tablo 59: Döviz Tevdiat Hesabı ve Vadeli Mevduat	.67
Tablo 60: Banka Kredileri	.68
Tablo 61: Uluslararası Rezervler	.70
Tablo 62: Merkez Bankası Rezervleri ve İthalatı Karşılama Oranı	.70
Tablo 63: Türk Bankacılık Sisteminde Banka, Şube ve Personel Bilgileri	.71
Tablo 64: Menkul Kıymet İhraç İzinleri	.72
Tablo 65: Özel Kesim Menkul Kıymet İhraç İzinleri	.74
Tablo 66: İkinci El Piyasalarda İşlem Hacmi	.74
Tablo 67: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası	.75
Tablo 68: Genel Devlet Gelirleri	.76
Tablo 69: Genel Devlet Harcamaları	.77
Tablo 70: Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri	.78
Tablo 71: Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri	.80
Tablo 72: Vergi Yükü	.80
Tablo 73: Vergi Esnekliği Katsayıları	.80
Tablo 74: Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri	.82
Tablo 75: İşletmecî KİT Finansman Dengesi	.83
Tablo 76: Fon Dengesi	.84
Tablo 77: Kamu Kesimi Borçlanma Gereği	.84
Tablo 78: Özelleştirme İşlemleri	.85
Tablo 79: İç Borç Stoku	.86
Tablo 80: İç Borç Vade ve Faiz Oranları	.88
Tablo 81: İç Borç Döviz/Faiz Yapısı	.88

Tablo 82: İç Borç Stokunun Alıcılara Göre Dağılımı	.89
Tablo 83: Dış Ticaret Göstergeleri	.89
Tablo 84: Sektörlere Göre İhracat	.91
Tablo 85: Ana Mal Gruplarına Göre İhracat	.92
Tablo 86: İhracatımızda İlk On Fasil	.93
Tablo 87: Sektörlere Göre İthalat	.93
Tablo 88: Ana Mal Gruplarına Göre İthalat	.94
Tablo 89: İthalatımızda İlk On Fasil	.94
Tablo 90: Ülke Gruplarına Göre İhracat ve İthalat	.95
Tablo 91: Seçilmiş Ülke Gruplarına Göre İhracat ve İthalat	.96
Tablo 92: Ülke Gruplarına Göre Dış Ticaret Hacmi	.97
Tablo 93: Seçilmiş Ülke Gruplarına Göre Dış Ticaret Hacmi	.98
Tablo 94: En Çok İhracat Yapılan On Ülke	.98
Tablo 95: En Çok İthalat Yapılan On Ülke	.99
Tablo 96: Komşu Ülkelerle İhracat ve İthalat	.99
Tablo 97: Komşu Ülkelerle Dış Ticaret Hacmi	.100
Tablo 98: Yıllar İtibariyle Döviz Kurları	.102
Tablo 99: Döviz Kurları	.103
Tablo 100: Ödemeler Dengesi	.104
Tablo 101: Uluslararası Doğrudan Yatırım Girişleri (Filli Girişler)	.107
Tablo 102: Doğrudan Uluslararası Yatırım Girişlerinin Sektörel Dağılımı	.108
Tablo 103: Doğrudan Uluslararası Yatırım Girişlerinin Ülke Gruplarına Göre Dağılımı	.108
Tablo 104: Dış Borç Stoku	.111
Tablo 105: Türkiye Toplam Nüfusu, Yıllık Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu	.116
Tablo 106: Şehir-Köy Nüfusları ve Yıllık Nüfus Artış Hızları	.117
Tablo 107: Yurtiçi İşgücü Piyasası	.117
Tablo 108: İstihdamın Sektörel Dağılımı	.120
Tablo 109: İşçi Sayısı ve Sendikalaşma Oranları	.120
Tablo 110: Toplu İş Sözleşmelerinin Kapsadığı İşyeri ve İşçi Sayısı	.122
Tablo 111: Grev Uygulamaları	.122
Tablo 112: Lokavt Uygulamaları	.122
Tablo 113: Toplu İş Sözleşmesi Kapsamındaki İşçi Ücretlerinde Gelişmeler	.123
Tablo 114: Yıllar İtibariyle Günlük ve Aylık Brüt Asgari Ücretler	.123
Tablo 115: Memur Maaşlarında Gelişmeler	.124
Tablo 116: GSMH, GSYİH ve Sektörel Büyüme (Program Hedefi ve Gerçekleşme)	.126
Tablo 117: Sektörlerin GSYİH İçindeki Payları (Program Hedefi ve Gerçekleşme)	.127
Tablo 118: Deflatör ve Enflasyon (Program Hedefi ve Gerçekleşme)	.127
Tablo 119: Merkezi Yönetim Bütçesi (Bütçe Hedefi ve Gerçekleşme)	.128
Tablo 120: Cari İşlemler Dengesi (Program Hedefi ve Gerçekleşme)	.128
Ekonomik ve Sosyal Göstergeler	.132

GRAFİKLER

Grafik 1: Gayri Safi Milli Hasıla Büyüme Hızları	19
Grafik 2: GSYİH'nın Sektörel Dağılımı	23
Grafik 3: Kişi Başına Gelir	24
Grafik 4: İmalat Sanayi Üretim Endeksi	30
Grafik 5: Elektrik Enerjisi Üretiminin Enerji Kaynaklarına Göre Dağılımı	39
Grafik 6: Elektrik Enerjisi Tüketiminin Kullanıcı Gruplarına Göre Dağılımı	40
Grafik 7: Ticaret Borsaları İşlem Hacmi	41
Grafik 8: Protesto Edilen Senetler ve Karşılıksız Çekler	45
Grafik 9: Turizm Gelir ve Giderleri	47
Grafik 10: Kamu Kesimi Sabit Sermaye Yatırımları (2006)	50
Grafik 11: Yapı Ruhsatı ve Yapı Kullanma İzin Belgesine Göre Bina İnşaatı	53
Grafik 12: Yatırım Teşviklerinin Sektörel Dağılımı (2006)	54
Grafik 13: Yatırım Teşviklerinin Bölgesel Dağılımı (2006)	56
Grafik 14: Ana Harcama Grupları İtibariyle TÜFE Değişim Oranları	59
Grafik 15: Sektörler İtibariyle ÜFE Değişim Oranları	61
Grafik 16: Para Arzı Değişim Oranları	66
Grafik 17: Mevduat Bankalarındaki Mevduat ve Krediler ile DTH Değişim Oranları	69
Grafik 18: Uluslararası Rezervler	70
Grafik 19: Menkul Kıymet İhraç İzinleri	73
Grafik 20: Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi	79
Grafik 21: Vergi Yükü	81
Grafik 22: Vergi Esnekliği Katsayısı	81
Grafik 23: İç Borç Stoku	87
Grafik 24: Dış Ticaret	90
Grafik 25: İhracatın İthalatı Karşılama Oranı	91
Grafik 26: Cari İşlemler Dengesi	105
Grafik 27: Turizm ve İşçi Gelirleri	106
Grafik 28: Doğrudan Uluslararası Yatırım Girişlerinin Sektörel Dağılımı	109
Grafik 29: Doğrudan Uluslararası Yatırım Girişlerinin Ülke Gruplarına Göre Dağılımı	110
Grafik 30: Dış Borç Stoku	112
Grafik 31: Dış Borç Stokunun Borçlulara Göre Dağılımı	113
Grafik 32: Şehir ve Köy Nüfusları	118
Grafik 33: İşsizlik Oranları	119
Grafik 34: İstihdamın Sektörel Dağılımı	121

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ASEAN	Güneydoğu Asya Milletler Birliği
Bağ-Kur	Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu
ÇSGB	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
DGD	Doğrudan Gelir Desteği
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
DTH	Döviz Tevdiat Hesabı
EFTA	Avrupa Serbest Ticaret Birliği
FOB	Free On Board
GSMH	Gayri Safi Milli Hasıla
GSYİH	Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
HM	Hazine Müsteşarlığı
IMF	Uluslararası Para Fonu
İDO	İstanbul Deniz Otobüsleri A.ř.
İMKB	İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
KİT	Kamu İktisadi Teşebbüsü
MB	Maliye Bakanlığı
MKYF	Menkul Kıymet Yatırım Fonu
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
ÖİB	Özelleştirme İdaresi Başkanlığı
SAGP	Satın Alma Gücü Paritesi
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
SSK	Sosyal Sigortalar Kurumu
TBB	Türkiye Bankalar Birliği
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TDİ	Türkiye Denizcilik İşletmeleri A.ř.
THY	Türk Hava Yolları
TİSK	Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu
TKB	Türkiye Kalkınma Bankası
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TÜFE	Tüketici Fiyatları Endeksi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
ÜFE	Üretici Fiyatları Endeksi
YF	Yatırım Fonu
YP	Yabancı Para
YTL	Yeni Türk Lirası

I. GENEL DEĞERLENDİRME

A. DÜNYA EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER

Gelişmiş ülkelerde uygulanan genişletici makro ekonomik politikalarla 2003 yılında toparlanma sürecine giren dünya ekonomisinde 2004 yılında yüksek oranlı büyüme gerçekleşmiştir. 2004 yılında ülkeler genelinde yaşanan yüksek büyümeye rağmen yılın ikinci yarısından itibaren özellikle gelişmiş ülkelerin büyüme sürecinde bozulma başlamış ve bu eğilim 2005 yılında da devam etmiştir. 2005 yılında dünya büyüme oranı artan petrol fiyatları başta olmak üzere, yükselen faiz ve hisse senedi getiri oranları ve uluslararası siyasi arenadaki gerilimlerin de etkisi ile % 4,9 düzeyine gerilemiştir.

2006 yılında hem gelişmiş ülkelerde hem de gelişmekte olan ülkelerde büyüme ivme kazanmış, talep eğilimindeki artış mal ve hizmet fiyatları üzerinde baskıya neden olmuştur. Bu baskıyı engelleyerek enflasyonu kontrol altında tutmak isteyen pek çok gelişmiş ve gelişmekte olan ülke merkez bankaları yıl içinde sıkı para politikaları uygulamışlardır. Ancak, uygulanan sıkı para politikaları, Mayıs ayında finans piyasalarında yaşanan dalgalanma ve artan petrol ve metal fiyatlarına rağmen 2006 yılında dünya ekonomisindeki büyüme % 5,4 gibi oldukça yüksek düzeyde gerçekleşmiştir (Tablo1).

TABLO 1: DÜNYA ÜRETİMİ

	(Değişim %)			
	2004	2005	2006	2007 (1)
Dünya Üretimi	5,3	4,9	5,4	4,9
Gelişmiş Ülkeler	3,3	2,5	3,1	2,5
ABD	3,9	3,2	3,3	2,2
Japonya	2,7	1,9	2,2	2,3
Kanada	3,3	2,9	2,7	2,4
Euro Alanı	2,0	1,4	2,6	2,3
Gelişmekte Olan Ülkeler	7,7	7,5	7,9	7,5
Gelişmekte Olan Asya Ekonomileri	8,7	9,2	9,4	8,8
Çin	10,1	10,4	10,7	10,0
Hindistan	7,8	9,2	9,2	8,4
ASEAN-4 (2)	5,8	5,2	5,4	5,5
Latin Amerika	6,0	4,6	5,5	4,9
Brezilya	5,7	2,9	3,7	4,4
Geçiş Süreci Ülkeleri	8,4	6,6	7,7	7,0
Rusya	7,2	6,4	6,7	6,4

Kaynak: IMF World Economic Outlook, April 2007

(1): Tahmin

(2): Endonezya, Malezya, Filipinler ve Tayland

2006 yılı büyümesi dünya ekonomisinde 1973 yılından bu yana yaşanan en yüksek oranlı büyüme olmuştur. Son dört yılda 1970'lerden bu yana yaşanan en yüksek oranlı dört yıllık büyüme hızına ulaşılarak ortalama yıllık büyüme % 4,9 düzeyinde gerçekleşmiştir.

2006 yılında küresel ekonomik büyüme geniş tabanlı olurken, pek çok bölgede reel büyüme oranları tahminlerin üzerinde gerçekleşmiştir. Gelişmekte olan ülkeler ile geçiş süreci ülkelerinin büyüme hızları genel büyüme hızının üstünde olurken, gelişmiş ülkelerin büyüme hızları genel büyüme hızının altında gerçekleşmiştir. Bir önceki yılın büyüme hızları ile kıyaslandığında bütün ülke grupları büyüme hızlarında artış kaydedilmiştir.

Bir önceki yıla göre 2006 yılında gelişmiş ülkelerin ortalama büyüme hızı 0,6 puanlık artışla % 3,1, gelişmekte olan ülkelerin ortalama büyüme hızı 0,4 puanlık artışla % 7,9, geçiş süreci ülkelerinin ortalama büyüme hızı 1,1 puanlık artışla % 7,7 olmuştur.

2006 yılında küresel ekonomik genişlemenin ülkeler bazında itici gücü ABD ve Çin ekonomileri olmuştur.

Dünya ekonomik büyüklüğünün beşte birini oluşturan ABD ekonomisinin büyüme hızı, devam eden sıkı para politikasının ve soğumaya başlayan gayrimenkul piyasalarının özel tüketim ve yatırım harcamalarını olumsuz yönde etkilemesine rağmen 2006 yılında 0,1 puanlık artışla % 3,3'e yükselmiştir. Bu artışta petrol fiyatlarının Ağustos ayı sonrasında düşmeye başlaması ile istihdam artışının özel tüketimdeki soğumayı yavaşlatması ve bir önceki yıla göre daha yüksek oranda artan kamu harcamaları etkili olmuştur. Önümüzdeki dönemde büyüme oranında düşüş beklenen ABD ekonomisinin büyüme performansında, soğuyan gayrimenkul piyasaları ile buna bağlı olarak düşmesi beklenen özel tüketim harcamaları ve gayrimenkul yatırımlarının belirleyici olacağı düşünülmektedir. Ancak, kârlılık ve yüksek kapasite kullanım oranlarının, şirket yatırımlarını destekleyerek ekonomik daralmayı sınırlaması beklenmektedir.

Yıllardır içinde bulunduğu durgunluktan kurtulma mücadelesi veren Japon ekonomisi 2003 yılında büyüme sürecine girmiştir. 2004 yılında % 2,7 büyüyen Japon ekonomisi, 2005 yılında ikinci yarıdaki soğumaya rağmen, ilk yarıdaki yüksek büyümenin katkısıyla % 1,9 büyümüştür. Uzun süren deflasyon döneminden sonra 2005 yılında enflasyonla tanışan Japonya'da, ekonomideki normalleşme süreci 2006 yılında büyüme performansına da yansımıştır. İç talep artışı bir önceki yıla oranla azalmış ancak sabit sermaye yatırım artış hızı bir önceki yılın üzerinde gerçekleşmiştir. Japon ekonomisi yıl ortasına doğru soğuma sinyalleri verse de yıl sonunda yeniden toparlanarak % 2,2 büyümüştür.

Euro Bölgesi'nde 2001-2003 döneminde görülen ekonomik yavaşlamanın yerini 2004 yılında nispi bir canlanma almış, ancak 2005 yılında bölge ekonomisi yeniden durgunluk sürecine girmiştir. Bu beş yıllık dönemde büyüme oranları istikrarlı bir tablo çizmiştir. 2006 yılında yeniden canlanan Euro Bölgesi'nde bir önceki yıl % 1,4 olan ekonomik büyüme 2006 yılında % 2,6'ya yükselmiştir. Böylece, Euro Bölgesi'nde son altı yılın en yüksek büyüme düzeyi yakalanmıştır (Tablo 2).

TABLO 2: BAZI AB ÜLKELERİ VE TÜRKİYE'YE İLİŞKİN TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER

	2004	2005	2006 (1)
BÜYÜME (GSYİH) (%)			
Euro Alanı	2,0	1,4	2,6
Almanya	1,2	0,9	2,7
Fransa	2,0	1,2	2,0
İtalya	1,2	0,1	1,9
İspanya	3,2	3,5	3,9
İngiltere	3,3	1,9	2,7
Türkiye (2)	8,9	7,4	6,1
İŞSİZLİK (%)			
Euro Alanı	8,8	8,6	7,7
Almanya	9,2	9,1	8,1
Fransa	9,6	9,7	9,0
İtalya	8,0	7,7	6,8
İspanya	11,0	9,2	8,5
İngiltere	4,8	4,8	5,4
Türkiye (2)	10,3	10,3	9,9
ENFLASYON (Tüketici Fiyatları) (%)			
Euro Alanı	2,1	2,2	2,2
Almanya	1,8	1,9	1,8
Fransa	2,3	1,9	1,9
İtalya	2,3	2,2	2,2
İspanya	3,1	3,4	3,6
İngiltere	1,3	2,0	2,3
Türkiye (2)	9,4	7,7	9,7
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE DENGESİ/GSYİH (%)			
Euro Alanı	-2,4	-2,3	-1,5
Almanya	-2,3	-2,6	-1,4
Fransa	-3,2	-3,0	-2,6
İtalya	-3,1	-3,7	-3,3
İspanya	-1,2	0,4	0,8
İngiltere	-3,2	-2,9	-2,7
Türkiye (2)	-6,8	-1,3	-0,7
GENEL YÖNETİM BRÜT BORÇ STOKU/GSYİH (%)			
Euro Alanı	76,0	77,3	76,8
Almanya	68,8	71,1	71,3
Fransa	73,3	76,1	75,3
İtalya	117,5	120,4	120,8
İspanya	52,7	50,1	46,8
İngiltere	43,7	46,7	47,9
Türkiye (2)	74,5	68,8	60,5

Kaynak: IMF World Economic Outlook April 2007, OECD Economic Outlook December 2006

(1): Tahmin

(2): Türkiye'ye ilişkin bilgiler TÜİK, DPT ve HM verilerinden derlenmiştir.

Güçlü şirket bilançolarının etkisi ile beslenen yatırımlar ve buna bağlı olarak artan istihdamla birlikte güçlenen iç tüketim, bunun yanı sıra yıl içinde Almanya'da düzenlenen Dünya Kupası ve 2007 yılı başında Almanya'da uygulamaya konulacak olan KDV artışları nedeni ile tüketicilerin harcamalarını 2006 yılına kaydırmaları gibi nedenler büyüme performansının yükselmesinde etkili olmuştur. Ancak, bölgenin büyüme performansının önümüzdeki yıl yeniden düşeceği tahmin edilmektedir. Bu daralmada özellikle, Euro Bölgesi ekonomisinin dörtte birini oluşturan Almanya'da yapılması öngörülen vergi artışlarının etkili olması beklenmektedir.

Ülkeler itibariyle değerlendirildiğinde bölgenin ekonomik büyümesinin oran ve kompozisyon olarak önemli farklılıklar gösterdiği anlaşılmaktadır. Bölgenin güçlü ekonomilerinden Fransa ve İtalya'nın büyüme hızları bölge ortalamasının altında gerçekleşirken, Almanya ve İspanya'nın büyüme hızları bölge ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir. 2006 yılında Fransa % 2'lik ve İtalya % 1,9'luk büyüme oranlarıyla bölgenin büyüme hızı üzerinde aşağı yönlü baskı yaparken, % 2,7 büyüyen Almanya ve % 3,9 büyüyen İspanya bölgenin ekonomik büyümesini yukarı yönde etkilemiştir.

Euro Bölgesi'ne dahil olmayan İngiltere'nin büyüme hızı 0,8 puanlık artışla % 2,7'e yükselerek, bölge ortalamasının 0,1 puan üzerinde gerçekleşmiştir. Son iki yıldır yaşanan durgunluğa rağmen, halen normal seviyelerinin üzerinde olduğu ifade edilen konut fiyatlarındaki soğumanın önümüzdeki dönemde İngiltere'nin büyüme performansını olumsuz yönde etkileyebileceği ifade edilmektedir.

Euro Bölgesi'nde 2004 yılından itibaren düşme eğiliminde olan işsizlik oranı 2006 yılında da bir önceki yıla göre 0,9 puan düşerek % 7,7'ye gerilemiştir. Ekonomik büyüme eğilimindeki istikrarsızlığa rağmen son üç yıldır işsizlik alanında sağlanan iyileşmenin önümüzdeki dönemde de devam edeceği, bölgede işsizlik oranının önümüzdeki yıl son on yılın en düşük seviyesine gerileyeceği tahmin edilmektedir. Ancak, işsizlik oranları bölge ülkelerinde büyük farklılıklar göstermektedir. Özellikle bölgenin büyük ekonomilerindeki işsizlik oranları genel olarak bölge ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir. İşsizlik oranını düşürme konusunda bölge ülkeleri içinde en istikrarlı gelişmeyi kaydeden İtalya'da 1998 yılında % 11,3'e ulaşan işsizlik oranı sekiz yıllık süreçte istikrarlı bir şekilde kademeli olarak düşürülmüştür. İtalya'da 2006 yılında işsizlik oranı bir önceki yıla göre 0,9 puan azalarak % 6,8 ile bölge ortalamasının altında gerçekleşmiştir. Bölgenin diğer büyük ekonomilerindeki işsizlik oranları bölge ortalaması üzerinde kalsa da, bu ülkelerde de 2006 yılında işsizlik oranlarında önemli düşüşler yaşanmıştır. İşsizlik oranı 2006 yılında bir önceki yıla göre Fransa'da 0,7 puanlık düşüşle % 9'a, Almanya'da 1 puanlık düşüşle % 8,1'e ve İspanya'da 0,7 puanlık düşüşle % 8,5'e gerilemiştir. Bölgeye dahil olmayan İngiltere'de ise işsizlik 2005 yılına göre 0,6 puan artarak % 5,4'e yükselmiştir.

Enflasyon oranını orta vadeli enflasyon hedefi olan % 2'lik seviyeye yakınsama için sıkı para politikası uygulama eğiliminde olan Avrupa Merkez Bankası, 2006 yılında iç talepte yaşanan canlanma ve dönem içinde artan petrol fiyatlarının neden olduğu enflasyonist baskıların da etkisi ile yıl içinde sıkı para politikası uygulamıştır. Uygulanan politikalar neticesinde enflasyon kontrol altında tutulmakla birlikte % 2,2'lik gerçekleşme düzeyiyle orta vadeli hedefin üzerinde kalmıştır. Ülkeler itibariyle tüketici fiyatları enflasyonu İtalya ve Fransa'da değişmemiş ve sırası ile % 2,2 ve % 1,9 düzeyinde kalmış, Almanya'da % 1,9'dan % 1,8'e düşerken İspanya'da % 3,4'den % 3,6'ya yükselmiştir. Enflasyon oranı, bölge ülkesi olmayan ve Euro ülkelerinden bağımsız para politikası uygulayan İngiltere'de 0,3 puanlık artışla % 2,3'e yükselmiştir. Önümüzdeki dönemde Avrupa Merkez Bankası'nın sıkı para politikası uygulamasına devam edeceği tahmin edilmektedir.

2001 yılında bozulma eğilimine giren bölge ülkelerinin kamu maliyelerinde, son iki yıldır iyileşme yaşanmaktadır. 2004 yılında bölge ülkeleri genelinde % 2,4 olan merkezi yönetim bütçe açıklarının toplam GSYİH'ya oranı, 2005 yılında % 2,3'e, 2006 yılında da ciddi bir iyileşme göstererek % 1,5'e gerilemiştir. Uygulanan mali politikalar sonucu söz konusu oran Almanya'da % 1,4'e, Fransa'da % 2,6'ya, İtalya'da % 3,3'e düşmüştür. Sıkı mali disiplin sayesinde uzun yıllar sonra ilk defa 2005 yılında bütçe fazlası veren İspanya'da kamu maliyesi alanındaki iyileşme 2006 yılında da devam etmiştir. İspanya'da 2005 yılında % 0,4 olarak gerçekleşen merkezi yönetim bütçe fazlasının GSYİH'ya oranı 2006 yılında 0,4 puanlık artışla % 0,8'e yükselmiştir.

2006 yılında Euro Bölgesi ülkelerinin kamu borç stoklarının GSYİH'larına oranlarında da genel bir iyileşme yaşanmıştır. Bölge ekonomilerinin toplam borç stokunun toplam GSYİH'ya oranı 0,5 puan azalarak % 76,8 olmuştur. Fransa'da % 75,3'e ve kamu borç stoku alanında bölgenin en istikrarlı ve güçlü ekonomilerinden olan İspanya'da % 46,8'e düşerken, Almanya'da % 71,3'e yükselmiştir. Bölge ülkeleri içinde kamu borcu açısından en kötü karneye sahip ülkelerden biri olan İtalya'da bir önceki yıla göre 0,4 puan artarak % 120,8'e yükselmiştir. Bölgeye dahil olmayan İngiltere'de 1,2 puan artış göstererek % 47,9 olmuştur.

Üç yıllık artışın ardından 2005 yılında düşme eğilimine giren gelişmekte olan ülkelerin büyüme hızlarındaki değişim 2006 yılında yön değiştirmiş ve % 7,9'a yükselmiştir. Böylece gelişmekte olan ülkelerin büyüme oranı dünya ortalamasının 2,5 puan üzerinde gerçekleşmiştir. Gelişmekte olan ülkelerin büyüme performansına finansal imkanlardaki genişleme ve mal fiyatlarındaki artış olumlu katkı yapmıştır.

Gelişmekte olan Asya ekonomileri (Doğu Asya ve Pasifik ülkeleri) küresel ekonomide gerçekleşen güçlenme, dünya genelinde elektronik ürünlere olan talebin artması ve Çin ile Hindistan ekonomilerindeki hızlı büyümenin etkisiyle 2006 yılında da hızla genişlemeye devam etmiştir. Asya ekonomilerinin ortalama büyüme oranı 2006 yılında % 9,4 olarak gerçekleşmiş, büyümenin yarından fazlasının kaynağı Çin olmuştur.

Bölge ekonomisinin en büyük itici gücü olan Çin'de 2005 yılında % 10,4 olan büyüme oranı, yüksek yatırım, sanayi üretimi ve ihracat performansının etkisiyle 0,3 puan artarak 2006 yılında % 10,7 olarak gerçekleşmiştir.

Endonezya, Malezya, Filipinler ve Tayland'ın oluşturduğu ASEAN ülkelerinin 2005 yılında % 5,2 olan büyüme hızları, 2006 yılında gelişmekte olan ülkelerin genel eğilimi ile uyumlu şekilde hafif bir artışla % 5,4'e yükselmiştir.

Latin Amerika ekonomileri 2002 yılında yaşanan ekonomik durgunluğun ve küçülmenin ardından hızlı bir toparlanma sürecine girmişler, büyüme oranları 2003 yılında % 2,4'e, 2004 yılında da % 6'ya çıkmıştır. Ancak 2005 yılında dünya genelinde görülen ekonomik durgunluk Latin Amerika ülkelerini de olumsuz yönde etkilemiş ve büyüme oranları % 4,6'ya gerilemiştir. 2006 yılında ise para ve maliye politikalarının genişletilmesi ve artan petrol fiyatlarının da etkisi ile bölge ülkelerinde büyüme oranı % 5,5'e yükselmiştir. Bölgenin büyük ekonomilerinden Brezilya'da büyüme oranı 0,8 puanlık artışla % 3,7 olmuştur.

Rusya'nın da içinde bulunduğu geçiş süreci ülkelerinin büyüme hızları geçen yıla göre 1,1 puan artarak % 7,7'ye yükselirken bu gelişmede önemli ölçüde artan petrol fiyatları etkili olmuştur. Bölge ülkelerinin toplam hasılasının büyük bölümünü oluşturan Rusya'nın büyüme hızı 2006 yılında bir önceki yıla göre 0,3 puan artarak % 6,7'ye yükselmiştir.

2005 yılında % 7,4 olan dünya ticaret hacmi artış oranı, ekonomik büyüme oranlarındaki artışın da etkisi ile 2006 yılında % 9,2'ye yükselmiştir. Gelişmekte olan ülkelerin dış ticaret hacimleri, büyüme oranlarına paralel olarak gelişmiş ülkelerin dış ticaret hacimlerinden daha hızlı artmıştır (Tablo 3).

TABLO 3: DÜNYA TİCARET HACMİ

	(Değişim %)			
	2004	2005	2006	2007 (1)
Dünya Ticaret Hacmi (2)	10,6	7,4	9,2	7,0
(Mal ve Hizmet Ticareti)				
İhracat				
Gelişmiş Ülkeler	8,9	5,6	8,4	5,5
Gelişmekte Olan Ülkeler	14,6	11,2	10,6	10,4
İthalat				
Gelişmiş Ülkeler	9,1	6,1	7,4	4,7
Gelişmekte Olan Ülkeler	16,4	12,1	15,0	12,5

Kaynak: IMF World Economic Outlook, April 2007

(1): Tahmin

(2): Dünya ihracatı ve ithalatındaki yıllık yüzde değişimin ortalaması.

Gelişmiş ülkelerin ihracat hacimlerindeki artış, büyüme artışının da etkisi ile % 5,6'dan % 8,4'e, ithalat hacimlerindeki artış da % 6,1'den % 7,4'e yükselmiştir. Önümüzdeki yıl büyüme oranlarında yaşanacak düşüşle beraber gelişmiş ülkelerin ticaret hacim artışlarında da düşüş olacağı tahmin edilmektedir.

Gelişmekte olan ülkelerin ihracat hacimleri artışı, büyüme oranlarında görülen artışa rağmen % 11,2'den % 10,6'ya gerilerken, ithalat hacimleri artışı % 12,1'den % 15'e yükselmiştir. İthalat artışlarında gelişmekte olan ülke ekonomilerinin yarısını oluşturan Çin ve Hindistan'ın enerji talebi ve yılın ilk yarısında artan petrol fiyatları etkili olmuştur.

B. TÜRKİYE EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER

Ülkemizde yarım yüzyıla yakın bir süredir zaman zaman kriz boyutuna varan ekonomik problemlerle karşılaşmıştır. Bu problemlerin bir çoğu Uluslararası Para Fonu (IMF) destekli istikrar programları ile aşılmaya çalışılmıştır. Son 45 yıl içinde IMF ile 19 stand-by düzenlemesi yapılmış ve yaklaşık 25 yıllık süreç IMF destekli programlar ile geçirilmiştir. Ancak, uygulamaya konulan pek çok program tamamlanamadan sona ermiş ve programlarda öngörülen kazanımlar sağlanamamıştır.

2001 yılında yaşanan büyük ekonomik krizin ardından 4 Şubat 2002 tarihinde IMF ile 18. stand-by düzenlemesi yapılmıştır. 3 yıllık bir süreyi kapsayan bu düzenleme ile istikrarlı ekonomiye geçiş hedeflenmiştir. Program, takvimine uygun şekilde tamamlanarak öngörülen ekonomik kazanımların pek çoğu elde edilmiştir.

Kazanımları korumak ve ekonomik istikrarı sürdürmek amacıyla 18. stand-by düzenlemesinin tamamlanmasını müteakip 11 Mayıs 2005 tarihinde IMF ile Mayıs 2005-Mayıs 2008 tarihleri arasındaki 3 yıllık süreyi kapsayacak 19. stand-by düzenlemesi imzalanmıştır.

Yeni stand-by düzenlemesiyle yürürlüğe konulan istikrar programının düzenli gözden geçirmeler, ön koşullar, sayısal performans kriterleri ve gösterge niteliğindeki hedefler, yapısal performans kriterleri vasıtası ile izlenmesi kararlaştırılmıştır.

19. stand-by düzenlemesiyle üç yıllık dönemde 12 eşit dilimde toplam 6,662 milyar SDR (yaklaşık 10 milyar ABD Doları) tutarında kaynak kullanılması öngörülmüştür. Bu kaynağın 555,17 milyon SDR'lik (yaklaşık 837,5 milyon ABD Doları) ilk dilimi kullanılmak üzere serbest bırakılmıştır. Buna ilave olarak 2006 yılına ilişkin 2,52 milyar SDR tutarındaki (yaklaşık 3,80 milyar ABD Doları) geri ödeme planı, erken ödeme yerine normal ödeme takvimine alınarak 2007 yılına kaydırılmıştır.

Stand-by düzenlemesinin 1. gözden geçirme çalışmalarına 2 Haziran 2005 tarihinde başlanmıştır. 7 Temmuz 2005 tarihinde öngörülen yapısal reformlar tam olarak yerine getirilmediği için gözden geçirme çalışmalarına ara verilmiştir. 2005 yılı Eylül ayı başında çalışmalara tekrar başlanmış ve Ekim ayı sonunda tamamlanarak birleştirilen 1. ve 2. gözden geçirmelere ilişkin niyet mektubu 24 Kasım 2005 tarihinde IMF'ye verilmiştir. IMF İcra Direktörleri Kurulu'nun 9 Aralık 2005 tarihinde niyet mektubunu onaylamasıyla 1. ve 2. gözden geçirme tamamlanmıştır.

İlk iki gözden geçirmeye bağlı olan 1,1 milyar SDR (yaklaşık 1,6 milyar ABD Doları) tutarında kredi dilimi serbest bırakılmıştır.

19. stand-by düzenlemesine ilişkin 3. gözden geçirme çalışmalarına 2006 yılının Mart ayı sonunda başlanmıştır. Mayıs ayı sonunda stand-by düzenlemesi kapsamında 3. gözden geçirmenin yanısıra 4. gözden geçirme için de gerekli koşulların oluşması nedeniyle iki gözden geçirmenin birleştirilerek tamamlanması hususunda, IMF ile görüş birliği sağlanmıştır. Bu gözden geçirmelere ilişkin olarak yürütülen çalışmalar sonucu hazırlanan niyet mektubu 7 Temmuz 2006 tarihinde IMF'ye iletilmiştir. IMF İcra Direktörleri Kurulu niyet mektubunu 28 Temmuz 2006 tarihinde görüşerek onaylamıştır. Böylece 3. ve 4. gözden geçirmeler tamamlanmış ve 1,3 milyar SDR (yaklaşık 1,9 milyar ABD Doları) tutarındaki kredi dilimi serbest bırakılmıştır.

IMF ile yürütülmekte olan 19. stand-by düzenlemesine ilişkin değerlendirme çalışmaları kapsamında 9 Ekim 2006 tarihinde 5. gözden geçirme çalışmaları başlamış ve 20 Ekim 2006 tarihinde tamamlanmıştır. Hazırlanan taslak niyet mektubu üzerinde ana hatları ile mutabık kalınmıştır. Nihai hale getirilen niyet mektubu 27 Kasım 2006 tarihinde IMF'ye iletilmiştir. IMF İcra Direktörleri Kurulu'nun 13 Aralık 2006 tarihinde niyet mektubunu onaylamasıyla 5. gözden geçirme tamamlanarak 749,5 milyon SDR (yaklaşık 1.132,4 milyon ABD Doları) tutarındaki kredi dilimi serbest bırakılmıştır.

2006 yılında ekonomik büyüme sürecini devam ettirmek, enflasyonu aşağı çekmek, kamu kesimi borçlanma gereğini ortadan kaldırmak, kamu borcunun milli gelire oranındaki iyileşme eğilimini sürdürmek, sürdürülebilir cari açık seviyesini korumak, cari açığın sağlam kaynaklarla finanse edilmesini sağlamak ve istihdamı artırmak makro ekonomi politikalarının temel hedefleri olmuştur. Bu hedeflere ulaşmak için, esas olarak IMF destekli 19. stand-by düzenlemesi kapsamında belirlenen politika uygulamalarına devam edilmiştir.

2001 yılında yaşanan kriz sonrası sürdürülebilir bir büyüme ve fiyat istikrarının sağlanması amacıyla uygulamaya konulan makro ekonomik program, yapısal reformlar ve uluslararası ortamın desteğiyle Türkiye ekonomisinde yakalanan olumlu performans, 2006 yılının ilk altı aylık döneminde de devam etmiştir. Ancak 2006 yılı Mayıs ayında küresel finans piyasalarında başlayan ve Haziran ayı boyunca devam eden dalgalanma, birçok ülke piyasalarını etkilemekle beraber gelişmekte olan ülke piyasalarında daha fazla hissedilmiştir. Türkiye bu dalgalanmadan en fazla etkilenen ülkelerden biri olmuştur. Temmuz ayı itibarıyla dalgalanma yumuşama eğilimine girerken, ülkemiz ekonomisinde oluşturduğu olumsuzluklar, uygulamaya konan tedbirlerin de etkisiyle düzelmeye başlamıştır. Ekonomideki normalleşme süreci yıl sonuna kadar devam etmiştir.

Türkiye ekonomisinde son dört yılda yaşanan hızlı büyüme süreci 2006 yılında da devam etmiştir. Yıl sonunda % 6 büyüme elde edilirken, büyüme hızı geçen dört yılda olduğu gibi bir kez daha hedeflenen % 5'lik değer üzerinde gerçekleşmiştir. Böylece istikrarlı bir büyüme sürecine giren Türkiye ekonomisinde 20 çeyrek aralıksız büyüme yaşanırken, son beş yılın ortalama büyüme oranı % 7,5 olmuştur.

2006 yılında ekonomik büyümeyi üretim yönünden büyük ölçüde sanayi, ticaret, inşaat ve ulaştırma-haberleşme sektörleri katma değerinde meydana gelen artışlar etkilerken, harcamalar yönünden ise özel sektör sabit sermaye yatırımları ve tüketimindeki artış ile kamu sektörü tüketim harcamalarındaki artış etkilemiştir.

Tarım sektörü katma değeri ikinci üç aylık dönemdeki küçülme ve üçüncü üç aylık dönemdeki düşük oranlı büyümeye rağmen, ormancılık ve balıkçılık sektörlerindeki büyümenin de desteğiyle 2006 yılında % 2,9 büyümüştür.

Sanayi sektörü katma değerinde başta imalat sanayi olmak üzere, enerji ve madencilik ve taşocakçılığı sektörlerindeki üretim artışının etkisiyle % 7,4 büyüme gerçekleşmiştir.

Hizmetler sektörü katma değeri özellikle ticaret, inşaat, ulaştırma ve haberleşme sektöründeki katma değer artışlarına bağlı olarak % 5,6 büyümüştür. İthalat işlemlerinden alınan vergiler % 9 artmıştır.

2006 yılında kamu tüketim harcamaları % 9,6 artarken, GSYİH'nin en büyük bileşeni olan özel tüketim harcamaları artış hızı yılın ikinci yarısındaki daralmanın etkisiyle % 5,2 düzeyinde kalmıştır. Böylece toplam tüketim harcamalarında % 5,6 artış olmuştur.

Kamu sektörü sabit sermaye yatırımları % 0,2 küçülürken, makine-teçhizat yatırımlarındaki % 13,9'luk ve bina inşaatındaki % 26,4'lük artışın etkisiyle özel sektör sabit sermaye yatırımları % 17,4 artmış, böylece toplam sabit sermaye yatırımlarında % 14 artış meydana gelmiştir.

2006 yılı gayri safi yurtiçi hasılası içinde bir önceki yıla göre tarım sektörünün payı 1,1 puan azalarak % 9,2'ye düşerken, sanayi sektörünün payı 0,2 puan artarak % 25,6'ya, hizmetler sektörünün payı da 0,9 puan artarak % 65,2'ye yükselmiştir.

Kişi başına gayri safi milli hasıla, 2006 yılında % 9,4 artarak 5.477 dolara yükselmiştir. 1987 yılı fiyatlarıyla ise kişi başına GSMH % 5'lik artışla 2,12 YTL olurken, satınalma gücü paritesine göre kişi başına GSYİH, bir önceki yıla göre % 11,2 artarak 8.575 dolar olmuştur.

Üretimde yaşanan canlılık kapasite kullanım oranlarına da yansımıştır. 2005 yılında % 80,3 olan imalat sanayi kapasite kullanım oranı, özellikle kamu kesimi kapasite kullanım oranlarındaki artışın etkisiyle 2006 yılında 0,7 puanlık artışla % 81'e yükselmiştir. Kapasite kullanım oranı kamu kesiminde 3,4 puan artarak % 89,4, özel kesimde 0,8 puan artarak % 79,6 olmuştur.

Cari fiyatlarla kamu kesimi sabit sermaye yatırımları % 13,9, özel sektör sabit sermaye yatırımları % 27,5 ve böylece toplam sabit sermaye yatırımları % 24,1 artış göstermiştir. Reel olarak ise kamu kesimi sabit sermaye yatırımlarında % 4,2, özel kesim sabit sermaye yatırımlarında % 16,6, toplam sabit sermaye yatırımlarında da % 13,5'lik artış gerçekleşmiştir.

2006 yılında özel sektör sabit sermaye yatırımları içinde tarım, enerji, konut ve sağlık sektörlerinin payı artarken, madencilik, imalat, ulaştırma, turizm ve eğitim sektörlerinin payı azalmıştır. Kamu sektörü sabit sermaye yatırımları içinde madencilik sektörünün payı artarken, turizm sektörünün payı değişmemiş, bunların dışında kalan sektörlerinin payı ise azalmıştır.

Konut talebindeki hızlı artışın da etkisiyle inşaat malzemeleri fiyatlarında, dolayısıyla inşaat maliyetlerinde meydana gelen artış, ayrıca Mayıs ve Haziran aylarında yaşanan mali dalgalanma sonrası döviz kuru ile kredi faizlerindeki yükselme 2006 yılında konut talep ve üretimini sınırlamıştır. Bu gelişmelerin etkisiyle belediyeler tarafından yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi verilen yapıların yüzölçümü artış hızında önemli ölçüde düşüş yaşanmıştır. 2005 yılında % 52,6 artan yapı ruhsatı verilen yapıların toplam inşaat alanı 2006 yılında % 9,6'lık artışla 116,6 milyon m² olmuştur. Yapı kullanma izin belgesi verilen yapıların toplam inşaat alanı da 2005 yılında % 62,2 artarken 2006 yılında % 5,2'lik artışla 52,9 milyon m²'ye yükselmiştir.

2006 yılında teşvik belgesine bağlanan yatırım tutarı, 2005 yılına göre nominal olarak % 6,3, reel olarak % 14,3 azalmıştır. Yıl içinde 22,8 milyar YTL'lik teşvik belgesi yatırım ile 123.189 kişiye istihdam sağlanması amaçlanmıştır.

2006 yılında teşvik belgesine bağlanan yatırımlar içinde % 52,7'lik pay ile imalat sanayi sektörü ilk sırada yer alırken, hizmetler sektörünün payı % 34,1, enerji sektörünün payı % 8,3, madencilik sektörünün payı % 2,7 ve tarım sektörünün payı % 2,3 olmuştur. 2005 yılına göre tarım ve hizmetler sektörlerinin payı artarken, madencilik, imalat sanayi ve enerji sektörlerinin payı azalmıştır.

Türkiye'de 2002-2005 yıllarında para politikası altında örtük enflasyon hedeflemesi rejimi uygulanmıştır. Bu dönemde açık enflasyon hedeflemesi rejiminin uygulamaya konulabilmesi için gerekli hazırlıklar yapılmıştır. Gerekli ön koşulların tamamlanması ile 2006 yılı başından itibaren açık enflasyon hedeflemesi rejimi uygulamaya konulmuştur. Tüketici fiyatları endeksi yıllık değişimi ile tanımlanan enflasyon hedefi, nokta hedef şeklinde 2006 yılı sonu için % 5 olarak belirlenmiştir. Üç aylık dönemler itibarıyla yıl sonu hedefi ile uyumlu enflasyon patikası ve patika etrafında belirsizlik aralıkları oluşturulmuştur. Patika Mart ayı sonu için % 7,4, Haziran ayı sonu için % 6,5, Eylül ayı sonu için % 5,8 ve Aralık ayı sonu için % 5 olarak belirlenmiştir. Belirsizlik aralığı hedefle uyumlu patikanın her iki yönünde 2 puan olarak açıklanmıştır. Enflasyon gerçekleştirmelerinin belirsizlik aralıklarının dışına çıkması halinde Merkez Bankası'nın hedeften sapmanın sebeplerini ve alınması gereken önlemleri açık mektup ile Hükümete bildirerek kamuoyuna açıklaması ve program gereği olarak IMF'ye göndermesi kararlaştırılmıştır.

2006 yılı için ayrıca para politikası altında uluslararası rezervler için 31 Mart, 30 Haziran, 30 Eylül ve 31 Aralık tarihleri itibarıyla performans kriteri niteliğinde alt sınır hedefler belirlenmiştir.

Böylece IMF ile yürütülmekte olan program çerçevesinde enflasyon hedeflemesi rejimine geçilmesiyle birlikte enflasyonun kendisi temel çapa olurken, net uluslararası rezervler performans kriteri olmaya devam etmiştir.

İstikrar programı sürecinde 2002-2004 yıllarında enflasyon oranlarında hızlı bir düşüş gerçekleşmiştir. 2005 yılında enflasyondaki iyileşme süreci yavaşlamış, 2006 yılında ise enflasyon yükselişe geçmiştir. Yıllık enflasyon Mart ayı sonunda hedefle uyumlu patikanın üzerine çıkarak % 8,16 düzeyinde gerçekleşmiştir. Haziran, Eylül ve Aralık ayı sonu itibarıyla da sırasıyla % 10,12, % 10,55 ve % 9,65'lik düzeyiyle belirsizlik aralığının dışında kalmıştır. Böylece 2005 yılında % 7,72 olan TÜFE enflasyonu, 2006 yılında 1,93 puanlık artışla % 9,65'e yükselirken, % 5'lik yıl sonu hedefinin 4,65 puan, % 7'lik belirsizlik aralığı üst sınırının ise 2,65 puan üstünde gerçekleşmiştir.

2006 yılında enflasyon hedefinin belirgin olarak aşılmasında, yılın ilk dört aylık döneminde ham petrol, altın ve işlenmemiş gıda ürünleri fiyatlarındaki artış ile güçlü iç talep etkili olmuştur. Mayıs ayından itibaren ise işlenmemiş gıda ürünleri fiyatlarındaki artışın devam etmesi, uluslararası likidite koşullarındaki olumsuz gelişmelerin neden olduğu sermaye çıkışları ve döviz kuru hareketleri etki etmiştir.

ÜFE artış hızı bir önceki yıla göre 8,92 puanlık artışla % 2,66'dan % 11,58'e yükselmiştir. Oniki aylık ortalamalara göre de 2005 yılında % 5,89 olan ÜFE artış hızı 2006 yılında 3,45 puanlık artışla % 9,34'e yükselmiştir. Yıl sonu itibarıyla enerji sektörü fiyatlarında % 36,90, madencilik sektörü fiyatlarında % 13,57, imalat sanayi sektörü fiyatlarında % 12,33 ve tarım sektörü fiyatlarında % 2,53 artış olmuştur.

Net uluslararası rezervlere ilişkin olarak 2006 yılında üç aylık dönemler itibarıyla belirlenen hedefler tutturulmuştur. Yıl sonunda net uluslararası rezervler 32,6 milyar dolar ile performans kriteri niteliğindeki 22,6 milyar dolarlık alt sınırın üzerinde gerçekleşmiştir.

Merkez Bankası 2006 yılında piyasaları istikrara kavuşturmak ve orta vadeli enflasyon hedeflerini güvence altına almak amacıyla parasal koşulları sıkılaştırmış, bunun için de kısa vadeli faiz oranlarını temel politika aracı olarak kullanmıştır. Merkez Bankası Para Politikası Kurulu 2006 yılının ilk üç aylık döneminde politika faiz oranlarını sabit tutmuştur. Nisan ayında ise orta vadeli enflasyondaki olumlu beklentilere bağlı olarak ölçülü bir faiz indirimine gitmiştir. Ancak Mayıs ayında uluslararası mali piyasalarda likiditenin daralmasıyla, diğer gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi Türkiye'den de sermaye çıkışı yaşanmış ve finansal piyasalarda dalgalanma başlamıştır. Bunun üzerine Yeni Türk Lirası hızla değer kaybetmiş ve enflasyon beklentilerinde bozulma görülmüştür. Para Politikası Kurulu bu gelişmeler üzerine iki kez Haziran ayında ve bir kez de Temmuz ayında olmak üzere faiz oranlarını üç kez artırmıştır. Bu artırımlar sonucu gecelik borçlanma faiz oranı % 17,50'ye, borç verme faiz oranı da % 22,50'ye yükseltilmiştir. Yılın geri kalan döneminde faiz oranlarında değişiklik yapılmamıştır.

Bu gelişmeler sonucu, para arzı artışları 2005 yılına göre daha düşük oranlı olmuştur. 2006 yılı sonunda dar tanımlı para arzı M1 % 13,7, geniş tanımlı para arzı M2 % 20,9, M2Y para arzı % 24,8, M3 para arzı % 19,8 artmıştır. Reel olarak M1 % 3,7, M2 % 10,3, M2Y % 13,8 ve M3 % 9,3 artış göstermiştir.

Bankalardaki Yeni Türk Lirası cinsinden toplam mevduat % 17,4, döviz tevdiat hesapları % 32,7 artarken, reel olarak Yeni Türk Lirası cinsinden mevduatlar % 7,1, döviz tevdiat hesapları % 21 artmıştır. Yurtiçi net kredi hacmi nominal olarak % 40,2, reel olarak da % 27,9 artmıştır.

2006 yılında mevduat bankalarının sayısı 34'den 33'e gerilerken, kalkınma ve yatırım bankalarının 13 olan sayısı değişmemiştir. Böylece bankacılık sektöründe faaliyet gösteren banka sayısı 47'den 46'ya gerilemiştir. Sektördeki toplam şube sayısı 488 adet artarak 6.735'e yükselmiştir. Şube sayısındaki gelişmelere paralel olarak bankacılık sisteminde çalışan sayısı, 10.885 kişi artarak 143.143 kişi olmuştur.

2006 yılında kamu borç stokunun GSMH'ya oranını ve kamu açıklarını kalıcı olarak azaltmak, bütçeyi sağlıklı bir yapıya kavuşturmak için faiz dışı fazla verme politikasını devam ettirmek maliye politikasının temel hedefleri olmuştur.

2006 yılı başından itibaren 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu çerçevesinde konsolide bütçe sisteminden merkezi yönetim bütçesi sistemine geçilmiştir. Yeni uygulamayla bütçenin kapsamı, kapsanan kurum ve gelir-harcama detayları bakımından genişletilmiştir. Böylece bütün kamu idarelerinin gelir ve giderleri bütçe içine alınmak suretiyle kamu kesimi gelir ve giderleri daha doğru ve gerçekçi bir şekilde sınıflandırılmıştır.

Merkezi yönetim bütçesi; genel bütçe, özel bütçe, düzenleyici ve denetleyici kurum bütçelerinden oluşturulmuştur. Devlet tüzel kişiliğine sahip olan kamu idareleri genel bütçe içinde, bakanlıklara bağlı veya ilgili kuruluş olarak belirli bir kamu hizmetini yürütmek üzere kurulan, gelir tahsis edilen ve harcama yetkisi verilen, kuruluş ve çalışma esasları özel kanunla düzenlenen kamu idareleri özel bütçe içinde, özel kanunlarla kurul, kurum veya üst kurul şeklinde oluşturulan kurumlar da düzenleyici ve denetleyici kurum bütçesi içinde yer almıştır.

2006 yılında merkezi yönetim bütçe harcamalarının 174.322 milyon YTL, bütçe gelirlerinin 160.326 milyon YTL olması hedeflenmiştir. Bunun sonucunda bütçe dengesinin 13.996 milyon YTL açık vermesi, faiz dışı dengenin ise 32.264 milyon YTL olması öngörülmüştür.

2006 yılında merkezi yönetim bütçe gelirleri, sosyal güvenlik prim alacaklarının yeniden yapılandırılmasından kaynaklanan prim tahsilatındaki bir defaya mahsus artış, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'ndan gecikmiş vergi alacakları kapsamında yapılan bir defaya mahsus güçlü tahsilatlar ve Türk Telekom A.Ş.'nin özelleştirilmesinden elde edilen kaynağın Hazineye aktarılmasının da etkisiyle % 12,2'lik artışla 171.309 milyon YTL'ye yükselmiştir.

Giderleri kontrol altına almaya yönelik mali disiplin uygulamasına 2006 yılında da devam edilmiştir. Bu çerçevede kamu kesiminde çalışanların maaş ve ücretleri hedeflenen enflasyon dikkate alınarak belirlenmiş, yeni memur alımlarına sınırlama getirilmiş, tedavi ve ilaç giderlerini kontrol etmeye yönelik tedbirler uygulamaya konulmuştur. Yılın ikinci yarısında sağlık giderlerini kısıtlamaya yönelik ilave tedbirler de uygulanmıştır. Böylece 2006 yılında bütçe harcamaları % 10,1'lik artışla 175.304 milyon YTL'ye yükselmiştir. Harcamalar görece olarak sınırlı bir artışla hedefin 982 milyon YTL üstüne çıkarken, gelirler ise hedefin 10.983 milyon YTL üstünde gerçekleşmiştir.

2005 yılında 6.453 milyon YTL olan merkezi yönetim bütçe açığı, 2006 yılında % 38,1'lik düşüşle 3.995 milyon YTL'ye gerilerken, hedefin 10.001 milyon YTL altında gerçekleşmiştir. 2005 yılında 39.227 milyon YTL olan faiz dışı denge, 2006 yılında % 6,9'luk artışla 41.950 milyon YTL olurken hedefi 9.686 milyon YTL aşmıştır.

2006 yılında para ve maliye politikaları ile uyumlu, sürdürülebilir, saydam ve hesap verilebilir bir borçlanma politikası uygulanması ve borçlanmanın makul risk seviyesinde en düşük maliyetle karşılanması hedeflenmiştir. Yıl içinde uygulanan sıkı parasal ve mali disiplin, yapısal reformların programlanan şekilde sürdürülmesi, TMSF'den sağlanan gelirler ve özelleştirme gelirlerinin öngörülenin oldukça üzerinde gerçekleşmesi borçlanma ihtiyacını azaltmıştır. Son iki yılda iç borç stoku artış hızında sağlanan düşüş eğilimi 2006 yılında da devam etmiştir.

2004 ve 2005 yıllarında sırasıyla % 15,5 ve % 9 olan iç borç stoku artış oranı 2006 yılında % 2,7'ye gerilemiştir. Toplam iç borç stoku 6.688 milyon YTL'lik artışla 251.470 milyon YTL olmuştur. Bunun 241.876 milyon YTL'si (% 96,2) tahvil, 9.594 milyon YTL'si (% 3,8) bonolardan oluşmuştur.

Yılın Ocak-Nisan aylarını kapsayan ilk dört aylık dönemde % 14'ler düzeyinde seyreden iç borçlanma bileşik faiz oranları, uluslararası likidite koşullarında gelişmekte olan ülkeler aleyhine görülen değişim ve piyasalarda yaşanan dalgalanmanın etkisiyle Mayıs ayında yükseliş eğilimine girmiştir. Temmuz ayında % 22'ler seviyesine ulaşarak yıl sonuna kadar bu düzeyini korumuştur. Yıllık bazda ortalama iç borç faiz oranı 1,5 puanlık artışla % 16,9'dan % 18,4'e yükselmiştir. Borçlanma faiz oranlarındaki artışa karşın borçlanmanın ortalama vadesi 196 gün uzayarak 560 günden 756 güne yükselmiştir.

2006 yılında özel sektör yatırımlarındaki artış, verimlilik artışı ve bunun getirdiği rekabet avantajı, Avrupa Birliği ülkelerindeki iç talep ve ekonomik aktivitedeki canlılık, Euro'nun Amerikan Doları karşısında değer kazanması ve ihracat fiyatlarındaki artışın etkisiyle ihracat gelirleri % 16,1'lik artışla 85.309 milyon dolara yükselmiştir.

Ekonomik büyüme ve iç talep artışının yavaşlamakla birlikte devam etmesi, ihracat ve imalat sanayi üretiminin ara mali ithalatına olan bağımlılığı, başta petrol olmak üzere emtia fiyatlarında yaşanan artış, Yeni Türk Lirası'nın güçlü konumunu sürdürmesi ve ithalat fiyatlarındaki artışın etkisiyle 2006 yılında ithalatımız % 17,7 artarak 137.449 milyon dolara yükselmiştir.

İthalattaki artışın ihracattan yüksek olması dış ticaret açığını yükseltmiş ve dış ticaret açığı % 20,4'lük artışla 43.298 milyon dolardan 52.140 milyona çıkmıştır. İhracatın ithalatı karşılama oranı % 62,9'dan % 62,1'e gerilerken, dış ticaret hacmi % 17,1 artarak 222.758 milyona yükselmiştir.

Uygulanmakta olan dalgalı kur rejiminde döviz kuru bir para politikası aracı olarak kullanılmamakta ve Merkez Bankası'nın herhangi bir kur hedefi bulunmamaktadır. Döviz kurları piyasada arz ve talep koşullarınca belirlenmektedir.

Bu nedenle ılımlı bir rezerv artırma politikası yürüten Merkez Bankası, döviz alımlarını döviz piyasasındaki arz ve talep koşullarını, dolayısıyla kur seviyesini mümkün olduğunca düşük düzeyde etkilemek ve dalgalı kur rejiminin temel ilke ve işleyişine sadık kalmak için kuralları önceden belirlenen ihaleler yoluyla yapmaktadır.

Ayrıca döviz kurundaki oynaklık Merkez Bankası'nca yakından izlenmekte, kurlarda her iki yönde oluşan ve oluşması beklenen aşırı oynaklık durumunda Banka piyasaya doğrudan alış yada satış yönünde müdahale edebilmektedir.

Bu politika doğrultusunda döviz alım ihalelerinin döviz piyasasına olan etkisini en aza indirebilmek amacıyla, döviz likiditesinde olağanüstü farklılaşmalar görülmedikçe değiştirilmeyecek olan, 2006 yılı döviz alım programı açıklanmıştır.

Döviz alım ihalelerine, büyük bir dışsal şok yada öngörülemeyen olağanüstü gelişmeler sonucu döviz piyasasında derinliğin kaybolması ve buna bağlı olarak döviz fiyatlarında ortaya çıkabilecek aşırı oynaklık ve sağlıksız fiyat oluşumlarının gözlenmesi halinde, önceden kamuoyuna duyurulmak suretiyle kısa yada uzun süreli olarak ara verilebileceği belirtilmiştir.

Merkez Bankası 2006 yılı Ocak ayı başından Mayıs ayının ortasına kadar düzenli döviz alım ihaleleri düzenlemiştir. Global likidite koşullarının etkisiyle ortaya çıkan döviz arzındaki azalmaya bağlı olarak döviz alım ihalelerine 16 Mayıs 2006 tarihinden itibaren ara vermiştir. Buna ilave olarak döviz piyasalarındaki daralmayı gidererek likidite sağlamak amacıyla 26 ve 27 Haziran 2006 tarihinde döviz satım ihalesi düzenlemiştir. Döviz piyasasının görece olarak istikrara kavuşması ile döviz alım ihalelerine 10 Kasım 2006 tarihinden itibaren tekrar başlamıştır.

Merkez Bankası ayrıca kurlarda görülen aşırı oynaklık üzerine 15 Şubat 2006 tarihinde alım, 13, 23 ve 26 Haziran 2006 tarihinde satım yönünde olmak üzere piyasalara 4 defa doğrudan müdahalede bulunmuştur.

Böylece Merkez Bankası 2006 yılı içinde düzenli döviz alım ihaleleri ve doğrudan alım yoluyla piyasadan 9.737,1 milyon dolar döviz almış, doğrudan döviz satışları ve döviz satış ihaleleri yoluyla piyasaya 3.105 milyon dolar döviz satmıştır. 2006 yılında Merkez Bankası'nın piyasadan çektiği net döviz tutarı 6.632,1 milyon dolar olmuştur.

Yeni Türk Lirası 2006 yılı genelinde uluslararası piyasalarda meydana gelen değişiklikler ve yurt içinde uygulanan politikaların etkisiyle nominal olarak değer kaybederken reel olarak değer kazanmıştır.

2006 yılında cari işlemler açığı 2005 yılına göre % 40,2 artarak 22.603 milyon dolardan 31.679 milyon dolara yükselmiştir. Cari işlemler açığındaki bu olumsuz gelişmede, dış ticaret açığı ve gelir hesabı açığının genişlemesi ve hizmetler hesabı fazlasının küçülmesi etkili olmuştur. Güçlü sıcak para girişleri ile yüksek gerçekleşen doğrudan yabancı yatırımlar sayesinde cari açığın finansmanında problem yaşanmamıştır.

Turizm gelirleri % 7,2'lik düşüşle 16.853 milyon dolara gerilerken, faiz gelirleri ise % 44,6'lık artışla 1.453 milyon dolara yükselmiştir. Turizm giderleri % 4,5'lik düşüşle 2.743 milyon dolar, faiz giderleri ise % 25,8'lik artışla 6.354 milyon dolar olmuştur. İşçi gelirleri % 30,6 artarak 1.111 milyon dolara yükselmiştir.

2005 yılında 43.687 milyon dolar olan net sermaye girişi, 2006 yılında 45.296 milyon dolara yükselmiştir. Doğrudan yatırımlarda (net) 19.231 milyon dolar, portföy yatırımlarında (net) 7.360 milyon dolar, diğer yatırımlarda (net) 18.705 milyon dolar giriş olmuştur.

2006 yılında dış borç stoku artış hızında yükselme olurken borcun vade yapısında iyileşme kaydedilmiştir. 2005 yılında % 5 artan dış borç stoku 2006 yılında % 22,3'lük artışla 206.471 milyon dolara ulaşmıştır. Orta-uzun vadeli dış borçlar % 24,9'lük artışla 164.487 milyon dolara, kısa vadeli dış borçlar da % 13,2'lik artışla 41.984 milyon dolara yükselmiştir. Toplam dış borç stoku içinde orta-uzun vadeli borçların payı % 78'den % 79,7'ye yükselirken, kısa vadeli borçların payı % 22'den % 20,3'e gerilemiştir.

2005 yılında 24.565 bin kişi olan işgücü 2006 yılında % 0,9'luk artışla 24.776 bin kişiye yükselmiştir. Ekonomide yaşanan olumlu gelişmeler istihdama yeterince yansımada istihdam edilenlerin sayısı % 1,3'lük artışla 22.046 bin kişiden 22.330 bin kişiye ulaşmıştır. İşsiz sayısı % 2,9'luk düşüşle 2.520 bin kişiden 2.446 bin kişiye gerilemiştir. 2005 yılında % 10,3 olan işsizlik oranı, 2006 yılında 0,4 puanlık düşüşle % 9,9'a gerilerken, eksik istihdam oranı % 3,3'den % 3,6'ya yükselmiş, böylece işsizlik ve eksik istihdam nedeniyle atıl işgücü oranı % 13,5 olarak gerçekleşmiştir.

2006 yılında 2005 yılına göre tarım sektöründe istihdam edilenlerin sayısı % 6,2'lik düşüşle 6.088 bin kişiye gerilerken, sanayi sektöründe istihdam edilenlerin sayısı % 2,9'luk artışla 4.407 bin kişiye, hizmetler sektöründe istihdam edilenlerin sayısı % 5'lik artışla 11.835 bin kişiye yükselmiştir. Toplam istihdam içinde tarım sektörünün payı % 27,3, sanayi sektörünün payı % 19,7, hizmetler sektörünün payı % 53 olmuştur.

1 Ocak 2006-31 Aralık 2006 döneminde 16 yaşını dolduranlar için aylık brüt asgari ücret 531 YTL, 16 yaşını doldurmamayanlar için 450 YTL olarak uygulanmıştır.

II. RAKAMLARLA TÜRKİYE EKONOMİSİ

A. BÜYÜME

1. Gayri Safi Milli Hasıla

Türkiye ekonomisinde 2002 yılında başlayan hızlı büyüme süreci 2006 yılında da devam etmiştir. Yıl sonunda % 6 büyüme elde edilirken, büyüme hızı geçen dört yılda olduğu gibi bir kez daha hedeflenen % 5'lik değer üzerinde gerçekleşmiştir. Böylece istikrarlı bir büyüme süreci yakalayan Türkiye ekonomisinde 20 çeyrek aralıksız büyüme yaşanırken, son beş yılın ortalama büyüme oranı % 7,5 olmuştur.

2006 yılında ekonomik büyümeyi üretim yönünden büyük ölçüde sanayi, ticaret, inşaat ve ulaştırma-haberleşme sektörleri katma değerinde meydana gelen artışlar etkilerken, harcamalar yönünden ise özel sektör sabit sermaye yatırımları ve tüketimindeki artış ile kamu sektörü tüketim harcamalarındaki artış etkilemiştir.

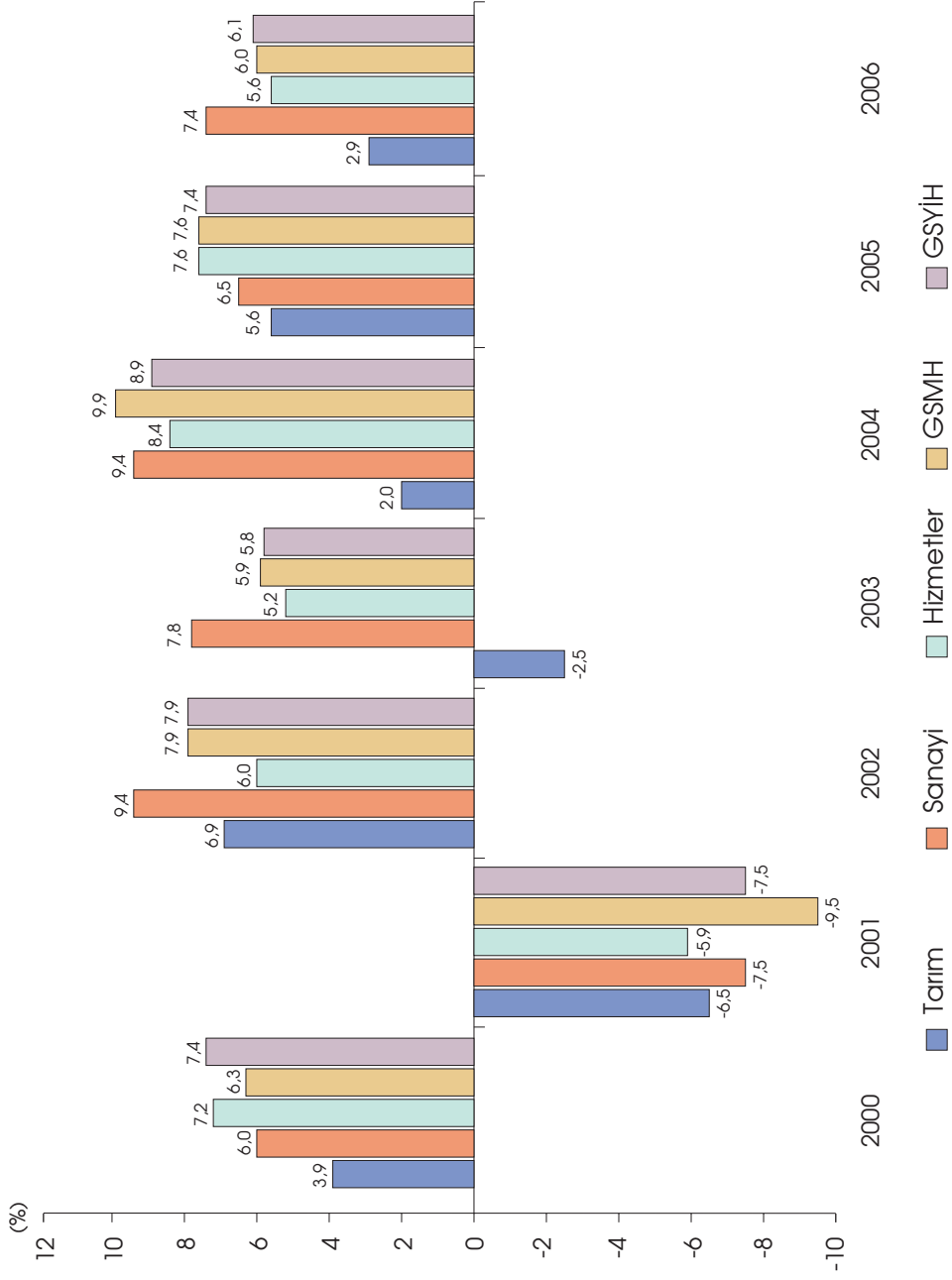
Yılın birinci ve ikinci üç aylık dönemlerinde GSMH sırasıyla % 6,4 ve % 9,3 oranında büyümüştür. Mayıs ve Haziran aylarında küresel finans piyasalarında yaşanan dalgalanmayla, ülkemizde beklentiler bozulmuş, kurlar, faiz oranları ve fiyatlar yükselmiş, üretim ve tüketim üzerinde baskı oluşmuştur. Ekonomi soğuma eğilimine girmiş, GSMH artış hızı üçüncü üç aylık dönemde % 4,3 ve son üç aylık dönemde de % 4,6 düzeyinde kalmıştır. Böylece 2005 yılında % 7,6 artan GSMH 2006 yılında % 6 artarak 1987 yılı fiyatlarıyla 154.343 bin YTL'ye yükselmiştir (Tablo 4).

TABLO 4: GAYRİ SAFİ MİLLİ HASILA

İktisadi Faaliyet Kolları	Değer (Bin YTL)			Pay (%)			Değişim (%)	
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2005	2006
1. TARIM	15.863	16.756	17.241	11,7	11,5	11,2	5,6	2,9
A. Çiftçilik ve Hayvancılık	14.683	15.624	16.002	10,9	10,7	10,4	6,4	2,4
B. Ormancılık	793	735	803	0,6	0,5	0,5	-7,3	9,3
C. Balıkçılık	387	397	437	0,3	0,3	0,3	2,6	10,1
2. SANAYİ	40.234	42.840	46.027	29,7	29,4	29,8	6,5	7,4
A. Madencilik ve Taşocakçılığı	1.426	1.609	1.686	1,1	1,1	1,1	12,8	4,8
B. İmalat Sanayi	34.285	36.368	39.053	25,3	25,0	25,3	6,1	7,4
C. Elektrik, Gaz, Su	4.522	4.863	5.288	3,3	3,3	3,4	7,5	8,7
3. İNŞAAT SANAYİ	5.092	6.189	7.390	3,8	4,2	4,8	21,5	19,4
4. TİCARET	32.613	35.019	37.090	24,1	24,0	24,0	7,4	5,9
A. Toptan ve Perakende Ticaret	27.956	30.220	32.182	20,7	20,7	20,9	8,1	6,5
B. Otel, Lokanta Hizmetleri	4.656	4.799	4.908	3,4	3,3	3,2	3,1	2,3
5. ULAŞTIRMA ve HABERLEŞME	18.193	19.791	20.412	13,4	13,6	13,2	8,8	3,1
6. MALİ KURULUŞLAR	2.344	2.339	2.391	1,7	1,6	1,5	-0,2	2,2
7. KONUT SAHİPLİĞİ	6.066	6.160	6.294	4,5	4,2	4,1	1,5	2,2
8. SERBEST MESLEK VE HİZMETLER	3.032	3.256	3.426	2,2	2,2	2,2	7,4	5,2
9. (-) İZAFİ BANKA HİZMETLERİ	1.812	1.830	1.869	1,3	1,3	1,2	1,0	2,1
10. SEKTÖRLER TOPLAMI (1-9)	121.624	130.520	138.403	89,9	89,6	89,7	7,3	6,0
11. DEVLET HİZMETLERİ	5.184	5.225	5.329	3,8	3,6	3,5	0,8	2,0
12. KAR AMACI OLMAYAN ÖZEL HİZ. KUR.	411	410	414	0,3	0,3	0,3	-0,2	1,0
13. TOPLAM (10+11+12)	127.219	136.155	144.145	94,0	93,5	93,4	7,0	5,9
14. İTHALAT VERGİSİ	9.473	10.626	11.587	7,0	7,3	7,5	12,2	9,0
15. GSYİH (Alıcı Fiyatlarıyla) (13+14)	136.693	146.781	155.732	101,0	100,8	100,9	7,4	6,1
16. DIŞ ALEM NET FAKTÖR GELİRLERİ	-1.385	-1.130	-1.390	-1,0	-0,8	-0,9	-18,4	23,0
A. Dış Alemden Gelen	4.244	4.986	5.501	3,1	3,4	3,6	17,5	10,3
B. Dış Aleme Giden (-)	5.628	6.116	6.891	4,2	4,2	4,5	8,7	12,7
17. GSMH (Alıcı Fiyatlarıyla) (15+16)	135.308	145.651	154.343	100,0	100,0	100,0	7,6	6,0

Kaynak: TÜİK

GRAFİK 1: GAYRİ SAFİ MİLLİ HASILA BÜYÜME HIZLARI (1987 Yılı Üretici Fiyatlarıyla)

Tarım sektörü katma değeri ikinci üç aylık dönemdeki küçülme ve üçüncü üç aylık dönemdeki düşük oranlı büyümeye rağmen, ormancılık ve balıkçılık sektörlerindeki büyümenin de desteği ile 2006 yılında % 2,9 büyümüştür. Sanayi sektörü katma değerinde başta imalat sanayi olmak üzere enerji ve madencilik ve taşocakçılığı sektörlerindeki üretim artışının etkisiyle % 7,4 büyümeye gerçekleşmiştir. Hizmetler sektörü katma değeri özellikle ticaret, inşaat, ulaştırma ve haberleşme sektörlerindeki katma değer artışlarına bağlı olarak % 5,6 büyümüştür. İthalat işlemlerinden alınan vergiler % 9 artmıştır.

Tarım sektörünün alt sektörlerinden çiftçilik ve hayvancılık sektörü % 2,4, ormancılık sektörü % 9,3 ve balıkçılık sektörü % 10,1 büyümüştür. Sanayi sektörünün alt sektörlerinden madencilik ve taşocakçılığı sektörü % 4,8, imalat sanayi sektörü % 7,4 ve enerji sektörü % 8,7 büyümüştür. Hizmetler sektörü alt sektörlerinden inşaat sektörü % 19,4, ticaret sektörü % 5,9, ulaştırma ve haberleşme sektörü % 3,1, mali kuruluşlar sektörü % 2,2, konut sahipliği sektörü % 2,2, serbest meslek ve hizmetler sektörü % 5,2 büyümüştür.

2006 yılında GSMH cari fiyatlarla % 18,4 büyüyerek 575.784 milyon YTL olmuştur. 2006 yılı programında % 6 olması öngörülen GSMH deflatörü % 11,7 olmuştur (Tablo 5).

TABLO 5: GAYRİ SAFİ MİLLİ HASILA

İktisadi Faaliyet Kolları	Değer (Bin YTL)			Pay (%)			Değişim (%)	
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2005	2006
1. TARIM	48.394.672	49.957.330	53.084.044	11,3	10,3	9,2	3,2	6,3
A. Çiftçilik ve Hayvancılık	44.905.361	46.141.237	48.754.324	10,5	9,5	8,5	2,8	5,7
B. Ormancılık	1.702.823	1.756.925	1.917.299	0,4	0,4	0,3	3,2	9,1
C. Balıkçılık	1.786.488	2.059.168	2.412.420	0,4	0,4	0,4	15,3	17,2
2. SANAYİ	107.061.273	123.669.004	147.264.087	25,0	25,4	25,6	15,5	19,1
A. Madencilik ve Taşocakçılığı	5.174.424	6.962.712	8.281.331	1,2	1,4	1,4	34,6	18,9
B. İmalat Sanayi	87.609.625	101.246.002	121.620.626	20,4	20,8	21,1	15,6	20,1
C. Elektrik, Gaz, Su	14.277.224	15.460.290	17.362.131	3,3	3,2	3,0	8,3	12,3
3. İNŞAAT SANAYİ	15.380.670	21.311.774	30.575.807	3,6	4,4	5,3	38,6	43,5
4. TİCARET	88.714.047	99.739.960	117.718.805	20,7	20,5	20,4	12,4	18,0
A. Toptan ve Perakende Ticaret	72.769.079	82.204.566	97.789.086	17,0	16,9	17,0	13,0	19,0
B. Otel, Lokanta Hizmetleri	15.944.968	17.535.393	19.929.719	3,7	3,6	3,5	10,0	13,7
5. ULAŞTIRMA ve HABERLEŞME	62.009.162	71.654.589	80.903.234	14,5	14,7	14,1	15,6	12,9
6. MALİ KURULUŞLAR	21.603.584	21.484.542	26.811.016	5,0	4,4	4,7	-0,6	24,8
7. KONUT SAHİPLİĞİ	18.398.553	22.393.509	27.501.581	4,3	4,6	4,8	21,7	22,8
8. SERBEST MESLEK VE HİZMETLER	14.889.331	16.914.421	19.981.992	3,5	3,5	3,5	13,6	18,1
9. (-) İZAFİ BANKA HİZMETLERİ	10.821.250	12.477.618	14.702.269	2,5	2,6	2,6	15,3	17,8
10. SEKTÖRLER TOPLAMI (1-9)	365.630.042	414.647.511	489.138.297	85,2	85,2	85,0	13,4	18,0
11. DEVLET HİZMETLERİ	42.548.483	47.719.600	54.945.368	9,9	9,8	9,5	12,2	15,1
12. KAR AMACI OLMAYAN ÖZEL HİZ. KUR.	3.530.102	2.996.961	4.686.121	0,8	0,6	0,8	-15,1	56,4
13. TOPLAM (10+11+12)	411.708.627	465.364.073	548.769.786	96,0	95,7	95,3	13,0	17,9
14. İTHALAT VERGİSİ	18.802.850	21.838.290	27.552.444	4,4	4,5	4,8	16,1	26,2
15. GSYİH (Alıcı Fiyatlarıyla) (13+14)	430.511.477	487.202.362	576.322.231	100,4	100,2	100,1	13,2	18,3
16. DIŞ ALEM NET FAKTÖR GELİRLERİ	-1.579.134	-801.330	-538.269	-0,4	-0,2	-0,1	-49,3	-32,8
A. Dış Alemden Gelen	10.040.097	11.907.906	15.262.704	2,3	2,4	2,7	18,6	28,2
B. Dış Aleme Giden (-)	11.619.231	12.709.236	15.800.973	2,7	2,6	2,7	9,4	24,3
17. GSMH (Alıcı Fiyatlarıyla) (15+16)	428.932.343	486.401.032	575.783.962	100,0	100,0	100,0	13,4	18,4

Kaynak: TÜİK

2006 yılında kamu tüketim harcamaları % 9,6 artarken, GSYİH'nın en büyük bileşeni olan özel tüketim harcamaları artış hızı yılın ikinci yarısındaki daralmanın etkisiyle % 5,2 düzeyinde kalmıştır. Böylece toplam tüketim harcamalarında % 5,6 artış olmuştur (Tablo 6).

TABLO 6: HARCAMALAR YÖNTEMİYLE GAYRİ SAFİ YURTIÇİ HASILA

(1987 Yılı Fiyatlarıyla)

	Değer (Bin YTL)			Pay (%)			Değişim (%)	
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2005	2006
ÖZEL NİHAİ TÜKETİM HARCAMALARI	87.897	95.594	100.584	64,1	64,9	64,4	8,8	5,2
GIDA VE İÇKİ	29.534	31.964	32.955	21,5	21,7	21,1	8,2	3,1
DAYANIKLI TÜKETİM MALLARI	18.037	20.736	21.344	13,2	14,1	13,7	15,0	2,9
YARI DAYANIKLI VE DAYANIKSIZ TÜKETİM MALLARI	13.684	15.452	17.895	10,0	10,5	11,5	12,9	15,8
ENERJİ, ULAŞTIRMA, HABERLEŞME	10.882	10.869	11.182	7,9	7,4	7,2	-0,1	2,9
HİZMETLER	9.137	9.849	10.340	6,7	6,7	6,6	7,8	5,0
KONUT SAHİPLİĞİ	6.623	6.724	6.869	4,8	4,6	4,4	1,5	2,2
DEVLETİN NİHAİ TÜKETİM HARCAMALARI	9.748	9.985	10.944	7,1	6,8	7,0	2,4	9,6
MAAŞ, ÜCRET	5.184	5.225	5.329	3,8	3,5	3,4	0,8	2,0
DİĞER CARİ	4.564	4.760	5.616	3,3	3,2	3,6	4,3	18,0
GAYRİ SAFİ SABİT SERMAYE OLUŞUMU	32.802	40.683	46.373	23,9	27,6	29,7	24,0	14,0
KAMU SEKTÖRÜ	6.180	7.778	7.760	4,5	5,3	5,0	25,9	-0,2
MAKİNE TEÇHİZAT	1.702	2.580	2.128	1,2	1,8	1,4	51,6	-17,5
BİNA İNŞAATI	1.284	1.490	1.394	0,9	1,0	0,9	16,0	-6,4
BİNA DIŞI İNŞAAT	3.194	3.708	4.238	2,3	2,5	2,7	16,1	14,3
ÖZEL SEKTÖR	26.622	32.904	38.614	19,4	22,4	24,7	23,6	17,4
MAKİNE TEÇHİZAT	19.666	23.867	27.191	14,3	16,2	17,4	21,4	13,9
BİNA İNŞAATI	6.957	9.037	11.423	5,1	6,1	7,3	29,9	26,4
STOK DEĞİŞMELERİ	11.145	7.770	4.750	8,1	5,3	3,0	-	-
MAL VE HİZMET İHRACATI	61.033	66.235	71.857	44,5	45,0	46,0	8,5	8,5
(-) MAL VE HİZMET İTHALATI	65.515	73.066	78.259	47,8	49,6	50,1	11,5	7,1
GAYRİ SAFİ YURTIÇİ HASILA	137.110	147.200	156.249	100,0	100,0	100,0	7,4	6,1
İSTATİSTİKİ HATA	-417	-419	-517				-	-
GAYRİ SAFİ YURTIÇİ HASILA (1)	136.693	146.781	155.732				7,4	6,1

Kaynak: TÜİK

(1): Üretim yoluyla gayri safi yurtiçi hasıla.

Kamu sektörü sabit sermaye yatırımları % 0,2 küçülürken, makine-teçhizat yatırımlarındaki % 13,9'luk ve bina inşaatındaki % 26,4'lük artışın etkisiyle özel sektör sabit sermaye yatırımları % 17,4 artmış, böylece toplam sabit sermaye yatırımlarında % 14 artış meydana gelmiştir.

2006 yılında tüketim harcamalarının GSYİH'ya oranı % 83,1, sabit sermaye yatırımlarının GSYİH'ya oranı ise % 21,9 olmuştur (Tablo 7).

TABLO 7: HARCAMALAR YÖNTEMİYLE GAYRİ SAFİ YURTİÇİ HASILA

	(Cari Fiyatlarla)								
	Değer (Bin YTL)			Pay (%)			Değişim (%)		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2005	2006	
ÖZEL NİHAİ TÜKETİM HARCAMALARI	284.631.317	328.560.589	382.757.062	66,6	68,3	69,4	15,4	16,5	
GIDA VE İÇKİ	93.970.535	101.447.967	112.676.188	22,0	21,1	20,4	8,0	11,1	
DAYANIKLI TÜKETİM MALLARI	40.537.186	53.595.388	61.631.464	9,5	11,1	11,2	32,2	15,0	
YARI DAYANIKLI VE DAYANIKSIZ TÜK. MAL.	41.440.281	49.083.800	63.699.321	9,7	10,2	11,5	18,4	29,8	
ENERJİ, ULAŞTIRMA, HABERLEŞME	55.249.927	62.653.632	70.732.280	12,9	13,0	12,8	13,4	12,9	
HİZMETLER	33.518.736	37.542.900	44.255.564	7,8	7,8	8,0	12,0	17,9	
KONUT SAHİPLİĞİ	19.914.652	24.236.902	29.762.245	4,7	5,0	5,4	21,7	22,8	
DEVLETİN NİHAİ TÜKETİM HARCAMALARI	56.775.481	63.653.258	75.636.787	13,3	13,2	13,7	12,1	18,8	
MAAŞ, ÜCRET	42.548.483	47.719.600	54.945.368	10,0	9,9	10,0	12,2	15,1	
DİĞER CARİ	14.226.998	15.933.658	20.691.419	3,3	3,3	3,7	12,0	29,9	
GAYRİ SAFİ SABİT SERMAYE OLUŞUMU	76.722.408	95.307.113	121.093.003	18,0	19,8	21,9	24,2	27,1	
KAMU SEKTÖRÜ	16.058.028	20.700.374	24.766.514	3,8	4,3	4,5	28,9	19,6	
MAKİNE TEÇHİZAT	3.834.095	5.207.398	4.540.526	0,9	1,1	0,8	35,8	-12,8	
BİNA İNŞAATI	3.360.307	4.208.332	4.709.496	0,8	0,9	0,9	25,2	11,9	
BİNA DIŞI İNŞAAT	8.863.626	11.284.645	15.516.492	2,1	2,3	2,8	27,3	37,5	
ÖZEL SEKTÖR	60.664.380	74.606.738	96.326.489	14,2	15,5	17,5	23,0	29,1	
MAKİNE TEÇHİZAT	40.801.346	46.016.134	53.469.099	9,6	9,6	9,7	12,8	16,2	
BİNA İNŞAATI	19.863.034	28.590.604	42.857.390	4,7	5,9	7,8	43,9	49,9	
STOK DEĞİŞMELERİ	33.973.663	25.394.479	16.511.090	8,0	5,3	3,0	-	-	
MAL VE HİZMET İHRACATI	124.348.181	133.575.227	162.609.619	29,1	27,8	29,5	7,4	21,7	
(-) MAL VE HİZMET İTHALATI	149.299.109	165.567.880	206.747.973	35,0	34,4	37,5	10,9	24,9	
GAYRİ SAFİ YURTİÇİ HASILA	427.151.940	480.922.787	551.859.589	100,0	100,0	100,0	12,6	14,8	
İSTATİSTİKİ HATA	3.359.537	6.279.575	24.462.642				-	-	
GAYRİ SAFİ YURTİÇİ HASILA (1)	430.511.477	487.202.362	576.322.231				13,2	18,3	

Kaynak: TÜİK

(1): Üretim yoluyla gayri safi yurtiçi hasıla.

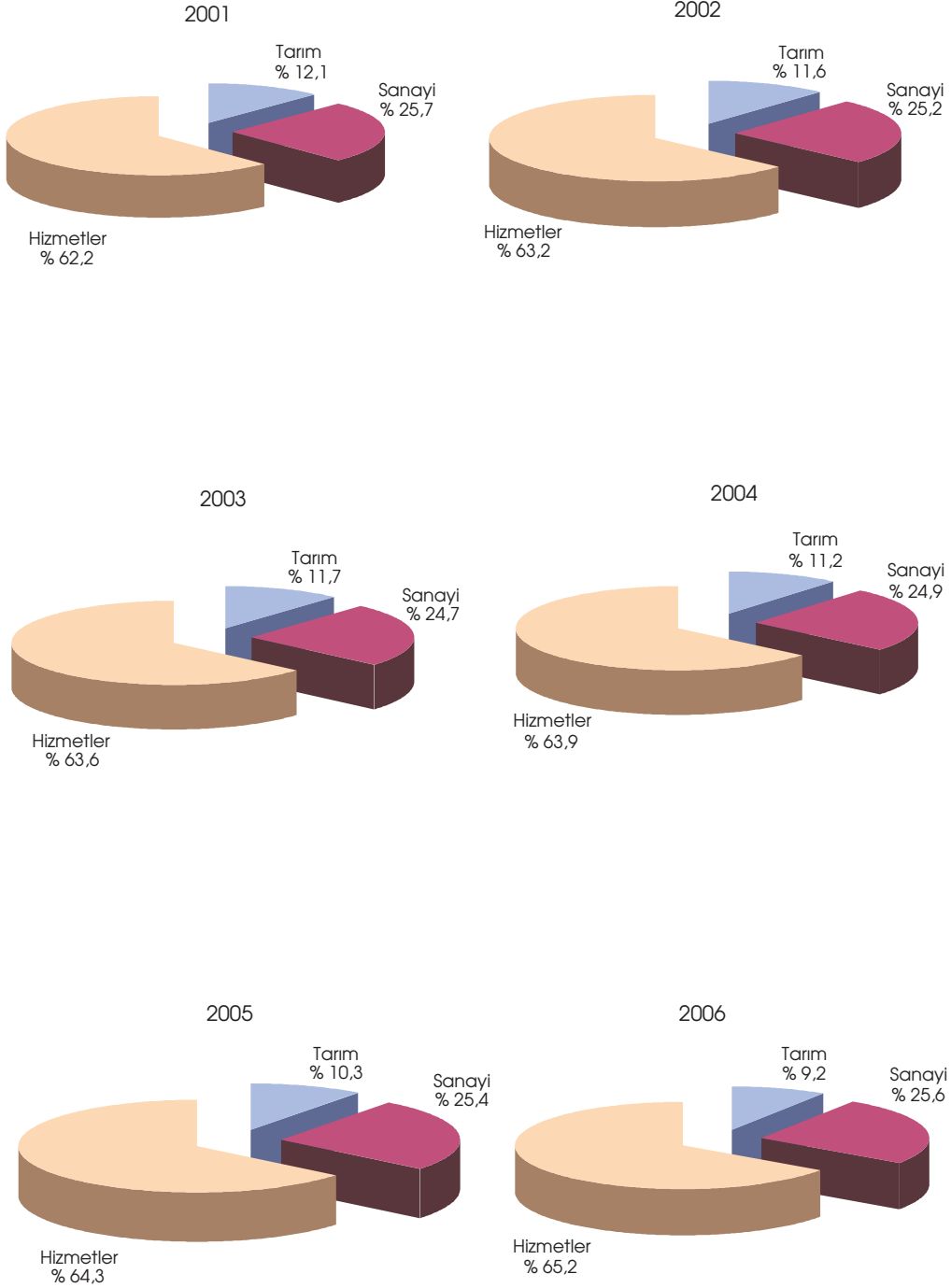
2006 yılı gayri safi yurtiçi hasılası içinde tarım sektörünün payı % 9,2, sanayi sektörünün payı % 25,6, hizmet sektörünün payı da % 65,2 olmuştur (Tablo 8).

TABLO 8: SEKTÖRLERİN GSYİH İÇİNDEKİ PAYLARI

Sektörler	(Cari Üretici Fiyatlarıyla)						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tarım	14,1	12,1	11,6	11,7	11,2	10,3	9,2
Sanayi	23,3	25,7	25,2	24,7	24,9	25,4	25,6
Hizmetler	62,6	62,2	63,2	63,6	63,9	64,3	65,2
GSYİH	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaynak: TÜİK

GRAFİK 2: GSYİH'İN SEKTÖREL DAĞILIMI (Cari Üretici Fiyatlarıyla)

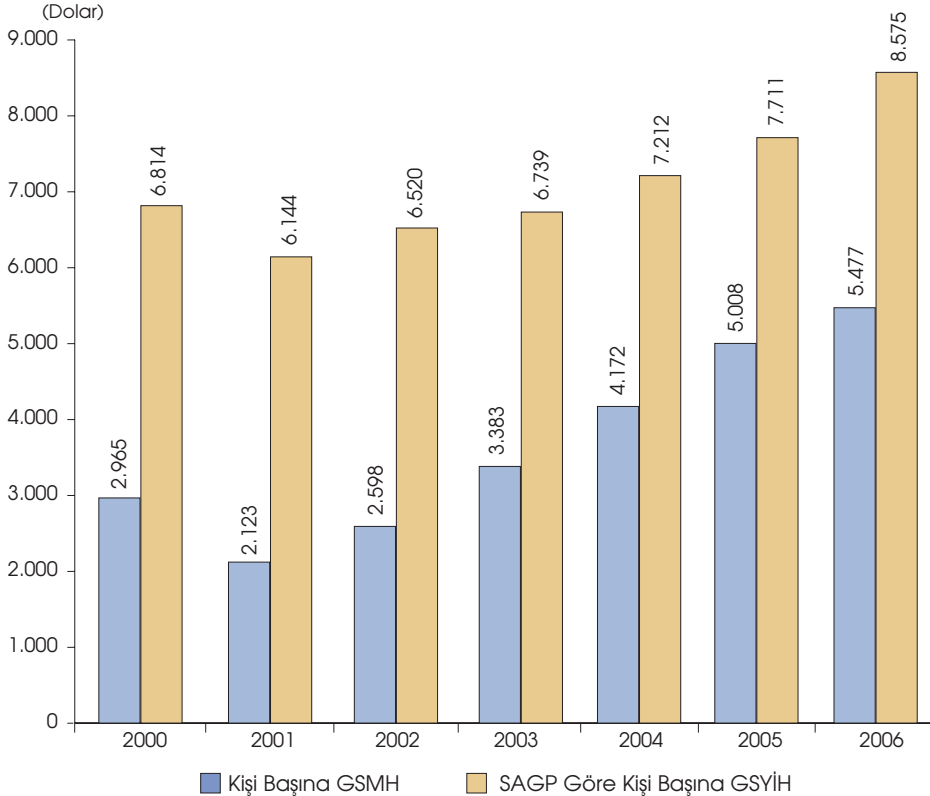
Kişi başına gayri safi milli hasıla, 2006 yılında % 9,4 artarak 5.477 dolara yükselmiştir. 1987 yılı fiyatlarıyla ise kişi başına GSMH % 5'lik artışla 2,12 YTL olurken, satınalma gücü paritesine göre kişi başına GSYİH, bir önceki yıla göre % 11,2 artarak 8.575 dolar olmuştur (Tablo 9).

TABLO 9: KİŞİ BAŞINA GELİR

Yıllar	GSMH							
	Cari Fiyatlarla				1987 Fiyatlarıyla		SAGP Göre	
	YTL	Değişim		Dolar	Değişim (%)	YTL	Değişim	
		(%)					Kişi Başına GSYİH	Değişim (%)
						Dolar		
2000	1.862	-	2.965	-	1,77	-	6.814	-
2001	2.572	38,1	2.123	-28,4	1,57	-11,3	6.144	-9,8
2002	3.950	53,6	2.598	22,4	1,67	6,4	6.520	6,1
2003	5.044	27,7	3.383	30,2	1,74	4,2	6.739	3,4
2004	5.975	18,5	4.172	23,3	1,88	8,0	7.212	7,0
2005	6.749	13,0	5.008	20,0	2,02	7,4	7.711	6,9
2006	7.890	16,9	5.477	9,4	2,12	5,0	8.575 (1)	11,2

Kaynak: TÜİK

(1): Geçici

GRAFİK 3: KİŞİ BAŞINA GELİR

2. Sektörel Gelişmeler

a. Tarım

2006 yılının birinci üç aylık döneminde % 7,6 artan tarım sektörü katma değeri yılın ikinci üç aylık döneminde % 0,4 küçülmüş, üçüncü üç aylık dönemde büyüme sürecine girerek % 0,5 ve dördüncü üç aylık dönemde % 9,7 artış göstermiştir. Böylece 2006 yılında tarım sektörü katma değerinde % 2,9 büyüme meydana gelmiştir.

2006 yılında bir önceki yıla göre üretim miktarları tahıl ve sebze ürünlerinde azalış gösterirken, meyvelerde artış göstermiştir.

Seçilmiş tarla bitkilerinde en yüksek üretim artışları, yağının biodizel üretiminde kullanılması ve destek primi verilmesi sebebiyle % 62,1 ile soya üretiminde, yem bitkilerine ve yem bitkileri sertifikalı tohum üretimine verilen destek sebebiyle % 33,3 ile fiğ üretiminde ve % 16 ile çeltik üretiminde görülmüştür. En yüksek üretim düşüşleri ise, kamu ve özel sektör alımlarının düşmesi ve düşük fiyat verilmesi sonucu üretici sayısının azalmasına bağlı olarak % 12,6 ile tütün, 2005 yılında ihraç fazlası oluşması, alım ve fiyat politikasında yaşanan olumsuzluklara bağlı olarak ekim alanlarının daralmasıyla % 9,3 ile mısır üretiminde yaşanmıştır (Tablo 10).

TABLO 10: SEÇİLMİŞ TARLA BİTKİLERİ ÜRETİMİ

Ürün Adı	(Bin Ton)							Değişim (%) 2006/2005
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	
Hububat								
Buğday	21.000	19.000	19.500	19.000	21.000	21.500	20.010	-6,9
Arpa	8.000	7.500	8.300	8.100	9.000	9.500	9.551	0,5
Mısır	2.300	2.200	2.100	2.800	3.000	4.200	3.811	-9,3
Çeltik	350	360	360	372	490	600	696	16,0
Bakliyat								
Nohut	548	535	650	600	620	600	552	-8,0
Mercimek	353	520	565	540	540	570	623	9,3
Fasulye	230	225	250	250	250	210	196	-6,7
Fiğ	134	127	130	121	130	132	176	33,3
Endüstriyel Bitkiler								
Tütün	200	145	153	112	134	135	118	-12,6
Şeker Pancarı	18.821	12.633	16.523	12.623	13.517	15.181	14.452	-4,8
Pamuk (Kütlü)	2.261	2.358	2.542	2.346	2.455	2.240	2.550	13,8
Yağlı Tohumlar								
Ayçiçeği	800	650	850	800	900	975	1.118	14,7
Susam	24	23	22	22	23	26	27	3,8
Soya	45	50	75	85	50	29	47	62,1
Yumru Bitkiler								
Patates	5.370	5.000	5.200	5.300	4.800	4.090	4.397	7,5
Hayvan Pancarı	140	150	160	160	160	165	159	-3,6

Kaynak: TÜİK

Seçilmiş meyvelerde en yüksek üretim artışları, var yılı olması sebebiyle % 83,3 ile Antep fıstığı ve % 47,3 ile zeytin üretiminde görülürken, bunları % 24,7 ile fındık, % 20 ile greyfurt ve % 18,7 ile muz üretimindeki artışlar izlemiştir. Nisan ayı sonunda yaşanan don olayı bazı meyvelerin üretimini olumsuz yönde etkilerken, en yüksek üretim düşüşleri % 46,5 ile kayısı ve % 22,1 ile elmada görülmüştür (Tablo 11).

TABLO 11: SEÇİLMİŞ MEYVELER ÜRETİMİ

Ürün Adı	(Bin Ton)							Değişim (%)
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	
Yumuşak Çekirdekli								
Armüt	380	370	340	370	320	360	318	-11,7
Elma	2.400	2.400	2.200	2.600	2.100	2.570	2.002	-22,1
Ayva	105	100	110	110	80	100	106	6,0
Taş Çekirdekli								
Erik	195	195	200	210	210	220	214	-2,7
Kayısı	530	420	315	460	320	860	460	-46,5
Kiraz	230	233	210	265	245	280	310	10,7
Şeftali	430	430	455	470	372	510	553	8,4
Vişne	106	110	100	145	138	140	121	-13,6
Zeytin	1.800	600	1.800	850	1.600	1.200	1.767	47,3
Turunçgiller								
Greyfurt	130	133	125	135	135	150	180	20,0
Limon	460	435	525	550	600	600	710	18,3
Mandalina	560	520	590	550	670	715	791	10,6
Portakal	1.070	1.020	1.250	1.250	1.300	1.445	1.536	6,3
Sert Kabuklular								
Antep Fıstığı	75	35	35	90	30	60	110	83,3
Badem	47	45	41	41	37	45	43	-4,4
Ceviz	116	115	120	130	126	150	130	-13,3
Fındık	470	630	600	480	350	530	661	24,7
Kestane	50	50	47	48	49	50	54	8,0
Üzüksü Meyveler								
İncir	240	225	250	280	275	285	290	1,8
Üzüm	3.600	3.600	3.500	3.600	3.500	3.850	4.000	3,9
Muz	64	67	95	110	130	150	178	18,7
Çay	758	750	792	869	1.105	1.192	1.121	-6,0

Kaynak: TÜİK

Seçilmiş sebzelerde en yüksek üretim artışları % 17,2 ile göbekli marul, % 16,2 ile karnıbahar ve % 3,8 ile lahanada gerçekleşirken, en yüksek üretim düşüşleri ekim alanlarının azalması sebebiyle % 26,2 ile bezelye ve % 14,7 ile kuru soğanda görülmüştür (Tablo 12).

Tarımsal destekleme ödemeleri 2006 yılında bir önceki yıla göre % 32,5 artarak 4.875 milyon YTL'ye yükselmiştir. Tarımsal destekleme ödemelerinde en yüksek oranlı artış % 900 ile tarım reformu uygulama projesi kapsamında verilen desteklerde olurken onu % 91,3 ile hayvancılık destek ödemeleri, % 87,5 ile alternatif ürün destekleri ve % 50,7 ile hububat primi artışları izlemiştir (Tablo 13).

Tarımsal destekleme ödemeleri içinde en yüksek paylar ise % 54,8 ile doğrudan gelir desteği ödemeleri, % 19,5 ile prim desteği ödemeleri, % 13,5 ile hayvancılık destek ödemeleri ve % 6,5 ile hububat primi ödemelerinin olmuştur.

TABLO 12: SEÇİLMİŞ SEBZELER ÜRETİMİ

Ürün Adı	(Bin Ton)							Değişim (%)	
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2006/2005	
Meyvesi Yenen Sebzeler									
Patlıcan	924	915	955	935	900	930	924	-0,6	
Hıyar	1.825	1.600	1.670	1.780	1.725	1.745	1.800	3,2	
Domates	8.890	8.650	9.450	9.820	9.440	10.050	9.855	-1,9	
Bamya	28	30	31	36	43	36	37	2,8	
Biber (Sivri-Salçalık)	1.090	1.100	1.340	1.370	1.325	1.429	1.450	1,5	
Biber (Dolmalık)	390	380	410	420	375	400	393	-1,8	
Baklagil Sebzeleri									
Fasulye	514	525	515	545	582	555	564	1,6	
Bakla	45	44	44	44	49	49	49	0,0	
Bezelye	48	50	69	54	58	122	90	-26,2	
Soğans, Yumru, Kök Sebzeler									
Soğan (Taze)	228	230	210	220	207	200	201	0,5	
Soğan (Kuru)	2.200	2.150	2.050	1.750	2.040	2.070	1.765	-14,7	
Havuç	235	230	235	405	438	388	395	1,8	
Yaprağı Yenen Sebzeler									
Lahana (Baş-Kırmızı)	622	580	620	629	605	583	605	3,8	
Marul (Kıvrık)	118	125	145	150	162	168	151	-10,1	
Marul (Göbekli)	215	210	200	190	200	204	239	17,2	
Ispanak	205	205	220	220	213	238	242	1,7	
Pırasa	308	310	290	305	295	326	320	-1,8	
Diğer Sebzeler									
Karnabahar	90	88	90	108	110	117	136	16,2	

Kaynak: TÜİK

TABLO 13: TARIMSAL DESTEKLEME ÖDEMELERİ (1)

	(Cari Fiyatlarla)											
	Değer (Milyon YTL)				Değişim (%)				Pay (%)			
	2003	2004	2005	2006 (2)	2004	2005	2006 (2)	2003	2004	2005	2006 (2)	
Doğrudan Gelir Desteği (3)	2.530	2.480	2.352	2.670	-2,0	-5,2	13,5	83,9	80,4	63,9	54,8	
Hayvancılık Destek Ödemeleri	126	209	345	660	65,9	65,1	91,3	4,2	6,8	9,4	13,5	
Tarım Reformu Uygulama Projesi (4)	51	31	3	30	-39,2	-90,3	900,0	1,7	1,0	0,1	0,6	
Prim Desteği Ödemeleri (5)	269	294	650	950	9,3	121,1	46,2	8,9	9,5	17,7	19,5	
Çay Primi ve Budama Desteği	39	70	113	150	79,5	61,4	32,7	1,3	2,3	3,1	3,1	
Tarım Ürünleri Sigortası	0	0	0	20	-	-	-	0,0	0,0	0,0	0,4	
Sertifikalı Tohum/Süt Desteği	0	0	0	15	-	-	-	0,0	0,0	0,0	0,3	
Alternatif Ürün Destekleri (Patates)	0	0	8	15	-	-	87,5	0,0	0,0	0,2	0,3	
Kırsal Kalkınma Hibeleri	0	0	0	50	-	-	-	0,0	0,0	0,0	1,0	
Hububat Primi	0	0	209	315	-	-	50,7	0,0	0,0	5,7	6,5	
TOPLAM	3.015	3.084	3.680	4.875	2,3	19,3	32,5	100,0	100,0	100,0	100,0	

Kaynak: DPT

(1): Tarım ve Köyşeri Bakanlığı bütçesinden yapılan ödemelerdir.

(2): Geçici

(3): DGD ödemelerinin 2003, 2004 ve 2005 yıllarında sırasıyla 310, 327 ve 410 milyon YTL'si mazot; 2005 yılında 274 milyon YTL'si gübre desteği olarak verilmiştir.

(4): 2004 yılı ödemelerinin 4 milyon YTL'si şeker pancarı için yapılan ödemelerdir.

(5): Kültü pamuk, zeytinyağı, ayçiçeği, soya fasulyesi, kanola ve dane mısıra verilmektedir.

b. Sanayi

Sanayi sektörü katma değeri birinci üç aylık dönemde % 4,5, ikinci üç aylık dönemde % 11,1, üçüncü üç aylık dönemde % 7,2, dördüncü üç aylık dönemde % 6,5 artmıştır. Böylece 2006 yılında 2005 yılına göre sanayi sektörü katma değerinde % 7,4 artış olmuştur. Alt sektörler itibariyle madencilik ve taşocakçılığı sektörü katma değerinde % 4,8, imalat sanayi sektörü katma değerinde % 7,4 ve enerji sektörü katma değerinde % 8,7 artış meydana gelmiştir (Tablo 14).

TABLO 14: SANAYİ SEKTÖRÜ KATMA DEĞERİNDEKİ DEĞİŞİM ORANLARI

Sektörler	(1987 Yılı Üretici Fiyatlarıyla, %)						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Madencilik	-1,1	-8,8	-4,4	-2,9	2,6	12,8	4,8
İmalat Sanayi	6,4	-8,1	10,4	8,6	10,1	6,1	7,4
Elektrik, Gaz ve Su	6,5	-2,1	8,0	5,7	6,1	7,5	8,7
Toplam Sanayi	6,0	-7,5	9,4	7,8	9,4	6,5	7,4

Kaynak: TÜİK

Sanayi sektörünün GSYİH içindeki payı 2005 yılında % 25,4 iken, 2006 yılında % 25,6'ya yükselmiştir. Alt sektörler itibariyle madencilik sektörünün payı % 1,4, imalat sanayi sektörünün payı % 21,1 ve enerji sektörünün payı % 3 olmuştur (Tablo 15).

TABLO 15: SANAYİ SEKTÖRÜ KATMA DEĞERİNİN GSYİH İÇİNDEKİ PAYI

Sektörler	(Cari Üretici Fiyatlarıyla, %)						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Madencilik	1,1	1,2	1,0	1,1	1,2	1,4	1,4
İmalat Sanayi	19,2	20,6	20,1	20,0	20,4	20,8	21,1
Elektrik, Gaz ve Su	3,0	3,9	4,1	3,6	3,3	3,2	3,0
Toplam Sanayi	23,3	25,7	25,2	24,7	24,9	25,4	25,6

Kaynak: TÜİK

Sanayi sektörü üretimi 2006 yılının birinci üç aylık döneminde % 3,4, ikinci üç aylık dönemde % 8,2, üçüncü üç aylık dönemde % 5,7, dördüncü üç aylık dönemde % 5,8 artış göstermiştir. 2005 yılında % 5,3 olan sanayi üretimi artış oranı, 2006 yılında % 5,8'e yükselmiştir. Özel sektör sanayi üretimi artış oranı 0,3 puan artarak % 5,6'ya, kamu sektörü sanayi üretimi artış oranı 1,3 puan artarak % 6,7'ye yükselmiştir (Tablo 16).

TABLO 16: SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ VE DEĞİŞİM ORANLARI (1997=100)

Yıllar	Üretim Endeksi			Değişim (%)		
	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam
2003	91,2	120,5	112,4	-	-	-
2004	92,7	135,2	123,5	1,6	12,2	9,9
2005	97,7	142,4	130,0	5,4	5,3	5,3
2006	104,2	150,4	137,6	6,7	5,6	5,8

Kaynak: TÜİK

b. 1. Madencilik

Madencilik sektörü katma değeri birinci üç aylık dönemde % 4,1, ikinci üç aylık dönemde % 9,5, üçüncü üç aylık dönemde % 9 artarken, son üç aylık dönemde ise % 4,6 düşüş göstermiştir. 2006 yılında toplam olarak madencilik sektörü katma değerinde % 4,8'lik büyüme olmuştur.

Madencilik sektörü üretimi 2006 yılının ilk üç aylık döneminde % 4,1, ikinci üç aylık döneminde % 9,5, üçüncü üç aylık döneminde % 9 artış gösterirken, dördüncü üç aylık döneminde % 4,6 düşüş göstermiştir. Yıl sonu itibarıyla 2005 yılında % 13,8 olan toplam madencilik sektörü üretimi artış hızı 2006 yılında özel sektör üretimindeki küçülmenin etkisiyle % 4,4'e düşmüştür. 2006 yılında özel sektör madencilik üretiminde % 11 düşüş, kamu sektörü madencilik üretiminde ise % 9,3 artış meydana gelmiştir (Tablo 17).

TABLO 17: MADENCİLİK ÜRETİM ENDEKSİ VE DEĞİŞİM ORANLARI (1997=100)

Yıllar	Üretim Endeksi			Değişim (%)		
	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam
2003	75,2	92,9	79,4	-	-	-
2004	74,9	107,3	82,6	-0,4	15,5	4,0
2005	93,8	94,7	94,0	25,2	-11,7	13,8
2006	102,5	84,3	98,1	9,3	-11,0	4,4

Kaynak: TÜİK

Kamu sektörü kömür madenciliği üretiminde % 10,1 artış, özel sektör kömür madenciliği üretiminde % 35,1 düşüş görülürken, toplam kömür madenciliği üretimi % 6,1 artmıştır. Ham petrol-doğal gaz üretimi % 13 düşüş gösterirken, özel sektör üretiminde % 9,7, kamu sektörü üretiminde % 13,9 düşüş meydana gelmiştir. Metal cevheri üretimi % 21,9 artarken, kamu sektörü üretiminde % 37,5 artış, özel sektör üretiminde ise % 18,1 düşüş kaydedilmiştir. Bunların dışında kalan madenlerin üretiminde % 6 artış olurken, kamu sektörü üretiminde % 14 artış, özel sektör üretiminde ise % 4,1 düşüş gerçekleşmiştir (Tablo 18-19).

TABLO 18: ALT SEKTÖRLER İTİBARIYLA MADENCİLİK ÜRETİM ENDEKSİ (1997=100)

Alt Sektörler	2004			2005			2006		
	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam
Madencilik	74,9	107,3	82,6	93,8	94,7	94,0	102,5	84,3	98,1
Kömür Madenciliği	71,2	100,5	73,5	96,9	110,2	98,0	106,7	71,5	104,0
Ham Petrol-Tabii Gaz	68,9	91,8	73,4	77,5	88,9	79,7	66,7	80,3	69,3
Metal Cevheri Madenciliği	52,8	41,3	49,4	55,0	50,9	53,8	75,6	41,7	65,6
Diğer Madencilik	108,6	133,7	121,1	131,1	106,1	118,7	149,4	101,8	125,8

Kaynak: TÜİK

TABLO 19: ALT SEKTÖRLER İTİBARIYLA MADENCİLİK ÜRETİM ENDEKSİ DEĞİŞİM ORANLARI

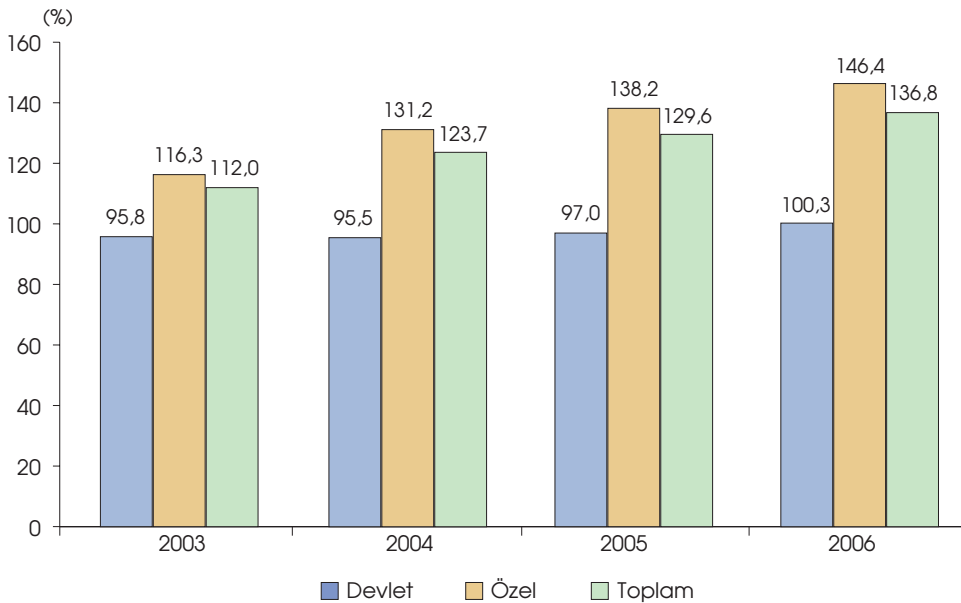
Alt Sektörler	2004								
	2004			2005			2006		
	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam
Madencilik	-0,4	15,5	4,0	25,2	-11,7	13,8	9,3	-11,0	4,4
Kömür Madenciliği	-9,0	18,5	-6,7	36,1	9,7	33,3	10,1	-35,1	6,1
Ham Petrol-Tabii Gaz	1,5	-2,4	0,5	12,5	-3,2	8,6	-13,9	-9,7	-13,0
Metal Cevheri Madenciliği	-7,2	35,4	0,6	4,2	23,2	8,9	37,5	-18,1	21,9
Diğer Madencilik	23,5	17,4	20,1	20,7	-20,6	-2,0	14,0	-4,1	6,0

Kaynak: TÜİK

b. 2. İmalat Sanayi

İmalat sanayi katma değeri birinci üç aylık dönemde % 4, ikinci üç aylık dönemde % 11,3, üçüncü üç aylık dönemde % 6,8, dördüncü üç aylık dönemde % 6,9 artmıştır. Yıl sonu itibarıyla imalat sanayi katma değerinde % 7,4 artış olmuştur.

İmalat sanayi üretiminde 2006 yılının ilk üç aylık döneminde % 2,8, ikinci üç aylık döneminde % 8,1, üçüncü üç aylık döneminde % 5,1, son üç aylık döneminde de % 6 artış meydana gelmiştir. Böylece 2005 yılında % 4,8 olan toplam imalat sanayi üretimi artış oranı, 2006 yılında % 5,6'ya yükselmiştir. Özel sektör imalat sanayi üretimi artış hızı 0,6 puanlık artışla % 5,9'a, kamu sektörü imalat sanayi üretimi artış hızı 1,8 puanlık artışla % 3,4'e yükselmiştir (Tablo 20-21-22).

GRAFİK 4: İMALAT SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ (1997=100)

TABLO 20: İMALAT SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ VE DEĞİŞİM ORANLARI (1997=100)

Yıllar	Üretim Endeksi			Değişim (%)		
	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam
2003	95,8	116,3	112,0	-	-	-
2004	95,5	131,2	123,7	-0,3	12,8	10,4
2005	97,0	138,2	129,6	1,6	5,3	4,8
2006	100,3	146,4	136,8	3,4	5,9	5,6

Kaynak: TÜİK

TABLO 21: SEKTÖRLER İTİBARIYLA İMALAT SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ (1997=100)

İmalat Sanayi ve Bazı Alt Sektörleri	2004			2005			2006		
	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam
Toplam İmalat Sanayi	95,5	131,2	123,7	97,0	138,2	129,6	100,3	146,4	136,8
Gıda Ürünleri ve İçecek İmalatı	60,1	118,6	112,2	42,5	128,3	119,0	43,0	136,3	126,1
Tekstil Ürünleri İmalatı	0,5	105,1	102,9	1,4	92,6	90,7	1,3	91,7	89,8
Giyim Eşyası İmalatı	0,0	114,8	114,8	0,0	103,5	100,4	0,0	98,5	95,5
Derinin İşlenmesi, Bavul, Çanta vb.	0,0	92,9	92,9	0,0	80,4	75,0	0,0	91,9	85,7
Ağaç ve Mantar Ürün. İmalatı	0,0	133,9	133,9	0,0	165,9	154,9	0,0	170,1	158,7
Kağıt ve Kağıt Ürün. İmalatı	8,9	127,0	113,6	5,0	133,8	119,1	5,9	134,9	120,2
Kimyasal Mad. Ürün. İmalatı	86,6	150,9	139,9	78,3	161,9	147,7	89,2	172,1	158,0
Plastik-Kauçuk Ürün. İmalatı	0,0	159,9	159,9	0,0	193,2	191,6	0,0	170,6	169,1
Ana Metal Sanayi	112,3	147,2	133,7	111,9	154,9	138,2	115,0	177,0	152,9
Taşıt Araçları ve Karoseri İmalatı	0,0	182,6	182,6	0,0	200,2	200,2	0,0	219,5	219,5

Kaynak: TÜİK

TABLO 22: SEKTÖRLER İTİBARIYLA İMALAT SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ DEĞİŞİM ORANLARI

İmalat Sanayi ve Bazı Alt Sektörleri	2004			2005			2006		
	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam
Toplam İmalat Sanayi	-0,3	12,8	10,4	1,6	5,3	4,8	3,4	5,9	5,6
Gıda Ürünleri ve İçecek İmalatı	-23,9	1,5	-0,4	-29,3	8,2	6,1	1,2	6,2	6,0
Tekstil Ürünleri İmalatı	-89,8	-1,4	-1,4	180,0	-11,9	-11,9	-7,1	-1,0	-1,0
Giyim Eşyası İmalatı	0,0	1,4	3,7	0,0	-9,8	-12,5	0,0	-4,8	-4,9
Derinin İşlenmesi, Bavul, Çanta vb.	0,0	4,9	12,2	0,0	-13,5	-19,3	0,0	14,3	14,3
Ağaç ve Mantar Ürün. İmalatı	0,0	17,4	17,4	0,0	23,9	15,7	0,0	2,5	2,5
Kağıt ve Kağıt Ürün. İmalatı	-66,8	4,4	2,4	-43,8	5,4	4,8	18,0	0,8	0,9
Kimyasal Mad. Ürün. İmalatı	2,7	17,9	16,1	-9,6	7,3	5,6	13,9	6,3	7,0
Plastik-Kauçuk Ürün. İmalatı	0,0	12,7	12,7	0,0	20,8	19,8	0,0	-11,7	-11,7
Ana Metal Sanayi	6,0	14,6	11,6	-0,4	5,2	3,4	2,8	14,3	10,6
Taşıt Araçları ve Karoseri İmalatı	0,0	53,3	53,3	0,0	9,6	9,6	0,0	9,6	9,6

Kaynak: TÜİK

2005 yılında % 80,3 olan imalat sanayi kapasite kullanım oranı, 2006 yılında 0,7 puanlık artışla % 81'e yükselmiştir. Kapasite kullanım oranı kamu kesiminde 3,4 puanlık artışla % 89,4, özel kesimde 0,8 puanlık artışla % 79,6 olmuştur (Tablo 23).

TABLO 23: İMALAT SANAYİ KAPASİTE KULLANIM ORANLARI

İmalat Sanayi ve Bazı Alt Sektörleri	(Üretim Değeri Ağırlıklı, %)								
	2004			2005			2006		
	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam
Toplam İmalat Sanayi	84,3	79,9	81,5	86,0	78,8	80,3	89,4	79,6	81,0
Gıda Ürünleri ve İçecek İmalatı	71,6	71,1	71,4	79,2	70,1	71,0	77,9	70,7	71,2
Tekstil Ürünleri İmalatı	24,3	81,4	81,3	41,8	80,8	80,8	74,9	80,5	80,5
Giyim Eşyası İmalatı	0,0	82,7	82,7	0,0	81,7	81,7	0,0	82,5	82,5
Derinin İşlenmesi, Bavul, Çanta vb.	10,4	67,8	67,8	0,0	66,4	66,4	0,0	67,8	67,8
Ağaç ve Mantar Ürün. İmalatı	0,0	90,0	90,0	0,0	83,9	83,9	0,0	85,9	85,9
Kağıt ve Kağıt Ürün. İmalatı	63,1	89,4	88,6	83,3	84,6	84,7	44,3	83,3	83,3
Kimyasal Mad. Ürün. İmalatı	87,5	76,6	80,7	73,6	75,6	75,1	89,0	74,9	76,9
Plastik-Kauçuk Ürün. İmalatı	0,0	84,3	84,3	0,0	80,9	80,9	0,0	80,3	80,3
Ana Metal Sanayi	87,7	80,1	83,4	90,2	80,1	82,2	86,4	82,8	83,6
Taşıt Araçları ve Karoseri İmalatı	0,0	79,0	79,0	0,0	83,6	83,6	0,0	85,4	85,4

Kaynak: TÜİK

Gıda Ürünleri ve İçecek İmalatı

Gıda ürünleri ve içecek üretimi, 2006 yılının birinci üç aylık döneminde % 7,8, ikinci üç aylık döneminde % 7,5, üçüncü üç aylık döneminde % 8, dördüncü üç aylık döneminde % 1,3 artış göstermiştir. 2005 yılında % 6,1 olan toplam gıda ürünleri ve içecek üretimi artışı 2006 yılında % 6 olarak gerçekleşmiştir. Gıda ürünleri ve içecek üretimi kamu sektöründe % 1,2, özel sektörde % 6,2 artmıştır. 2005 yılında % 71 olan kapasite kullanım oranı, 2006 yılında % 71,2'ye yükselmiştir.

Tekstil Ürünleri İmalatı

Tekstil ürünleri üretimi, 2006 yılının birinci üç aylık döneminde % 10,9 düşüş gösterirken, ikinci üç aylık döneminde % 0,4, üçüncü üç aylık döneminde % 4,3, dördüncü üç aylık döneminde % 2,2 artış göstermiştir. 2005 yılında % 11,9 azalan toplam tekstil ürünleri üretimi, 2006 yılında % 1 oranında küçülmüştür. Kamu sektörü tekstil üretiminde % 7,1, özel sektör tekstil üretiminde % 1 düşüş olmuştur. 2005 yılında % 80,8 olan kapasite kullanım oranı, 2006 yılında % 80,5'e düşmüştür.

Giyim Eşyası İmalatı

Giyim eşyası üretimi, 2006 yılının ilk üç aylık döneminde % 11 düşüş, ikinci üç aylık dönemde % 3,9 artış, üçüncü üç aylık dönemde % 5,1 ve son üç aylık dönemde ise % 5,9 düşüş göstermiştir. Bu değişiklikler sonucu 2005 yılında % 12,5

azalan toplam giyim eşyası üretimi, 2006 yılında % 4,9 azalmıştır. Kamu sektöründe üretim yapılmazken, özel sektör üretimi % 4,8 düşüş göstermiştir. Kapasite kullanım oranı 2005 yılında % 81,7 iken 2006 yılında % 82,5'e yükselmiştir.

Derinin İşlenmesi, Bavul, Çanta İmalatı

Derinin işlenmesi-bavul-çanta üretimi, 2006 yılının ilk üç aylık döneminde % 28,3, ikinci üç aylık döneminde % 6,8, üçüncü üç aylık döneminde % 28,7 artarken, son üç aylık döneminde % 2,7 azalmıştır. Böylece 2005 yılında % 19,3 azalan derinin işlenmesi-bavul-çanta üretimi, 2006 yılında % 14,3 artmıştır. Kamu sektöründe üretim yapılmazken, özel sektör üretiminde % 14,3 artış kaydedilmiştir. 2005 yılında % 66,4 olan kapasite kullanım oranı 2006 yılında % 67,8'e yükselmiştir.

Ağaç ve Mantar Ürünleri İmalatı

Ağaç ve mantar ürünleri üretiminde 2006 yılının birinci üç aylık döneminde % 2,4 düşüş, ikinci üç aylık döneminde % 3,4 artış, üçüncü üç aylık döneminde % 4,4 düşüş, dördüncü üç aylık döneminde ise % 13,7 oranında artış kaydedilmiştir. Bu gelişmeler sonucu 2005 yılında % 15,7 artan ağaç ve mantar ürünleri üretimi, 2006 yılında % 2,5 artmıştır. Sektörde kamu kesimi üretimi yapılmazken, özel sektör üretimi % 2,5 yükselmiştir. 2005 yılında % 83,9 olan kapasite kullanım oranı, 2006 yılında % 85,9'a yükselmiştir.

Kağıt ve Kağıt Ürünleri İmalatı

Kağıt ve kağıt ürünleri üretimi 2006 yılının birinci üç aylık döneminde % 1,4 düşüş, ikinci üç aylık döneminde % 5,1 ve üçüncü üç aylık döneminde % 3,2 artış gösterirken, son üç aylık döneminde % 3 düşüş göstermiştir. 2005 yılında % 4,8 büyüyen kağıt ve kağıt ürünleri üretimi, 2006 yılında % 0,9 büyümüştür. Kamu sektörü üretiminde % 18, özel sektör üretiminde % 0,8 artış meydana gelmiştir. 2005 yılında % 84,7 olan kapasite kullanım oranı, 2006 yılında % 83,3'e gerilemiştir.

Kimyasal Madde Ürünleri İmalatı

Kimyasal madde ürünleri üretimi, 2006 yılının birinci üç aylık döneminde % 15,3, ikinci üç aylık döneminde % 11,3 artmış, üçüncü üç aylık döneminde % 1,4 düşmüş, dördüncü üç aylık döneminde ise % 2,6 artmıştır. 2006 yılında kimyasal madde ürünleri üretiminde % 7 artış olmuştur. Kamu sektörü üretiminde % 13,9, özel sektör üretiminde % 6,3 artış kaydedilmiştir. Kimya sanayiinde 2005 yılında % 75,1 olan kapasite kullanım oranı, 2006 yılında % 76,9'a yükselmiştir.

Plastik ve Kauçuk Ürünler İmalatı

Plastik ve kauçuk ürünleri üretiminde 2006 yılının ilk üç aylık döneminde % 5,6, ikinci üç aylık döneminde % 14, üçüncü üç aylık döneminde % 15,1, dördüncü

üç aylık döneminde de % 11,2 düşüş olmuştur. Kamu sektöründe üretim yapılmazken özel sektör üretiminde % 11,7 düşüş olmuştur. 2005 yılında % 80,9 olan kapasite kullanım oranı, 2006 yılında % 80,3'e gerilemiştir.

Ana Metal Sanayi

Ana metal sanayi üretimi 2006 yılının birinci üç aylık döneminde % 1, ikinci üç aylık dönemde % 13,4, üçüncü üç aylık dönemde % 12,4, dördüncü üç aylık dönemde de % 15,5 artmıştır. Bu gelişmeler sonucu 2006 yılında ana metal sanayi üretiminde % 10,6'lık artış kaydedilmiştir. Üretim kamu sektöründe % 2,8, özel sektörde ise % 14,3 artış göstermiştir. 2005 yılında % 82,2 olan kapasite kullanım oranı 2006 yılında % 83,6'ya yükselmiştir.

Taşıt Araçları ve Karoseri İmalatı

Taşıt araçları ve karoseri üretimi 2006 yılının birinci üç aylık döneminde % 11,7, ikinci üç aylık dönemde % 9, üçüncü üç aylık dönemde % 7,4, dördüncü üç aylık dönemde de % 10,7 artmıştır. Bu gelişmeler sonucu 2006 yılında taşıt araçları ve karoseri üretiminde % 9,6'lık artış kaydedilmiştir. Kamu sektörü üretiminin olmadığı sektörde, özel sektör üretimi % 9,6 artış göstermiştir. 2005 yılında % 83,6 olan kapasite kullanım oranı 2006 yılında % 85,4'e yükselmiştir.

Seçilmiş Sanayi Maddeleri Üretimi ve Dayanıklı Tüketim Malları Satışları

2006 yılında seçilmiş sanayi maddelerinde en yüksek üretim artışı % 438,5 ile can % 26 üretiminde gerçekleşirken, onu % 40,6 ile polietilen, % 24,5 ile alümina, % 23,2 ile filtreli sigara ve % 22,3 ile köşebentler+profil üretimindeki artışlar takip etmiştir. En fazla üretim düşüşü % 71,5 ile üre % 46 N üretiminde olurken, onu % 36,7 ile gazyağı, % 36,5 ile doğalgaz, % 35,8 ile teneke ve % 20,4 ile kompoze gübreler üretimindeki düşüşler izlemiştir (Tablo 24).

2006 yılında dikiş makinesi ve müzik seti üretimi yapılmazken, midibüs-minibüs üretiminde % 21,3, televizyon üretiminde % 12,6 ve kamyon üretiminde % 10,6 düşüş olmuş, bunların dışındaki seçilmiş dayanıklı tüketim mallarının tamamında üretim artışı görülmüştür. Video üretimi % 647,9, bulaşık makinesi üretimi % 52,2, elektrik süpürgesi üretimi % 23,2, buzdolabı üretimi % 22,1, çamaşır makinesi üretimi % 22, otomobil üretimi % 19 artmıştır (Tablo 25).

2006 yılında dikiş makinesi ve müzik seti satışı yapılmazken, midibüs-minibüs satışında % 25, kamyon satışında % 18,1, televizyon satışında % 12,7 düşüş olmuş, diğer seçilmiş dayanıklı tüketim mallarının satışlarında ise artış kaydedilmiştir. 2006 yılında dayanıklı tüketim malları satışlarında en yüksek oranlı artış % 744 ile video satışında olurken, onu % 35,6 ile bulaşık makinesi, % 23,3 ile çamaşır makinesi, % 20,2 ile elektrik süpürgesi, % 17,7 ile otomobil ve % 16 ile buzdolabı satışlarındaki artışlar izlemiştir (Tablo 26).

TABLO 24: SEÇİLMİŞ SANAYİ MADDELERİNİN ÜRETİMİ

Maddeler	Üretim (Ton)			Değişim (%)	
	2004	2005	2006	2005	2006
Taşkömürü	2.843.010	3.049.699	3.070.793	7,3	0,7
Linyit (Bin Ton)	39.223	55.626	61.006	41,8	9,7
Ham Petrol	2.275.529	2.280.764	2.175.353	0,2	-4,6
Doğalgaz (m ³)	344.196.033	483.524.544	307.136.244	40,5	-36,5
Krom	379.363	443.925	457.893	17,0	3,1
Buğday Unu	1.158.748	2.296.341	2.198.802	98,2	-4,2
Kristal Şeker	1.921.294	1.923.890	1.801.210	0,1	-6,4
Küp Şeker	2.273	4.013	4.267	76,6	6,3
Rakı (45) (Litre)	41.990.470	44.061.955	37.839.165	4,9	-14,1
Bira (Litre)	824.542.554	893.556.701	905.885.384	8,4	1,4
Filtreli Sigara	106.738	104.106	128.278	-2,5	23,2
Normal Benzin	77.115	64.898	64.189	-15,8	-1,1
Kurşunsuz Benzin	2.851.015	3.313.107	3.695.380	16,2	11,5
Gazyağı	90.943	57.238	36.257	-37,1	-36,7
Motorin	7.673.207	7.549.248	7.616.527	-1,6	0,9
Fuel Oil 6	6.979.167	6.388.568	6.192.261	-8,5	-3,1
L.P.G.	774.998	767.290	800.674	-1,0	4,4
Boraks	428.094	552.827	610.913	29,1	10,5
Üre % 46 N	498.876	517.139	147.188	3,7	-71,5
Can % 26	80.730	154.208	830.482	91,0	438,5
T.S.P.	108.692	94.715	114.200	-12,9	20,6
Kompoze Gübreler	1.452.928	1.599.527	1.272.600	10,1	-20,4
Polietilen	191.683	273.588	384.565	42,7	40,6
PVC+PCC Kompound	156.584	133.266	135.097	-14,9	1,4
Binek Oto Dış Lastiği (Adet)	16.632.945	17.535.209	17.489.150	5,4	-0,3
Kamyon Oto Dış Lastiği (Adet)	3.525.185	4.860.462	5.369.351	37,9	10,5
Düz Cam	770.193	817.519	734.250	6,1	-10,2
Karo Fayans (m ²)	160.679.270	477.008.524	493.011.348	196,9	3,4
Çimento	38.019.112	41.669.151	47.934.860	9,6	15,0
Pik	213.210	178.395	159.733	-16,3	-10,5
Blum+Slab	4.781.920	15.201.088	14.246.196	217,9	-6,3
Levha	53.612	335.505	396.114	525,8	18,1
Teneke Rulo Sac	2.515.351	140.906	133.042	-94,4	-5,6
Teneke	219.438	250.836	160.964	14,3	-35,8
Köşebentler+Profil	66.168	1.200.679	1.468.685	1714,6	22,3
Alümina	169.991	112.558	140.089	-33,8	24,5
Bakır Teller	101.141	94.920	110.201	-6,2	16,1
Elektrik (Milyon KWS)	149.881	161.741	175.405	7,9	8,4

Kaynak: TÜİK

TABLO 25: SEÇİLMİŞ DAYANIKLI TÜKETİM MALLARININ ÜRETİMİ

Mallar	Adet			Değişim (%)	
	2004	2005	2006	2005	2006
Fırın	1.823.429	5.859.311	6.787.670	221,3	15,8
Buzdolabı	4.863.762	5.098.866	6.223.555	4,8	22,1
Bulaşık Makinesi	660.753	783.278	1.192.314	18,5	52,2
Çamaşır Makinesi	4.057.729	4.433.810	5.410.212	9,3	22,0
Dikiş Makinesi	22.511	0	0	-	-
Televizyon	20.345.757	20.908.706	18.283.948	2,8	-12,6
Video	97.647	1.540	11.518	-98,4	647,9
Müzik Seti	178.604	0	0	-	-
Elektrik Süpürgesi	1.017.318	1.206.693	1.486.638	18,6	23,2
Otomobil	617.771	635.137	755.743	2,8	19,0
Otobüs	4.837	5.160	5.837	6,7	13,1
Midibüs - Minibüs	59.169	59.070	46.510	-0,2	-21,3
Kamyon	31.125	39.324	35.142	26,3	-10,6
Kamyonet	105.855	128.426	136.594	21,3	6,4
Traktör	38.240	38.155	42.496	-0,2	11,4

Kaynak: TÜİK

TABLO 26: SEÇİLMİŞ DAYANIKLI TÜKETİM MALLARININ SATIŞI

Mallar	Adet			Değişim (%)	
	2004	2005	2006	2005	2006
Fırın	1.835.519	5.873.331	6.765.878	220,0	15,2
Buzdolabı	4.635.810	5.262.380	6.105.794	13,5	16,0
Bulaşık Makinesi	617.052	870.103	1.179.821	41,0	35,6
Çamaşır Makinesi	4.461.081	4.360.994	5.375.490	-2,2	23,3
Dikiş Makinesi	22.518	0	0	-	-
Televizyon	20.215.900	20.658.153	18.032.788	2,2	-12,7
Video	95.009	1.178	9.942	-98,8	744,0
Müzik Seti	180.961	0	0	-	-
Elektrik Süpürgesi	1.123.329	1.280.076	1.538.833	14,0	20,2
Otomobil	604.791	641.970	755.471	6,1	17,7
Otobüs	5.106	5.250	5.572	2,8	6,1
Midibüs-Minibüs	58.483	59.859	44.878	2,4	-25,0
Kamyon	33.218	43.795	35.876	31,8	-18,1
Kamyonet	108.567	130.471	136.215	20,2	4,4
Traktör	38.527	38.802	43.260	0,7	11,5

Kaynak: TÜİK

b. 3. Enerji

Enerji sektörü katma değeri birinci üç aylık dönemde % 8,4, ikinci üç aylık dönemde % 9,9, üçüncü üç aylık dönemde % 9,5, dördüncü üç aylık dönemde % 7,3 artmıştır. 2006 yılında enerji sektörü katma değerinde % 8,7 artış olmuştur.

Enerji sektörü üretimi 2006 yılının birinci üç aylık döneminde % 8,4, ikinci üç aylık döneminde % 9,3, üçüncü üç aylık döneminde % 9,8, dördüncü üç aylık döneminde % 8,8 artmıştır. 2005 yılında % 7,6 olan enerji sektörü üretimi artış hızı 2006 yılında % 9,1'e yükselmiştir. Kamu sektörü enerji üretiminde % 14,5, özel sektör enerji üretiminde % 4,4 artış gerçekleşmiştir (Tablo 27).

TABLO 27: ENERJİ ÜRETİM ENDEKSİ VE DEĞİŞİM ORANLARI (1997=100)

Yıllar	Üretim Endeksi			Değişim Oranları (%)		
	Devlet	Özel	Toplam	Devlet	Özel	Toplam
2003	86,9	252,1	136,0	-	-	-
2004	95,6	262,9	145,3	10,0	4,3	6,8
2005	102,5	283,7	156,3	7,2	7,9	7,6
2006	117,4	296,2	170,6	14,5	4,4	9,1

Kaynak: TÜİK

2006 yılında elektrik üretiminin % 45,1'i doğalgaz yakıtlı santrallerden, % 24,1'i hidrolik santrallerden, % 19,1'i linyit yakıtlı santrallerden, % 6,9'u taşkömürü yakıtlı santrallerden, % 4,6'sı akaryakıt yakıtlı santrallerden, % 0,1'i biogaz-atık yakıtlı santrallerden ve % 0,1'i jeotermal-rüzgar enerji santrallerinden sağlanmıştır. Toplam enerji üretimi % 7,1 artarak 162.500 GWh'dan 174.000 GWh'a yükselmiştir (Tablo 28).

Elektrik enerjisi tüketimi (brüt), 2006 yılında bir önceki yıla göre % 6,7 artarak 160.794 GWh'dan, 171.500 GWh'a yükselmiştir. Bunun % 39,4'ü sanayide, % 18,7'si konutlarda, % 12,4'ü ticarethanelerde, % 2,8'i resmi dairelerde, % 2,7'si genel aydınlatmada ve % 5,9'u diğer kesimlerde tüketilmiştir. Toplam tüketimin % 18'ini kayıplar oluşturmuştur. Toplam elektrik enerjisi tüketimi içinde konutlardaki elektrik enerjisi tüketiminin payı değişmezken, ticarethanelerde kullanılan elektrik enerjisi tüketiminin payı artmış, resmi daireler, genel aydınlatma ve sanayide kullanılan elektrik enerjisi tüketimi ile kayıpların payı azalmıştır (Tablo 29).

TABLO 28: ELEKTRİK ENERJİSİ ÜRETİMİNİN ENERJİ KAYNAKLARINA GÖRE DAĞILIMI

Yıllar	Termik														Genel Toplam Miktar Pay (%)		
	Taşkömürü		Linyit		Akaryakıt		Doğalgaz		Biyogaz-Atık ve Diğer		Toplam		Hidrolik			Jeotermal-Rüzgar	
	Miktar Pay (%)	Miktar Pay (%)	Miktar Pay (%)	Miktar Pay (%)	Miktar Pay (%)	Miktar Pay (%)	Miktar Pay (%)	Miktar Pay (%)	Miktar Pay (%)	Miktar Pay (%)	Miktar Pay (%)	Miktar Pay (%)	Miktar Pay (%)	Miktar Pay (%)		Miktar Pay (%)	Miktar Pay (%)
2000	3,1	34,367	27,5	9,311	7,5	46,217	37,0	220	0,2	93,934	75,2	30,879	24,7	109	0,1	124,922	100,0
2001	4,046	34,372	28,0	10,366	8,4	49,549	40,4	230	0,2	98,563	80,3	24,010	19,6	152	0,1	122,725	100,0
2002	4,093	28,056	21,7	10,744	8,3	52,496	40,6	174	0,1	95,563	73,9	33,684	26,0	153	0,1	129,400	100,0
2003	8,663	23,590	16,8	9,196	6,5	63,536	45,2	116	0,1	105,101	74,8	35,329	25,1	150	0,1	140,580	100,0
2004	11,998	22,449	14,9	7,670	5,1	62,242	41,3	104	0,1	104,463	69,3	46,084	30,6	151	0,1	150,698	100,0
2005	12,100	28,600	17,6	8,000	4,9	72,700	44,7	150	0,1	121,550	74,8	40,800	25,1	150	0,1	162,500	100,0
2006 (1)	12,000	33,200	19,1	8,000	4,6	78,500	45,1	150	0,1	131,850	75,8	42,000	24,1	150	0,1	174,000	100,0

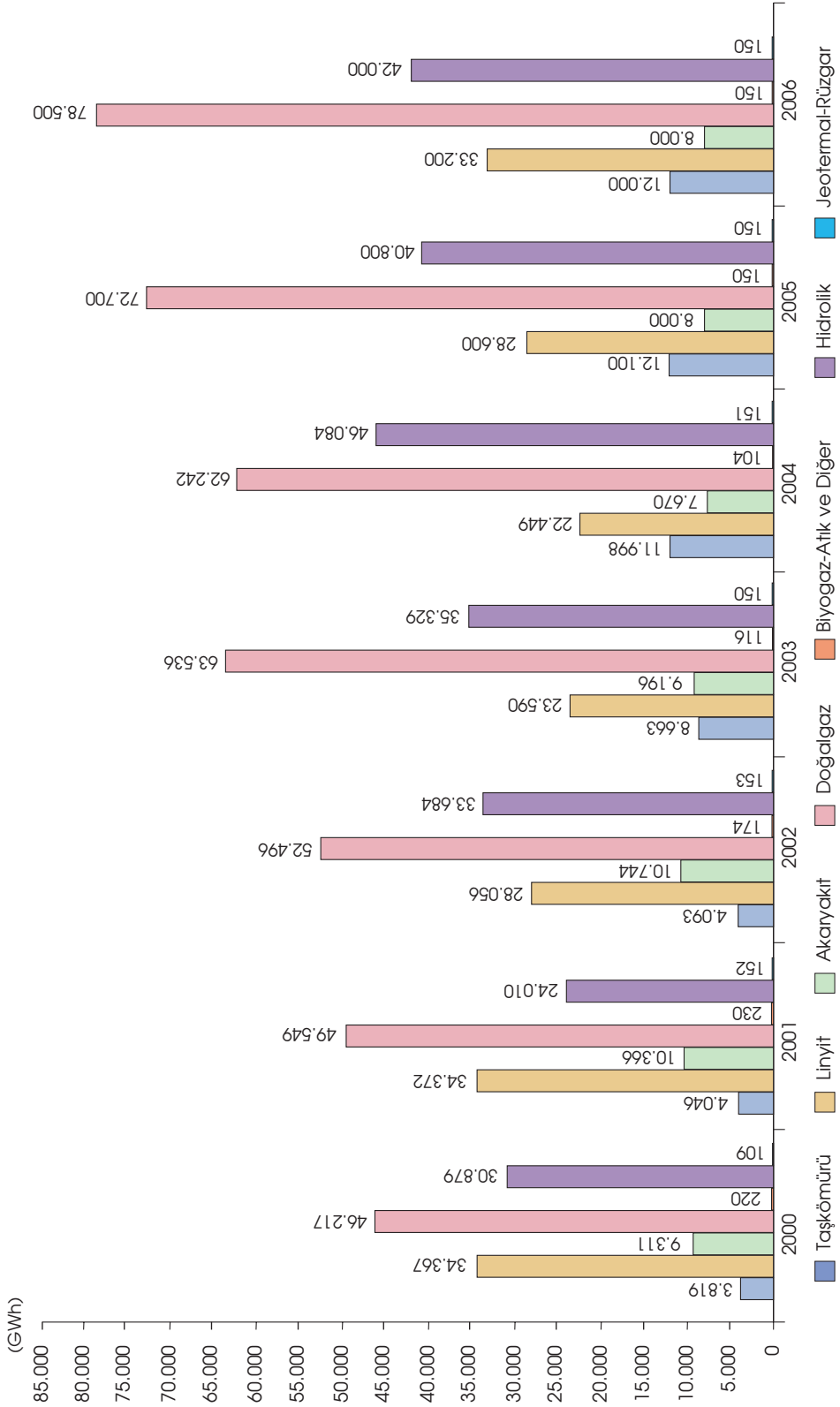
Kaynak: DPT
(1): Geçici

TABLO 29: ELEKTRİK ENERJİSİ TÜKETİMİNİN KULLANICI GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

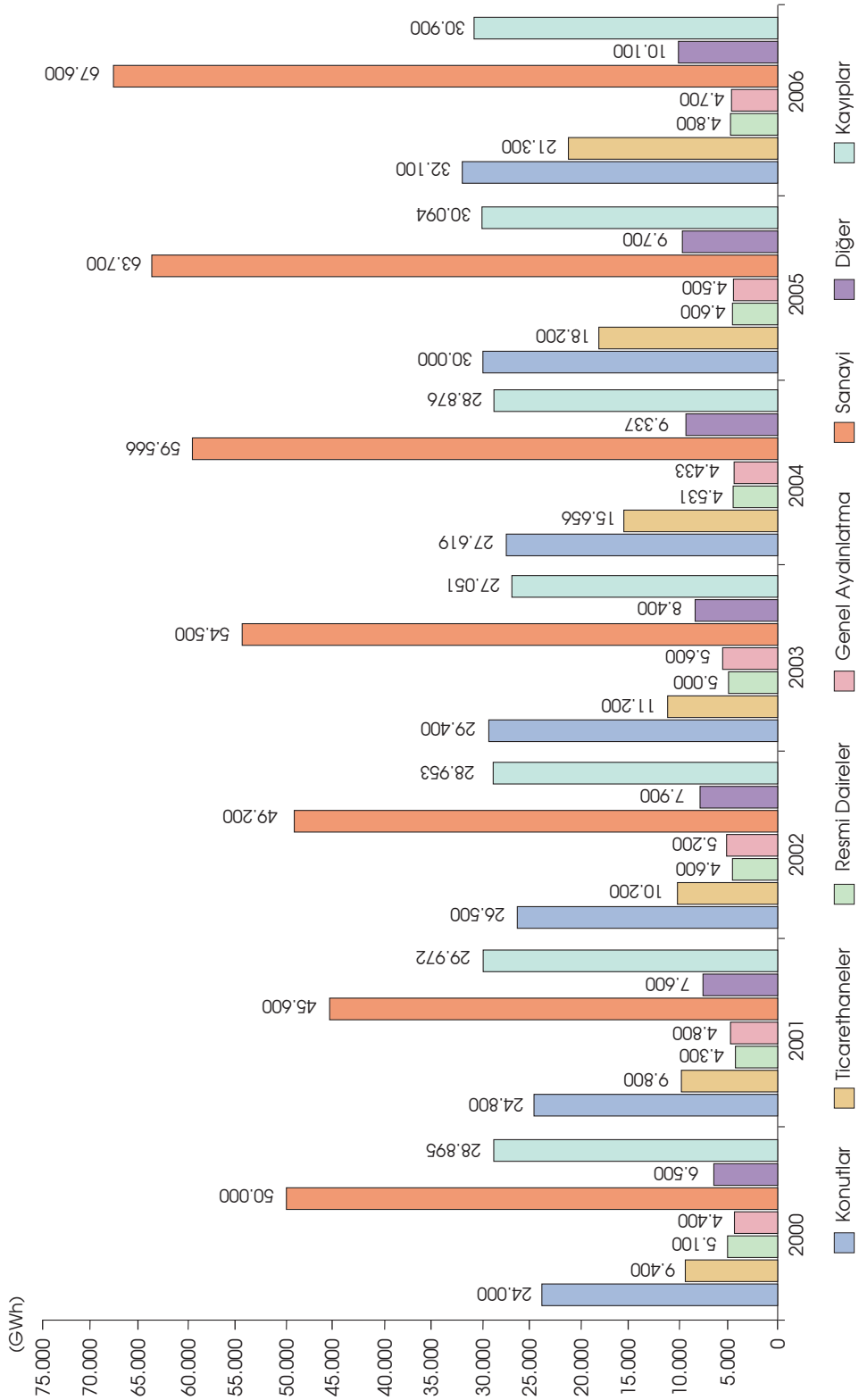
Yıllar	Tüketim														Toplam Brüt Tüketim Miktar Pay (%)	
	Konutlar		Ticaret Hananeler		Resmi Daireler		Genel Aydınlatma		Sanayi		Diğer		Kayıplar			
	Miktar Pay (%)	Miktar Pay (%)	Miktar Pay (%)	Miktar Pay (%)	Miktar Pay (%)	Miktar Pay (%)	Miktar Pay (%)	Miktar Pay (%)	Miktar Pay (%)	Miktar Pay (%)	Miktar Pay (%)	Miktar Pay (%)	Miktar Pay (%)	Miktar Pay (%)		
2000	24,000	18,7	9,400	7,3	5,100	4,0	4,400	3,4	50,000	39,0	6,500	5,1	28,895	22,5	128,295	100,0
2001	24,800	19,5	9,800	7,7	4,300	3,4	4,800	3,8	45,600	35,9	7,600	6,0	29,972	23,6	126,872	100,0
2002	26,500	20,0	10,200	7,7	4,600	3,5	5,200	3,9	49,200	37,1	7,900	6,0	28,953	21,8	132,553	100,0
2003	29,400	20,8	11,200	7,9	5,000	3,5	5,600	4,0	54,500	38,6	8,400	6,0	27,051	19,2	141,151	100,0
2004	27,619	18,4	15,656	10,4	4,531	3,0	4,433	3,0	59,566	39,7	9,337	6,2	28,876	19,2	150,018	100,0
2005	30,000	18,7	18,200	11,3	4,600	2,9	4,500	2,8	63,700	39,6	9,700	6,0	30,094	18,7	160,794	100,0
2006 (1)	32,100	18,7	21,300	12,4	4,800	2,8	4,700	2,7	67,600	39,4	10,100	5,9	30,900	18,0	171,500	100,0

Kaynak: DPT
(1): Geçici

GRAFİK 5: ELEKTRİK ENERJİSİ ÜRETİMİNİN ENERJİ KAYNAKLARINA GÖRE DAĞILIMI

GRAFİK 6: ELEKTRİK ENERJİSİ TÜKETİMİNİN KULLANICI GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

c. Hizmetler

c. 1. Ticaret

Ticaret borsaları işlem hacmi 2006 yılında geçen yıla göre % 11 artarak 48.157,8 milyon YTL'den 53.470,4 milyon YTL'ye yükselmiştir. Reel olarak ise ticaret borsaları işlem hacminde % 1,6'lık artış meydana gelmiştir (Tablo 30).

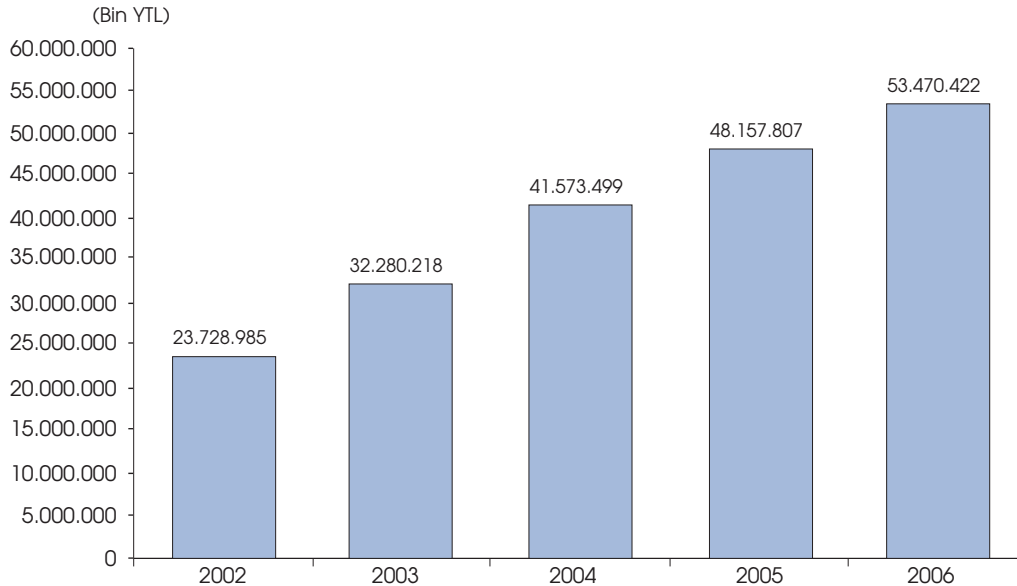
TABLO 30: TİCARET BORSALARI İŞLEM HACMİ

Yıllar	İşlem Hacmi		TEFE/ÜFE	İşlem Hacmi
	(Bin YTL)	Değişim (%)	Değişim (%) (1)	Reel Değişim (%)
2002	23.728.985	-	-	-
2003	32.280.218	36,0	25,6	8,3
2004	41.573.499	28,8	14,6	12,4
2005	48.157.807	15,8	5,9	9,4
2006	53.470.422	11,0	9,3	1,6

Kaynak: TOBB

(1): 2002 ve 2003 yılları için 1994 temel yıllık TEFE, 2004 ve sonraki yıllar için 2003=100 temel yıllık ÜFE, 12 aylık ortalama yüzde değişim.

GRAFİK 7: TİCARET BORSALARI İŞLEM HACMİ

Seçilmiş borsalar itibarıyla 2006 yılında işlem hacminin en yüksek olduğu borsa 6.257,6 milyon YTL ile İstanbul Ticaret Borsası olurken, onu 3.138,5 milyon YTL ile İzmir, 2.134,5 milyon YTL ile Adana ve 1.965,4 milyon YTL ile Konya Ticaret Borsaları takip etmiştir. Geçen yıla oranla işlem hacmi en çok % 57 ile Bursa, % 44 ile Afyonkarahisar, % 42,6 ile Gaziantep ve % 36,1 ile Denizli Ticaret Borsaları'nda artmıştır (Tablo 31).

TABLO 31: SEÇİLMİŞ TİCARET BORSALARI İŞLEM HACİMLERİ

BORSALAR	İşlem Hacmi					Değişim (%)			
	2002	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006
ADANA	1.145.161	1.489.800	1.712.592	1.676.316	2.134.482	30,1	15,0	-2,1	27,3
ADAPAZARI	424.308	640.821	1.439.470	1.529.273	1.354.525	51,0	124,6	6,2	-11,4
AFYONKARAHİSAR	270.146	405.728	502.241	642.736	925.702	50,2	23,8	28,0	44,0
ANKARA	721.507	1.071.465	1.100.340	1.404.365	1.373.092	48,5	2,7	27,6	-2,2
ANTAKYA	574.981	717.533	677.708	656.349	711.771	24,8	-5,6	-3,2	8,4
ANTALYA	271.877	312.448	371.207	431.040	480.139	14,9	18,8	16,1	11,4
AYDIN	351.293	536.198	537.523	753.132	647.415	52,6	0,2	40,1	-14,0
BALIKESİR	406.271	404.864	488.119	921.305	909.796	-0,3	20,6	88,7	-1,2
BURSA	362.172	410.533	475.717	496.147	779.191	13,4	15,9	4,3	57,0
DENİZLİ	193.539	313.803	321.133	310.718	423.010	62,1	2,3	-3,2	36,1
DIYARBAKIR	433.978	613.633	622.816	805.675	1.009.100	41,4	1,5	29,4	25,2
EDİRNE	344.837	406.347	562.973	551.960	554.590	17,8	38,5	-2,0	0,5
ESKİŞEHİR	218.375	336.644	362.880	476.317	557.402	54,2	7,8	31,3	17,0
GAZİANTEP	630.270	813.995	1.118.685	1.138.300	1.622.706	29,2	37,4	1,8	42,6
GİRESUN	589.959	567.886	1.329.162	1.095.327	1.205.184	-3,7	134,1	-17,6	10,0
İSTANBUL	4.025.134	5.689.262	6.427.194	5.625.983	6.257.608	41,3	13,0	-12,5	11,2
İZMİR	2.085.848	2.590.082	2.668.059	2.867.372	3.138.479	24,2	3,0	7,5	9,5
KAHRAMANMARAŞ	224.846	304.019	381.453	387.665	432.842	35,2	25,5	1,6	11,7
KAYSERİ	145.179	192.657	328.735	443.340	479.864	32,7	70,6	34,9	8,2
KONYA	787.444	1.119.682	1.430.593	1.453.210	1.965.449	42,2	27,8	1,6	35,2
MALATYA	197.149	179.960	965.289	1.345.837	640.966	-8,7	436,4	39,4	-52,4
MANİSA	243.189	295.231	287.024	361.808	361.775	21,4	-2,8	26,1	0,0
MERSİN	608.585	872.452	941.072	1.061.420	1.234.939	43,4	7,9	12,8	16,3
ORDU	492.579	583.607	770.155	1.369.536	1.394.165	18,5	32,0	77,8	1,8
RİZE	232.954	307.653	428.620	517.278	562.955	32,1	39,3	20,7	8,8
SAMSUN	162.314	258.542	307.930	464.469	486.599	59,3	19,1	50,8	4,8
TEKİRDAĞ	282.253	313.775	441.850	487.906	557.039	11,2	40,8	10,4	14,2
TRABZON	319.484	347.741	566.374	696.394	738.064	8,8	62,9	23,0	6,0
DIĞERLERİ	6.983.353	10.183.857	14.006.584	18.186.627	20.531.573	45,8	37,5	29,8	12,9
TOPLAM	23.728.985	32.280.218	41.573.499	48.157.807	53.470.422	36,0	28,8	15,8	11,0

Kaynak: TOBB

2006 yılında 22'si kollektif şirket, 1'i komandit şirket, 48.012'si limited şirket, 2.918'i anonim şirket, 1.746'sı kooperatif olmak üzere toplam sermayesi 9.534,7 milyon YTL olan 52.699 şirket kurulmuştur. 2005 yılına göre kurulan şirket sayısında % 11,2'lik, sermaye miktarında da % 23,6'lık artış olmuştur (Tablo 32).

TABLO 32: YENİ KURULAN ŞİRKETLER

Yıllar	Kollektif Şirket		Komandit Şirket		Limited Şirket		Anonim Şirket		Kooperatifler		Toplam	
	Sayı	Sermaye YTL	Sayı	Sermaye YTL	Sayı	Sermaye YTL	Sayı	Sermaye YTL	Sayı	Sermaye YTL	Sayı	Sermaye YTL
2000	79	1.617.702	5	10.536	28.382	530.232.668	3.534	2.019.477.633	1.161	294.641	33.161	2.551.633.180
2001	101	64.192.540	3	356.500	26.651	960.202.351	2.053	1.401.833.545	857	3.563.550	29.665	2.430.148.486
2002	117	7.359.281	3	120.070	27.929	874.570.414	1.973	1.235.217.023	820	1.233.123	30.842	2.118.499.911
2003	171	12.232.001	3	185.500	29.095	1.175.453.955	2.282	1.683.777.244	708	1.303.746	32.259	2.872.952.446
2004	98	5.811.453	2	175.000	36.647	2.451.303.768	2.767	2.362.499.853	1.405	1.183.327	40.919	4.820.973.401
2005	22	1.143.500	2	22.000	42.671	4.408.119.411	3.041	3.286.431.220	1.665	21.556.409	47.401	7.717.272.540
2006	22	1.169.012	1	990.000	48.012	5.846.801.944	2.918	3.660.011.051	1.746	25.753.840	52.699	9.534.725.847

Kaynak: TÜİK

2006 yılında 178'i kolektif şirket, 9'u komandit şirket, 7.898'i limited şirket, 1.008'i anonim şirket, 378'i kooperatif olmak üzere toplam 9.471 şirket kapanmıştır. Kapanan şirket sayısında geçen yıla göre % 6,6'lık artış olmuştur (Tablo 33).

TABLO 33: KAPANAN ŞİRKETLER

Yıllar	Kollektif Şirket		Komandit Şirket		Limited Şirket		Anonim Şirket		Kooperatifler		Toplam	
	Sayı	Sermaye YTL	Sayı	Sermaye YTL	Sayı	Sermaye YTL	Sayı	Sermaye YTL	Sayı	Sermaye YTL	Sayı	Sermaye YTL
2000	147	10.094	11	11	1.332	904.218	362	434.269	35	434	1.887	1.349.026
2001	194	144.000	23	1.272	1.849	1.007.150	350	9.664.436	48	7.969	2.464	10.824.827
2002	168	127.211	17	17	2.742	3.077.282	568	3.108.870	172	171	3.667	6.313.551
2003	198	101.388	14	14	4.110	2.628.791	850	11.228.927	264	11.269	5.436	13.970.389
2004	195	39.197	21	3.119	6.132	4.253.932	953	14.641.352	359	458	7.660	18.938.058
2005	152	125.351	13	17	7.258	4.511.570	1.065	36.138.098	398	404	8.886	40.775.440
2006	178	365.177	9	9	7.898	1.770.247	1.008	29.538.765	378	378	9.471	31.674.576

Kaynak: TÜİK

Gerçek kişilerde tescil sayısı 2005 yılına göre % 8,2 artarak 49.525'den 53.568'e, ticareti terk eden kişi sayısı da % 27,8 artarak 17.774'den 22.719'a yükselmiştir (Tablo 34).

TABLO 34: GERÇEK KİŞİLERDE TESCİL VE TERKİMLER

Yıllar	Tescil		Terkin		Terkin/Tescil Oranı
	Sayı	Değişim (%)	Sayı	Değişim (%)	
2000	22.626	-	13.943	-	0,6
2001	19.413	-14,2	15.870	13,8	0,8
2002	25.634	32,0	16.752	5,6	0,7
2003	33.337	30,0	15.259	-8,9	0,5
2004	41.665	25,0	17.868	17,1	0,4
2005	49.525	18,9	17.774	-0,5	0,4
2006	53.568	8,2	22.719	27,8	0,4

Kaynak: TOBB

2006 yılında protesto edilen senet sayısı % 27,9 artarak 1.178 bine yükselirken, protestolu senetlerin tutarı da % 44,7 artarak 4.055 milyon YTL olmuştur. Karşılıksız çıkan çeklerin sayısı da % 10 artarak 1.213 bine yükselmiştir (Tablo 35).

TABLO 35: PROTESTO EDİLEN SENETLER VE KARŞILIKSIZ ÇEKLER

Yıllar	Protesto Edilen Senetler				Karşılıksız Çekler (1)	
	Adet (Bin)	Değişim (%)	Cari Fiyatlarla		Adet (Bin)	Değişim (%)
			Bin YTL	Değişim (%)		
2000	860	-	629.803	-	838	-
2001	805	-6,4	1.114.794	77,0	1.199	43,1
2002	499	-38,0	816.175	-26,8	748	-37,6
2003	480	-3,8	907.941	11,2	850	13,6
2004	590	22,9	1.652.306	82,0	965	13,5
2005	921	56,1	2.803.142	69,7	1.103	14,3
2006	1.178	27,9	4.054.905	44,7	1.213	10,0

Kaynak: TCMB

(1): Bankalar, katılım bankaları ve mahkemelerce Merkez Bankası'na yapılan bildirimler esas alınmıştır.

c. 2. Turizm

2006 yılında bir önceki yıla göre ülkemize gelen yabancı sayısı kuş gribi ve Almanya'da yapılan Dünya Kupası gibi etkenlere bağlı olarak % 6,2 azalarak 19.820 bin kişiye gerilemiştir. Yurt dışına çıkan vatandaş sayısı ise % 0,4 artarak 8.275 bin kişiye yükselmiştir (Tablo 36).

TABLO 36: GELEN YABANCI-ÇIKAN VATANDAŞ SAYISI

Yıllar	(Bin Kişi)			
	Gelen Yabancı	Değişim (%)	Çıkan Vatandaş	Değişim (%)
2000	10.428	-	5.279	-
2001	11.620	11,4	4.857	-8,0
2002	13.248	14,0	5.130	5,6
2003	13.956	5,3	5.892	14,9
2004	17.548	25,7	7.289	23,7
2005	21.125	20,4	8.246	13,1
2006	19.820	-6,2	8.275	0,4

Kaynak: DPT, TÜİK

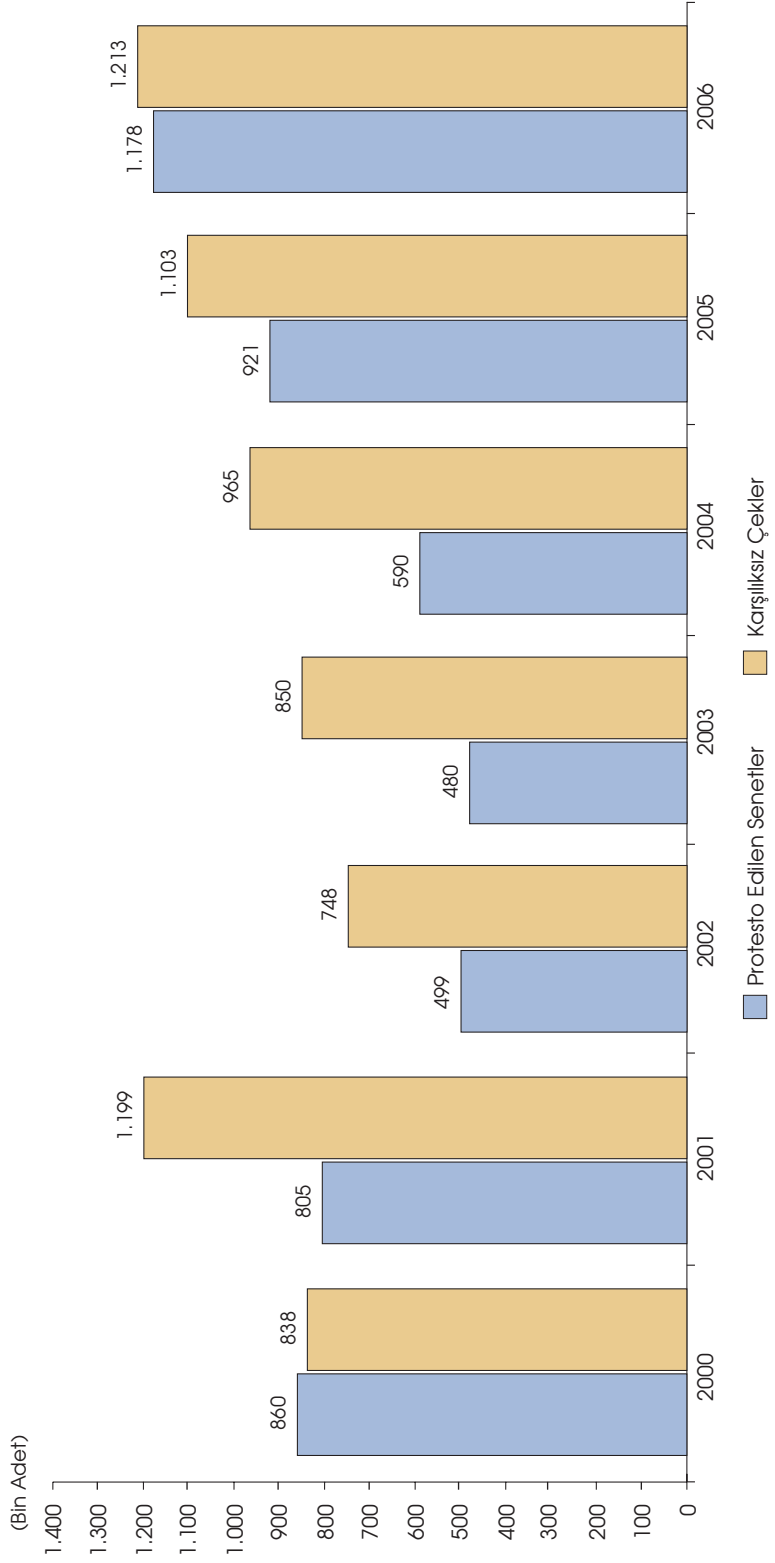
Ülkemize gelen toplam 19.820 bin yabancıların 18.917 binini turistler, 903 binini de günübirlikçiler oluştururken, yurt dışına çıkan toplam 8.275 bin vatandaşın 8.158 binini turizm, 117 binini de hac amacıyla gidenler oluşturmuştur (Tablo 37).

TABLO 37: GELEN YABANCI VE ÇIKAN VATANDAŞLARIN AMAÇLARINA GÖRE DAĞILIMI

Yıllar	Gelen Yabancılar			Çıkan Vatandaşlar		
	Turist	Günübirlikçi	Toplam	Turist	Hac	Toplam
2000	9.628	800	10.428	5.188	91	5.279
2001	10.785	835	11.620	4.767	90	4.857
2002	12.782	466	13.248	5.030	100	5.130
2003	13.270	686	13.956	5.790	102	5.892
2004	16.835	713	17.548	7.179	110	7.289
2005	20.273	852	21.125	8.131	115	8.246
2006	18.917	903	19.820	8.158	117	8.275

Kaynak: DPT, TÜİK

GRAFİK 8: PROTESTO EDİLEN SENETLER VE KARŞILIKSIZ ÇEKLER

2006 yılında turizm gelirleri geçen yıla oranla % 7,2 azalarak 18.152 milyon dolardan 16.853 milyon dolara, turizm giderleri % 4,5 azalarak 2.872 milyondan 2.743 milyon dolara gerilerken, net turizm gelirleri de % 7,7 azalarak 15.280 milyon dolardan 14.110 milyon dolara düşmüştür (Tablo 38).

TABLO 38: TURİZM GELİR-GİDER DENGESİ VE ORTALAMA HARCAMALAR

Yıllar	Gelir (Milyon \$)	Yabancı Başına		Vatandaş Başına		Net Gelir (Milyon \$)
		Ortalama Harcama (\$)	Gider (Milyon \$)	Ortalama Harcama (\$)		
2000	7.636	732	1.713	324		5.923
2001	8.090	696	1.738	358		6.352
2002	8.479	640	1.880	366		6.599
2003	13.203	946	2.113	359		11.090
2004	15.888	905	2.524	346		13.364
2005	18.152	859	2.872	348		15.280
2006	16.853	850	2.743	331		14.110

Kaynak: DPT, TÜİK

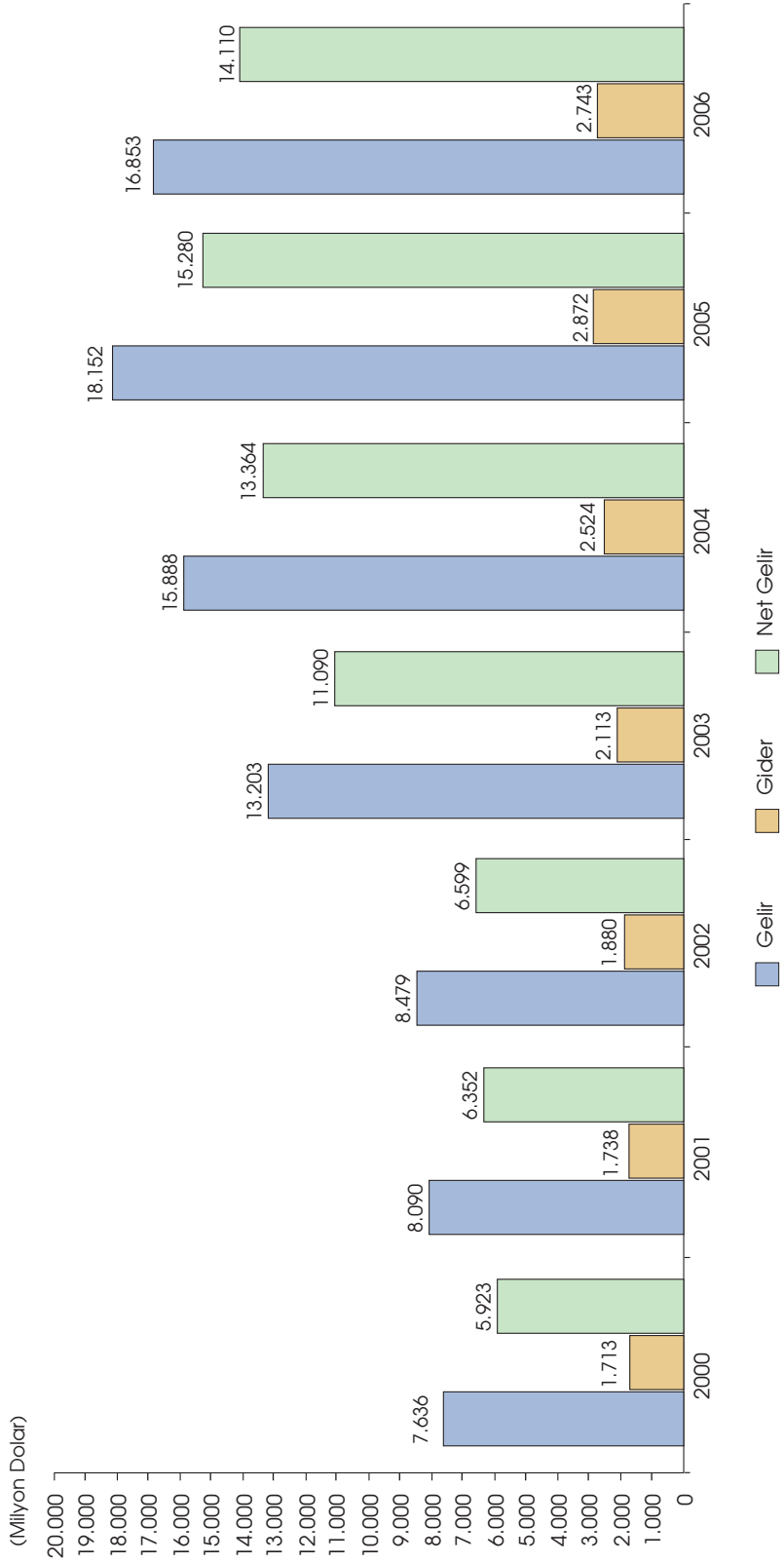
2005 yılında 12.686 bin YTL olan Türkiye Kalkınma Bankası tarafından turizm sektörüne tahsis edilen krediler 2006 yılında 83.694 bin YTL'ye yükselmiş, yapılan ödemeler ise 59.623 bin YTL'den 47.305 bin YTL'ye düşmüştür (Tablo 39).

TABLO 39: TÜRKİYE KALKINMA BANKASI'NCA TURİZM SEKTÖRÜNE TAHSİS EDİLEN VE KULLANDIRILAN KREDİLER

Yıllar	Toplam Tahsis Tutarı	(Bin YTL)	
		Yapılan Ödeme	
2000	22.179	18.482	
2001	9.118	5.131	
2002	22.076	4.861	
2003	168.609	21.007	
2004	92.065	24.273	
2005	12.686	59.623	
2006	83.694	47.305	

Kaynak: TKB

GRAFİK 9: TURİZM GELİR VE GİDERLERİ

c. 3. Ulaştırma

2006 yılında 2005 yılına göre yurtiçi yolcu taşımada % 4,9, yurtdışı yolcu taşımada % 31 artış olurken yurtiçi yük taşımada % 3, yurtdışı yük taşımada da % 12 artış kaydedilmiştir (Tablo 40).

TABLO 40: ULAŞTIRMA İSTATİSTİKLERİ

ALT SEKTÖR	YOLCU TAŞIMA								
	(Milyon Yolcu-Km)			Değişim (%)		Pay (%)			
	2004	2005	2006 (1)	2005	2006	2004	2005	2006	
YURTIÇİ									
Karayolu (2)	174.312	182.152	190.349	4,5	4,5	95,4	95,3	94,9	
Demiryolu	5.098	4.977	5.026	-2,4	1,0	2,8	2,6	2,5	
Denizyolu (3)	11	-	-	-	-	0,0	-	-	
Havayolu (4)	3.236	4.016	5.170	24,1	28,7	1,8	2,1	2,6	
TOPLAM	182.657	191.145	200.545	4,6	4,9	100,0	100,0	100,0	
YURTDIŞI									
Denizyolu (5)	13	-	-	-	-	0,1	-	-	
Havayolu (4)	15.358	17.301	22.658	12,7	31,0	99,9	100,0	100,0	
TOPLAM	15.371	17.301	22.658	12,6	31,0	100,0	100,0	100,0	
ALT SEKTÖR	YÜK TAŞIMA								
	(Milyon Ton-Km)			Değişim (%)		Pay (%)			
	2004	2005	2006 (1)	2005	2006	2004	2005	2006	
YURTIÇİ									
Karayolu (2)	156.853	166.831	171.836	6,4	3,0	90,1	90,4	90,4	
Demiryolu	9.178	9.707	10.192	5,8	5,0	5,3	5,3	5,4	
Denizyolu (6)	5.350	5.225	5.330	-2,3	2,0	3,1	2,8	2,8	
Boruhattı									
Hampetrol (7)	2.664	2.712	2.640	1,8	-2,7	1,5	1,5	1,4	
TOPLAM	174.045	184.475	189.998	6,0	3,0	100,0	100,0	100,0	
YURTDIŞI									
Denizyolu (6)	680.000	681.000	757.000	0,1	11,2	96,4	96,1	95,3	
Boruhattı									
Hampetrol (Transit) (7)	3.280	1.141	7.307	-65,2	540,4	0,5	0,2	0,9	
Doğalgaz (Milyon Nm ³) (8)	21.798	26.707	29.700	22,5	11,2	3,1	3,8	3,7	
TOPLAM	705.078	708.848	794.007	0,5	12,0	100,0	100,0	100,0	

Kaynak: DPT

(1): Geçici

(2): Karayolları Genel Müdürlüğü'nün sorumluluğu altındaki yol ağına yapılan taşımalarıdır.

(3): TDİ tarafından yapılan şehirhattı yolcu taşımalarını kapsamaktadır. TDİ Şehirhattarı İşletmesi İDO'ya devredilmiştir.

(4): Yalnız THY tarafından yapılan taşımalarıdır.

(5): TDİ tarafından yapılan dış hat yolcu taşımalarını kapsamaktadır. Dış hatlarda çalışan gemiler satış yoluyla özelleştirilmiştir.

(6): Denizyoluyla yapılan taşımaların tümünü kapsayan hesaplanmış tahmini taşıma miktarlarıdır.

(7): Yalnız hampetrol taşımalarıdır.

(8): Rusya Federasyonu, Nijerya, Cezayir ve İran'dan ithalatı yapılan toplam doğalgaz taşımalarıdır. Sm³ . 9.155 kcal/m³e göre kalori düzeltmesi yapılmış hacim değerleridir.

Ülkemizde yıllardır süregelen yurtiçi yolcu ve yük taşımalarında karayolu, yurtdışı yolcu taşımalarında havayolu, yurtdışı yük taşımalarında denizyolunun ağırlıkları 2006 yılında da devam etmiştir.

2006 yılında yurtiçi yolcu taşımalarının % 94,9'u karayolu, % 2,5'i demiryolu, % 2,6'sı da havayolu ile yapılırken yurtdışı yolcu taşımalarının tamamı havayolu ile yapılmıştır.

Yurtiçi yük taşımalarında karayolu % 90,4, demiryolu % 5,4, denizyolu % 2,8, boru hattı % 1,4 pay almıştır. Yurtdışı yük taşımalarının % 95,3'ü denizyolu, % 4,7'si de boru hattı ile yapılmıştır.

3. Yatırımlar

Kamu kesimi sabit sermaye yatırımları % 13,9'luk artışla 24.444 milyon YTL'den 27.833 milyon YTL'ye, özel sektör sabit sermaye yatırımları % 27,5'lik artışla 73.204 milyon YTL'den 93.300 milyon YTL'ye, toplam sabit sermaye yatırımları % 24,1'lik artışla 97.648 milyon YTL'den 121.133 milyon YTL'ye yükselmiştir (Tablo 41).

TABLO 41: SABİT SERMAYE YATIRIMLARI

(Cari Fiyatlarla, Milyon YTL)

	2004	2005	2006 (1)	Değişim (%)		Pay (%)		
				2005	2006	2004	2005	2006
Konsolide Bütçe	9.667	12.133	12.864	25,5	6,0	53,8	49,6	46,2
KİT	2.488	3.593	3.841	44,4	6,9	13,8	14,7	13,8
İller Bankası	414	526	467	27,1	-11,2	2,3	2,2	1,7
Mahalli İdareler	5.081	7.834	10.336	54,2	31,9	28,3	32,0	37,1
Döner Sermayeli Kuruluşlar	200	280	283	40,0	1,1	1,1	1,1	1,0
Sosyal Güvenlik Kuruluşları	117	66	40	-43,6	-39,4	0,7	0,3	0,1
Fonlar	10	12	2	20,0	-83,3	0,1	0,0	0,0
İşsizlik Sigortası Fonu	0	0	0	-	-	-	-	-
Toplam Kamu Sektörü	17.977	24.444	27.833	36,0	13,9	100,0	100,0	100,0
Toplam Sabit Sermaye Yatırımları	78.782	97.648	121.133	23,9	24,1	100,0	100,0	100,0
Kamu Sektörü	17.977	24.444	27.833	36,0	13,9	22,8	25,0	23,0
Özel Sektör	60.805	73.204	93.300	20,4	27,5	77,2	75,0	77,0

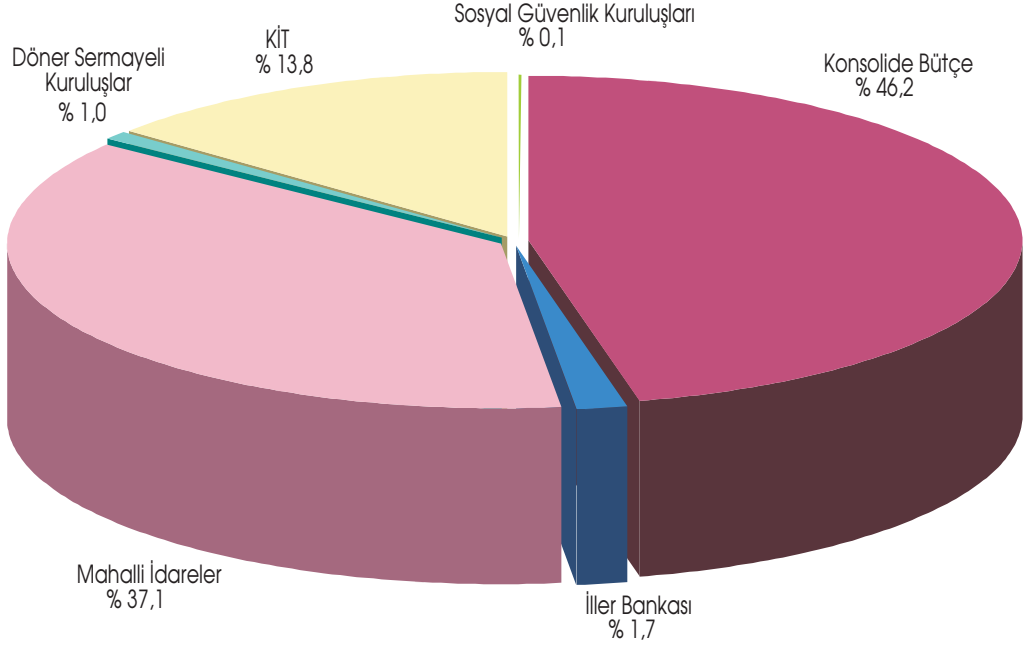
Kaynak: DPT
(1): Geçici

Üretici fiyatları endeksine göre reel olarak hesaplanan kamu kesimi sabit sermaye yatırımlarında % 4,2, özel kesim sabit sermaye yatırımlarında % 16,6, toplam sabit sermaye yatırımlarında da % 13,5'lik artış gerçekleşmiştir.

Toplam sabit sermaye yatırımları içinde kamu sektörü sabit sermaye yatırımlarının payı % 23, özel sektör sabit sermaye yatırımlarının payı % 77 olmuştur.

Kamu kesimi sabit sermaye yatırımlarının % 46,2'si genel ve katma bütçeli kuruluşlar, % 13,8'i KİT'ler, % 1,7'si İller Bankası, % 37,1'i mahalli idareler, % 1'i döner sermayeli kuruluşlar, % 0,1'i sosyal güvenlik kuruluşları tarafından gerçekleştirilmiştir.

GRAFİK 10: 2006 YILI KAMU KESİMİ SABİT SERMAYE YATIRIMLARI

2006 yılında özel sektör sabit sermaye yatırımları içinde tarım, enerji, konut ve sağlık sektörlerinin payı artarken, madencilik, imalat, ulaştırma, turizm ve eğitim sektörlerinin payı azalmıştır (Tablo 42).

Özel sektör sabit sermaye yatırımları içinde en ağırlıklı sektör % 41,9'luk pay ile imalat sektörü olurken onu % 16,6'lık pay ile ulaştırma sektörü, % 15,7'lik pay ile konut sektörü izlemiştir. Eğitim sektörü % 1, madencilik sektörü % 1,7, enerji sektörü % 2,8 ve tarım sektörü % 3,5'lik pay ile özel sektörün en az yatırım yaptığı alanlar olmuştur.

Kamu sektörü sabit sermaye yatırımları içinde madencilik sektörünün payı artarken, turizm sektörünün payı değişmemiş, bunların dışında kalan sektörlerinin payı ise azalmıştır.

Ulaştırma sektörü % 33,1'lik, eğitim sektörü % 11,2'lik ve enerji sektörü % 10,8'lik pay ile kamu sektörü sabit sermaye yatırımları içinde en ağırlıklı sektörler olurken, turizm sektörü % 0,4'lük, konut sektörü % 1,3'lük ve imalat sektörü % 1,6'lık pay ile kamu tarafından en az yatırım yapılan sektörler olmuştur.

Toplam sabit sermaye yatırımları içinde imalat, konut ve sağlık sektörlerinin payı artarken, tarım ve madencilik sektörlerinin payı aynı kalmış, enerji, ulaştırma, turizm ve eğitim sektörlerinin payı azalmıştır.

TABLO 42: SEKTÖRLER İTİBARIYLA SABİT SERMAYE YATIRIMLARI

(Cari Fiyatlarla, Yüzde Dağılım)

Sektörler	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006 (1)
Özel Sektör							
Tarım	3,3	2,1	2,1	2,7	4,1	3,1	3,5
Madencilik	1,1	1,6	1,8	2,2	2,0	1,9	1,7
İmalat	26,5	24,8	35,6	39,5	42,2	42,0	41,9
Enerji	3,9	9,8	4,5	3,1	1,7	2,1	2,8
Ulaştırma	27,9	23,6	18,4	16,9	18,8	17,4	16,6
Turizm	4,9	6,3	6,9	8,6	7,6	7,9	7,3
Konut	22,2	19,6	17,1	14,5	13,2	15,2	15,7
Eğitim	1,9	1,9	1,5	1,6	1,2	1,1	1,0
Sağlık	3,7	4,0	4,0	4,0	4,1	5,0	5,3
Diğer Hizmetler	4,7	6,4	8,1	6,9	5,2	4,4	4,2
Kamu Sektörü							
Tarım	8,7	10,0	9,2	7,8	9,1	8,0	6,9
Madencilik	1,2	1,5	0,7	1,0	1,5	1,5	2,2
İmalat	2,9	4,0	3,2	2,5	2,6	1,7	1,6
Enerji	15,2	13,7	20,8	18,2	13,3	12,4	10,8
Ulaştırma	35,2	27,1	27,4	26,6	33,5	34,4	33,1
Turizm	0,5	0,6	0,8	0,7	0,7	0,4	0,4
Konut	0,8	0,9	0,8	1,0	1,0	1,7	1,3
Eğitim	11,9	13,8	12,3	14,0	13,7	11,4	11,2
Sağlık	4,5	5,8	5,1	5,6	5,1	5,8	5,7
Diğer Hizmetler	19,2	22,5	19,8	22,6	19,4	22,7	26,9
TOPLAM							
Tarım	4,9	4,8	4,7	4,2	5,2	4,3	4,3
Madencilik	1,1	1,6	1,4	1,8	1,9	1,8	1,8
İmalat	19,4	17,8	23,8	28,2	33,2	31,9	32,7
Enerji	7,3	11,1	10,4	7,7	4,3	4,7	4,6
Ulaştırma	30,1	24,8	21,7	19,9	22,2	21,7	20,4
Turizm	3,6	4,4	4,6	6,2	6,0	6,0	5,7
Konut	15,8	13,3	11,1	10,4	10,4	11,8	12,4
Eğitim	4,9	5,9	5,4	5,4	4,0	3,7	3,3
Sağlık	4,0	4,6	4,4	4,5	4,3	5,2	5,4
Diğer Hizmetler	9,1	11,9	12,4	11,7	8,5	9,0	9,4

Kaynak: DPT

(1): Geçici

Konut talebindeki hızlı artışın da etkisiyle inşaat malzemeleri fiyatlarında, dolayısıyla inşaat maliyetlerinde meydana gelen artış, ayrıca Mayıs ve Haziran aylarında yaşanan mali dalgalanma sonrası döviz kuru ile kredi faizlerindeki yükselme 2006 yılında konut üretim ve talebini sınırlamıştır. Bu gelişmelerin etkisiyle belediyeler tarafından yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi verilen yapıların yüzölçümü artış hızında önemli ölçüde düşüş yaşanmıştır.

2005 yılında % 52,6 artan yapı ruhsatı verilen yapıların toplam inşaat alanı 2006 yılında % 9,6'lık artışla 116.646 bin m²'ye yükselmiştir. Yapı ruhsatı verilen yapıların toplam inşaat alanında en yüksek oranlı artış % 82,5 ile ofis (işyeri) binalarında olurken toptan ve perakende ticaret binalarının inşaat alanı % 22,4 ve iki ve daha fazla daireli ikametgah amaçlı binaların inşaat alanı % 9,4 artmıştır. En yüksek oranlı düşüş ise % 27,3 ile otel vb. binaların inşaat alanında görülürken, bir daireli ikametgah amaçlı binaların inşaat alanı % 13,8, sanayi binaları ve depoların inşaat alanı % 1 küçülmüştür. Yapı ruhsatı verilen yapıların toplam inşaat alanı içinde en yüksek pay % 71,2 ile iki ve daha fazla daireli ikametgah amaçlı binaların olurken, onu % 6,8 ile sanayi binaları ve depolar, % 5,9 ile toptan ve perakende ticaret binaları, % 4,7 ile bir daireli ikametgah amaçlı binalar takip etmiştir (Tablo 43-44).

TABLO 43: YAPI RUHSATINA GÖRE BİNA İNŞAATI

Kullanım Amaçları	(Yüzölçümü, m ²)		
	2004	2005	2006
Bir Daireli İkamet Amaçlı Binalar	4.212.588	6.392.661	5.513.418
İki ve Daha Fazla Daireli İkamet Amaçlı Binalar	46.867.563	75.905.337	83.032.594
Otel vb. Binalar	1.749.678	2.294.077	1.668.456
Ofis (işyeri) Binaları	1.532.349	2.368.295	4.322.415
Toptan ve Perakende Ticaret Binaları	4.357.464	5.595.632	6.848.852
Sanayi Binaları ve Depolar	7.324.986	7.966.094	7.886.482
Diğerleri	3.674.983	5.902.491	7.374.181
Toplam	69.719.611	106.424.587	116.646.398

Kaynak: TÜİK

TABLO 44: YAPI RUHSATINA GÖRE BİNA İNŞAATI DEĞİŞİM VE PAYI

Kullanım Amaçları	Değişim (%)		Pay (%)		
	2005	2006	2004	2005	2006
Bir Daireli İkamet Amaçlı Binalar	51,8	-13,8	6,0	6,0	4,7
İki ve Daha Fazla Daireli İkamet Amaçlı Binalar	62,0	9,4	67,2	71,3	71,2
Otel vb. Binalar	31,1	-27,3	2,5	2,2	1,4
Ofis (işyeri) Binaları	54,6	82,5	2,2	2,2	3,7
Toptan ve Perakende Ticaret Binaları	28,4	22,4	6,2	5,3	5,9
Sanayi Binaları ve Depolar	8,8	-1,0	10,5	7,5	6,8
Diğerleri	60,6	24,9	5,3	5,5	6,3
Toplam	52,6	9,6	100,0	100,0	100,0

Kaynak: TÜİK

2006 yılında yapı kullanma izin belgesi verilen yapıların toplam inşaat alanı artış hızı % 62,2'den % 5,2'ye gerilerken, 52.949 bin m²'lik yapıya yapı kullanma izin belgesi verilmiştir. Yapı kullanma izin belgesi verilen ofis (işyeri) binaları inşaat alanı % 45,3, iki ve daha fazla daireli ikametgah amaçlı binaların inşaat alanı % 9,7 artış göstermiştir. En yüksek oranlı düşüş % 18,5 ile toptan ve perakende ticaret binalarının inşaat alanında görülürken onu % 14,5 ile otel vb. binaların inşaat alanı, % 11,7 ile bir daireli ikametgah amaçlı binaların inşaat alanı ve % 11,6 ile sanayi binaları ve depoların inşaat alanındaki düşüşler izlemiştir (Tablo 45-46).

TABLO 45: YAPI KULLANMA İZİN BELGESİNE GÖRE BİNA İNŞAATI

Kullanım Amaçları	(Yüzölçümü, m ²)		
	2004	2005	2006
Bir Daireli İkamet Amaçlı Binalar	2.467.773	3.886.755	3.431.327
İki ve Daha Fazla Daireli İkamet Amaçlı Binalar	20.827.198	32.478.768	35.643.373
Otel vb. Binalar	689.495	972.862	832.114
Ofis (işyeri) Binaları	739.860	1.374.206	1.996.408
Toptan ve Perakende Ticaret Binaları	1.826.962	4.247.349	3.463.007
Sanayi Binaları ve Depolar	3.387.522	5.807.237	5.133.060
Diğerleri	1.089.362	1.557.423	2.449.737
Toplam	31.028.172	50.324.600	52.949.026

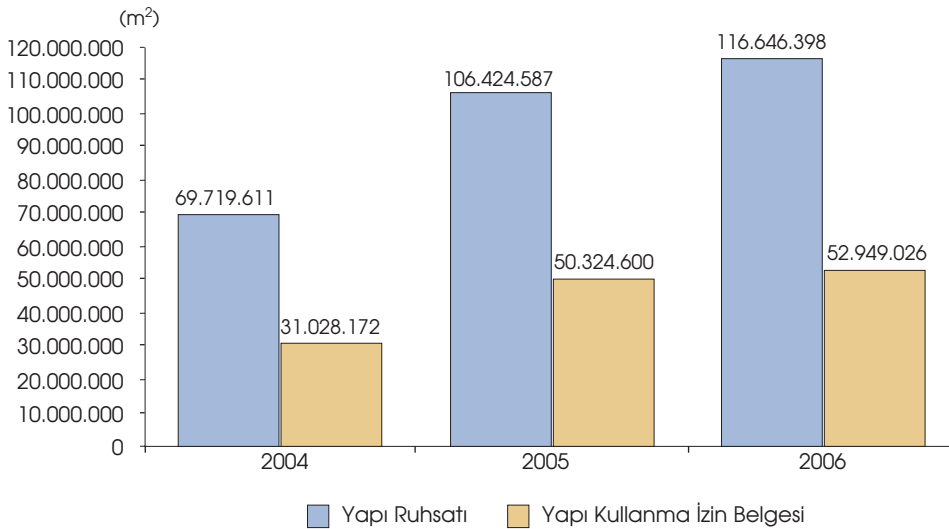
Kaynak: TÜİK

TABLO 46: YAPI KULLANMA İZİN BELGESİNE GÖRE BİNA İNŞAATI DEĞİŞİM VE PAYI

Kullanım Amaçları	Değişim (%)		Pay (%)		
	2005	2006	2004	2005	2006
Bir Daireli İkamet Amaçlı Binalar	57,5	-11,7	8,0	7,7	6,5
İki ve Daha Fazla Daireli İkamet Amaçlı Binalar	55,9	9,7	67,1	64,5	67,3
Otel vb. Binalar	41,1	-14,5	2,2	1,9	1,6
Ofis (işyeri) Binaları	85,7	45,3	2,4	2,7	3,8
Toptan ve Perakende Ticaret Binaları	132,5	-18,5	5,9	8,4	6,5
Sanayi Binaları ve Depolar	71,4	-11,6	10,9	11,5	9,7
Diğerleri	43,0	57,3	3,5	3,1	4,6
Toplam	62,2	5,2	100,0	100,0	100,0

Kaynak: TÜİK

Yapı kullanma izin belgesi verilen yapıların toplam inşaat alanı içinde en yüksek pay % 67,3 ile iki ve daha fazla daireli ikametgah amaçlı binaların olurken, onu % 9,7 ile sanayi binaları ve depolar, % 6,5 ile toptan ve perakende ticaret binaları ile bir daireli ikametgah amaçlı binalar izlemiştir.

GRAFİK 11: YAPI RUHSATI VE YAPI KULLANMA İZİN BELGESİNE GÖRE BİNA İNŞAATI

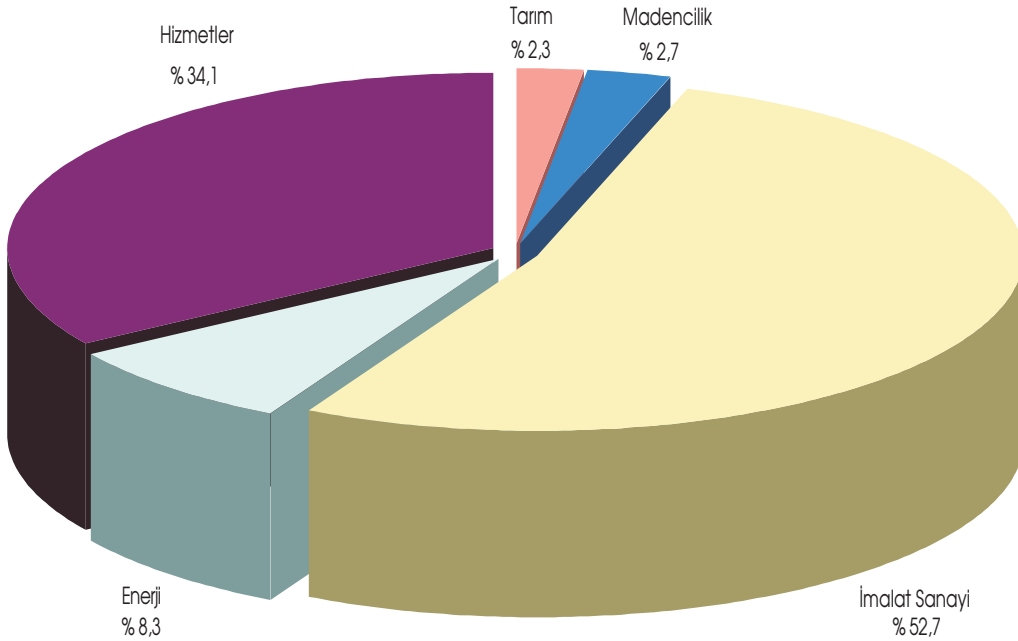
2006 yılında teşvik belgesine bağlanan yatırım tutarı, 2005 yılına göre % 6,3 azalarak 24.300,5 milyon YTL'den 22.771,7 milyon YTL'ye gerilemiştir. Teşvik belgesine bağlanan yatırımlarda üretici fiyatları endeksine göre reel olarak % 14,3 düşüş olmuştur (Tablo 47).

TABLO 47: YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI

Sektörler	Belge Sayısı		Toplam Yatırım (Bin YTL)				İstihdam (Kişi)		
	2005	2006	2005	Pay (%)	2006	Pay (%)	Değişim (%)	2005	2006
Tarım	96	94	524.527	2,2	523.417	2,3	-0,2	4.909	4.006
Madencilik	157	132	709.055	2,9	614.778	2,7	-13,3	8.247	4.406
İmalat Sanayi	2.305	1.615	12.991.461	53,5	11.989.730	52,7	-7,7	91.424	63.365
Enerji	84	55	2.116.890	8,7	1.888.399	8,3	-10,8	890	1.452
Hizmetler	1.661	1.194	7.958.581	32,8	7.755.423	34,1	-2,6	75.215	49.960
TOPLAM	4.303	3.090	24.300.514	100,0	22.771.747	100,0	-6,3	180.685	123.189

Kaynak: HM

GRAFİK 12: 2006 YILI YATIRIM TEŞVİKLERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI

Madencilik sektörüne verilen teşvikler % 13,3 azalarak 614,8 milyon YTL'ye, enerji sektörüne verilen teşvikler % 10,8 azalarak 1.888,4 milyon YTL'ye, imalat sanayi sektörüne verilen teşvikler % 7,7 azalarak 11.989,7 milyon YTL'ye, hizmetler sektörüne verilen teşvikler % 2,6 azalarak 7.755,4 milyon YTL'ye, tarım sektörüne verilen teşvikler % 0,2 azalarak 523,4 milyon YTL'ye gerilemiştir.

2006 yılında teşvik belgesine bağlanan yatırımlar içinde % 52,7'lik pay ile imalat sanayi sektörü ilk sırada yer alırken, hizmetler sektörünün payı % 34,1, enerji sektörünün payı % 8,3, madencilik sektörünün payı % 2,7 ve tarım sektörünün payı % 2,3 olmuştur. 2005 yılına göre tarım ve hizmetler sektörlerinin payı artarken, madencilik, imalat sanayi ve enerji sektörlerinin payı azalmıştır.

2006 yılında toplam 3.090 adet teşvik belgesi verilmiş, 123.189 kişiye istihdam sağlanması amaçlanmıştır.

Teşvik belgesine bağlanan yatırımların % 76,1'lik kısmını komple yeni yatırımlar oluştururken, onu % 16,2 ile tevsi yatırımları, % 2,1 ile finansal kiralama yatırımları, % 1,9 ile yenileme yatırımları izlemiştir. Komple yeni yatırımlar için verilen 1.913 adet teşvik belgesinin tutarı 17.319,9 milyon YTL olurken, tevsi yatırımlarına 579 adet toplam 3.687,4 milyon YTL tutarında, finansal kiralama yatırımlarına 276 adet toplam 485,1 milyon YTL tutarında, yenileme yatırımlarına 143 adet toplam 430,7 milyon YTL tutarında teşvik belgesi verilmiştir. 2005 yılına göre tevsi, tamamlama, yenileme, modernizasyon, entegrasyon ve ürün çeşitlendirme yatırımlarına verilen teşvik belgeleri tutarında düşüş olurken, komple yeni yatırım, kalite düzeltme, darboğaz giderme ve finansal kiralama yatırımlarına verilen teşvik belgelerinin tutarlarında artış olmuştur (Tablo 48).

TABLO 48: YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN MAHİYETLERİNE GÖRE DAĞILIMI

Yatırımın Mahiyeti	Belge Sayısı		Toplam Yatırım (Bin YTL)				İstihdam (Kişi)		
	2005	2006	2005	Pay (%)	2006	Pay (%)	Değişim (%)	2005	2006
Komple Yeni Yatırım	2.634	1.913	17.105.505	70,4	17.319.944	76,1	1,3	137.751	90.763
Tevsi	985	579	4.796.961	19,7	3.687.386	16,2	-23,1	31.819	20.617
Tamamlama	85	71	776.010	3,2	287.896	1,3	-62,9	3.359	3.443
Yenileme	169	143	604.331	2,5	430.678	1,9	-28,7	2.238	6.102
Kalite Düzeltme	18	18	42.572	0,2	53.064	0,2	24,6	349	229
Darboğaz Giderme	27	15	55.299	0,2	101.233	0,4	83,1	487	288
Modernizasyon	67	48	334.516	1,4	308.781	1,4	-7,7	2.360	1.017
Entegrasyon	16	15	105.534	0,4	77.374	0,3	-26,7	894	499
Nakil	1	-	1.374	0,0	-	-	-	20	-
Finansal Kiralama	278	276	353.730	1,5	485.127	2,1	37,1	-	-
Ürün Çeşitlendirme	23	12	124.682	0,5	20.264	0,1	-83,7	1.408	231
TOPLAM	4.303	3.090	24.300.514	100,0	22.771.747	100,0	-6,3	180.685	123.189

Kaynak: HM

2006 yılında verilen toplam 22.771,7 milyon YTL tutarındaki yatırım teşvik belgeleri içinde ilk üç sırayı 8.432,5 milyon YTL ile (% 37) Marmara Bölgesi, 3.658 milyon YTL ile (% 16,1) Akdeniz Bölgesi ve 3.370,9 milyon YTL ile (% 14,8) İç Anadolu Bölgesi almıştır. Teşvik belgesine bağlanan yatırımların en az olduğu bölge ise 683,7 milyon YTL ile (% 3) Doğu Anadolu Bölgesi olmuştur (Tablo 49).

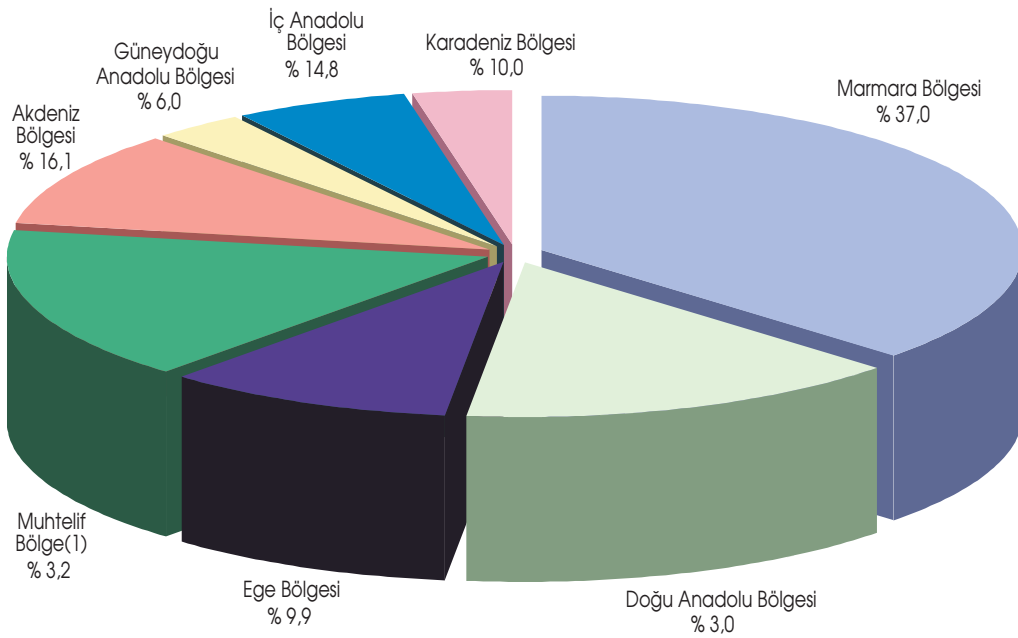
TABLO 49: YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN BÖLGESEL DAĞILIMI

Bölgeler	Belge Sayısı		Toplam Yatırım (Bin YTL)				İstihdam (Kişi)		
	2005	2006	2005	Pay (%)	2006	Pay (%)	Değişim (%)	2005	2006
Marmara	1.460	952	9.457.946	38,9	8.432.482	37,0	-10,8	48.289	33.762
İç Anadolu	731	515	3.333.585	13,7	3.370.916	14,8	1,1	26.300	26.905
Ege	618	487	3.356.200	13,8	2.264.363	9,9	-32,5	25.033	18.502
Akdeniz	542	434	4.296.129	17,7	3.657.983	16,1	-14,9	39.060	20.971
Karadeniz	453	333	1.668.108	6,9	2.271.419	10,0	36,2	24.441	10.902
Doğu Anadolu	210	137	845.453	3,5	683.657	3,0	-19,1	8.347	4.328
Güneydoğu Anadolu	267	216	1.155.202	4,8	1.361.026	6,0	17,8	8.724	7.099
Muhtelif Bölge (1)	22	16	187.891	0,8	729.901	3,2	288,5	491	720
TOPLAM	4.303	3.090	24.300.514	100,0	22.771.747	100,0	-6,3	180.685	123.189

Kaynak: HM

(1): Birden fazla ili kapsayan yatırım.

GRAFİK 13: 2006 YILI YATIRIM TEŞVİKLERİNİN BÖLGESEL DAĞILIMI

(1): Birden fazla ili kapsayan yatırım.

B. PARASAL VE MALİ GELİŞMELER

1. Fiyat Hareketleri ve Enflasyon

2002 yılında uygulamaya konulan örtük enflasyon hedeflemesi rejimi ile enflasyonla mücadelede ciddi mesafe kaydedilmiştir. 2002-2004 yıllarında enflasyon oranlarında hızlı bir düşüş gerçekleşmiştir. 2005 yılında da örtük enflasyon hedeflemesi rejimi uygulanmakla birlikte, 2005 yılı açık enflasyon hedeflemesi rejimine geçiş için son hazırlık dönemi olarak kabul edilmiştir. 2005 yılında, Türkiye İstatistik Kurumu'nun fiyat endekslerinde yaptığı değişiklikler, Türk Lirası'ndan altı sıfır atılarak Yeni Türk Lirası'na geçiş ile yapılan para reformunun yanısıra para politikasının kurumsallaşması ve şeffaflık konusunda önemli adımlar atılmış, açık enflasyon hedeflemesi rejimi için gerekli istikrar ve güven ortamı sağlanmıştır. Ancak, enflasyonda 2002 yılından itibaren yaşanan hızlı düşüş eğilimi 2005 yılında yavaşlamıştır.

Ekonomi politikası hedefleri içinde yer alan enflasyonun düşürülmesine yönelik olarak 2006 yılında, TÜFE yıllık değişimi ile ölçülen açık enflasyon hedeflemesi rejimi uygulanmaya başlamıştır. Enflasyon hedefi nokta hedef şeklinde 2006 yılı için % 5 olarak belirlenmiştir. 2006 yılı Mart ayı sonu itibarıyla % 7,4, Haziran ayı sonu itibarıyla % 6,5, Eylül ayı sonu itibarıyla % 5,8 ve Aralık ayı sonu itibarıyla % 5 olmak üzere hedefle uyumlu patika oluşturulmuş, patikanın her iki yönünde 2 puanlık belirsizlik aralığı ilan edilmiştir.

Enflasyondaki düşüş 2006 yılının birinci üç aylık döneminde duraksama göstermiş ve tüketici fiyatları yıllık artış oranı Mart ayı sonu itibarıyla % 8,16 düzeyinde gerçekleşerek hedefle uyumlu patikanın bir miktar üstünde, belirsizlik aralığı üst sınırının ise altında kalmıştır. İşlenmemiş gıda, enerji ve altın fiyatlarının bu dönemde yüksek oranda artış göstermesi ve 2005 yılının ilk aylarında fiyat artışlarının tarihsel olarak düşük düzeyde gerçekleşmesinden kaynaklanan baz etkisi bu gelişmede etkili olmuştur.

Enflasyondaki bozulma eğilimi ikinci üç aylık dönemde hızlanmıştır. Haziran ayı sonu itibarıyla % 10,12 olarak gerçekleşen TÜFE enflasyonu % 8,5 olan belirsizlik aralığı üst sınırını 1,62 puan aşmıştır. Yükselen enerji ve altın fiyatları ile işlenmemiş gıda fiyatlarındaki artışlar gibi aynı anda farklı arz şoklarının ortaya çıkması, yurtiçi talebin güçlü seyretmesi ve mali piyasalardaki dalgalanmanın etkisiyle Yeni Türk Lirası'nın değer kaybetmesi bu artışta belirleyici olmuştur.

TÜFE enflasyonu ikinci üç aylık dönemin ardından üçüncü üç aylık dönemde de yüksek seyretmiştir. Eylül ayı sonu itibarıyla yıllık TÜFE enflasyonu, uluslararası enerji ve altın fiyatlarının olumlu seyrine rağmen özellikle işlenmemiş gıda fiyatlarındaki hızlı artış ve Yeni Türk Lirası'ndaki değer kaybının fiyatlar üzerindeki gecikmeli etkilerine ve hizmet grubu fiyatlarındaki yüksek artışın sürmesine bağlı olarak % 10,55 seviyesine çıkmıştır. Böylece % 7,8 olan belirsizlik aralığı üst sınırı 2,75 puanla ikinci kez aşılmıştır.

Yılın son üç aylık döneminde enflasyon görünümünde kısmi bir iyileşme gerçekleşmiştir. Bu iyileşmede işlenmemiş gıda fiyatlarında yıllık bazda kaydedilen gerileme eğilimi ve döviz kurunun gecikmeli etkilerinin yavaşlaması büyük rol oynamıştır. 2006 yılı Aralık ayı sonu itibariyle TÜFE yıllık artış oranı % 9,65 olarak gerçekleşmiş, % 7 olan belirsizlik aralığı üst sınırı 2,65 puanla üçüncü kez aşılmıştır.

Böylece 2005 yılında % 7,72 olan TÜFE enflasyonu 2006 yılında 1,93 puanlık artışla % 9,65'e yükselirken % 5 olan yıl sonu hedefinin de 4,65 puan üstünde gerçekleşmiştir. Oniki aylık ortalamalara göre de 2005 yılında % 8,18 olan TÜFE artış hızı 2006 yılında % 9,60'a yükselmiştir (Tablo 50).

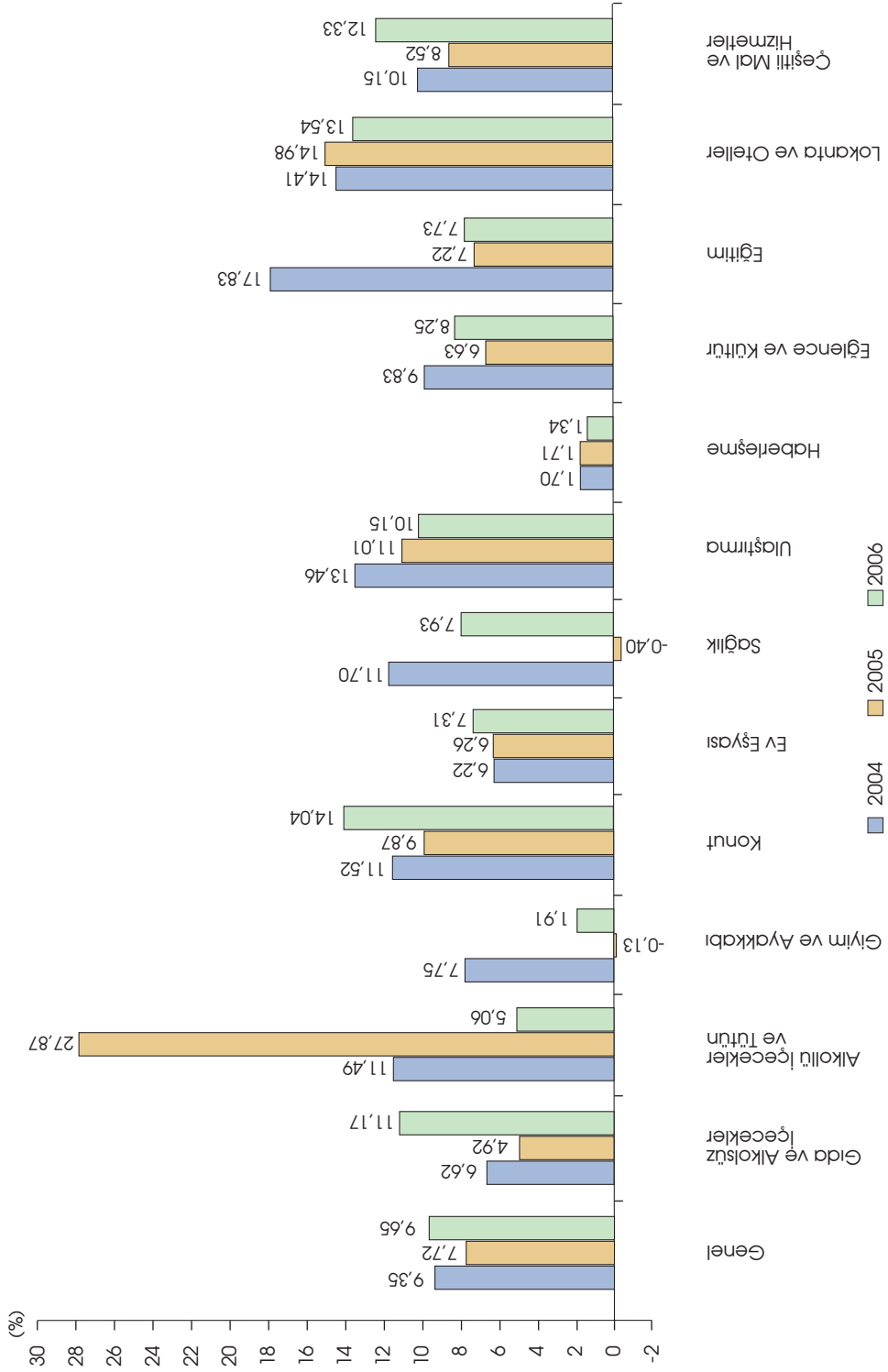
TABLO 50: TÜKETİCİ FİYATLARI ENDEKSİ (2003=100)

Ana Harcama Grupları	2004	Değişim (%)	2005	Değişim (%)	2006	Değişim (%)
	Yıllık Ortalama					
Genel	108,60	8,60	117,48	8,18	128,76	9,60
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	106,82	6,82	112,08	4,92	122,95	9,70
Alkollü İçecekler ve Tütün	119,10	19,10	135,18	13,50	163,54	20,98
Giyim ve Ayakkabı	106,64	6,64	110,44	3,56	110,35	-0,08
Konut	108,44	8,44	120,00	10,66	135,18	12,65
Ev Eşyası	106,02	6,02	113,64	7,19	120,01	5,61
Sağlık	108,05	8,05	112,64	4,25	116,95	3,83
Ulaştırma	107,31	7,31	123,73	15,30	136,44	10,27
Haberleşme	103,17	3,17	104,89	1,67	107,61	2,59
Eğlence ve Kültür	108,91	8,91	117,06	7,48	122,88	4,97
Eğitim	119,33	19,33	135,16	13,27	145,65	7,76
Lokanta ve Oteller	116,73	16,73	133,49	14,36	152,08	13,93
Çeşitli Mal ve Hizmetler	110,22	10,22	117,71	6,80	137,05	16,43
Ana Harcama Grupları	Yıl Sonu					
Genel	113,86	9,35	122,65	7,72	134,49	9,65
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	110,64	6,62	116,08	4,92	129,05	11,17
Alkollü İçecekler ve Tütün	121,94	11,49	155,93	27,87	163,82	5,06
Giyim ve Ayakkabı	116,67	7,75	116,52	-0,13	118,74	1,91
Konut	114,74	11,52	126,06	9,87	143,76	14,04
Ev Eşyası	109,74	6,22	116,61	6,26	125,13	7,31
Sağlık	112,20	11,70	111,75	-0,40	120,61	7,93
Ulaştırma	114,72	13,46	127,35	11,01	140,27	10,15
Haberleşme	104,10	1,70	105,88	1,71	107,30	1,34
Eğlence ve Kültür	111,24	9,83	118,62	6,63	128,41	8,25
Eğitim	131,22	17,83	140,69	7,22	151,56	7,73
Lokanta ve Oteller	122,88	14,41	141,29	14,98	160,42	13,54
Çeşitli Mal ve Hizmetler	115,56	10,15	125,41	8,52	140,87	12,33

Kaynak: TÜİK

Yıl sonu itibariyle alkollü içecekler ve tütün, giyim ve ayakkabı, ev eşyası, sağlık, haberleşme, eğlence ve kültür, eğitim alt sektörlerindeki fiyat artışları TÜFE genel endeks artış hızının altında kalmıştır. Gıda ve alkolsüz içecekler, konut, ulaştırma ile lokanta ve oteller alt sektörlerindeki fiyat artış hızları ise TÜFE genel endeks artış hızının üzerinde gerçekleşmiştir. En düşük fiyat artışı % 1,34 ile haberleşme, % 1,91 ile giyim ve ayakkabı grubu fiyatlarında gerçekleşirken, en yüksek fiyat artışları % 14,04 ile konut, % 13,54 ile lokanta ve oteller, % 11,17 ile gıda ve alkolsüz içecekler ve % 10,15 ile ulaştırma harcama grubu fiyatlarında kaydedilmiştir.

GRAFİK 14: ANA HARCAMA GRUPLARI İTİBARIYLA TÜKETİCİ FİYATLARI ENDEKSİ DEĞİŞİM ORANLARI (Yıl Sonuna Göre)

Özel kapsamlı TÜFE içinde yer alan mevsimlik ürünler hariç TÜFE enflasyonu % 10,04, işlenmemiş gıda ürünleri hariç TÜFE enflasyonu % 9,21, enerji hariç TÜFE enflasyonu % 9,51 olmuştur (Tablo 51).

TABLO 51: ÖZEL KAPSAMLI TÜKETİCİ FİYATLARI ENDEKSİ (2003=100)

Grup/Kapsam	2004	Değişim (%)	2005	Değişim (%)	2006	Değişim (%)
	Yıllık Ortalama					
A Mevsimlik ürünler hariç	109,36	9,36	119,44	9,22	131,02	9,70
B İşlenmemiş gıda ürünleri hariç	109,11	9,11	118,65	8,74	129,30	8,98
C Enerji hariç	109,19	9,19	117,52	7,63	128,64	9,46
D (B) ve (C)	109,92	9,92	118,95	8,22	129,30	8,70
E (C) ve alkollü içkiler ile tütün ürünleri hariç	108,62	8,62	116,53	7,28	126,71	8,74
F (E) ve fiyatları yönetilen/yönlendirilen diğer ürünler, dolaylı vergiler hariç	109,11	9,11	117,12	7,34	128,97	10,12
G (F) ve (B)	109,86	9,86	118,55	7,91	129,64	9,35
H (D) ve alkollü içkiler, tütün ürünleri ile altın hariç	109,34	9,34	118,06	7,98	126,40	7,06
Yıl Sonu						
A Mevsimlik ürünler hariç	114,23	10,24	123,81	8,39	136,24	10,04
B İşlenmemiş gıda ürünleri hariç	114,67	10,13	123,59	7,78	134,97	9,21
C Enerji hariç	114,01	8,74	122,85	7,75	134,53	9,51
D (B) ve (C)	115,02	9,55	124,04	7,84	135,14	8,95
E (C) ve alkollü içkiler ile tütün ürünleri hariç	113,55	8,57	121,02	6,58	132,90	9,82
F (E) ve fiyatları yönetilen/yönlendirilen diğer ürünler, dolaylı vergiler hariç	114,27	9,01	121,98	6,75	135,70	11,25
G (F) ve (B)	115,38	9,90	123,01	6,61	136,53	10,99
H (D) ve alkollü içkiler, tütün ürünleri ile altın hariç	114,55	9,46	121,79	6,32	132,62	8,89

Kaynak: TÜİK

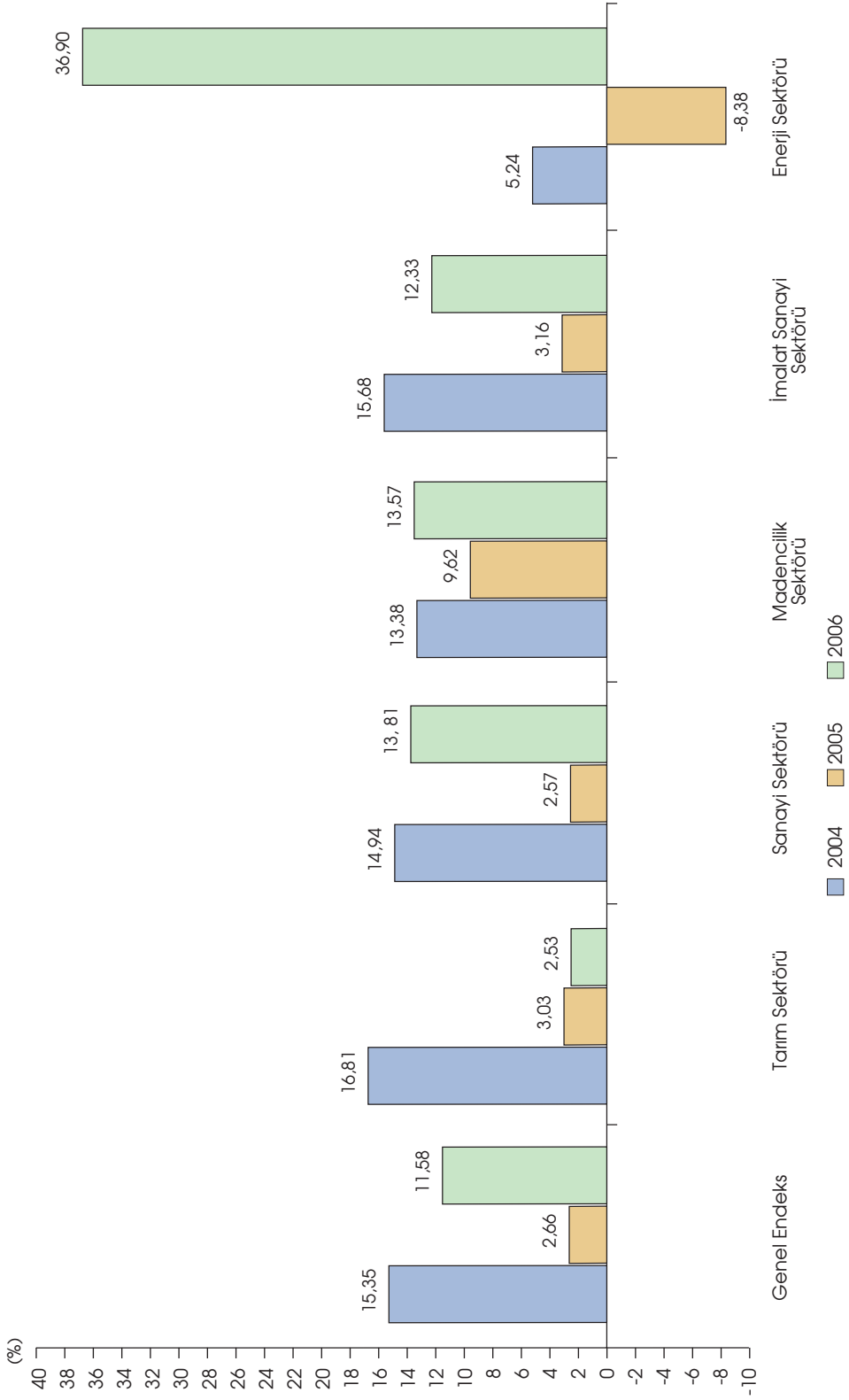
ÜFE artış hızı bir önceki yıla göre 8,92 puanlık artışla % 2,66'dan % 11,58'e yükselmiştir. Oniki aylık ortalamalara göre de 2005 yılında % 5,89 olan ÜFE artış hızı 2006 yılında 3,45 puanlık artışla % 9,34'e yükselmiştir (Tablo 52-53).

TABLO 52: AYLAR İTİBARIYLA ÜRETİCİ FİYATLARI ENDEKSİ (2003=100)

Yıllar	Aylar	GENEL		TARIM		SANAYİ							
		Endeks	Değişim (%)	Endeks	Değişim (%)	Toplam		Madencilik		İmalat Sanayi		Enerji	
						Endeks	Değişim (%)	Endeks	Değişim (%)	Endeks	Değişim (%)	Endeks	Değişim (%)
2005	Ocak	118,64	-0,41	127,34	0,97	116,37	-0,80	113,02	-3,40	117,50	-1,05	103,18	3,91
	Şubat	118,77	0,11	127,19	-0,12	116,58	0,17	115,36	2,07	117,66	0,14	103,30	0,12
	Mart	120,27	1,26	128,20	0,79	118,20	1,39	114,33	-0,89	119,48	1,55	103,25	-0,05
	Nisan	121,72	1,21	126,56	-1,28	120,46	1,91	120,38	5,29	121,81	1,95	103,59	0,33
	Mayıs	121,96	0,20	129,04	1,96	120,12	-0,28	125,35	4,13	121,30	-0,42	103,98	0,38
	Haziran	121,38	-0,48	124,69	-3,37	120,53	0,34	122,52	-2,26	121,81	0,42	103,95	-0,03
	Temmuz	120,48	-0,74	121,61	-2,47	120,19	-0,28	126,04	2,87	121,37	-0,36	103,95	0,00
	Ağustos	121,73	1,04	120,97	-0,53	121,93	1,45	128,68	2,09	123,17	1,48	104,71	0,73
	Eylül	122,68	0,78	122,82	1,53	122,64	0,58	132,67	3,10	125,07	1,54	89,69	-14,34
	Ekim	123,52	0,68	125,10	1,86	123,10	0,38	132,88	0,16	125,55	0,38	89,98	0,32
	Kasım	122,35	-0,95	127,74	2,11	120,96	-1,74	129,32	-2,68	123,21	-1,86	90,58	0,67
	Aralık	122,30	-0,04	129,94	1,72	120,32	-0,53	128,26	-0,82	122,50	-0,58	90,98	0,44
2006	Ocak	124,70	1,96	132,41	1,90	122,69	1,97	130,04	1,39	123,69	0,97	107,06	17,67
	Şubat	125,02	0,26	133,17	0,57	122,92	0,19	135,46	4,17	123,81	0,10	107,35	0,27
	Mart	125,33	0,25	132,69	-0,36	123,41	0,40	132,37	-2,28	124,40	0,48	107,52	0,16
	Nisan	127,76	1,94	135,73	2,29	125,69	1,85	134,58	1,67	126,84	1,96	107,92	0,37
	Mayıs	131,30	2,77	139,42	2,72	129,19	2,78	137,90	2,47	130,64	3,00	107,93	0,01
	Haziran	136,58	4,02	139,07	-0,25	135,75	5,08	144,97	5,13	137,66	5,37	108,91	0,91
	Temmuz	137,76	0,86	136,29	-2,00	137,82	1,52	151,20	4,30	139,73	1,50	110,09	1,08
	Ağustos	136,73	-0,75	134,55	-1,28	136,97	-0,62	152,52	0,87	138,76	-0,69	110,12	0,03
	Eylül	136,41	-0,23	135,35	0,59	136,39	-0,42	150,14	-1,56	138,11	-0,47	110,72	0,54
	Ekim	137,03	0,45	134,79	-0,41	137,27	0,65	145,72	-2,94	138,02	-0,07	123,97	11,97
	Kasım	136,63	-0,29	134,67	-0,09	136,81	-0,34	145,24	-0,33	137,52	-0,36	124,00	0,02
	Aralık	136,46	-0,12	133,23	-1,07	136,94	0,10	145,67	0,30	137,60	0,06	124,55	0,44

Kaynak: TÜİK

GRAFİK 15: SEKTÖRLER İTİBARIYLA ÜRETİCİ FİYATLARI ENDEKSİ DEĞİŞİM ORANLARI (Yıl Sonuna Göre)

TABLO 53: ÜRETİCİ FİYATLARI ENDEKSİ (2003=100)

Sektörler	2004	Değişim (%)	2005	Değişim (%)	2006	Değişim (%)
	Yıllık Ortalama					
Genel Endeks	114,57	14,57	121,32	5,89	132,64	9,34
Tarım Sektörü	123,81	23,81	125,93	1,71	135,11	7,29
Sanayi Sektörü	112,16	12,16	120,12	7,10	131,82	9,74
Madencilik Sektörü	111,57	11,57	124,07	11,20	142,15	14,58
İmalat Sanayi Sektörü	113,13	13,13	121,70	7,58	133,07	9,34
Enerji Sektörü	100,14	0,14	99,26	-0,88	112,51	13,35
Sektörler	Yıl Sonu					
Genel Endeks	119,13	15,35	122,30	2,66	136,46	11,58
Tarım Sektörü	126,12	16,81	129,94	3,03	133,23	2,53
Sanayi Sektörü	117,31	14,94	120,32	2,57	136,94	13,81
Madencilik Sektörü	117,00	13,38	128,26	9,62	145,67	13,57
İmalat Sanayi Sektörü	118,75	15,68	122,50	3,16	137,60	12,33
Enerji Sektörü	99,30	5,24	90,98	-8,38	124,55	36,90

Kaynak: TÜİK

Yıl sonu itibariyle ÜFE'nin ana alt kalemleri olan tarım sektörü fiyatları % 2,53, sanayi sektörü fiyatları % 13,81 artmıştır. Sanayi sektörü ana alt kalemlerini oluşturan madencilik sektöründe % 13,57, imalat sanayi sektöründe % 12,33 ve enerji sektöründe % 36,90 fiyat artışı olmuştur.

Oniki aylık ortalamalara göre ise tarım sektörü fiyatları % 7,29, sanayi sektörü fiyatları % 9,74, madencilik sektörü fiyatları % 14,58, enerji sektörü fiyatları % 13,35, imalat sanayi sektörü fiyatları % 9,34 artmıştır.

2. Para, Banka ve Sermaye Piyasası

Para, Banka

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası para politikası stratejisi olarak 2002-2005 yıllarında örtük enflasyon hedeflemesi rejimini uygulamıştır. Bu dönemde açık enflasyon hedeflemesi rejiminin uygulamaya konulabilmesi için gerekli hazırlıklar yapılmış ve para politikası kademeli olarak enflasyon hedeflemesi rejimine yaklaşmıştır. Gerekli ön koşulların tamamlanması ile 2006 yılı başından itibaren açık enflasyon hedeflemesi rejimi uygulanmaya başlanmıştır. Bu rejim ile son yıllardaki düşen enflasyon sürecinden, fiyat istikrarı sürecine geçiş planlanmıştır.

Yeni rejim çerçevesinde enflasyon hedefi, nokta hedef olarak belirlenmiş ve Tüketici Fiyatları Endeksi üzerinden tanımlanmıştır. Bu doğrultuda 2003 temel yıllık Tüketici Fiyatları Endeksinin yıllık yüzde değişimi ile hesaplanan yıl sonu enflasyon hedefi 2006 yılı için % 5, 2007 ve 2008 yılları için % 4 olarak açıklanmıştır. 2006 yılı için üçer aylık dönemler itibariyle yıl sonu hedefi ile uyumlu enflasyon patikası ve patika etrafında belirsizlik aralıkları oluşturulmuştur. Patika Mart ayı sonu için % 7,4, Haziran ayı sonu için % 6,5, Eylül ayı sonu için % 5,8 ve Aralık ayı sonu için % 5 olarak belirlenirken, belirsizlik aralığı hedefle uyumlu patikanın her iki yönünde 2 puan olarak belirlenmiştir. Enflasyon gerçekleştirmelerinin belirsizlik aralığının dışına çıkması durumunda Merkez Bankası'nın hedeften sapmanın sebeplerini ve

alınması gereken önlemleri açık mektup ile Hükümete bildirerek kamuoyuna açıklaması ve aynı mektubu program gereği olarak IMF'ye göndermesi kararlaştırılmıştır.

2006 yılı için ayrıca 31 Mart, 30 Haziran, 30 Eylül ve 31 Aralık tarihleri itibariyle uluslararası rezervler için performans kriteri niteliğinde alt sınır hedefler belirlenmiştir (Tablo 54).

TABLO 54: PARA POLİTİKASI HEDEFLERİ (2006)

Enflasyon Patikası ve Belirsizlik Aralığı (%)				
	31 Mart	30 Haziran	30 Eylül	31 Aralık
Belirsizlik Aralığı Üst Sınır	9,4	8,5	7,8	7,0
Hedefle Tutarlı Patika	7,4	6,5	5,8	5,0
Belirsizlik Aralığı Üst Sınır	5,4	4,5	3,8	3,0
Gerçekleşme	8,16	10,12	10,55	9,65
Net Uluslararası Rezervler (Performans Kriteri) (Milyar Dolar)				
	31 Mart	30 Haziran	30 Eylül	31 Aralık
Alt Sınır	17,2	19,9	20,3	22,6
Gerçekleşme	32,4	31,0	31,0	32,6

Kaynak: TCMB

Böylece IMF ile yürütülmekte olan program çerçevesinde enflasyon hedeflemesi rejimine geçilmesiyle birlikte, net uluslararası rezervler performans kriteri olmaya devam ederken, para tabanı performans kriteri ve net iç varlıklar göstergelerinin yerini enflasyon gözden geçirme kriterleri almıştır.

Uygulanmakta olan istikrar programı çerçevesinde enflasyonda yaşanan düşüş eğilimi 2006 yılının birinci üç aylık döneminde duraksama göstermiş ve yıllık enflasyon Mart ayı sonunda hedefle uyumlu patikanın üzerine çıkarak % 8,16 düzeyinde gerçekleşmiştir. İkinci ve üçüncü üç aylık dönemde enflasyon yükselişe geçmiştir. Haziran ve Eylül ayı sonu itibariyle sırasıyla % 10,12 ve % 10,55 düzeyinde gerçekleşerek hedefle uyumlu patika etrafında oluşturulan belirsizlik aralığının üst sınırını aşmıştır. Yılın son üç aylık döneminde enflasyonda kısmi bir iyileşme görülmekle birlikte Aralık ayı sonunda da % 9,65'lik düzeyiyle belirsizlik aralığının dışında kalmıştır.

Net uluslararası rezervlere ilişkin olarak 2006 yılında üç aylık dönemler itibariyle belirlenen hedefler tutturulmuştur. Yıl sonunda net uluslararası rezervler 32,6 milyar dolar ile performans kriteri niteliğindeki 22,6 milyar dolarlık alt sınırın üzerinde gerçekleşmiştir.

Merkez Bankası 2006 yılında piyasaları istikrara kavuşturmak ve orta vadeli enflasyon hedeflerini güvence altına almak amacıyla parasal koşulları sıkılaştırmış, bunun için de kısa vadeli faiz oranlarını temel politika aracı olarak kullanmıştır.

Merkez Bankası Para Politikası Kurulu 2006 yılının ilk üç aylık döneminde gecelik borçlanma faiz oranını % 13,50, borç verme faiz oranını da % 16,50 düzeyinde sabit tutmuştur. Nisan ayında ise orta vadeli enflasyondaki olumlu beklentilere bağlı olarak gecelik borçlanma faiz oranını % 13,25'e, borç verme faiz oranını da % 16,25'e düşürmüştür. Ancak Mayıs ayında uluslararası mali piyasalarda likiditenin daralmasıyla, diğer gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi Türkiye'den de sermaye çıkışı yaşanmış ve finansal piyasalarda dalgalanma başlamıştır. Bunun üzerine Yeni Türk Lirası hızla değer kaybetmiş ve enflasyon beklentilerinde bozulma görülmüştür.

Bu gelişmeler karşısında Para Politikası Kurulu 7 Haziran 2007 tarihinde olağanüstü toplanarak gecelik borçlanma faiz oranını % 15'e, borç verme faiz oranını da % 18'e çıkarmıştır. Ancak uluslararası mali piyasalardaki hareketliliğin, döviz kurları ve uzun vadeli faiz oranları üzerinde ekonomik temellerin gerektirdiğinin ötesinde baskı oluşturmasını ve enflasyon beklentilerini daha da kötüleştirerek orta vadeli hedefleri bozmasını engellemek için Kurul, 25 Haziran 2007 tarihinde ikinci olağanüstü toplantısını yapmıştır. Bu toplantıda gecelik borçlanma faiz oranını % 17,25'e, borç verme faiz oranını da % 20,25'e yükseltmiştir. Merkez Bankası 28 Haziran 2007 tarihinde likidite yönetiminde esnekliğin ve etkinliğin artırılması amacıyla Para Politikası Kurulu Kararı haricinde gecelik borçlanma faiz oranlarını sabit tutarak borç verme faiz oranlarında teknik değişikliğe gitmiş ve gecelik borç verme faiz oranını % 22,25'e çıkarmıştır. Para Politikası Kurulu 20 Temmuz 2007 tarihinde yaptığı toplantısında gecelik borçlanma faiz oranını % 17,50'ye, borç verme faiz oranını da % 22,50'ye yükseltirken, yılın geri kalanında faiz oranları sabit tutulmuştur.

Bu gelişmeler sonucu, para arzı artışları 2005 yılına göre daha düşük oranlı olmuştur. 2006 yılı sonunda dolaşımdaki para 2005 yılına göre % 35'lik artışla 24.676,4 milyon YTL'ye, Merkez Bankası'ndaki mevduat % 45,6'lık artışla 1,7 milyon YTL'ye yükselirken, mevduat bankalarındaki vadesiz mevduat % 2,8'lik düşüşle 22.812,7 milyon YTL'ye gerilemiştir. Reel olarak dolaşımdaki para % 23,1, Merkez Bankası'ndaki mevduat % 32,8 artarken, vadesiz mevduat % 11,4 düşüş göstermiştir. Böylece dar tanımlı para arzı M1 % 13,7'lik artışla 47.490,8 milyon YTL'ye yükselirken, reel olarak % 3,7 artmıştır (Tablo 55).

TABLO 55: PARA ARZI (M1)

Yıllar	Dolaşımdaki Para		Vadesiz Mevduat		Merkez Bankası'ndaki Mevduat		M1	
	Bin YTL	Değişim (%)	Bin YTL	Değişim (%)	Bin YTL	Değişim (%)	Bin YTL	Değişim (%)
2000	3.214.550	-	4.994.420	-	654	-	8.209.624	-
2001	4.801.257	49,4	6.271.522	25,6	491	-24,9	11.073.270	34,9
2002	7.208.863	50,1	7.046.747	12,4	3.249	561,7	14.258.860	28,8
2003	10.128.670	40,5	11.434.056	62,3	1.422	-56,2	21.564.149	51,2
2004	12.446.299	22,9	17.020.523	48,9	2.249	58,2	29.469.070	36,7
2005	18.276.069	46,8	23.481.658	38,0	1.145	-49,1	41.758.872	41,7
2006	24.676.425	35,0	22.812.732	-2,8	1.667	45,6	47.490.824	13,7

Kaynak: TCMB

M2 para arzının alt kalemi olan vadeli mevduatlar % 23,6'lık artışla 137.654 milyon YTL'ye yükselirken, reel olarak da % 12,7 artış göstermiştir. Geniş tanımlı para arzı M2 tasarruf mevduatlarındaki artışın etkisiyle % 20,9'luk artışla 185.144,9 milyon YTL olmuştur. M2 para arzında reel olarak % 10,3'lük artış meydana gelmiştir (Tablo 56).

TABLO 56: PARA ARZI (M2)

(Bin YTL)					
Yıllar	M1	Vadeli Mevduat	Değişim (%)	M2	Değişim (%)
2000	8.209.624	24.602.939	-	32.812.563	-
2001	11.073.270	35.912.717	46,0	46.985.987	43,2
2002	14.258.860	46.936.415	30,7	61.195.275	30,2
2003	21.564.149	59.358.787	26,5	80.922.936	32,2
2004	29.469.070	79.875.379	34,6	109.344.449	35,1
2005	41.758.872	111.387.274	39,5	153.146.146	40,1
2006	47.490.824	137.654.049	23,6	185.144.873	20,9

Kaynak: TCMB

M2Y para arzı % 24,8'lik artışla 286.543,9 milyon YTL'ye, M3 para arzı % 19,8'lik artışla 196.941,2 milyon YTL'ye yükselmiştir. Döviz kurlarında Mayıs ve Haziran aylarında yaşanan dalgalanma sonrası döviz tevdiat hesaplarının artması M2Y para arzındaki artışta belirleyici olmuştur. Reel olarak M2Y % 13,8, M3 % 9,3 artmıştır (Tablo 57).

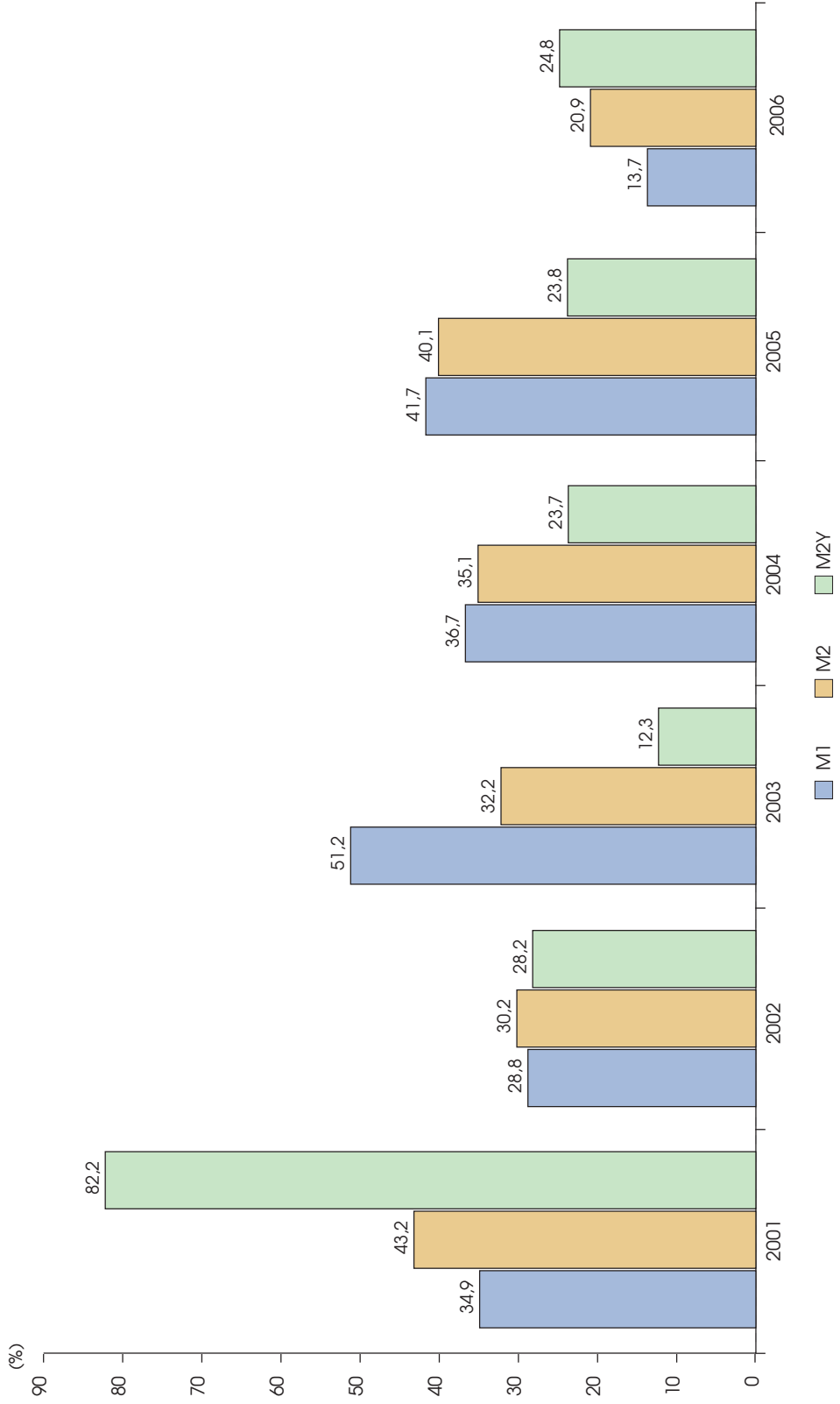
TABLO 57: PARASAL GELİŞMELER

(Bin YTL)								
	2003	2004	2005	2006	Değişim (%)			
					2004	2005	2006	
Emisyon Hacmi	10.844.508	13.465.237	19.612.019	26.815.151	24,2	45,6	36,7	
M1 Para Arzı	21.564.149	29.469.070	41.758.872	47.490.824	36,7	41,7	13,7	
Dolaşımdaki Para	10.128.670	12.446.299	18.276.069	24.676.425	22,9	46,8	35,0	
Vadesiz Ticari Mevduat	5.580.690	8.671.897	11.972.114	10.116.353	55,4	38,1	-15,5	
Vadesiz Tasarruf Mevduatı	3.719.120	5.204.493	8.287.180	9.169.445	39,9	59,2	10,6	
Vadesiz Diğer Mevduat	2.134.246	3.144.133	3.222.364	3.526.934	47,3	2,5	9,5	
Merkez Bankası Mevduatı	1.422	2.249	1.145	1.667	58,2	-49,1	45,6	
M2 Para Arzı	80.922.936	109.344.449	153.146.146	185.144.873	35,1	40,1	20,9	
Vadeli Ticari Mevduat	9.184.744	13.169.585	19.548.113	21.538.607	43,4	48,4	10,2	
Vadeli Tasarruf Mevduatı	41.396.994	56.258.543	78.526.030	100.125.894	35,9	39,6	27,5	
Vadeli Diğer Mevduat	8.777.049	10.447.251	13.313.131	15.989.548	19,0	27,4	20,1	
M2Y Para Arzı	149.854.800	185.418.562	229.586.587	286.543.930	23,7	23,8	24,8	
Döviz Tevdiat Hesabı	68.931.864	76.074.113	76.440.441	101.399.057	10,4	0,5	32,7	
M3 Para Arzı	86.565.043	116.597.857	164.443.074	196.941.151	34,7	41,0	19,8	

Kaynak: TCMB

Bankalardaki Yeni Türk Lirası cinsinden toplam mevduat % 17,4'lük artışla 170.474,5 milyon YTL'ye, döviz tevdiat hesapları % 32,7'lik artışla 101.399,1 milyon YTL'ye yükselmiştir. Reel olarak Yeni Türk Lirası cinsinden mevduatlar % 7,1, döviz tevdiat hesapları % 21 artmıştır (Tablo 58-59).

GRAFİK 16: PARA ARZI DEĞİŞİM ORANLARI

TABLO 58: MEVDUAT BANKALARINDAKİ MEVDUAT (1)

(Bin YTL)

	2003	2004	2005	2006	Değişim (%)		
					2004	2005	2006
Tasarruf Mevduatı	45.116.114	61.463.036	86.813.210	109.295.339	36,2	41,2	25,9
Vadeli	41.396.994	56.258.543	78.526.030	100.125.894	35,9	39,6	27,5
Vadesiz	3.719.120	5.204.493	8.287.180	9.169.445	39,9	59,2	10,6
Ticari Mevduat	14.765.434	21.841.482	31.520.227	31.654.960	47,9	44,3	0,4
Vadeli	9.184.744	13.169.585	19.548.113	21.538.607	43,4	48,4	10,2
Vadesiz	5.580.690	8.671.897	11.972.114	10.116.353	55,4	38,1	-15,5
Resmi Mevduat	4.884.231	6.344.337	10.322.484	10.007.716	29,9	62,7	-3,0
Vadeli	2.397.824	3.344.489	5.116.959	4.614.344	39,5	53,0	-9,8
Vadesiz	2.486.407	2.999.848	5.205.525	5.393.372	20,6	73,5	3,6
Diğer Mevduat	10.911.295	13.591.384	16.535.495	19.516.482	24,6	21,7	18,0
Vadeli	8.777.049	10.447.251	13.313.131	15.989.548	19,0	27,4	20,1
Vadesiz	2.134.246	3.144.133	3.222.364	3.526.934	47,3	2,5	9,5
Toplam Mevduat	75.677.074	103.240.239	145.191.416	170.474.497	36,4	40,6	17,4

Kaynak: TCMB

(1): Yurtiçi yerleşiklere ait toplam YTL mevduat

TABLO 59: DÖVİZ TEVDİAT HESABI VE VADELİ MEVDUAT

(Bin YTL)

Yıllar	Vadeli Tasarruf Mevduatı	Döviz Tevdiat Hesabı (1)	Vadeli Tasarruf Mevduatı+ Döviz Tevdiat Hesabı	Vadeli Tasarruf Mevduatı (Pay %)	Döviz Tevdiat Hesabı (Pay %)
2000	17.113.342	24.354.866	41.468.208	41,3	58,7
2001	25.774.229	57.146.816	82.921.045	31,1	68,9
2002	32.614.228	72.254.998	104.869.226	31,1	68,9
2003	41.396.994	68.931.864	110.328.858	37,5	62,5
2004	56.258.543	76.074.113	132.332.656	42,5	57,5
2005	78.526.030	76.440.441	154.966.471	50,7	49,3
2006	100.125.894	101.399.057	201.524.951	49,7	50,3

Kaynak: TCMB

(1): Yurtiçi yerleşiklere ait toplam YP mevduat

Toplam mevduat içinde en yüksek paya sahip olan vadeli tasarruf mevduatı % 27,5'lik artışla 100.125,9 milyon YTL'ye yükselirken, vadesiz tasarruf mevduatı % 10,6'lık artışla 9.169,4 milyon YTL'ye yükselmiş, böylece toplam tasarruf mevduatı % 25,9'luk artışla 109.295,3 milyon YTL olmuştur. Ticari mevduat vadesiz ticari mevduattaki düşüşün etkisiyle % 0,4 gibi sınırlı bir artışla 31.655 milyon YTL düzeyinde kalmıştır. Resmi mevduat % 3'lük düşüşle 10.007,7 milyon YTL'ye gerilerken, bunların dışında kalan mevduatlar % 18'lik artışla 19.516,5 milyon YTL'ye yükselmiştir.

Mevduat bankaları kredileri % 41'lik artışla 170.578,3 milyon YTL'ye yükselirken, reel olarak da % 28,6 artmıştır. Bunun içinde yer alan ticari krediler % 42,7'lik artışla 158.719,3 milyon YTL'ye, ihtisas kredileri de küçük esnaf ve sanatkâr kredilerindeki yüksek oranlı artışa rağmen, tarımsal krediler ve konut kredilerindeki artışın sı-

nırlı düzeyde kalmasının etkisiyle % 21,6 artarak 11.859 milyon YTL'ye yükselmiştir. İhtisas kredileri içinde yer alan tarımsal krediler % 2,2'lik artışla 5.194,4 milyon YTL, küçük esnaf ve sanatkâr kredileri % 49,4'lük artışla 4.903 milyon YTL, konut kredileri % 5,3'lük artışla 1.124,2 milyon YTL, bunların dışında kalan özel ihtisas kredileri % 97,7'lik artışla 637,5 milyon YTL olmuştur (Tablo 60).

TABLO 60: BANKA KREDİLERİ (1)

	(Bin YTL)						
	2003	2004	2005	2006	Değişim (%)		
					2004	2005	2006
Mevduat Bankaları Kredileri	48.018.584	78.247.697	120.994.175	170.578.290	63,0	54,6	41,0
Ticari Krediler	42.653.312	70.810.387	111.238.954	158.719.297	66,0	57,1	42,7
İhtisas Kredileri	5.365.272	7.437.310	9.755.221	11.858.993	38,6	31,2	21,6
Tarımsal Krediler	2.948.013	3.738.504	5.083.920	5.194.385	26,8	36,0	2,2
Küçük Esnaf ve Sanatkâr Kredileri	1.637.585	2.776.994	3.280.726	4.902.961	69,6	18,1	49,4
Konut Kredileri	474.788	723.556	1.068.083	1.124.159	52,4	47,6	5,3
Diğer	304.886	198.256	322.492	637.488	-35,0	62,7	97,7
Kalkınma ve Yatırım Bankaları Kredileri	3.729.695	4.583.828	5.496.950	6.699.149	22,9	19,9	21,9
T. İhracat Kredi Bankası	1.257.871	1.318.486	1.284.244	1.206.703	4,8	-2,6	-6,0
Diğer	2.471.824	3.265.342	4.212.706	5.492.446	32,1	29,0	30,4
Yurtiçi Net Kredi Hacmi	51.748.279	82.831.525	126.491.125	177.277.439	60,1	52,7	40,2

Kaynak: TCMB

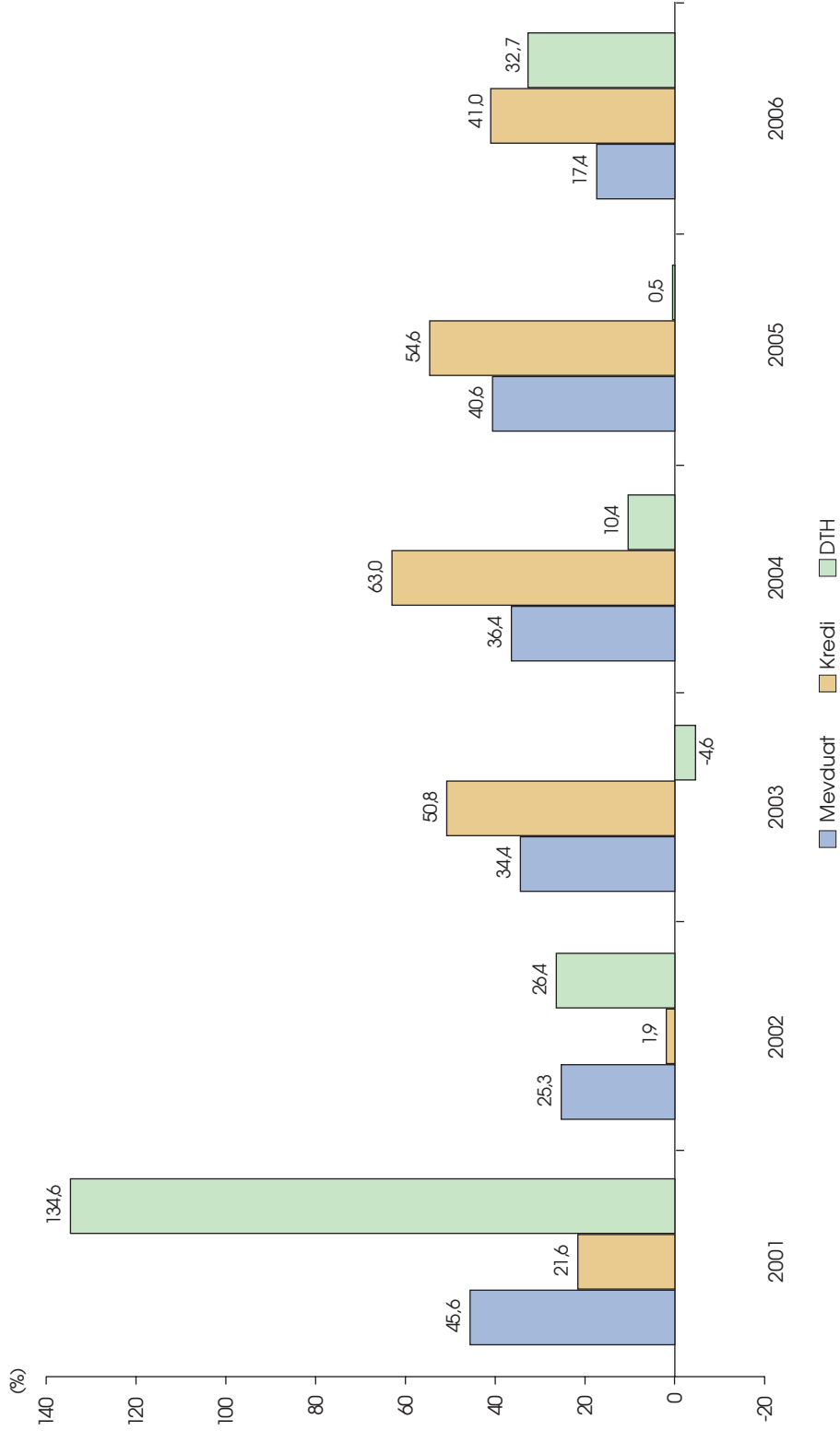
(1): Yurtiçi

Kalkınma ve yatırım bankaları kredileri % 21,9'luk artışla 6.699,1 milyon YTL'ye yükselmiştir. Bunun içinde yer alan Türkiye İhracat Kredi Bankası kredileri 2005 yılından sonra 2006 yılında da azalmaya devam etmiş ve % 6'lık düşüşle 1.206,7 milyon YTL'ye gerilemiş, diğer kalkınma ve yatırım bankaları kredileri % 30,4'lük artışla 5.492,4 milyon YTL'ye yükselmiştir.

Bu değişikliklere bağlı olarak 2006 yılında yurtiçi net kredi hacmi % 40,2'lik artışla 177.277,4 milyon YTL'ye yükselirken, reel olarak da % 27,9 artmıştır. Mali piyasalarda yılın ikinci yarısında başlayan dalgalanma sonucu, faiz oranlarındaki yükseliş kredi talebinin geçen yıllara oranla yavaşlamasına neden olurken, risk alma eğiliminin zayıflaması ve piyasadaki likidite artışının yavaşlaması da kredi arzını sınırlamıştır.

2006 yılında Merkez Bankası döviz rezervleri % 20,4 artarak 60.845 milyon dolara, altın rezervi % 23,9 artarak 2.373 milyon dolara, bankalar muhabir mevcudu % 68,7 artarak 27.524 milyon dolara yükselmiştir. Bu değişikliklere bağlı olarak brüt uluslararası rezervler % 32 artarak 90.742 milyon dolar olmuştur (Tablo 61).

GRAFİK 17: MEVDUAT BANKALARINDAKİ MEVDUAT VE KREDİLER İLE DTH DEĞİŞİM ORANLARI

TABLO 61: ULUSLARARASI REZERVLER

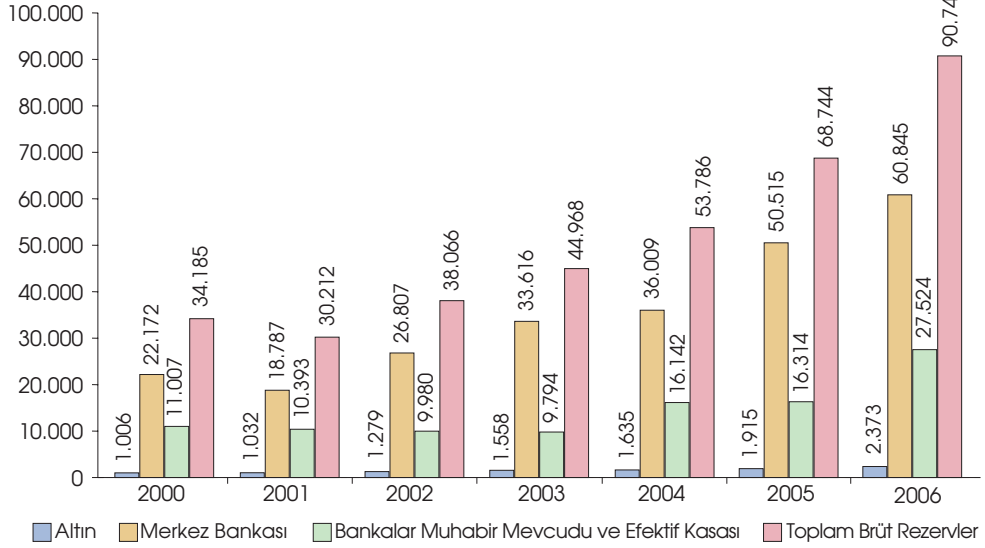
(Milyon \$)

Yıllar	Altın	Brüt Döviz Rezervleri			Toplam	Brüt		Net Uluslararası Rezervler
		Merkez Bankası	Bankalar Muhabir Mevcudu ve Efektif Kasası			Uluslararası Rezervler	Muhabir Açıkları	
2000	1.006	22.172	11.007	33.179	34.185	26	34.159	
2001	1.032	18.787	10.393	29.180	30.212	20	30.192	
2002	1.279	26.807	9.980	36.787	38.066	15	38.051	
2003	1.558	33.616	9.794	43.410	44.968	11	44.957	
2004	1.635	36.009	16.142	52.151	53.786	1	53.785	
2005	1.915	50.515	16.314	66.829	68.744	1	68.743	
2006	2.373	60.845	27.524	88.369	90.742	1	90.741	

Kaynak: TCMB

GRAFİK 18: ULUSLARARASI REZERVLER

(Milyon Dolar)

2006 yılında bir önceki yıla göre Merkez Bankası döviz rezervleri artış oranı, ithalatta meydana gelen artış oranından daha yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. İthalat ve Merkez Bankası döviz rezervlerinde meydana gelen değişimler sonucu 2005 yılında 5,2 ay olan Merkez Bankası döviz rezervlerinin ithalata karşılama oranı, 2006 yılında kısmi bir artışla 5,3 aya yükselmiştir (Tablo 62).

TABLO 62: MERKEZ BANKASI REZERVLERİ VE İTHALATI KARŞILAMA ORANI

(Milyon \$)

Yıllar	T.C. Merkez Bankası Döviz Mevcudu	İthalat	İthalata Karşılama Oranı (ay)
2000	22.172	54.503	4,9
2001	18.787	41.399	5,4
2002	26.807	51.554	6,2
2003	33.616	69.340	5,8
2004	36.009	97.540	4,4
2005	50.518	116.774	5,2
2006	60.845	137.449	5,3

Kaynak: TCMB, TÜİK

2006 yılında mevduat bankalarının sayısı 34'den 33'e gerilerken, kalkınma ve yatırım bankalarının 13 olan sayısı değişmemiştir. Böylece bankacılık sektöründe faaliyet gösteren banka sayısı 47'den 46'ya gerilemiştir. Mevduat bankalarının 3'ü kamu, 14'ü özel, 15'i yabancı ve 1'i Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu kapsamında bulunan bankalardan oluşurken, kalkınma ve yatırım bankalarının 3'ü kamu, 6'sı özel ve 4'ü yabancı sermayeli bankalardan oluşmuştur (Tablo 63).

TABLO 63: TÜRK BANKACILIK SİSTEMİNDE BANKA, ŞUBE VE PERSONEL BİLGİLERİ

	Banka Sayısı			Şube Sayısı			Personel Sayısı		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Mevduat Bankaları	35	34	33	6.088	6.228	6.708	122.630	127.857	138.570
Kamu Sermayeli Bankalar	3	3	3	2.149	2.035	2.048	39.467	38.046	39.223
Özel Sermayeli Bankalar	18	17	14	3.729	3.799	3.587	76.880	78.806	73.220
TMSF'ye Devredilen Bankalar	1	1	1	1	1	1	403	395	333
Yabancı Sermayeli Bankalar	13	13	15	209	393	1.072	5.880	10.610	25.794
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	13	13	13	18	19	27	4.533	4.401	4.573
Kamu Sermayeli Bankalar	3	3	3	4	4	4	3.800	3.657	3.728
Özel Sermayeli Bankalar	8	8	6	12	13	11	681	697	596
Yabancı Sermayeli Bankalar	2	2	4	2	2	12	52	47	249
Toplam	48	47	46	6.106	6.247	6.735	127.163	132.258	143.143

Kaynak: TBB

Bankaların şube sayısında 2006 yılında da artış olmuştur. Sektördeki toplam şube sayısı 488 adet artarak 6.735'e yükselmiştir. Kamu sermayeli mevduat bankalarının şube sayısı 13 adet, yabancı sermayeli mevduat bankalarının şube sayısı 679 adet artarken, özel sermayeli mevduat bankalarının şube sayısı 212 adet azalmış, fon bankalarının şube sayısı ise değişmemiştir. Yabancı sermayeli kalkınma ve yatırım bankalarının şube sayısı 10 adet artarken, özel sermayeli kalkınma ve yatırım bankalarının şube sayısı 2 adet azalmış, kamu sermayeli kalkınma ve yatırım bankalarının şube sayılarında değişiklik olmamıştır.

Bankaların personel sayısı da şube sayısındaki gelişmelere paralel olarak artmıştır. 2005 yılında 132.258 kişi olan bankacılık sisteminde çalışan sayısı, 2006 yılında 10.885 kişi artarak 143.143 kişi olmuştur. 2006 yılında çalışan sayısı, kamu sermayeli mevduat bankalarında 1.177 kişi, yabancı sermayeli mevduat bankalarında 15.184 kişi artarken, özel sermayeli mevduat bankalarında 5.586 kişi, fon bankalarında 62 kişi azalmıştır. Kamu sermayeli kalkınma ve yatırım bankalarının çalışan sayısı 71 kişi, yabancı sermayeli kalkınma ve yatırım bankalarının çalışan sayısı 202 kişi artarken, özel sermayeli kalkınma ve yatırım bankalarının çalışan sayısı 101 kişi azalmıştır.

Sermaye Piyasası

2006 yılında ihraç edilen toplam menkul kıymet tutarı 2005 yılına göre % 10,5 azalarak 162.904,6 milyon YTL'den 145.874,4 milyon YTL'ye gerilemiştir. Bunun 125.576,3 milyon YTL'lik kısmı (% 86,1) kamu kesimi, 20.298,1 milyon YTL'lik kısmı (% 13,9) özel kesim menkul kıymet ihraçlarından oluşmuştur (Tablo 64).

TABLO 64: MENKUL KIYMET İHRAÇ İZİNLERİ

(Bin YTL)

	Değer			Pay (%)			Değişim (%)	
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2005	2006
Kamu Kesimi	163.877.592	155.519.860	125.576.280	100,0	100,0	100,0	-5,1	-19,3
Devlet Tahvili	102.262.118	115.404.060	107.046.700	62,4	74,2	85,2	12,9	-7,2
Hazine Bonoları	61.615.474	40.115.800	18.529.580	37,6	25,8	14,8	-34,9	-53,8
Özel Kesim	10.696.891	7.384.712	20.298.076	100,0	100,0	100,0	-31,0	174,9
Hisse Senedi	3.826.540	3.991.870	10.880.574	35,8	54,1	53,6	4,3	172,6
Tahvil	0	0	150.000	0,0	0,0	0,7	-	-
Finansman Bonosu	0	13.000	0	0,0	0,2	0,0	-	-
MKYF Katılma Belgesi	6.870.351	2.390.990	3.356.209	64,2	32,4	16,5	-65,2	40,4
Emeklilik YF Katılma Belgesi	0	929.187	5.900.000	0,0	12,6	29,1	-	535,0
Yabancı Yatırım Fonu Katılma Belgeleri	0	59.666	11.293	0,0	0,8	0,1	-	-81,1
Toplam	174.574.483	162.904.572	145.874.356	-	-	-	-6,7	-10,5

Kaynak: SPK

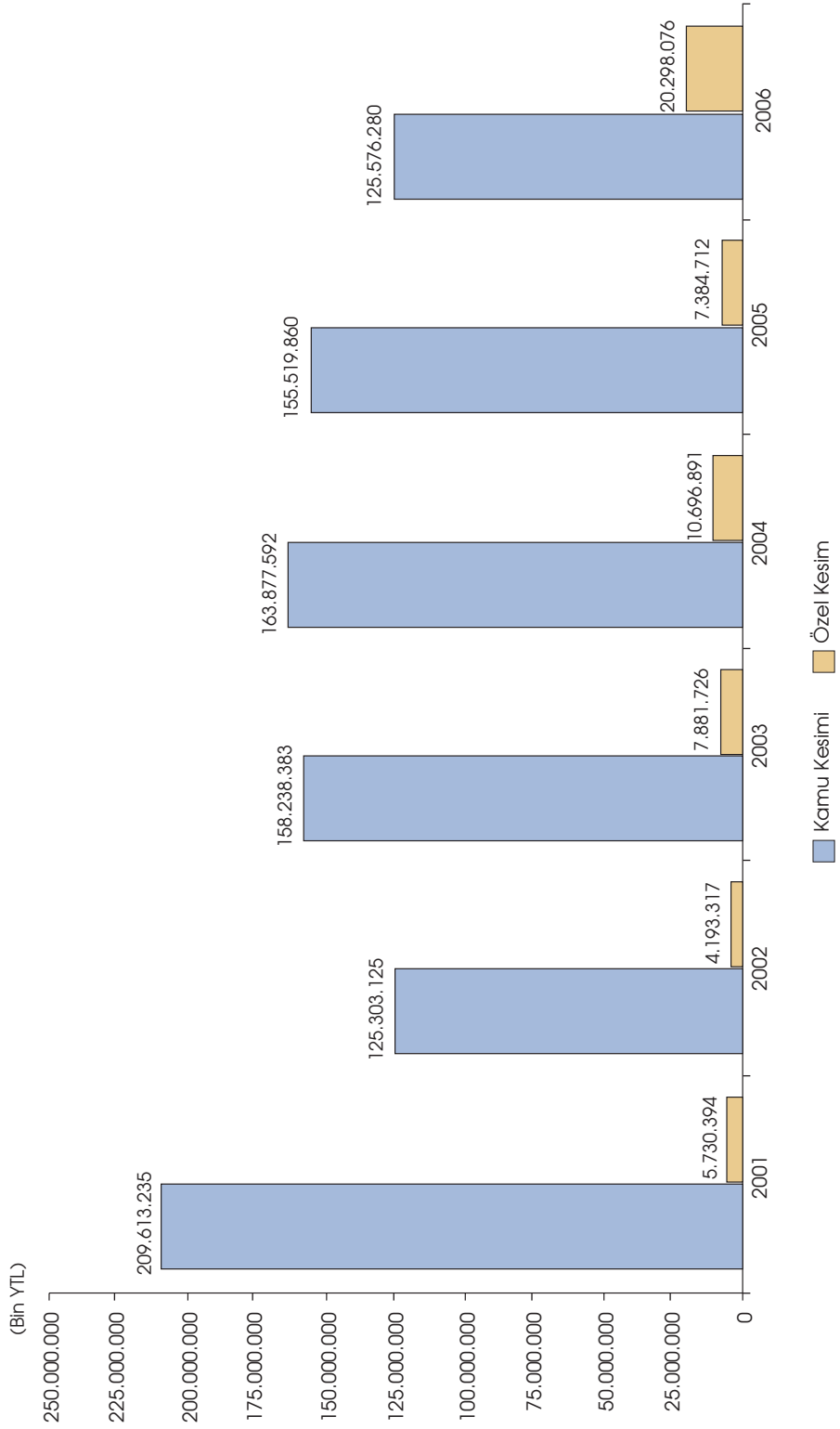
Kamu kesimi devlet tahvili ihraçları % 7,2, hazine bonosu ihraçları % 53,8 düşüş göstermiştir. Bu gelişmeye bağlı olarak kamu kesimi menkul kıymet ihraçları toplamı % 19,3'lük düşüşle 125.576,3 milyon YTL'ye gerilemiştir. Bunun 107.046,7 milyon YTL'lik kısmı (% 85,2) devlet tahvili, 18.529,6 milyon YTL'lik kısmı (% 14,8) hazine bonosu ihraçlarından meydana gelmiştir.

2006 yılında özel kesim menkul kıymet ihraçları % 174,9 artarak 20.298,1 milyon YTL'ye yükselmiştir. Özel kesim menkul kıymet ihracının 10.880,6 milyon YTL'lik kısmını (% 53,6) hisse senedi, 150 milyon YTL'lik kısmını (% 0,7) tahvil, 3.356,2 milyon YTL'lik kısmını (% 16,5) menkul kıymet yatırım fonu katılma belgesi, 5.900 milyon YTL'lik kısmını (% 29,1) emeklilik yatırım fonu katılma belgesi, 11,3 milyon YTL'lik kısmını (% 0,1) yabancı yatırım fonu katılma belgeleri oluşturmuştur.

Aylar itibarıyla özel kesim menkul kıymet ihracı en çok 5.840,5 milyon YTL ile Nisan ayında yapılırken, onu 4.685,6 milyon YTL ile Eylül ayında, 2.453,1 milyon YTL ile de Kasım ayında yapılan ihraçlar izlemiştir. Hisse senedi ihraçlarının en yoğun olduğu aylar Eylül, Kasım ve Aralık, menkul kıymet yatırım fonu katılma belgeleri ihraçlarının en yoğun olduğu aylar Ocak, Ekim ve Kasım, emeklilik yatırım fonu katılma belgeleri ihraçlarının en yoğun olduğu aylar Nisan ve Eylül ayları olmuştur (Tablo 65).

2005 yılında 1.082.200,7 milyon YTL olan menkul kıymetler ikinci el piyasa işlem hacmi, 2006 yılında özellikle devlet tahvili ve hazine bonosu ihracında meydana gelen yüksek miktardaki düşüş nedeniyle 964.409 milyon YTL'ye gerilemiştir (Tablo 66).

GRAFİK 19: MENKUL KIYMET İHRAÇ İZİNLERİ

TABLO 65: ÖZEL KESİM MENKUL KIYMET İHRAÇ İZİNLERİ

(Bin YTL)

Yıllar	Aylar	Hisse Senedi	Tahvil	Finansman Bonosu	MKYF Katılma Belgeleri	Emeklilik Yatırım Fonu Katılma Belgeleri	Yabancı YF Katılma Belgeleri	Genel Toplam
2004	I	433.433	-	-	1.541.278	-	-	1.974.711
	II	27.203	-	-	1.260.025	-	-	1.287.228
	III	153.014	-	-	213.902	-	-	366.916
	IV	72.887	-	-	65.496	-	-	138.383
	V	363.691	-	-	453.841	-	-	817.532
	VI	394.727	-	-	765.665	-	-	1.160.392
	VII	254.702	-	-	1.544.977	-	-	1.799.679
	VIII	34.503	-	-	4.836	-	-	39.339
	IX	636.781	-	-	-	-	-	636.781
	X	976.134	-	-	812.923	-	-	1.789.057
	XI	172.468	-	-	19.067	-	-	191.535
	XII	306.999	-	-	188.341	-	-	495.340
	Toplam	3.826.540	-	-	6.870.351	-	-	10.696.891
2005	I	32.809	-	-	478.774	-	-	511.583
	II	8.598	-	-	30.000	310.580	45.984	395.161
	III	16.051	-	-	648.305	-	-	664.356
	IV	118.241	-	-	97.720	-	-	215.961
	V	17.211	-	-	216.064	-	-	233.275
	VI	23.748	-	-	147.821	-	-	171.569
	VII	504.719	-	-	110.579	-	-	615.298
	VIII	122.068	-	-	453.637	198.087	-	773.792
	IX	23.231	-	-	71.442	320.170	-	414.843
	X	140.580	-	13.000	68.874	100.350	13.682	336.486
	XI	2.703.300	-	-	-	-	-	2.703.300
	XII	281.314	-	-	67.774	-	-	349.088
	Toplam	3.991.870	-	13.000	2.390.990	929.187	59.666	7.384.712
2006	I	85.355	-	-	1.346.409	-	-	1.431.764
	II	342.533	-	-	54.078	600.000	-	996.611
	III	93.638	-	-	192.928	-	-	286.566
	IV	1.822.308	-	-	118.161	3.900.000	-	5.840.469
	V	431.290	-	-	134.498	-	-	565.788
	VI	141.287	-	-	-	400.000	-	541.287
	VII	285.432	100.000	-	24.808	-	-	410.240
	VIII	113.422	-	-	50.000	-	-	163.422
	IX	3.331.025	50.000	-	293.252	1.000.000	11.293	4.685.570
	X	58.474	-	-	447.886	-	-	506.360
	XI	1.943.147	-	-	510.000	-	-	2.453.147
	XII	2.232.663	-	-	184.190	-	-	2.416.853
	Toplam	10.880.574	150.000	-	3.356.209	5.900.000	11.293	20.298.076

Kaynak: SPK

TABLO 66: İKİNCİ EL PİYASALARDA İŞLEM HACMİ

(Bin YTL)

	Değer			Pay (%)			Değişim (%)	
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2005	2006
Kamu Kesimi	9.300.169.537	755.196.603	637.830.770	100,0	100,0	100,0	-91,9	-15,5
Devlet Tahvili	8.536.224.992	651.206.678	586.922.205	91,8	86,2	92,0	-92,4	-9,9
Hazine Bonosu	763.944.545	103.989.924	50.908.565	8,2	13,8	8,0	-86,4	-51,0
Özel Kesim	208.422.733	327.004.089	326.578.222	100,0	100,0	100,0	56,9	-0,1
Hisse Senedi	208.422.733	327.004.089	326.578.222	100,0	100,0	100,0	56,9	-0,1
Toplam	9.508.592.270	1.082.200.692	964.408.992	-	-	-	-88,6	-10,9

Kaynak: SPK

Kamu kesimi menkul kıymetlerinin ikinci el satışı % 15,5'lik düşüşle 755.196,6 milyon YTL'den 637.830,8 milyon YTL'ye, özel sektör menkul kıymetlerinin ikinci el satışı % 0,1'lik düşüşle 327.004,1 milyon YTL'den 326.578,2 milyon YTL'ye gerilemiştir. 2006 yılında da ikinci el piyasada hisse senedi dışında hiç bir özel sektör menkul kıymet yatırım aracı işlem görmemiştir.

Toplam ikinci el piyasa işlemleri içinde bir önceki yıla göre kamu kesimi menkul kıymetlerinin payı % 69,8'den % 66,1'e düşerken, özel kesim menkul kıymetlerinin payı ise % 30,2'den % 33,9'a yükselmiştir.

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası işlem hacmi 2005 yılına göre % 20,1 artarak 269.932,3 milyon YTL'den 324.131,3 milyon YTL'ye yükselmiştir. 2006 yılında en yüksek işlem hacmi 37.027,9 milyon YTL ile Mart ayında, en düşük işlem hacmi ise 21.174,7 milyon YTL ile Aralık ayında gerçekleşmiştir (Tablo 67).

TABLO 67: İSTANBUL MENKUL KIYMETLER BORSASI

Yıl	Ay	İşlem Hacmi (Bin YTL)	İMKB Endeksi (1986 Ocak=1)	Üretici Fiyatları Endeksi		İşlem Hacmi	
				2003=100	Değişim (%)	Nominal Değişim (%)	Reel Değişim (%)
2005	I	23.499.206	27.330,4	118,64	-0,4	12,5	12,9
	II	24.996.845	28.396,2	118,77	0,1	6,4	6,3
	III	23.957.636	25.557,8	120,27	1,3	-4,2	-5,4
	IV	15.485.855	23.591,8	121,72	1,2	-35,4	-36,1
	V	15.062.779	25.238,5	121,96	0,2	-2,7	-2,9
	VI	17.403.857	28.957,3	121,38	-0,5	15,5	16,1
	VII	20.768.694	29.615,3	120,48	-0,7	19,3	20,2
	VIII	20.614.430	30.908,0	121,73	1,0	-0,7	-1,8
	IX	29.976.881	33.333,2	122,68	0,8	45,4	44,3
	X	23.844.036	31.964,0	123,52	0,7	-20,5	-21,0
	XI	25.651.146	38.088,7	122,35	-0,9	7,6	8,6
	XII	28.670.928	39.777,7	122,30	0,0	11,8	11,8
2006	I	27.654.302	44.590,2	124,70	2,0	-3,5	-5,4
	II	33.553.231	47.015,9	125,02	0,3	21,3	21,0
	III	37.027.932	42.911,3	125,33	0,2	10,4	10,1
	IV	28.128.599	43.880,4	127,76	1,9	-24,0	-25,5
	V	32.824.478	38.132,2	131,30	2,8	16,7	13,5
	VI	31.258.544	35.453,3	136,58	4,0	-4,8	-8,5
	VII	21.627.426	36.067,9	137,76	0,9	-30,8	-31,4
	VIII	21.505.359	37.285,9	136,73	-0,7	-0,6	0,2
	IX	23.391.129	36.924,9	136,41	-0,2	8,8	9,0
	X	23.710.766	40.582,3	137,03	0,5	1,4	0,9
	XI	22.274.835	38.168,5	136,63	-0,3	-6,1	-5,8
	XII	21.174.737	39.117,5	136,46	-0,1	-4,9	-4,8

Kaynak: İMKB, SPK, TÜİK

2005 yılında İstanbul Menkul Kıymetler Borsası endeksinde yaşanan artış eğilimi 2006 yılının ilk iki ayında da devam etmiştir. Mart ayında uluslararası likidite koşullarına bağlı olarak gerileyen borsa endeksi, Nisan ayında tekrar yükselmiştir.

Mayıs ayında mali piyasalarda yaşanan dalgalanma ve ülkemizde yaşanan sermaye çıkışının etkisiyle endekste tekrar düşüş eğilimi başlamıştır. Bu eğilim Haziran ayında da devam etmiştir. Mali piyasalardaki dalgalanmanın durulması ve uluslararası likidite koşullarında başlayan düzelmeye birlikte Temmuz ayında endeks yükselmeye başlamıştır. Ekim ayında mali piyasalardaki dalgalanma sonrası en yüksek değerine ulaşan endeks 2006 yılını 2005 yılı sonuna göre % 1,7'lik düşüşle 39.117,5 puandan kapatmıştır.

3. Kamu Maliyesi

2006 yılında kamu borç stokunun GSMH'ya oranını ve kamu açıklarını kalıcı olarak azaltmak, bütçeyi sağlıklı bir yapıya kavuşturmak için faiz dışı fazla verme politikasını devam ettirmek maliye politikasının temel hedefleri olmuştur.

Uygulanan gelir artırıcı, harcama azaltıcı politikalar ve yapısal reformların etkisiyle 2006 yılı mali disiplinin sağlanması açısından olumlu bir yıl olmuştur.

2005 yılında % 21,4 artan genel devlet gelirleri 2006 yılında % 21,9'luk artışla 260.557 milyon YTL'ye yükselmiştir (Tablo 68).

TABLO 68: GENEL DEVLET GELİRLERİ

	(Cari Fiyatlarda, Milyon YTL)											
				Değişim (%)		Pay (%)			GSMH'ya Oranlar (%)			
	2004	2005 (1)	2006 (1)	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	
Vergiler	101.405	121.082	140.229	19,4	15,8	57,6	56,7	53,8	23,6	24,9	24,4	
Vasitasız	31.424	36.284	38.682	15,5	6,6	17,8	17,0	14,8	7,3	7,5	6,7	
Vasıtalı	67.322	81.056	96.696	20,4	19,3	38,2	37,9	37,1	15,7	16,7	16,8	
Servet	2.659	3.742	4.851	40,7	29,6	1,5	1,8	1,9	0,6	0,8	0,8	
Vergi Dışı Normal Gelirler	13.145	16.272	19.501	23,8	19,8	7,5	7,6	7,5	3,1	3,3	3,4	
Faktör Gelirleri	29.709	38.736	44.278	30,4	14,3	16,9	18,1	17,0	6,9	8,0	7,7	
Sosyal Fonlar	30.120	33.607	44.117	11,6	31,3	17,1	15,7	16,9	7,0	6,9	7,7	
Toplam	174.379	209.697	248.125	20,3	18,3	99,0	98,1	95,2	40,7	43,1	43,1	
Özelleştirme Gelirleri	1.691	3.984	12.432	135,6	212,0	1,0	1,9	4,8	0,4	0,8	2,2	
Toplam Gelir	176.070	213.681	260.557	21,4	21,9	100,0	100,0	100,0	41,0	43,9	45,3	

Kaynak: DPT, TÜİK
(1): Geçici

Genel devlet gelirlerinin yarıdan fazlasını oluşturan vergi gelirleri 2006 yılında % 15,8'lik artışla 140.229 milyon YTL olmuştur. Vergi dışı normal gelirler % 19,8'lik artışla 19.501 milyon YTL'ye, faktör gelirleri % 14,3'lük artışla 44.278 milyon YTL'ye, sosyal fonlar % 31,3'lük artışla 44.117 milyon YTL'ye yükselmiştir.

Genel devlet gelirlerinin GSMH'ya oranı bir önceki yıla göre 1,4 puanlık artışla % 45,3'e yükselmiştir. Vergi gelirlerinin oranı 0,5 puanlık düşüşle % 24,4'e, faktör gelirlerinin oranı 0,3 puanlık düşüşle % 7,7'ye gerilerken, vergi dışı normal gelirlerin oranı 0,1 puanlık artışla % 3,4'e, sosyal fonların oranı 0,8 puanlık artışla % 7,7'ye, özelleştirme gelirlerinin oranı 1,4 puanlık artışla % 2,2'ye yükselmiştir.

2005 yılında % 6,8 artan genel devlet harcamaları, 2006 yılında % 15,5'lik artışla 245.460 milyon YTL'ye yükselmiştir. Genel devlet harcamalarının GSMH'ya oranı % 43,7'den % 42,6'ya düşmüştür (Tablo 69).

TABLO 69: GENEL DEVLET HARCAMALARI

	(Cari Fiyatlarla, Milyon YTL)										
				Değişim (%)		Pay (%)			GSMH'ya Oranlar (%)		
	2004	2005 (1)	2006 (1)	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Cari Harcamalar	76.034	85.343	105.361	12,2	23,5	38,2	40,2	42,9	17,7	17,5	18,3
Yatırım Harcamaları	13.558	18.624	21.688	37,4	16,5	6,8	8,8	8,8	3,2	3,8	3,8
Sabit Sermaye	13.430	18.511	21.516	37,8	16,2	6,8	8,7	8,8	3,1	3,8	3,7
Stok Değişmesi	128	113	172	-11,7	52,2	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Transfer Harcamaları	109.295	108.520	118.411	-0,7	9,1	55,0	51,1	48,2	25,5	22,3	20,6
Cari Transferler	106.053	106.000	111.620	0,0	5,3	53,3	49,9	45,5	24,7	21,8	19,4
Sermaye Transferleri	3.242	2.520	6.791	-22,3	169,5	1,6	1,2	2,8	0,8	0,5	1,2
Stok Değişim Fonu	0	0	0	-	-	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toplam Harcama	198.887	212.487	245.460	6,8	15,5	100,0	100,0	100,0	46,4	43,7	42,6

Kaynak: DPT, TÜİK
(1): Geçici

2005 yılında % 12,2 artan cari harcamalar, 2006 yılında % 23,5'lik artışla 105.361 milyon YTL'ye yükselmiştir. Cari harcamaların genel devlet harcamaları içindeki payı 2,7 puanlık artışla % 42,9'a yükselirken, GSMH'ya oranı da 0,8 puanlık artışla % 18,3'e çıkmıştır.

2005 yılında % 37,8 olan genel devlet sabit sermaye yatırımları artış hızı, 2006 yılında % 16,2'ye düşmüş ve 21.516 milyon YTL'lik sabit sermaye yatırımı yapılmıştır. Kamu stoklarında 172 milyon YTL'lik artış olmuştur. Böylece 2005 yılında % 37,4 artan genel devlet yatırım harcamaları, 2006 yılında % 16,5'lik artışla 21.688 milyon YTL'ye ulaşmıştır. Yatırım harcamalarının genel devlet harcamaları içindeki % 8,8'lik payı değişmezken, % 3,8'lik GSMH'ya oranında da değişiklik olmamıştır.

2005 yılında % 0,7 azalan genel devlet transfer harcamaları 2006 yılında % 9,1'lik artışla 118.411 milyon YTL'ye yükselmiştir. Transfer harcamalarının büyük bir kısmını oluşturan cari transferler % 5,3'lük artışla 111.620 milyon YTL olmuştur. Toplam genel devlet harcamaları içinde transfer harcamalarının payı 2,9 puanlık düşüşle % 48,2'ye gerilerken, GSMH'ya oranı 1,7 puanlık düşüşle % 20,6'ya gerilemiştir.

a. Merkezi Yönetim Bütçesi

2006 yılı başından itibaren 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu çerçevesinde konsolide bütçe sisteminden merkezi yönetim bütçesi sistemine geçilmiştir. Yeni uygulamayla bütçenin kapsamı, kapsanan kurum ve gelir-harcama detayları bakımından genişletilmiştir. Böylece kamu kesimi daha doğru ve gerçekçi bir şekilde sınıflandırılarak bütün kamu idarelerinin gelir ve giderleri bütçe içine alınmıştır.

Merkezi yönetim bütçesi; genel bütçe, özel bütçe, düzenleyici ve denetleyici kurum bütçelerinden oluşturulmuştur. Devlet tüzel kişiliğine sahip olan kamu idareleri genel bütçe içinde, bakanlıklara bağlı veya ilgili olarak belirli bir kamu hizmetini yürütmek üzere kurulan, gelir tahsis edilen ve harcama yetkisi verilen, kuruluş ve çalışma esasları özel kanunla düzenlenen kamu idareleri özel bütçe içinde, özel kanunlarla kurul, kurum veya üst kurul şeklinde oluşturulan kurumlar da düzenleyici ve denetleyici kurum bütçesi içinde yer almıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kapsamındaki diğer bir düzenlemeyle de, kamu politikalarını şekillendirmek ve kaynak tahsisini bu çerçevede yönlendirmek amacıyla 2006-2008 dönemini kapsayan Orta Vadeli Program ve Orta Vadeli Mali Plan hazırlanmıştır. Bu düzenleme ile ilk kez 2006 yılı başından itibaren üç yıllık orta vadeli bütçe uygulamasına geçilmiştir.

2006 yılında merkezi yönetim bütçe harcamalarının 174.322 milyon YTL, bütçe gelirlerinin 160.326 milyon YTL olması hedeflenmiştir. Bunun sonucunda bütçe dengesinin 13.996 milyon YTL açık vermesi, faiz dışı dengenin ise 32.264 milyon YTL olması öngörülmüştür.

Yıl sonunda merkezi yönetim bütçe gelirleri % 12,2'lik artışla 171.309 milyon YTL'ye, bütçe harcamaları % 10,1'lik artışla 175.304 milyon YTL'ye yükselmiştir. Harcamalar görece olarak sınırlı bir artışla hedefin 982 milyon YTL üstüne çıkarken, gelirler ise hedefin 10.983 milyon YTL üstünde gerçekleşmiştir. Böylece bütçe uygulamalarında olumlu bir performans sağlanmıştır (Tablo 70).

TABLO 70: MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ (1)

			Değişim (%)	GSMH'ya Oranlar (%)	
	2005	2006		2005	2006
Bütçe Giderleri	159.165	175.304	10,1	32,7	30,4
Faiz Hariç Giderler	113.485	129.359	14,0	23,3	22,5
Faiz Harcamaları	45.680	45.945	0,6	9,4	8,0
Bütçe Gelirleri	152.712	171.309	12,2	31,4	29,8
Bütçe Dengesi	-6.453	-3.995	-38,1	-1,3	-0,7
Faiz Dışı Fazla	39.227	41.950	6,9	8,1	7,3

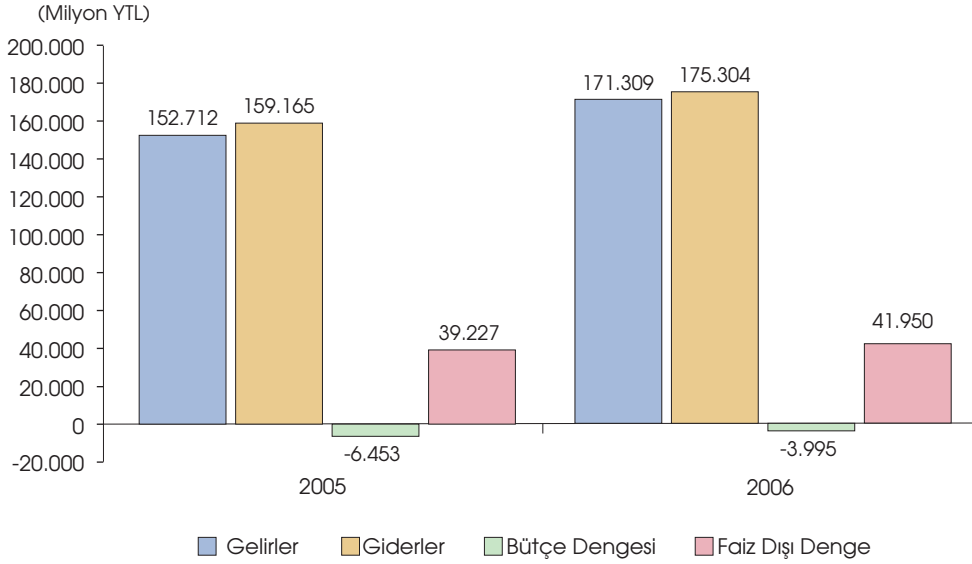
Kaynak: MB, TÜİK

(1): 2005 yılı verileri Maliye Bakanlığı Yıllık Ekonomik Rapor 2006, 2006 yılı verileri Kamu Hesapları Aralık 2006 Bülteninden alınmıştır.

2005 yılında 6.453 milyon YTL olan merkezi yönetim bütçe açığı, 2006 yılında % 38,1'lik düşüşle 3.995 milyon YTL'ye gerilerken, hedefin 10.001 milyon YTL altında gerçekleşmiştir. 2005 yılında 39.227 milyon YTL olan faiz dışı denge, 2006 yılında % 6,9'luk artışla 41.950 milyon YTL olurken hedefi 9.686 milyon YTL aşmıştır.

2005 yılında % 95,9 olan bütçe gelirlerinin giderleri karşılama oranı, 2006 yılında % 97,7'ye yükselmiştir. Merkezi yönetim bütçe gelirlerinin GSMH'ya oranı % 31,4'den % 29,8'e, merkezi yönetim bütçe giderlerinin GSMH'ya oranı da % 32,7'den % 30,4'e düşmüştür. Merkezi yönetim bütçe açığının GSMH'ya oranı % 1,3'den % 0,7'ye, faiz dışı merkezi yönetim bütçe fazlasının GSMH'ya oranı % 8,1'den % 7,3'e gerilemiştir.

GRAFİK 20: MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE DENGESİ

Gelirler

2006 yılında merkezi yönetim bütçe gelirleri, sosyal güvenlik prim alacaklarının yeniden yapılandırılmasından kaynaklı prim tahsilatındaki bir defaya mahsus artış, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'ndan gecikmiş vergi alacakları kapsamında yapılan bir defaya mahsus güçlü tahsilatlar ve Türk Telekom A.Ş.'nin özelleştirilmesinden elde edilen kaynağın Hazineye aktarılmasından olumlu yönde etkilenmiştir. Yıl sonunda merkezi yönetim bütçe gelirleri % 12,2'lik artışla 171.309 milyon YTL'ye yükselirken, öngörülen hedefin 10.983 milyon YTL üzerinde gerçekleşmiştir.

2006 yılında vergi alanında yapılan değişikliklerle kurumlar vergisi, gelir vergisi ve katma değer vergisinde oran indirimleri yapılmış, yatırım indirimi uygulamasına son verilmiştir. Vergi oranlarındaki düşüğe rağmen, vergi gelirleri % 14,9'luk artışla 137.474 milyon YTL'ye, vergi dışı gelirler % 2'lik artışla 26.435 milyon YTL'ye yükselirken, sermaye gelirleri % 9,1'lik düşüşle 1.841 milyon YTL'ye gerilemiştir. Özel gelirler ile alınan bağış ve yardımlar % 44,2'lik düşüşle 870 milyon YTL'ye gerilemiştir.

Böylece genel bütçe gelirleri % 11,7'lik artışla 166.620 milyon YTL'ye yükselmiştir. Özel bütçe gelirleri % 35,8'lik artışla 3.291 milyon YTL, düzenleyici ve denetleyici bütçe gelirleri de % 20,4'lük artışla 1.398 milyon YTL olmuştur (Tablo 71).

TABLO 71: MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE GELİRLERİ (1)

	(Milyon YTL)					
				Pay (%)		
	2005	2006	Değişim (%)	2005	2006	
Merkezi Yönetim Gelirleri	152.712	171.309	12,2	100,0	100,0	
A- Genel Bütçe Gelirleri	149.128	166.620	11,7	97,7	97,3	
1- Vergi Gelirleri	119.627	137.474	14,9	78,3	80,2	
Gelir, Kazanç Üzerinden Alınan Vergiler	36.537	40.141	9,9	23,9	23,4	
Gelir Vergisi	24.489	28.983	18,4	16,0	16,9	
Kurumlar Vergisi	12.048	11.158	-7,4	7,9	6,5	
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	2.077	3.117	50,1	1,4	1,8	
Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	53.341	59.420	11,4	34,9	34,7	
Uluslararası Ticaret ve Muamelelerden Alınan Vergiler	21.826	27.551	26,2	14,3	16,1	
Diğer Vergiler	2.567	3.293	28,3	1,7	1,9	
Harçlar	3.271	3.952	20,8	2,1	2,3	
2- Vergi Dışı Gelirler	25.924	26.435	2,0	17,0	15,4	
3- Sermaye Gelirleri	2.025	1.841	-9,1	1,3	1,1	
4- Özel Gelirler İle Alınan Bağış ve Yardımlar	1.560	870	-44,2	1,0	0,5	
B- Özel Bütçe Gelirleri	2.423	3.291	35,8	1,6	1,9	
1- Vergi Gelirleri	67	79	17,9	0,0	0,0	
2- Vergi Dışı Gelirler	2.136	2.677	25,3	1,4	1,6	
3- Sermaye Gelirleri	6	11	83,3	0,0	0,0	
4- Alınan Bağış ve Yardımlar	74	524	608,1	0,0	0,3	
5- Alacaklardan Tahsilatlar	140	0	-	0,1	0,0	
C- Düzenleyici ve Denetleyici Bütçe Gelirleri	1.161	1.398	20,4	0,8	0,8	
1- Vergi Gelirleri	0	0	-	0,0	0,0	
2- Vergi Dışı Gelirler	1.161	1.398	20,4	0,8	0,8	
3- Sermaye Gelirleri	0	0	-	0,0	0,0	
4- Alınan Bağış ve Yardımlar	0	0	-	0,0	0,0	
5- Alacaklardan Tahsilatlar	0	0	-	0,0	0,0	

Kaynak: MB

(1): 2005 yılı verileri Maliye Bakanlığı Yıllık Ekonomik Rapor 2006, 2006 yılı verileri Kamu Hesapları Aralık 2006 Bülteninden alınmıştır.

Toplam vergi gelirlerinin gayri safi yurtiçi hasılaya oranı olarak tanımlanan toplam vergi yükü 2006 yılında % 23,9 olmuştur (Tablo 72).

TABLO 72: VERGİ YÜKÜ

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Toplam Vergi Yükü	24,9	22,2	23,6	23,3	24,6	23,9

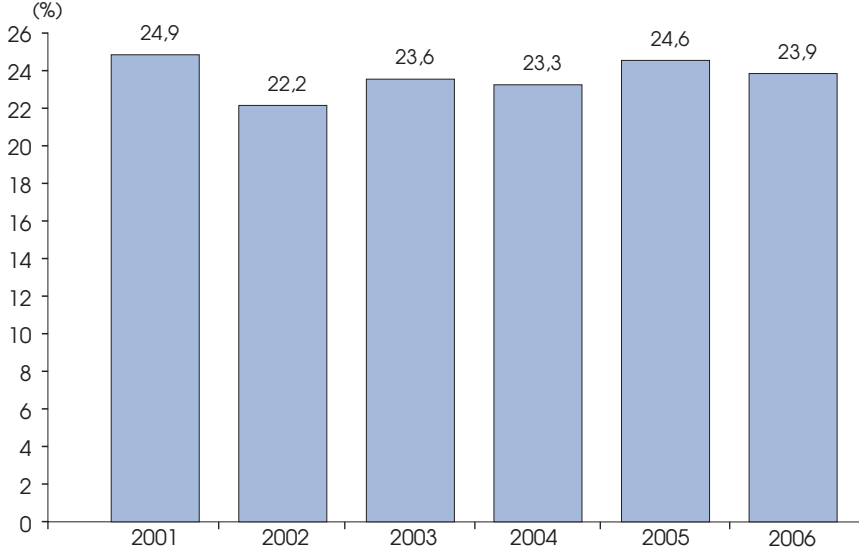
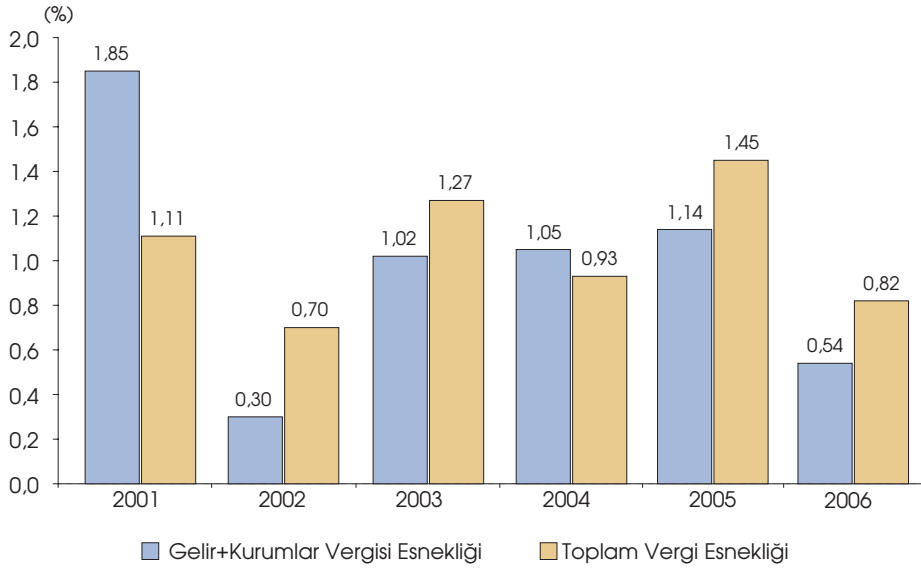
Kaynak: MB, TÜİK

Vergi gelirlerinin gayri safi yurtiçi hasıladaki değişmelere karşı duyarlılığını gösteren vergi esnekliği katsayısı % 0,82 olmuştur (Tablo 73).

TABLO 73: VERGİ ESNEKLİĞİ KATSAYILARI

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Toplam Vergi Esnekliği	1,11	0,70	1,27	0,93	1,45	0,82
Gelir+Kurumlar Vergisi Esnekliği	1,85	0,30	1,02	1,05	1,14	0,54

Kaynak: MB, TÜİK

GRAFİK 21: VERGİ YÜKÜ**GRAFİK 22: VERGİ ESNEKLİĞİ KATSAYISI**

Giderler

Giderleri kontrol altına almaya yönelik mali disiplin uygulamasına 2006 yılında da devam edilmiştir. Bu çerçevede kamu kesiminde çalışanların maaş ve ücretleri hedeflenen enflasyon dikkate alınarak belirlenmiş, yeni memur alımlarına sınırlama getirilmiş, tedavi ve ilaç giderlerini kontrol etmeye yönelik tedbirler uygulamaya konulmuştur. Yılın ikinci yarısında sağlık giderlerini kısıtlamaya yönelik ilave tedbirler alınmıştır.

Uygulanan önlemlerin 2006 yılında merkezi yönetim bütçe giderleri üzerindeki etkisi sınırlı düzeyde olmuştur. Böylece 2005 yılında 159.165 milyon YTL olan merkezi yönetim bütçe giderleri, 2006 yılında 175.304 milyon YTL'lik düzeyi ile bütçe hedefinin 982 milyon YTL üstünde gerçekleşmiştir. Faiz hariç giderler % 14'lük artışla 129.359 milyon YTL olurken, bunun alt harcama kalemlerini oluşturan personel ve sosyal güvenlik kurumları devlet primleri % 14,5'lik artışla 42.800 milyon YTL'ye, mal ve hizmet alımları % 22,6'lık artışla 18.646 milyon YTL'ye, cari transferler % 8,7'lik artışla 49.603 milyon YTL'ye, sermaye giderleri % 16,2'lik artışla 11.934 milyon YTL'ye, sermaye transferleri de % 123,1'lik artışla 2.637 milyon YTL'ye yükselmiştir. Faiz giderleri % 0,6'lık artışla 45.945 milyon YTL olmuştur (Tablo 74).

TABLO 74: MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE GİDERLERİ (1)

			Değişim (%)	Pay (%)	
	2005	2006		2005	2006
Giderler	159.165	175.304	10,1	100,0	100,0
Faiz Hariç Giderler	113.485	129.359	14,0	71,3	73,8
Personel ve Sosyal Güvenlik Kurumları Devlet Primi Giderleri	37.367	42.800	14,5	23,5	24,4
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	15.214	18.647	22,6	9,6	10,6
Sağlık Giderleri	4.033	5.345	32,5	2,5	3,0
Savunma ve Güvenlik (Sağlık Hariç)	6.498	7.493	15,3	4,1	4,3
Diğer Mal ve Hizmet Giderleri	4.682	5.809	24,1	2,9	3,3
Cari Transferler	45.617	49.603	8,7	28,7	28,3
KİT Görev Zararı	522	711	36,2	0,3	0,4
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Transferler	23.317	23.518	0,9	14,6	13,4
Emekli Sandığı	8.947	10.662	19,2	5,6	6,1
SSK	7.507	8.526	13,6	4,7	4,9
BAĞ-KUR	6.863	4.330	-36,9	4,3	2,5
Tarımsal Destekleme Ödemeleri	3.707	4.747	28,1	2,3	2,7
Emeklilere Vergi İadeleri	1.293	0	-	0,8	0,0
Yurtdışına Yapılan Transferler	391	592	51,4	0,2	0,3
Gelirlerden Ayrılan Paylar	12.981	13.944	7,4	8,2	8,0
Diğer Cari Transferler	3.406	6.091	78,8	2,1	3,5
Sermaye Giderleri	10.267	11.934	16,2	6,5	6,8
Sermaye Transferleri	1.182	2.637	123,1	0,7	1,5
Borç Verme	3.838	3.738	-2,6	2,4	2,1
Yedek Ödenekler	0	0	-	0,0	0,0
Faiz Giderleri	45.680	45.945	0,6	28,7	26,2

Kaynak: MB

(1): 2005 yılı verileri Maliye Bakanlığı Yıllık Ekonomik Rapor 2006, 2006 yılı verileri Kamu Hesapları Aralık 2006 Bülteninden alınmıştır.

Merkezi yönetim bütçe giderleri içinde bir önceki yıla göre faiz dışı giderlerin payı % 71,3'den % 73,8'e yükselirken, faiz giderlerinin payı % 28,7'den % 26,2'ye gerilemiştir.

b. Kamu İktisadi Teşebbüsleri

2006 yılında işletmecî kamu iktisadi teşebbüslerinin gelirleri % 24,1'lik artışla 46.761 milyon YTL'ye, giderleri de % 26,3'lük artışla 46.776 milyon YTL'ye yükselmiştir. Gelirlerin önemli kısmını işletme gelirleri altında yer alan mal ve hizmet satış hasılatı, giderlerin önemli kısmını işletme giderleri altında toplanan mal ve hizmet satış maliyetleri oluşturmuştur (Tablo 75).

TABLO 75: İŞLETMECİ KİT FİNANSMAN DENGESİ

	(Cari Fiyatlarla, Milyon YTL)		
	2004	2005	2006 (1)
A. Toplam Gelirler	32.677	37.668	46.761
I. İşletme Gelirleri	29.391	33.993	41.510
1. Mal ve Hizmet Satış Hasılatı	26.456	31.481	38.676
2. Diğer Gelirler	2.936	2.512	2.833
II. Kurum Bünyesinde Kalan Fonlar	2.049	2.234	2.639
1. Amortismanlar	1.945	1.870	1.973
2. Enflasyon Düzeltme Karı/Zararı	-249	0	0
3. Karşılıklar	353	364	666
III. Bütçe ve Fonlar	1.236	1.441	2.612
IV. Diğer Gelirler	1	0	0
B. Toplam Giderler	30.955	37.049	46.776
I. İşletme Giderleri	28.372	33.896	42.882
1. Mal ve Hizmet Satış Maliyeti	23.472	29.379	37.219
2. Diğer Giderler	4.900	4.517	5.663
II. Yatırım Harcamaları	1.471	2.204	2.923
III. Stok Artışı	208	679	335
IV. Diğer Giderler	904	270	636
C. Borçlanma Gereği	1.723	619	-16
D. Finansman	-1.723	-619	16
I. Kasa Banka Değişimi	104	-1.166	135
II. İç Borçlanma (Net)	-2.456	-1.703	-1.741
III. Dış Borçlanma (Net)	629	2.250	1.622

Kaynak: DPT

(1): Geçici

c. Fonlar

Fon dengesi kapsamında 2006 yılında bütçe içi Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu ile bütçe dışı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu, Savunma Sanaî Destekleme Fonu ve Özelleştirme Fonu olmak üzere 4 fon takip edilmiştir. Kamu kesimi genel dengesinde yer alan fon gelirleri net sermaye transferlerindeki yüksek artış nedeniyle 2005 yılına göre % 138,9 artarak 11.749 milyon YTL'ye, giderleri de % 3,6 artarak 1.894 milyon YTL'ye yükselmiştir (Tablo 76).

d. Kamu Finansman Açığı

2005 yılında 2.007 milyon YTL olan kamu finansman fazlası, 2006 yılında 16.345 milyon YTL'ye yükselirken, GSMH'ya oranı da % 0,4'den % 2,8'e yükselmiştir. 2005 yılında 47.687 milyon YTL fazla veren bütçe faiz ödemeleri hariç kamu kesimi finansman dengesi, 2006 yılında % 30,6 artarak 62.290 milyon YTL fazla vermiştir. Merkezi yönetim bütçe açığı ile özelleştirme kapsamındaki KİT'ler, sosyal güven-

TABLO 76: FON DENGESİ (1)

	(Cari Fiyatlarla, Milyon YTL)					
				GSMH'ya Oranlar (%)		
	2004	2005	2006 (2)	2004	2005	2006
FON GELİRLERİ	3.890	4.917	11.749	0,9	1,0	2,0
Vergi Gelirleri	2.161	2.319	2.524	0,5	0,5	0,4
Vergi Dışı Normal Gelirler	563	584	509	0,1	0,1	0,1
Cari Transferler (Net)	0	0	0	0,0	0,0	0,0
Sermaye Transferleri (Net)	1.166	2.014	8.716	0,3	0,4	1,5
FON GİDERLERİ	1.955	1.829	1.894	0,5	0,4	0,3
Cari Giderler	1.184	1.063	1.191	0,3	0,2	0,2
Faktör Giderleri (Net)	730	324	132	0,2	0,1	0,0
Sabit Sermaye Yatırımları	10	12	2	0,0	0,0	0,0
Cari Transferler (Net)	30	430	569	0,0	0,1	0,1
GELİR-GİDER FARKI	1.935	3.088	9.855	0,5	0,6	1,7
FİNANSMAN	-1.935	-3.088	-9.855	-0,5	-0,6	-1,7
Dış Borç Kullanımı	140	56	115	0,0	0,0	0,0
Dış Borç Ödemesi	-166	-140	-66	0,0	0,0	0,0
İç Borç-Alacak İlişkisi (Net)	-491	-2.238	-8.329	-0,1	-0,5	-1,4
Kasa-Banka Değişimi	-1.419	-766	-1.575	-0,3	-0,2	-0,3

Kaynak: DPT

(1): İşsizlik Sigortası Fonu hariçtir.

(2): Geçici

lik kuruluşları, İşsizlik Sigortası Fonu ile fonların finansman dengelerinde kaydedilen olumlu gelişme, kamu kesimi borçlanma gereğindeki iyileşmede belirleyici olmuştur (Tablo 77).

TABLO 77: KAMU KESİMİ BORÇLANMA GEREĞİ

	(Cari Fiyatlarla, Milyon YTL)					
				GSMH'ya Oranlar (%)		
	2004	2005	2006 (2)	2004	2005	2006
Merkezi Yönetim Bütçesi (1)	30.300	8.117	3.995	7,1	1,7	0,7
KİT	-2.451	-813	-2.197	-0,6	-0,2	-0,4
İşletmeciler	-1.723	-619	16	-0,4	-0,1	0,0
Özelleştirme Kap. Kur.	-728	-194	-2.212	-0,2	0,0	-0,4
Mahalli İdareler	-295	-397	-446	-0,1	-0,1	-0,1
Döner Sermaye	-1.076	-1.252	-1.445	-0,3	-0,3	-0,3
Sosyal Güvenlik Kuruluşları	203	138	-777	0,0	0,0	-0,1
İşsizlik Sigortası Fonu	-4.379	-4.713	-5.621	-1,0	-1,0	-1,0
Fonlar	-1.935	-3.087	-9.854	-0,5	-0,6	-1,7
Borçlanma Gereği	20.367	-2.007	-16.345	4,7	-0,4	-2,8
Bütçe Faiz Ödemeleri	56.488	45.680	45.945	13,2	9,4	8,0
Faiz Dışı Borçlanma Gereği	-36.121	-47.687	-62.290	-8,4	-9,8	-10,8

Kaynak: DPT

(1): 2004 ve 2005 yılları için konsolide bütçe, 2006 yılı için merkezi yönetim bütçesi tanımı kullanılmıştır.

(2): Geçici

Kamu kesimi açığı içinde en yüksek paya sahip olan merkezi yönetim bütçe açığı 3.995 milyon YTL olurken, işletmeci KİT'ler de 16 milyon YTL açık vermiş, özelleştirme kapsamındaki kuruluşlar 2.212 milyon YTL, mahalli idareler 446 milyon YTL, döner sermayeler 1.445 milyon YTL, sosyal güvenlik kuruluşları 777 milyon YTL, İşsizlik Sigortası Fonu 5.621 milyon YTL, fonlar 9.854 milyon YTL fazla vermiştir.

Merkezi yönetim bütçesi finansman dengesi GSMH'nin % 0,7'si oranında açık verirken, döner sermayelerin finansman dengesi GSMH'nin % 0,3'ü, İşsizlik Sigortası Fonu finansman dengesi GSMH'nin % 1'i oranında fazla vermiştir.

e. Özelleştirme

1984 yılında kamuya ait yarım kalmış tesislerin tamamlanması veya yerine yeni bir tesis kurulması amacıyla özel sektöre devri uygulaması ile başlatılan özelleştirme uygulamalarına 2006 yılında devam edilmiştir.

Özelleştirme uygulamaları ile 1985 yılından itibaren 244 kuruluşteki kamu hisseleri, 22 yarım kalmış tesis, 393 taşınmaz, 6 otoyol, 2 boğaz köprüsü, 103 tesis, 6 liman, şans oyunları lisans hakkı ile araç muayene istasyonları özelleştirme kapsamına alınmıştır. 23 kuruluşteki kamu payı ile 4 taşınmaz daha sonra özelleştirme işlemine tabi tutulmaksızın özelleştirme kapsamından çıkarılmıştır.

1986 yılından itibaren hız kazanan ve tamamı kamuya ait veya kamu iştiraki olan kuruluşlardaki kamu paylarının özelleştirme kapsamına alınması yoluyla yürütülen program çerçevesinde, 195 kuruluşta hisse senedi veya varlık satış/devir işlemi yapılmış ve bu kuruluşlardan 186'sında hiç kamu payı kalmamıştır. Halen özelleştirme kapsamında 3, kapsam ve programda 12 olmak üzere toplam 15 kuruluş bulunmaktadır. Bu kuruluşların 11 tanesinde % 50'nin üzerinde kamu payı vardır. Ayrıca, özelleştirme kapsamında 65 taşınmaz, 87 tesis, 6 liman, 6 otoyol, 2 boğaz köprüsü, şans oyunları lisans hakkı ile araç muayene istasyonları yer almaktadır.

2005 ve 2006 yıllarında özelleştirme gelirlerinde önemli ölçüde artış kaydedilmiştir. 1986-2004 yıllarında 9.463 milyon dolar özelleştirme geliri elde edilirken 2005 yılında 8.222 milyon dolarlık, 2006 yılında da 8.095 milyon dolarlık özelleştirme gerçekleştirilmiştir. Böylece 1986-2006 yıllarında gerçekleştirilen özelleştirme uygulamaları tutarı 25.780 milyon dolar olmuştur (Tablo 78).

TABLO 78: ÖZELLEŞTİRME İŞLEMLERİ

	1986-2005	2006	1986-2006
Blok Satış	10.980.793	7.178.000	18.158.793
Tesis / Varlık Satışı	1.897.416	626.069	2.523.485
Halka Arz	3.133.739	207.820	3.341.559
İMKB'de Satış	1.261.054	0	1.261.054
Yarım Kalmış Tesis Satışı	4.369	0	4.369
Bedelli Devirler	407.577	83.406	490.983
Toplam	17.684.948	8.095.295	25.780.243

Kaynak: ÖİB

f. İç Borçlar

2006 yılında para ve maliye politikaları ile uyumlu, sürdürülebilir, saydam ve hesap verilebilir bir borçlanma politikası uygulanması ve borçlanmanın makul risk seviyesinde en düşük maliyetle karşılanması hedeflenmiştir. Yıl içinde uygulanan sıkı parasal ve mali disiplin, yapısal reformların büyük ölçüde programlanan şekilde sürdürülmesi, TMSF'den sağlanan gelirler ve özelleştirme gelirlerinin öngörülenin oldukça üzerinde gerçekleşmesi borçlanma ihtiyacını azaltmıştır. Son iki yılda iç borç stoku artış hızında sağlanan düşüş eğilimi 2006 yılında da devam etmiştir.

2004 ve 2005 yıllarında sırasıyla % 15,5 ve % 9 olan iç borç stoku artış oranı 2006 yılında % 2,7'ye gerilemiştir. Toplam iç borç stoku 6.688 milyon YTL'lik artışla 251.470 milyon YTL olmuştur. Bunun 241.876 milyon YTL'si (% 96,2) tahvil, 9.594 milyon YTL'si (% 3,8) bonolardan oluşmuştur (Tablo 79).

TABLO 79: İÇ BORÇ STOKU

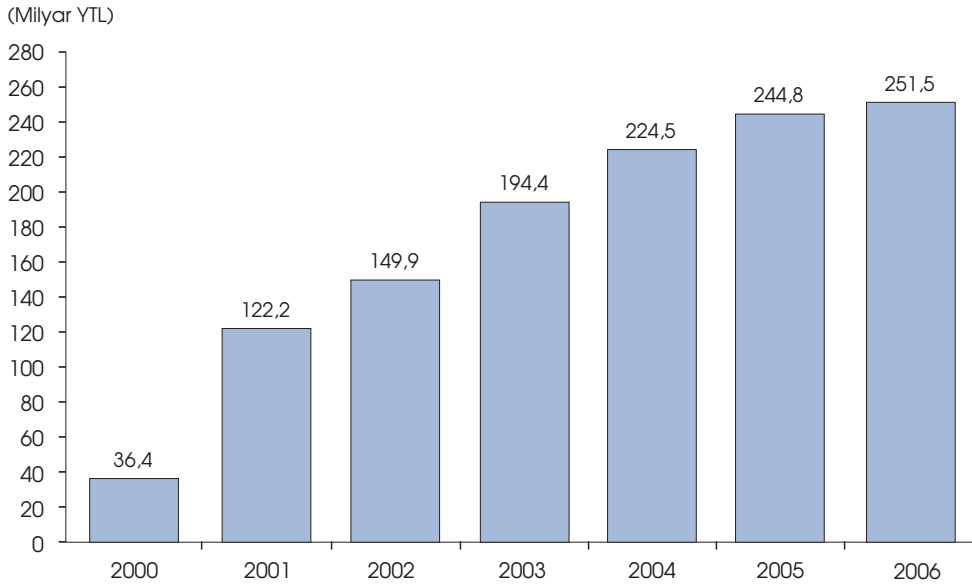
(Milyon YTL)

Yıllar	Borcun Türü	Ödemeler			Borçlanma	Borç Stoku
		Anapara	Faiz	Toplam		
2000	Devlet Tahvili	12.006	16.967	28.973	26.686	34.363
	Hazine Bonosu	6.962	1.640	8.602	5.783	2.058
	Konsolide Borçlar	0	0	0	0	0
	Kısa Vadeli Avans	0	2	2	0	0
	Toplam	18.968	18.609	37.577	32.469	36.421
2001	Devlet Tahvili	96.418	34.608	131.027	164.183	102.128
	Hazine Bonosu	27.458	5.876	33.334	45.430	20.029
	Konsolide Borçlar	0	0	0	0	0
	Kısa Vadeli Avans	0	0	0	0	0
	Toplam	123.877	40.484	164.361	209.613	122.157
2002	Devlet Tahvili	48.178	30.991	79.169	58.900	112.850
	Hazine Bonosu	49.413	12.477	61.890	66.403	37.020
	Konsolide Borçlar	0	0	0	0	0
	Kısa Vadeli Avans	0	0	0	0	0
	Toplam	97.591	43.469	141.059	125.303	149.870
2003	Devlet Tahvili	45.653	35.495	81.149	101.777	168.974
	Hazine Bonosu	68.068	17.141	85.209	56.461	25.413
	Konsolide Borçlar	0	0	0	0	0
	Kısa Vadeli Avans	0	0	0	0	0
	Toplam	113.721	52.636	166.357	158.238	194.387
2004	Devlet Tahvili	76.803	39.171	115.973	102.040	194.211
	Hazine Bonosu	56.698	10.882	67.580	61.557	30.272
	Konsolide Borçlar	0	0	0	0	0
	Kısa Vadeli Avans	0	0	0	0	0
	Toplam	133.500	50.053	183.553	163.596	224.483
2005	Devlet Tahvili	82.651	33.088	115.739	115.404	226.964
	Hazine Bonosu	52.571	6.181	58.752	40.116	17.818
	Konsolide Borçlar	0	0	0	0	0
	Kısa Vadeli Avans	0	0	0	0	0
	Toplam	135.222	39.269	174.491	155.520	244.782
2006 (1)	Devlet Tahvili	92.139	36.207	128.347	107.052	241.876
	Hazine Bonosu	26.754	2.451	29.205	18.530	9.594
	Konsolide Borçlar	0	0	0	0	0
	Kısa Vadeli Avans	0	0	0	0	0
	Toplam	118.893	38.659	157.552	125.581	251.470

Kaynak: HM
(1): Geçici

2006 yılında 107.052 milyon YTL'lik kısmi tahvil, 18.530 milyon YTL'lik kısmi bono satışından olmak üzere 125.581 milyon YTL'lik borçlanma yapılmıştır. Buna karşılık 92.139 milyon YTL'si anapara, 36.207 milyon YTL'si faiz olmak üzere toplam 128.347 milyon YTL'lik tahvil, 26.754 milyon YTL'si anapara, 2.451 milyon YTL'si faiz olmak üzere toplam 29.205 milyon YTL'lik bono ödemesi yapılmıştır. Böylece 2006 yılında 118.893 milyon YTL'si anapara, 38.659 milyon YTL'si faiz olmak üzere toplam 157.552 milyon YTL tutarında iç borç ödemesi gerçekleştirilmiştir.

GRAFİK 23: İÇ BORÇ STOKU

Yılın Ocak-Nisan aylarını kapsayan ilk dört aylık dönemde % 14'ler düzeyinde seyreden iç borçlanma bileşik faiz oranları, uluslararası likidite koşullarında gelişmekte olan ülkeler aleyhine görülen değişim ve piyasalarda yaşanan dalgalanmanın etkisiyle Mayıs ayında yükseliş eğilimine girmiştir. Temmuz ayında % 22'ler seviyesine ulaşarak yıl sonuna kadar bu düzeyini korumuştur. Yıllık bazda ortalama iç borç faiz oranı 1,5 puanlık artışla % 16,9'dan % 18,4'e yükselmiştir. Borçlanma faiz oranlarındaki artışa karşın borçlanmanın ortalama vadesi 196 gün uzayarak 560 günden 756 güne yükselmiştir (Tablo 80).

2006 yılında nakit iç borç stoku % 7,3'lük artışla 208.376 milyon YTL'ye yükselirken, nakit dışı ihraç yapılmamış ve gerçekleştirilen itfaların etkisiyle nakit dışı iç borç stoku % 14,9'luk düşüşle 43.094 milyon YTL'ye gerilemiştir.

TABLO 80: İÇ BORÇ VADE VE FAİZ ORANLARI

Yıllar	Aylar	Vade (Gün)	Bileşik Faiz (%)	12 Aylık TÜFE Beklentisi (1)	Reel Faiz (%)
2003		302	45,0	-	-
2004		372	25,7	-	-
2005		560	16,9	-	-
2006		756	18,4	-	-
2006	Ocak	1.070	14,5	5,5	8,5
	Şubat	873	14,5	5,5	8,5
	Mart	792	14,2	5,4	8,3
	Nisan	810	14,1	5,5	8,2
	Mayıs	941	15,0	5,8	8,7
	Haziran	558	17,6	7,5	9,4
	Temmuz	422	22,8	8,1	13,6
	Ağustos	427	21,3	7,9	12,4
	Eylül	617	21,6	7,5	13,1
	Ekim	973	22,0	7,3	13,7
	Kasım	1.088	22,1	7,2	13,9
	Aralık	550	21,5	7,1	13,4

Kaynak: HM, DPT

Not: Döviz endeksli ve döviz cinsinden ihale rakamları ve faiz oranları dahil edilmemiştir.

(1) : Merkez Bankası tarafından ayda iki defa yayınlanan ve ekonomik birimlerin ekonomik değişkenlere yönelik tahminlerini içeren geniş katımlı Beklenti Anketi'nden alınmıştır. 12 aylık TÜFE beklentisi, söz konusu ayın üçüncü haftası itibarıyla piyasa katılımcıları tarafından tahmin edilen değerlerin uygun ortalamasıdır.

Toplam iç borç stoku içinde nakit iç borç stokunun payı % 79,3'den % 82,9'a yükselmiş, nakit dışı iç borç stokunun payı % 20,7'den % 17,1'e düşmüştür (Tablo 81).

TABLO 81: İÇ BORÇ DÖVİZ/FAİZ YAPISI

	(Milyon YTL)					
	2004		2005		2006 (1)	
	Miktar	Pay (%)	Miktar	Pay (%)	Miktar	Pay (%)
Nakit	165.579	73,8	194.153	79,3	208.376	82,9
Sabit Getirili	94.930	42,3	101.444	41,4	111.456	44,3
Değişken Faizli	36.309	16,2	57.907	23,7	63.993	25,4
Döviz Cinsinden	26.608	11,9	30.762	12,6	32.927	13,1
Döviz Endeksli	7.732	3,4	4.040	1,7	-	-
Nakit Dışı	58.904	26,2	50.629	20,7	43.094	17,1
Sabit Getirili	-	-	-	-	-	-
Değişken Faizli	53.781	24,0	47.501	19,4	41.350	16,4
Döviz Cinsinden	3.414	1,5	1.598	0,7	-	-
Döviz Endeksli	1.709	0,8	1.530	0,6	1.744	0,7
Toplam Stok	224.483	100,0	244.782	100,0	251.470	100,0
Sabit Getirili	94.930	42,3	101.444	41,4	111.457	44,3
Değişken Faizli	90.090	40,1	105.408	43,1	105.343	41,9
Döviz Cinsinden	30.022	13,4	32.360	13,2	32.927	13,1
Döviz Endeksli	9.441	4,2	5.570	2,3	1.744	0,7

Kaynak: HM

(1): Geçici

2006 yılında borçlanma ağırlıklı olarak YTL cinsi ve sabit faizli senet ihracı yoluyla gerçekleştirilmiştir. Bu borçlanma stratejisiyle iç borç stoku içerisinde sabit getirili senetlerin ağırlığı artarken, değişken faizli, döviz cinsi ve döviz endeksli

borçlanma araçlarının ağırlığı azalmıştır. 2005 yılında iç borç stokunun % 41,4'ü sabit faizli, % 43,1'i değişken faizli, % 13,2'si döviz cinsinden ve % 2,3'ü dövize endeksli senetlerden oluşurken, 2006 yılında % 44,3'ü sabit faizli, % 41,9'u değişken faizli, % 13,1'i döviz cinsinden ve % 0,7'si dövize endeksli senetlerden oluşmuştur.

İç borç stokunun alıcılara göre dağılımında piyasa payı % 69,2'den % 71,6'ya yükselirken, kamunun payı % 30,8'den % 28,4'e gerilemiştir (Tablo 82).

TABLO 82: İÇ BORÇ STOKUNUN ALICILARA GÖRE DAĞILIMI

	(Milyon YTL, Milyar \$)								
	2004			2005			2006 (1)		
	YTL	Dolar	Pay (%)	YTL	Dolar	Pay (%)	YTL	Dolar	Pay (%)
Genel Toplam	224.483	167,3	100,0	244.782	182,4	100,0	251.470	178,9	100,0
Kamu	83.335	62,1	37,1	75.468	56,2	30,8	71.410	50,8	28,4
Merkez Bankası	22.119	16,5	9,9	18.427	13,7	7,5	17.778	12,6	7,1
Kamu Bankaları (2)	27.451	20,5	12,2	25.037	18,7	10,2	19.865	14,1	7,9
TMSF	8.317	6,2	3,7	4.496	3,4	1,8	4.499	3,2	1,8
Diğer Kamu (3)	25.449	19,0	11,3	27.508	20,5	11,2	29.267	20,8	11,6
Piyasa (4)	141.148	105,2	62,9	169.314	126,2	69,2	180.060	128,1	71,6

Kaynak: HM

(1): Geçici

(2): Sadece kamu bankalarına yapılan nakit dışı ihraçları ve bu ihraçlardan yapılan faiz ödemeleri yerine verilen senetleri içermektedir.

(3): Kamuya yapılan ortalama satışlar dahildir.

(4): İmar Bankası mevduatları için TMSF'ye ihraç edilen senetler (6,7 katrilyon TL), 2004 yılı Ocak ayından itibaren piyasa içerisinde gösterilmiştir.

C. DIŞ EKONOMİK GELİŞMELER

1. Dış Ticaret

Özel sektör yatırımlarındaki canlılık, verimlilik artışı ve bunun getirdiği rekabet avantajı, Avrupa Birliği ülkelerindeki canlı talep, Euro'nun Amerikan Doları karşısında değer kazanması ve ihracat fiyatlarındaki artışın etkisiyle ihracat gelirleri % 16,1'lik artışla 85.309 milyon dolara yükselmiştir (Tablo 83).

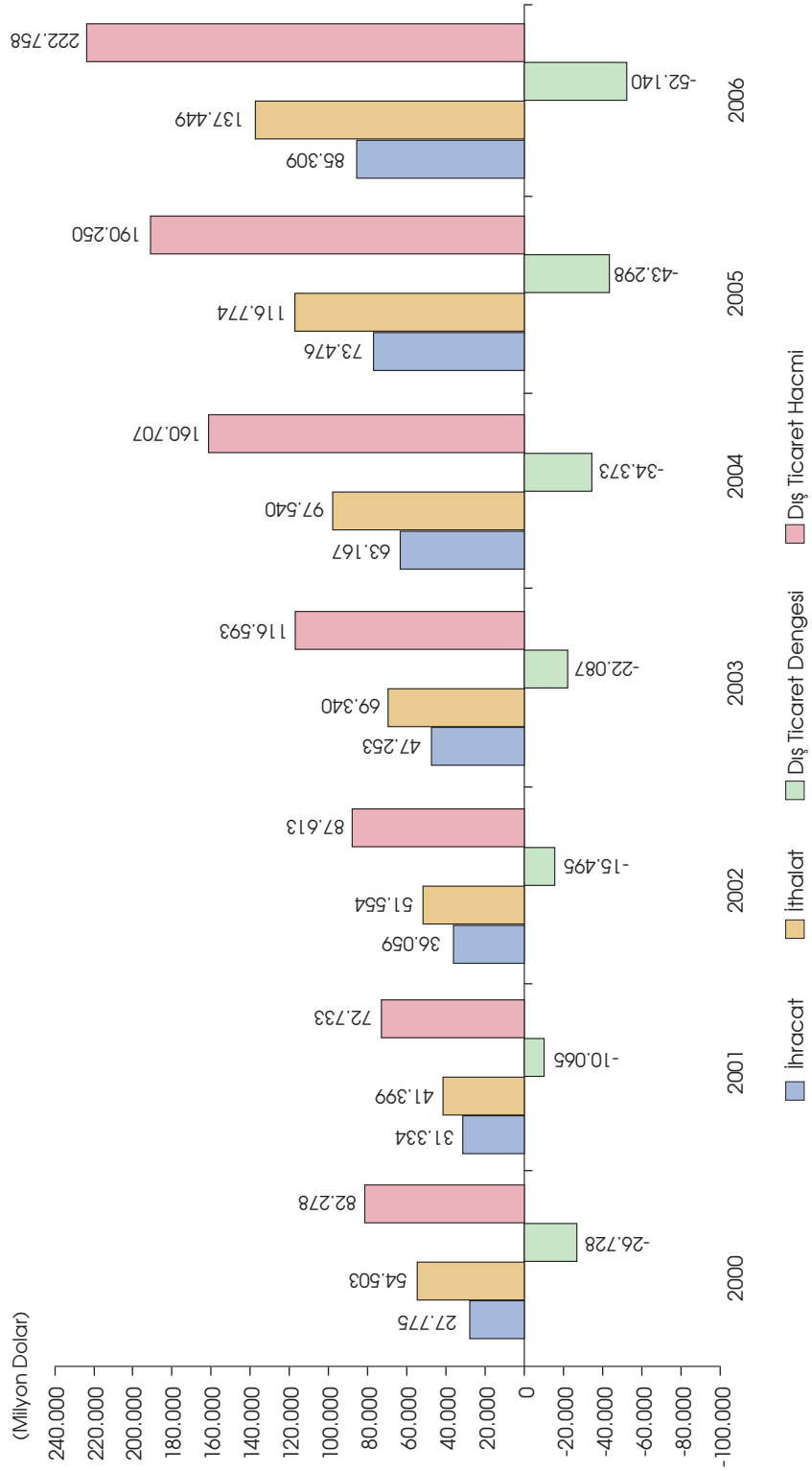
TABLO 83: DIŞ TİCARET GÖSTERGELERİ

	(Milyon \$)						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
İhracat	27.775	31.334	36.059	47.253	63.167	73.476	85.309
İthalat	54.503	41.399	51.554	69.340	97.540	116.774	137.449
Dış Ticaret Hacmi	82.278	72.733	87.613	116.593	160.707	190.250	222.758
Dış Ticaret Açığı	26.728	10.065	15.495	22.087	34.373	43.298	52.140
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)	51,0	75,7	69,9	68,1	64,8	62,9	62,1
Dış Ticaret Açığı/İhracat (%)	96,2	32,1	43,0	46,7	54,4	58,9	61,1

Kaynak: TÜİK

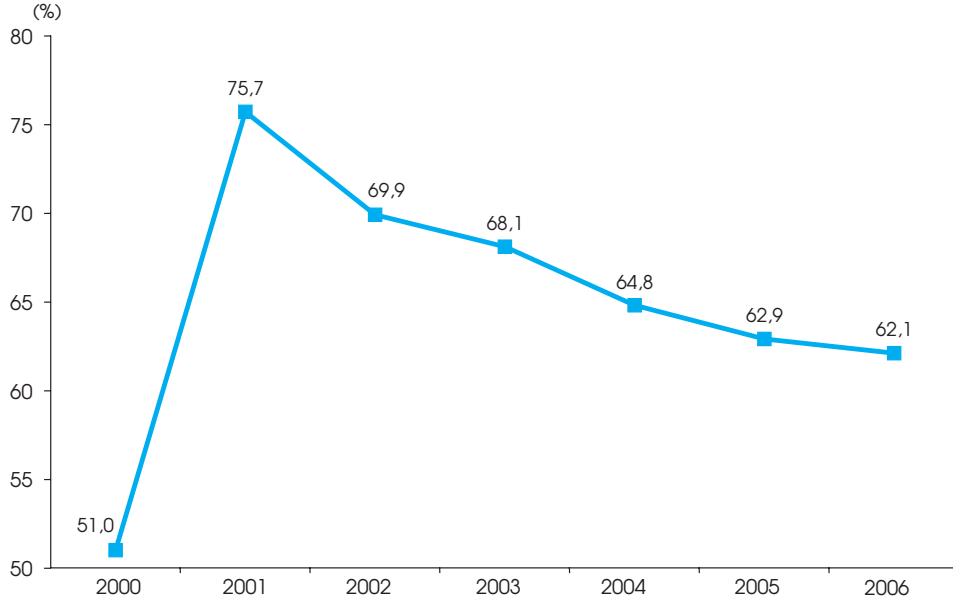
Ekonomik büyüme ve iç talep artışının yavaşlamakla birlikte devam etmesi, ihracatın ve imalat sanayi üretiminin ara malı ithalatına olan bağımlılığı, başta petrol olmak üzere emtia fiyatlarında yaşanan yükseliş, Yeni Türk Lirası'nın güçlü konumunu sürdürmesi ve ithalat fiyatlarındaki artışın etkisiyle 2006 yılında ithalat % 17,7 artarak 137.449 milyon dolar seviyesine çıkmıştır.

GRAFİK 24: DIŞ TİCARET

İthalattaki artışın ihracat artışından yüksek olması nedeniyle genişleyen dış ticaret açığı % 20,4'lük artışla 43.298 milyon dolardan 52.140 milyona çıkmıştır. İhracatın ithalatı karşılama oranı % 62,9'dan % 62,1'e gerilerken, dış ticaret hacmi % 17,1 artarak 222.758 milyona yükselmiştir.

GRAFİK 25: İHRACATIN İTHALATI KARŞILAMA ORANI

a. İhracat

2006 yılında, ihracat 2005 yılına göre % 16,1'lik artışla 73.476 milyondan 85.309 milyona yükselmiştir. Madencilik ve taşocakçılığı ürünleri ihracatı % 41,5'lik artışla 1.146 milyona, imalat sanayi ürünleri ihracatı % 16,3'lük artışla 80.041 milyona, tarım ve ormancılık ürünleri ihracatı % 4'lük artışla 3.462 milyon dolara yükselirken, balıkçılık ürünleri ihracatı % 7,1'lik düşüşle 130 milyona gerilemiştir (Tablo 84).

TABLO 84: SEKTÖRLERE GÖRE İHRACAT

(Milyon \$)

Sektörler	Değer				Pay (%)				Değişim (%)		
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Tarım ve Ormancılık	2.121	2.542	3.329	3.462	4,5	4,0	4,5	4,1	19,8	31,0	4,0
Balıkçılık	81	103	140	130	0,2	0,2	0,2	0,2	27,2	35,9	-7,1
Madencilik ve Taşocakçılığı	469	649	810	1.146	1,0	1,0	1,1	1,3	38,4	24,8	41,5
İmalat	44.378	59.579	68.813	80.041	93,9	94,3	93,7	93,8	34,3	15,5	16,3
Diğer	204	294	384	530	0,4	0,5	0,5	0,6	44,1	30,6	38,0
Toplam	47.253	63.167	73.476	85.309	100,0	100,0	100,0	100,0	33,7	16,3	16,1

Kaynak: TÜİK

Toplam ihracat içinde madencilik ve taşocakçılığı ile imalat sanayi ürünlerinin payı artarken, tarım ve ormancılık ürünlerinin payı azalmış, balıkçılık ürünlerinin payında ise değişiklik olmamıştır. 2006 yılında toplam ihracat içinde tarım ve ormancılık ürünlerinin payı % 4,5'den % 4,1'e gerilerken, imalat sanayi ürünlerinin payı % 93,7'den % 93,8'e, madencilik ve taşocakçılığı ürünlerinin payı % 1,1'den % 1,3'e yükselmiş, balıkçılık ürünlerinin % 0,2'lik payı aynı kalmıştır.

Ana mal grupları itibariyle 2006 yılında ara (hammadde) malları ihracatı % 24,6'lık artışla 37.752 milyon dolara, sermaye (yatırım) malları ihracatı % 16'lık artışla 9.276 milyon dolara, tüketim malları ihracatı % 8,4'lük artışla 37.748 milyon dolara yükselmiştir (Tablo 85).

TABLO 85: ANA MAL GRUPLARINA GÖRE İHRACAT

(Milyon \$)

Mal Grupları	Değer				Pay (%)				Değişim (%)		
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Sermaye (Yatırım) Malları	4.344	6.531	7.998	9.276	9,2	10,3	10,9	10,9	50,3	22,5	16,0
Ara (Hammadde) Malları	18.495	25.946	30.290	37.752	39,1	41,1	41,2	44,3	40,3	16,7	24,6
Tüketim Malları	24.125	30.502	34.835	37.748	51,1	48,3	47,4	44,2	26,4	14,2	8,4
Diğerleri	289	188	353	533	0,6	0,3	0,5	0,6	-34,9	87,8	51,0
Toplam	47.253	63.167	73.476	85.309	100,0	100,0	100,0	100,0	33,7	16,3	16,1

Kaynak: TÜİK

Toplam ihracat içinde tüketim mallarının payı azalırken, ara (hammadde) mallarının payı artmış, sermaye (yatırım) mallarının payında ise değişiklik olmamıştır. 2006 yılında toplam ihracat içinde ara mallarının payı % 41,2'den % 44,3'e yükselirken, tüketim mallarının payı % 47,4'den % 44,2'ye düşmüş, sermaye mallarının % 10,9'luk payı değişmemiştir.

2006 yılında ihracata mal grupları itibariyle en büyük katkıyı sırasıyla motorlu kara taşıtları- traktör-bisiklet-motosiklet ve diğer taşıtlar, örme giyim eşyası ve aksesuarları, makineler-mekanik cihazlar-kazanlar ve aksam-parçalar, elektrikli makine ve cihazlar-aksam ve parçaları ile demir ve çelik ihracatı yapmıştır.

Fasillara göre yapılan ihracat sıralamasında, 11.885 milyon dolar ile motorlu kara taşıtları, traktör, bisiklet, motosiklet ve diğer taşıtlar ilk sırada yer alırken, onu 6.936 milyon dolar ile örme giyim eşyası ve aksesuarları, 6.508 milyon dolar ile makineler, mekanik cihazlar, kazanlar ve aksam, parçalar, 6.321 milyon dolar ile elektrikli makine ve cihazlar, aksam ve parçaları, 6.271 milyon dolar ile demir ve çelik ihracatı takip etmiştir. Toplam ihracat içinde bu fasılların payları sırasıyla % 13,9, % 8,1, % 7,6, % 7,4 ve % 7,4 olmuştur (Tablo 86).

TABLO 86: İHRACATIMIZDA İLK ON FASIL (2006 Yılı Değer Sıralamasına Göre)

(Milyon \$)

Fasıllar	Değer			Pay (%)			Değişim (%)	
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2005	2006
Motorlu kara taşıtları, traktör, bisiklet, motosiklet ve diğer	8.289	9.566	11.885	13,1	13,0	13,9	15,4	24,2
Örme giyim eşyası ve aksesuarları	6.259	6.590	6.936	9,9	9,0	8,1	5,3	5,3
Makineler, mekanik cihazlar, kazanlar ve aksam, parçaları	4.126	5.246	6.508	6,5	7,1	7,6	27,1	24,1
Elektrikli makine ve cihazlar, aksam ve parçaları	4.790	5.423	6.321	7,6	7,4	7,4	13,2	16,6
Demir ve çelik	5.360	4.974	6.271	8,5	6,8	7,4	-7,2	26,1
Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarları	4.537	4.862	4.708	7,2	6,6	5,5	7,2	-3,2
Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve müstahsalları, mumlar	1.429	2.641	3.568	2,3	3,6	4,2	84,8	35,1
Demir veya çelikten eşya	2.227	2.731	3.331	3,5	3,7	3,9	22,6	22,0
Yenilen meyvalar, kabuklu yemişler, turuncgil ve kavun kabuğu	1.903	2.501	2.385	3,0	3,4	2,8	31,4	-4,6
Plastik ve plastikten mamul eşya	1.324	1.722	2.210	2,1	2,3	2,6	30,1	28,3
Toplam ihracat	63.167	73.476	85.309	100,0	100,0	100,0	16,3	16,1

Kaynak: TÜİK

b. İthalat

2006 yılında ithalat 2005 yılına göre % 17,7'lik artışla 116.774 milyon dolardan 137.449 milyon dolara yükselmiştir. Madencilik ve taşocakçılığı ürünleri ithalatı % 34,6'lık artışla 21.968 milyon dolara, balıkçılık ürünleri ithalatı % 37,5'lik artışla 33 milyon dolara, imalat sanayi ürünleri ithalatı % 15,1'lik artışla 108.415 milyon dolara, tarım ve ormancılık ürünleri ithalatı % 2,8'lik artışla 2.879 milyon dolara yükselmiştir (Tablo 87).

TABLO 87: SEKTÖRLERE GÖRE İTHALAT

(Milyon \$)

Sektörler	Değer				Pay (%)				Değişim (%)		
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Tarım ve Ormancılık	2.535	2.757	2.801	2.879	3,7	2,8	2,4	2,1	8,8	1,6	2,8
Balıkçılık	2	8	24	33	0,0	0,0	0,0	0,0	300,0	200,0	37,5
Madencilik ve Taşocakçılığı	9.021	10.981	16.321	21.968	13,0	11,3	14,0	16,0	21,7	48,6	34,6
İmalat	55.690	80.447	94.208	108.415	80,3	82,5	80,7	78,9	44,5	17,1	15,1
Diğer	2.092	3.347	3.420	4.154	3,0	3,4	2,9	3,0	60,0	2,2	21,5
Toplam	69.340	97.540	116.774	137.449	100,0	100,0	100,0	100,0	40,7	19,7	17,7

Kaynak: TÜİK

Toplam ithalat içinde madencilik ve taşocakçılığı ürünlerinin payı artarken, tarım ve ormancılık ürünleri ile imalat sanayi ürünlerinin payı azalmıştır. 2006 yılında toplam ithalat içinde madencilik ve taşocakçılığı ürünlerinin payı % 14'den % 16'ya yükselmiş, imalat sanayi ürünlerinin payı % 80,7'den % 78,9'a, tarım ve ormancılık ürünlerinin payı % 2,4'den % 2,1'e düşmüştür.

2006 yılında ana mal grupları itibariyle bir önceki yıla göre ara (hammadde) malları ithalatı % 20,4'lük artışla 98.576 milyon dolara, tüketim malları ithalatı % 14,5'lik artışla 16.007 milyon dolara, sermaye (yatırım) malları ithalatı % 9'luk artışla 22.200 milyon dolara yükselmiştir (Tablo 88).

TABLO 88: ANA MAL GRUPLARINA GÖRE İTHALAT

Mal Grupları	(Milyon \$)										
	Değer				Pay (%)				Değişim (%)		
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Sermaye (Yatırım) Malları	11.326	17.397	20.363	22.200	16,3	17,8	17,4	16,2	53,6	17,0	9,0
Ara (hammadde) Malları	49.735	67.549	81.868	98.576	71,7	69,3	70,1	71,7	35,8	21,2	20,4
Tüketim Malları	7.813	12.100	13.975	16.007	11,3	12,4	12,0	11,6	54,9	15,5	14,5
Diğerleri	466	494	568	666	0,7	0,5	0,5	0,5	6,0	15,0	17,3
Toplam	69.340	97.540	116.774	137.449	100,0	100,0	100,0	100,0	40,7	19,7	17,7

Kaynak: TÜİK

Toplam ithalat içinde sermaye (yatırım) malları ve tüketim mallarının payı azalırken, ara (hammadde) mallarının payı artmıştır. 2006 yılında toplam ithalat içinde sermaye mallarının payı % 17,4'den % 16,2'ye, tüketim mallarının payı % 12'den % 11,6'ya düşerken, ara mallarının payı % 70,1'den % 71,7'ye yükselmiştir.

2006 yılında mal grupları itibariyle ithalat en çok mineral yakıtlar-mineral yağlar ve müstahsalları-mumlar, makineler-mekanik cihazlar-kazanlar ve aksam-parçalar, motorlu kara taşıtları-traktör-bisiklet-motosiklet ve diğer taşıtlar, demir ve çelik ile elektrikli makine ve cihazlar-aksam ve parçaları ithalatı artışından etkilenmiştir.

Fasillara göre yapılan ithalat sıralamasında, 28.583 milyon dolar ile mineral yakıtlar, mineral yağlar ve müstahsalları, mumlar ilk sırada yer alırken, onu 18.796 milyon dolar ile makineler, mekanik cihazlar, kazanlar ve aksam, parçalar, 11.333 milyon dolar ile motorlu kara taşıtları, traktör, bisiklet, motosiklet ve diğer taşıtlar, 11.297 milyon dolar ile demir ve çelik, 10.790 milyon dolar ile elektrikli makine ve cihazlar, aksam ve parçalar ithalatı izlemiştir. Toplam ithalat içinde bu fasılların payları sırasıyla % 20,8, % 13,7, % 8,2, % 8,2 ve % 7,9 olmuştur (Tablo 89).

TABLO 89: İTHALATIMIZDA İLK ON FASIL (2006 Yılı Değer Sıralamasına Göre)

Fasıllar	(Milyon \$)								
	Değer			Pay (%)			Değişim (%)		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2005	2006	
Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve müstahsalları, mumlar	14.407	21.256	28.583	14,8	18,2	20,8	47,5	34,5	
Makineler, mekanik cihazlar, kazanlar ve aksam, parçalar	13.457	16.400	18.796	13,8	14,0	13,7	21,9	14,6	
Motorlu kara taşıtları, traktör, bisiklet, motosiklet ve diğer	10.237	10.553	11.333	10,5	9,0	8,2	3,1	7,4	
Demir ve çelik	8.032	9.458	11.297	8,2	8,1	8,2	17,8	19,4	
Elektrikli makine ve cihazlar, aksam ve parçaları	8.372	9.664	10.790	8,6	8,3	7,9	15,4	11,7	
Plastik ve plastikten mamul eşya	4.763	5.796	6.855	4,9	5,0	5,0	21,7	18,3	
İnciler, kıymetli taş ve metal mamulleri, madeni paralar	3.763	4.227	4.371	3,9	3,6	3,2	12,3	3,4	
Organik kimyasal müstahsalları	3.017	3.532	3.621	3,1	3,0	2,6	17,1	2,5	
Eczacılık ürünleri	2.710	2.849	3.016	2,8	2,4	2,2	5,1	5,9	
Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kont., ayar cihaz., tıbbi alet.	1.928	2.473	2.702	2,0	2,1	2,0	28,3	9,3	
Toplam İthalat	97.540	116.774	137.449	100,0	100,0	100,0	19,7	17,7	

Kaynak: TÜİK

c. Ülke Gruplarına Göre Dış Ticaret

2006 yılında bir önceki yıla göre Avrupa Birliği (AB) ülkelerine yapılan ihracat % 15,8, diğer ülkeler grubu altında yer alan ülkelere yapılan ihracat % 18,3 artarken, Türkiye Serbest Bölgelerine yapılan ihracat % 0,2 düşüş göstermiştir. Toplam 85.309 milyon dolarlık ihracatın 47.880 milyon dolarlık kısmı AB ülkelerine, 2.967 milyon dolarlık kısmı Türkiye Serbest Bölgelerine, 34.462 milyon dolarlık kısmı diğer ülkelere yapılmıştır. Toplam ihracat içinde AB ülkelerinin payı % 56,1, Türkiye Serbest Bölgelerinin payı % 3,5, diğer ülkelerin payı % 40,4 olmuştur (Tablo 90).

TABLO 90: ÜLKE GRUPLARINA GÖRE İHRACAT VE İTHALAT

ÜLKE GRUPLARI	İHRACAT					İTHALAT				
	2005		2006		Değişim (%)	2005		2006		Değişim (%)
	Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)		Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)	
GENEL TOPLAM	73.476	100,0	85.309	100,0	16,1	116.774	100,0	137.449	100,0	17,7
A- AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ (AB 27)	41.365	56,3	47.880	56,1	15,8	52.696	45,1	58.315	42,4	10,7
B- TÜRKİYE SERBEST BÖLGELERİ	2.973	4,0	2.967	3,5	-0,2	760	0,7	937	0,7	23,3
C- DİĞER ÜLKELER	29.138	39,7	34.462	40,4	18,3	63.318	54,2	78.197	56,9	23,5
1- Diğer Avrupa (AB Hariç)	5.855	8,0	7.884	9,2	34,7	20.386	17,5	25.337	18,4	24,3
2- Afrika Ülkeleri	3.631	4,9	4.564	5,3	25,7	6.047	5,2	7.342	5,3	21,4
Kuzey Afrika	2.544	3,5	3.096	3,6	21,7	4.212	3,6	4.831	3,5	14,7
Diğer Afrika	1.087	1,5	1.468	1,7	35,1	1.835	1,6	2.511	1,8	36,8
3- Amerika Ülkeleri	5.960	8,1	6.249	7,3	4,8	7.858	6,7	9.026	6,6	14,9
Kuzey Amerika	5.275	7,2	5.396	6,3	2,3	5.823	5,0	6.550	4,8	12,5
Orta Amerika ve Karayipler	411	0,6	513	0,6	24,8	287	0,2	364	0,3	26,8
Güney Amerika	274	0,4	340	0,4	24,1	1.748	1,5	2.112	1,5	20,8
4- Asya Ülkeleri	13.213	18,0	15.246	17,9	15,4	28.548	24,4	35.912	26,1	25,8
Yakın ve Orta Doğu	10.184	13,9	11.304	13,3	11,0	7.967	6,8	10.514	7,6	32,0
Diğer Asya	3.029	4,1	3.942	4,6	30,1	20.581	17,6	25.398	18,5	23,4
5- Avustralya ve Yeni Zelanda	271	0,4	327	0,4	20,7	321	0,3	475	0,3	48,0
6- Diğer Ülkeler	208	0,3	192	0,2	-7,7	158	0,1	105	0,1	-33,5

Kaynak: TÜİK

Diğer ülkeler grubu altında yer alan ülkelere yapılan ihracatın 7.884 milyon dolarlık kısmını AB hariç Avrupa ülkelerine, 4.564 milyon dolarlık kısmını Afrika ülkelerine, 6.249 milyon dolarlık kısmını Amerika ülkelerine, 15.246 milyon dolarlık kısmını Asya ülkelerine, 327 milyon dolarlık kısmını Avustralya ve Yeni Zelanda'ya yapılan ihracat oluşturmuştur. Toplam ihracat içinde AB hariç Avrupa ülkelerinin payı % 9,2, Afrika ülkelerinin payı % 5,3, Amerika ülkelerinin payı % 7,3, Asya ülkelerinin payı % 17,9, Avustralya ve Yeni Zelanda'nın payı % 0,4 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Seçilmiş ülke grupları içinde yer alan Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) ülkelerine 54.343 milyon dolarlık, Avrupa Serbest Ticaret Birliği (EFTA) ülkelerine 1.169 milyon dolarlık, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ülkelerine 11.655 milyon dolarlık, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ülkelerine 3.337 milyon dolarlık,

Bağımsız Devletler Topluluğu ülkelerine 6.987 milyon dolarlık, Türk Cumhuriyetleri'ne 1.981 milyon dolarlık, İslam Konferansı Teşkilatı ülkelerine 14.995 milyon dolarlık ihracat yapılmıştır. Toplam ihracat içinde OECD ülkelerine yapılan ihracatın payı % 63,7, EFTA ülkelerine yapılan ihracatın payı % 1,4, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ülkelerine yapılan ihracatın payı % 13,7, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ülkelerine yapılan ihracatın payı % 3,9, Bağımsız Devletler Topluluğu ülkelerine yapılan ihracatın payı % 8,2, Türk Cumhuriyetleri'ne yapılan ihracatın payı % 2,3, İslam Konferansı Teşkilatı ülkelerine yapılan ihracatın payı da % 17,6 olmuştur (Tablo 91).

TABLO 91: SEÇİLMİŞ ÜLKE GRUPLARINA GÖRE İHRACAT VE İTHALAT

ÜLKE GRUPLARI	İHRACAT					İTHALAT				
	2005		2006		Değişim (%)	2005		2006		Değişim (%)
	Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)		Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)	
OECD Ülkeleri	44.355	60,4	54.343	63,7	22,5	66.107	56,6	76.281	55,5	15,4
EFTA Ülkeleri	821	1,1	1.169	1,4	42,4	4.440	3,8	4.477	3,3	0,8
Karadeniz Ekonomik İşbirliği	8.620	11,7	11.655	13,7	35,2	20.480	17,5	26.650	19,4	30,1
Ekonomik İşbirliği Teşkilatı	2.670	3,6	3.337	3,9	25,0	5.108	4,4	8.054	5,9	57,7
Bağımsız Devletler Topluluğu	5.057	6,9	6.987	8,2	38,2	17.253	14,8	23.012	16,7	33,4
Türk Cumhuriyetleri	1.409	1,9	1.981	2,3	40,6	1.268	1,1	1.925	1,4	51,8
İslam Konferansı Teşkilatı	13.061	17,8	14.995	17,6	14,8	14.459	12,4	18.960	13,8	31,1

Kaynak: TÜİK

2006 yılında AB ülkelerinden yapılan ithalat % 10,7, Türkiye Serbest Bölgelerinden yapılan ithalat % 23,3, diğer ülkeler grubu altında yer alan ülkelere yapılan ithalat % 23,5 artış göstermiştir. Toplam 137.449 milyon dolarlık ithalatın 58.315 milyon dolarlık kısmı AB ülkelerinden, 937 milyon dolarlık kısmı Türkiye Serbest Bölgelerinden, 78.197 milyon dolarlık kısmı diğer ülkelere yapılmıştır. Toplam ithalat içinde AB ülkelerinin payı % 42,4, Türkiye Serbest Bölgelerinin payı % 0,7, diğer ülkelerin payı % 56,9 olmuştur.

Diğer ülkeler grubu altında yer alan ülkelere yapılan ithalatın 25.337 milyon dolarlık kısmını AB hariç Avrupa ülkelerinden, 7.342 milyon dolarlık kısmını Afrika ülkelerinden, 9.026 milyon dolarlık kısmını Amerika ülkelerinden, 35.912 milyon dolarlık kısmını Asya ülkelerinden, 475 milyon dolarlık kısmını Avustralya ve Yeni Zelanda'dan yapılan ithalat oluşturmuştur. Toplam ithalat içinde AB hariç Avrupa ülkelerinin payı % 18,4, Afrika ülkelerinin payı % 5,3, Amerika ülkelerinin payı % 6,6, Asya ülkelerinin payı % 26,1, Avustralya ve Yeni Zelanda'nın payı % 0,3 olmuştur.

Seçilmiş ülke grupları içinde yer alan OECD ülkelerinden 76.281 milyon dolarlık, EFTA ülkelerinden 4.477 milyon dolarlık, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ülkelerinden 26.650 milyon dolarlık, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ülkelerinden 8.054 milyon dolarlık, Bağımsız Devletler Topluluğu ülkelerinden 23.012 milyon dolarlık, Türk Cumhuriyetleri'nden 1.925 milyon dolarlık, İslam Konferansı Teşkilatı ülkelerinden 18.960 milyon dolarlık ithalat yapılmıştır. Toplam ithalat içinde OECD ülkelerinden yapılan ithalatın payı % 55,5, EFTA ülkelerinden yapılan ithalatın payı % 3,3, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ülkelerinden yapılan ithalatın payı % 19,4, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ülkelerinden yapılan ithalatın payı % 5,9, Bağımsız Devletler Topluluğu ülkelerinden yapılan ithalatın payı % 16,7, Türk Cumhuriyetleri'nden yapılan ithalatın payı % 1,4, İslam Konferansı Teşkilatı ülkelerinden yapılan ithalatın payı da % 13,8 olmuştur.

2006 yılında 222.758 milyon dolarlık dış ticaret hacminin 106.195 milyon dolarlık kısmı AB ülkeleriyle, 3.904 milyon dolarlık kısmı Türkiye Serbest Bölgeleriyle, 112.659 milyon dolarlık kısmı diğer ülkelerle yapılmıştır. Toplam dış ticaret hacmi içinde AB ülkelerinin payı % 47,7, Türkiye Serbest Bölgelerinin payı % 1,8, diğer ülkelerin payı % 50,6 olarak gerçekleşmiştir (Tablo 92).

TABLO 92: ÜLKE GRUPLARINA GÖRE DIŞ TİCARET HACMİ

ÜLKE GRUPLARI	2005		2006		Değişim (%)
	Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)	
GENEL TOPLAM	190.250	100,0	222.758	100,0	17,1
A- AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ (AB 27)	94.061	49,4	106.195	47,7	12,9
B- TÜRKİYE SERBEST BÖLGELERİ	3.733	2,0	3.904	1,8	4,6
C- DİĞER ÜLKELER	92.456	48,6	112.659	50,6	21,9
1- Diğer Avrupa (AB Hariç)	26.241	13,8	33.221	14,9	26,6
2- Afrika Ülkeleri	9.678	5,1	11.906	5,3	23,0
Kuzey Afrika	6.756	3,6	7.927	3,6	17,3
Diğer Afrika	2.922	1,5	3.979	1,8	36,2
3- Amerika Ülkeleri	13.818	7,3	15.275	6,9	10,5
Kuzey Amerika	11.098	5,8	11.946	5,4	7,6
Orta Amerika ve Karayipler	698	0,4	877	0,4	25,6
Güney Amerika	2.022	1,1	2.452	1,1	21,3
4- Asya Ülkeleri	41.761	22,0	51.158	23,0	22,5
Yakın ve Orta Doğu	18.151	9,5	21.818	9,8	20,2
Diğer Asya	23.610	12,4	29.340	13,2	24,3
5- Avustralya ve Yeni Zelanda	592	0,3	802	0,4	35,5
6- Diğer Ülkeler	366	0,2	297	0,1	-18,9

Kaynak: TÜİK

Diğer ülkelerden AB hariç Avrupa ülkeleriyle 33.221 milyon dolarlık, Afrika ülkeleriyle 11.906 milyon dolarlık, Amerika ülkeleriyle 15.275 milyon dolarlık, Asya ülkeleriyle 51.158 milyon dolarlık, Avustralya ve Yeni Zelanda'yla 802 milyon dolarlık dış ticaret yapılmıştır. Bu ülke gruplarının toplam dış ticaret hacmi içindeki payları sırasıyla % 14,9, % 5,3, % 6,9, % 23 ve % 0,4 olmuştur.

Seçilmiş ülke gruplarından OECD ülkeleriyle 130.624 milyon dolarlık, EFTA ülkeleriyle 5.646 milyon dolarlık, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ülkeleriyle 38.305 milyon dolarlık, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ülkeleriyle 11.391 milyon dolarlık, Bağımsız Devletler Topluluğu ülkeleriyle 29.999 milyon dolarlık, Türk Cumhuriyetleri'yle 3.906 milyon dolarlık, İslam Konferansı Teşkilatı ülkeleriyle 33.954 milyon dolarlık dış ticaret gerçekleştirilmiştir. Bu ülke gruplarının toplam dış ticaret hacmi içindeki payları sırasıyla % 58,6, % 2,5, % 17,2, % 5,1, % 13,5, % 1,8 ve % 15,2 olmuştur (Tablo 93).

TABLO 93: SEÇİLMİŞ ÜLKE GRUPLARINA GÖRE DIŞ TİCARET HACMİ

ÜLKE GRUPLARI	2005		2006		Değişim (%)
	Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)	
OECD Ülkeleri	110.462	58,1	130.624	58,6	18,3
EFTA Ülkeleri	5.261	2,8	5.646	2,5	7,3
Karadeniz Ekonomik İşbirliği	29.100	15,3	38.305	17,2	31,6
Ekonomik İşbirliği Teşkilatı	7.778	4,1	11.391	5,1	46,5
Bağımsız Devletler Topluluğu	22.310	11,7	29.999	13,5	34,5
Türk Cumhuriyetleri	2.677	1,4	3.906	1,8	45,9
İslam Konferansı Teşkilatı	27.520	14,5	33.955	15,2	23,4

Kaynak: TÜİK

İhracat değerleri itibariyle ülkeler arasında yapılan sıralamada 9.681 milyon dolar ile (% 11,3) Almanya ilk sırada yer alırken, 6.813 milyon dolar ile (% 8) İngiltere ikinci, 6.752 milyon dolar ile (% 7,9) İtalya üçüncü sırada yer almıştır. En çok ihracat yapılan 10 ülke içinde 2005 yılına göre en yüksek oranlı ihracat artışı % 36,1 ile Rusya Federasyonu, % 31,4 ile Romanya ve % 22,3 ile İspanya'ya yapılan ihracatta gerçekleşmiştir (Tablo 94).

TABLO 94: EN ÇOK İHRACAT YAPILAN ON ÜLKE (2006 Yılı Değer Sıralamasına Göre)

Ülkeler	2005		2006		Değişim (%)
	Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)	
Almanya	9.455	12,9	9.681	11,3	2,4
İngiltere	5.917	8,1	6.813	8,0	15,1
İtalya	5.617	7,6	6.752	7,9	20,2
ABD	4.911	6,7	5.017	5,9	2,2
Fransa	3.806	5,2	4.604	5,4	21,0
İspanya	3.011	4,1	3.682	4,3	22,3
Rusya Federasyonu	2.377	3,2	3.236	3,8	36,1
Irak	2.750	3,7	2.583	3,0	-6,1
Hollanda	2.470	3,4	2.538	3,0	2,8
Romanya	1.785	2,4	2.347	2,8	31,5

Kaynak: TÜİK

İthalatta ise Rusya Federasyonu 17.520 milyon dolar ile (% 12,7) ilk sırada yer alırken, Almanya 14.584 milyon dolar ile (% 10,6) ikinci, Çin 9.588 milyon dolar ile (% 7) üçüncü sırada yer almıştır. En çok ithalat yapılan 10 ülke içinde 2005 yılına göre en yüksek oranlı ithalat artışı % 62,1 ile İran, % 39,3 ile Çin ve % 35,8 ile Rusya Federasyonu'ndan yapılan ithalatta görülmüştür (Tablo 95).

TABLO 95: EN ÇOK İTHALAT YAPILAN ON ÜLKE (2006 Yılı Değer Sıralamasına Göre)

Ülkeler	2005		2006		Değişim (%)
	Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)	
	(Milyon \$)				
Rusya Federasyonu	12.906	11,1	17.520	12,7	35,8
Almanya	13.634	11,7	14.584	10,6	7,0
Çin	6.885	5,9	9.588	7,0	39,3
İtalya	7.566	6,5	8.595	6,3	13,6
Fransa	5.888	5,0	6.643	4,8	12,8
ABD	5.376	4,6	5.931	4,3	10,3
İran	3.470	3,0	5.624	4,1	62,1
İngiltere	4.696	4,0	5.108	3,7	8,8
İsviçre	4.054	3,5	4.001	2,9	-1,3
İspanya	3.555	3,0	3.811	2,8	7,2

Kaynak: TÜİK

d. Komşu Ülkelerle Dış Ticaret

2006 yılında komşu ülkelere yapılan ihracat % 16,5 artarak 8.527 milyon dolara yükselmiştir. Irak'a yapılan ihracat % 6,1 düşüş gösterirken, diğer komşu ülkelere yapılan ihracatlarda artış olmuştur. En yüksek oranlı artış % 50 ile Gürcistan ve % 42,1 ile Yunanistan'a yapılan ihracatta kaydedilmiştir. 2006 yılında toplam ihracatın % 10'u komşu ülkelerle yapılmıştır (Tablo 96).

TABLO 96: KOMŞU ÜLKELERLE İHRACAT VE İTHALAT

Ülkeler	İHRACAT					İTHALAT				
	2005		2006		Değişim (%)	2005		2006		Değişim (%)
	Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)		Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)	
(Milyon \$)										
Azerbaycan-Nahçıvan	528	0,7	695	0,8	31,6	272	0,2	333	0,2	22,4
Bulgaristan	1.179	1,6	1.567	1,8	32,9	1.190	1,0	1.651	1,2	38,7
Gürcistan	272	0,4	408	0,5	50,0	303	0,3	342	0,2	12,9
İrak	2.750	3,7	2.583	3,0	-6,1	459	0,4	375	0,3	-18,3
İran	913	1,2	1.064	1,2	16,5	3.470	3,0	5.624	4,1	62,1
Suriye	552	0,8	609	0,7	10,3	272	0,2	187	0,1	-31,3
Yunanistan	1.127	1,5	1.601	1,9	42,1	728	0,6	1.041	0,8	43,0
Komşu Ülkeler Toplamı	7.321	10,0	8.527	10,0	16,5	6.694	5,7	9.553	7,0	42,7
Genel Toplam	73.476	100,0	85.309	100,0	16,1	116.774	100,0	137.449	100,0	17,7

Kaynak: TÜİK

Komşu ülkelerden yapılan ithalat % 42,7 artarak 9.553 milyon dolara yükselmiştir. Suriye'den yapılan ithalat % 31,3, Irak'dan yapılan ithalat % 18,3 düşüş gösterirken, diğer komşu ülkelerden yapılan ithalat artmıştır. En yüksek oranlı artış % 62,1 ile İran'dan ve % 43 ile Yunanistan'dan yapılan ithalatta görülmüştür.

2006 yılında komşu ülkelerle yapılan dış ticaret hacmi % 29 artarak 18.080 milyon dolara yükselirken, toplam dış ticaret içindeki payı % 8,1 olmuştur. Irak ile yapılan ticaret % 7,8, Suriye ile yapılan ticaret % 3,4 düşüş gösterirken, diğer komşu ülkelerle yapılan ticaret artmıştır. En yüksek oranlı artış % 52,6 ile İran ve % 42,4 ile Yunanistan'la yapılan ticarete olmuştur (Tablo 97).

TABLO 97: KOMŞU ÜLKELERLE DIŞ TİCARET HACMİ

Ülkeler	2005		2006		Değişim (%)
	Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)	
Azerbaycan-Nahçıvan	800	0,4	1.028	0,5	28,5
Bulgaristan	2.369	1,2	3.218	1,4	35,8
Gürcistan	575	0,3	750	0,3	30,4
Irak	3.209	1,7	2.958	1,3	-7,8
İran	4.383	2,3	6.688	3,0	52,6
Suriye	824	0,4	796	0,4	-3,4
Yunanistan	1.855	1,0	2.642	1,2	42,4
Komşu Ülkeler Toplamı	14.015	7,4	18.080	8,1	29,0
Genel Toplam	190.250	100,0	222.758	100,0	17,1

Kaynak: TÜİK

2. Döviz Kurları

5 Aralık 2005 tarihinde açıklanan 2006 yılı kur politikasında 2005 yılında uygulanan kur politikasına ilişkin genel çerçevenin 2006 yılı için de geçerli olduğu ifade edilmiştir. Uygulanmakta olan dalgalı kur rejiminde döviz kuru bir para politikası aracı olarak kullanılmamakta ve Merkez Bankası'nın her hangi bir kur hedefi bulunmamaktadır. Döviz kurları piyasada arz ve talep koşullarınca belirlenmektedir.

Bu nedenle ılımlı bir rezerv artırma politikası yürüten Merkez Bankası, döviz alımlarını döviz piyasasındaki arz ve talep koşullarını, dolayısıyla kur seviyesini mümkün olduğunca düşük düzeyde etkilemek ve dalgalı kur rejiminin temel ilke ve işleyişine sadık kalmak için kuralları önceden belirlenen ihaleler yoluyla yapmaktadır.

Ayrıca döviz kurundaki oynaklık Merkez Bankası'nca yakından izlenmekte, kurlarda her iki yönde oluşan ve oluşması beklenen aşırı oynaklık durumunda Banka piyasaya doğrudan alış yada satış yönünde müdahale edebilmektedir. Müdahale kararları sadece geçmiş verilere göre değil, oluşan ve oluşabilecek potansiyel oynaklıkların nedenleri bütün yönleri ile değerlendirilerek alınmaktadır.

2006 yılı kur politikasıyla, döviz alım ihalelerinin döviz piyasasına olan etkisini en aza indirebilmek amacıyla, döviz likiditesinde olağanüstü farklılaşmalar görülmedikçe değiştirilmeyecek olan yıllık döviz alım programı açıklanmıştır.

Bu programa göre, 2 Ocak 2006 tarihinden başlamak üzere günlük ihale tutarı 20 milyon dolar olarak belirlenmiş ve sadece ihalede kazanan bankalara ihalede gerçekleşen ortalama fiyat üzerinden % 200 oranında ek satım opsiyonu tanınmıştır. Böylece Merkez Bankası tarafından 20 milyon doları ihale ve 40 milyon doları opsiyon hakkı olmak üzere günlük en fazla 60 milyon dolarlık alım gerçekleştirilmesi planlanmıştır.

Döviz alım ihalelerine, büyük bir dışsal şok yada öngörülemeyen olağanüstü gelişmeler nedeniyle döviz piyasasında derinliğin kaybolması, buna bağlı olarak döviz fiyatlarında ortaya çıkabilecek aşırı oynaklık ve sağlıklı fiyat oluşumlarının gözlenmesi halinde, önceden kamuoyuna duyurulmak suretiyle kısa yada uzun süreli olarak ara verilebileceği belirtilmiştir.

Yıl içinde uygulamalar bu ilkeler doğrultusunda yürütülmüştür. Para politikasının önemli bir bileşeni olan dalgalı döviz kuru rejimi 2006 yılında da uygulanmış ve döviz kurları piyasadaki arz-talep koşulları tarafından belirlenmiştir.

Merkez Bankası rezerv biriktirme amaçlı düzenli döviz alım ihaleleriyle, 2006 yılı Ocak ayında 692,1 milyon dolar, Şubat ayında 689,8 milyon dolar, Mart ayında 898,8 milyon dolar, Nisan ayında 698,8 milyon dolar, Mayıs ayında da 338 milyon dolarlık döviz alımı gerçekleştirmiştir.

Global likidite koşullarının da etkisiyle ortaya çıkan döviz arzındaki azalmaya bağlı olarak döviz piyasasının derinliğinde azalma ve kurlarda yaşanan oynaklık üzerine, döviz alım ihalelerine 16 Mayıs 2006 tarihinden başlamak üzere ara verilmiştir. Buna ilave olarak döviz piyasalarındaki daralmayı gidererek likidite sağlamak amacıyla döviz satım ihalesi düzenlenmesine karar verilmiştir. 26 ve 27 Haziran 2006 tarihlerinde yapılan iki ihalede toplam 1.000 milyon dolar döviz satılmıştır.

Merkez Bankası'nın Mayıs-Haziran aylarında mali piyasalarda yaşanan dalgalanmalara karşı aldığı önlemler ve global likidite koşullarındaki düzelme sonrasında döviz piyasası da görece bir istikrara kavuşmuştur. Bunun üzerine, 16 Mayıs 2006 tarihinden itibaren ara verilen döviz alım ihalelerine 10 Kasım 2006 tarihinden itibaren tekrar başlanılmıştır. Ancak ihalelerde alımı yapılacak günlük tutar 15 milyon doları ihale ve 30 milyon doları opsiyon hakkı olmak üzere en fazla 45 milyon dolar olarak belirlenmiştir. İhale ile ilgili diğer koşullarda değişiklik yapılmamıştır.

Düzenli döviz alım ihaleleriyle 2006 yılı Kasım ayında 416,1 milyon dolarlık ve Aralık ayında da 562,5 milyon dolarlık döviz alımı yapılmıştır. Böylece Merkez Bankası 2006 yılında düzenli döviz alım ihaleleriyle toplam 4.296,1 milyon dolarlık döviz alımı gerçekleştirmiştir.

2006 yılında Merkez Bankası döviz kurlarında oluşan yada oluşması beklenen aşırı dalgalanmayı önlemeye yönelik olarak döviz piyasasına biri doğrudan alım, üçü ise doğrudan satış olmak üzere dört defa müdahale etmiştir.

Bu çerçevede uluslararası piyasalardaki gelişmelerin de etkisiyle döviz satışlarında artış görülmesi üzerine Merkez Bankası 15 Şubat 2006 tarihinde döviz piyasasına doğrudan alım yönünde müdahale ederek 5.441 milyon dolarlık döviz almıştır.

Merkez Bankası, Mayıs ayında global likidite koşullarının etkisiyle döviz piyasasında yaşanan likidite daralmasına bağlı olarak Haziran ayı içinde döviz piyasasına üç defa doğrudan satış yönünde müdahalede bulunmuştur. Bu kapsamda Merkez Bankası 13 Haziran 2006 tarihinde 494 milyon dolar, 23 Haziran 2006 tarihinde 763 milyon dolar ve 26 Haziran 2006 tarihinde 848 milyon dolar olmak üzere 2006 yılında toplam 2.105 milyon dolar doğrudan döviz satışı yapmıştır.

Böylece Merkez Bankası 2006 yılı içinde düzenli döviz alım ihaleleri ve doğrudan alım yoluyla piyasadan 9.737,1 milyon dolar döviz almış, doğrudan döviz satışları ve döviz satış ihaleleri yoluyla piyasaya 3.105 milyon dolar döviz satmıştır. 2006 yılında Merkez Bankası'nın piyasadan çektiği net döviz tutarı 6.632,1 milyon dolar olmuştur.

İzlenen kur politikası altında yılın ilk iki ayında gerileyen döviz kurları Mart ayında uluslararası likidite koşullarında başlayan bozulmanın etkisiyle yükselmeye başlamıştır. Mayıs ayında küresel ekonomide yaşanan finansal dalgalanmanın etkisiyle görülen sermaye transferine bağlı olarak kurlardaki yükselme hızlanmıştır. Bu eğilim Haziran ayında da devam etmiş, iki ayda Amerikan Doları ve Euro, Yeni Türk Lirası'na karşı % 20'den fazla değer kazanmıştır. Merkez Bankası'nın döviz piyasalarına yaptığı müdahaleler ve global likidite koşullarındaki düzelmelerin etkisi ile Temmuz ayında kurlardaki artış eğilimi tersine dönmüştür. Yılın geri kalan döneminde kurlar durağan bir seyir izlemiştir. Yeni Türk Lirası yıl genelinde nominal olarak değer kaybederken reel olarak değer kazanmıştır.

2006 yılında yıllık ortalama değerlere göre nominal olarak ABD Doları % 6,6 değer kazanarak 1,42943 YTL'ye, İngiliz Sterlini % 8 değer kazanarak 2,63442 YTL'ye, Japon Yeni % 0,7 değer kazanarak 1,22696 YTL'ye, Euro % 7,6 değer kazanarak 1,79683 YTL'ye yükselmiştir (Tablo 98).

TABLO 98: YILLAR İTİBARIYLA DÖVİZ KURLARI

(Döviz Alış Kuru, Yıllık Ortalama)

Yıllar	ABD Doları	Değişim (%)	İngiliz Sterlini	Değişim (%)	Japon Yeni	Değişim (%)	Euro	Değişim (%)
2000	0,62346	-	0,94223	-	0,57769	-	0,57410	-
2001	1,22233	96,1	1,75713	86,5	1,00150	73,4	1,09134	90,1
2002	1,50412	23,1	2,26527	28,9	1,20484	20,3	1,42727	30,8
2003	1,49671	-0,5	2,44121	7,8	1,28873	7,0	1,68771	18,2
2004	1,42184	-5,0	2,60320	6,6	1,31179	1,8	1,76712	4,7
2005	1,34105	-5,7	2,44025	-6,3	1,21837	-7,1	1,67043	-5,5
2006	1,42943	6,6	2,63442	8,0	1,22696	0,7	1,79683	7,6

Kaynak: TCMB

Nominal olarak % 6,6 değer kazanan ABD Doları reel olarak % 2,5 değer kaybetmiş, nominal olarak % 7,6 değer kazanan Euro reel olarak % 1,6 değer kaybetmiştir (Tablo 99).

TABLO 99: DÖVİZ KURLARI

(Döviz Alış Kuru, Aylık Ortalama)

Yıllar	Aylar	ABD Doları	Euro	ÜFE		Nominal Değişim		Reel Değişim	
				2003=100	Değişim	Dolar	Euro	Dolar	Euro
2005	Ocak	1,35004	1,77874	118,64	-0,4	-3,1	-4,7	-2,7	-4,3
	Şubat	1,31016	1,70398	118,77	0,1	-3,0	-4,2	-3,1	-4,3
	Mart	1,30496	1,72190	120,27	1,3	-0,4	1,1	-1,6	-0,2
	Nisan	1,35351	1,75201	121,72	1,2	3,7	1,7	2,5	0,5
	Mayıs	1,36505	1,73756	121,96	0,2	0,9	-0,8	0,7	-1,0
	Haziran	1,35468	1,65011	121,38	-0,5	-0,8	-5,0	-0,3	-4,6
	Temmuz	1,33273	1,60505	120,48	-0,7	-1,6	-2,7	-0,9	-2,0
	Ağustos	1,33663	1,64355	121,73	1,0	0,3	2,4	-0,7	1,3
	Eylül	1,33421	1,63645	122,68	0,8	-0,2	-0,4	-1,0	-1,2
	Ekim	1,35120	1,62422	123,52	0,7	1,3	-0,7	0,6	-1,4
	Kasım	1,35369	1,59550	122,35	-0,9	0,2	-1,8	1,1	-0,8
	Aralık	1,34571	1,59610	122,30	0,0	-0,6	0,0	-0,5	0,1
Yıllık	1,34105	1,67043	121,32	5,9	-5,7	-5,5	-10,9	-10,7	
2006	Ocak	1,32793	1,60669	124,70	2,0	-1,3	0,7	-3,2	-1,3
	Şubat	1,32016	1,57856	125,02	0,3	-0,6	-1,8	-0,8	-2,0
	Mart	1,32873	1,59618	125,33	0,2	0,6	1,1	0,4	0,9
	Nisan	1,33092	1,62887	127,76	1,9	0,2	2,0	-1,7	0,1
	Mayıs	1,41385	1,80346	131,30	2,8	6,2	10,7	3,4	7,7
	Haziran	1,59285	2,01791	136,58	4,0	12,7	11,9	8,3	7,6
	Temmuz	1,55078	1,96718	137,76	0,9	-2,6	-2,5	-3,5	-3,3
	Ağustos	1,46219	1,87294	136,73	-0,7	-5,7	-4,8	-5,0	-4,1
	Eylül	1,47214	1,87612	136,41	-0,2	0,7	0,2	0,9	0,4
	Ekim	1,47624	1,86337	137,03	0,5	0,3	-0,7	-0,2	-1,1
	Kasım	1,45102	1,86637	136,63	-0,3	-1,7	0,2	-1,4	0,5
	Aralık	1,42640	1,88429	136,46	-0,1	-1,7	1,0	-1,6	1,1
Yıllık	1,42943	1,79683	132,64	9,3	6,6	7,6	-2,5	-1,6	

Kaynak: TCMB, TÜİK

3. Ödemeler Dengesi

2006 yılında cari işlemler açığı 2005 yılına göre % 40,2 artarak 22.603 milyon dolardan 31.679 milyon dolara yükselmiştir. Cari işlemler açığındaki bu olumsuz gelişmede, dış ticaret açığı ve gelir hesabı açığının genişlemesi ve hizmetler hesabı fazlasının küçülmesi etkili olmuştur. Güçlü sıcak para girişleri ile yüksek gerçekleşen doğrudan yabancı yatırımlar sayesinde cari açığın finansmanında problem yaşanmamıştır (Tablo 100).

TABLO 100: ÖDEMELER DENGESİ

	(Milyon \$)						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
CARI İŞLEMLER HESABI	-9.822	3.390	-1.521	-8.036	-15.601	-22.603	-31.679
İhracat f.o.b.	30.721	34.373	40.124	51.206	67.047	76.949	91.719
İthalat f.o.b.	-52.680	-38.106	-47.407	-65.216	-90.925	-110.479	-131.847
Mal Dengesi	-21.959	-3.733	-7.283	-14.010	-23.878	-33.530	-40.128
Hizmet Gelirleri	19.463	15.203	14.031	17.952	22.941	26.640	24.411
(Turizm Geliri)	7.636	8.090	8.479	13.203	15.888	18.152	16.853
Hizmet Giderleri	-8.088	-6.067	-6.146	-7.441	-10.144	-11.368	-11.027
(Turizm Gideri)	-1.713	-1.738	-1.880	-2.113	-2.524	-2.872	-2.743
Mal ve Hizmet Dengesi	-10.584	5.403	602	-3.499	-11.081	-18.258	-26.744
Gelir Dengesi: Gelir	2.836	2.753	2.486	2.246	2.651	3.684	4.473
(Faiz Geliri)	1.168	1.139	784	634	697	1.005	1.453
Gelir Dengesi: Gider	-6.838	-7.753	-7.042	-7.803	-8.288	-9.483	-11.095
(Faiz Gideri)	-4.825	-5.497	-4.416	-4.579	-4.343	-5.050	-6.354
Mal, Hizmet ve Gelir Dengesi	-14.586	403	-3.954	-9.056	-16.718	-24.057	-33.366
Cari Transferler	4.764	2.987	2.433	1.020	1.117	1.454	1.687
(İşçi Gelirleri)	4.560	2.786	1.936	729	804	851	1.111
SERMAYE HESABI							
FINANS HESABI	9.584	-14.557	1.194	7.192	17.752	43.687	45.296
Yurtdışında Doğrudan Yatırım	-870	-497	-175	-499	-859	-1.078	-934
Yurtiçinde Doğrudan Yatırım	982	3.352	1.137	1.752	2.883	9.801	20.165
Portföy Hesabı-Varlıklar	-593	-788	-2.096	-1.386	-1.388	-1.233	-4.042
Portföy Hesabı-Yükümlülükler	1.615	-3.727	1.503	3.851	9.411	14.670	11.402
Hisse Senetleri	489	-79	-16	905	1.427	5.669	1.939
Borç Senetleri	1.126	-3.648	1.519	2.946	7.984	9.001	9.463
Diğer Yatırımlar-Varlıklar	-1.939	-601	-777	-986	-6.955	259	-12.361
Merkez Bankası	1	-39	-30	-28	-24	-16	0
Bankalar	-1.574	233	643	348	-5.324	-149	-11.000
Diğer Sektörler	-366	-795	-1.390	-1.306	-1.607	424	-1.361
Diğer Yatırımlar-Yükümlülükler	10.389	-12.296	1.602	4.460	14.660	21.268	31.066
Merkez Bankası	619	735	1.336	497	-209	-787	-1.268
Genel Hükümet	117	-1.977	-669	-2.194	-1.163	-2.165	-712
Bankalar	3.736	-9.644	-2.016	2.846	6.564	10.524	11.703
Diğer Sektörler	5.917	-1.410	2.951	3.311	9.468	13.696	21.343
Cari, Sermaye ve Finansal Hesaplar	-238	-11.167	-327	-844	2.151	21.084	13.617
NET HATA VE NOKSAN	-2.759	-1.757	115	4.941	2.191	2.116	-2.992
GENEL DENGE	-2.997	-12.924	-212	4.097	4.342	23.200	10.625
REZERV VARLIKLAR	2.997	12.924	212	-4.097	-4.342	-23.200	-10.625
Rezerv Varlıklar	-354	2.694	-6.153	-4.047	-824	-17.847	-6.114
Uluslararası Para Fonu Kredileri	3.351	10.230	6.365	-50	-3.518	-5.353	-4.511
Ödemeler Dengesi Finansmanı							

Kaynak: TCMB

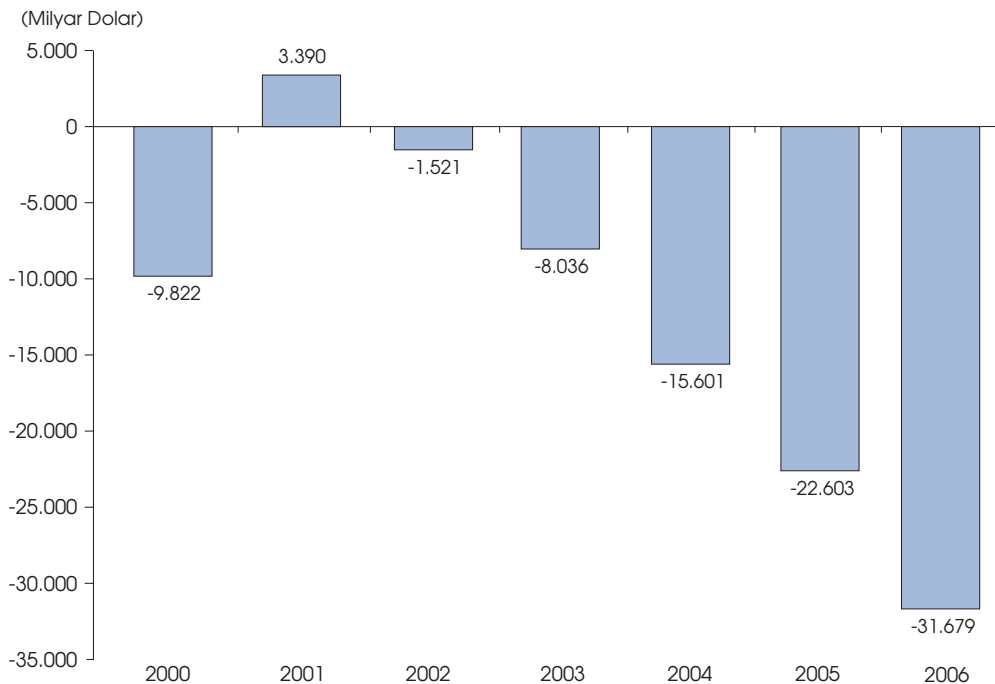
İthalat artışının ihracat artışından yüksek oranda gerçekleşmesi, 2006 yılında da dış ticaret açığını olumsuz yönde etkilemeye devam etmiştir. Ödemeler dengesi tablosunda yer aldığı şekliyle 2005 yılında 33.530 milyon dolar olan dış ticaret açığı, 2006 yılında % 19,7 artarak 40.128 milyon dolara yükselmiştir. Hizmetler hesabı fazlası turizm gelirlerindeki düşüğe bağlı olarak 2005 yılına göre % 12,4 düşerek 13.384 milyon dolara gerilemiştir. Faiz gelirlerindeki artışa rağmen gelir hesabı açığı % 14,2 artarak 6.622 milyon dolara yükselmiştir. İşçi gelirleri ve resmi transferlerden oluşan cari transferler % 16 artarak 1.687 milyon dolara ulaşmıştır.

2006 yılında turizm gelirleri % 7,2'lik düşükle 16.853 milyon dolara gerilerken, faiz gelirleri ise % 44,6'lık artışla 1.453 milyon dolara yükselmiştir. Turizm giderleri % 4,5'lik düşükle 2.743 milyon dolar, faiz giderleri ise % 25,8'lik artışla 6.354 milyon dolar olmuştur. İşçi gelirleri % 30,6 artarak 1.111 milyon dolara yükselmiştir.

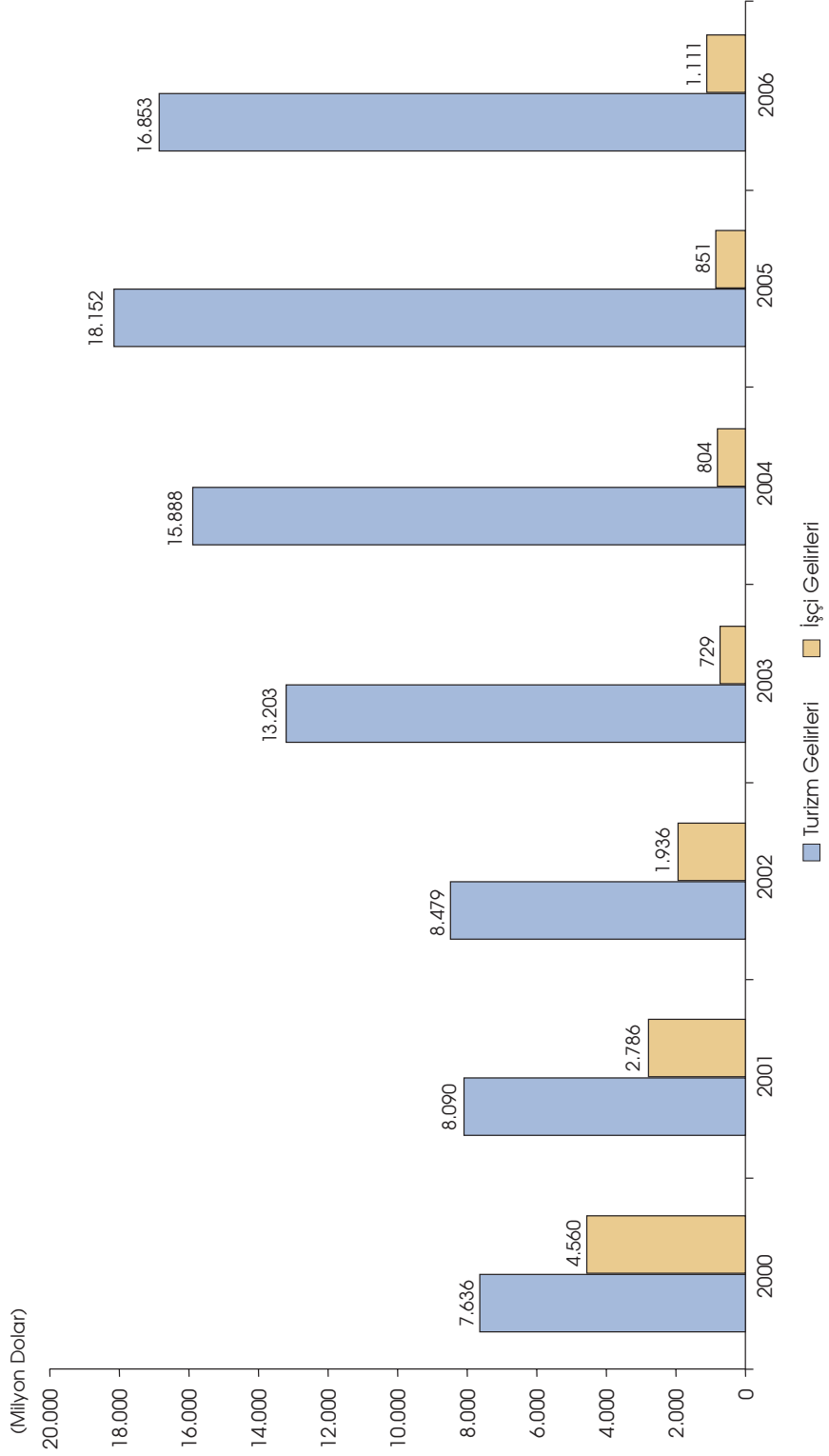
2005 yılında 43.687 milyon dolar olan net sermaye girişi, 2006 yılında 45.296 milyon dolara yükselmiştir. Doğrudan yatırımlarda (net) 19.231 milyon dolar, portföy yatırımlarında (net) 7.360 milyon dolar, diğer yatırımlarda (net) 18.705 milyon dolar giriş olmuştur.

2005 yılında 17.847 milyon dolar olan resmi rezerv artışı 2006 yılında 6.114 milyon dolar olmuştur.

GRAFİK 26: CARİ İŞLEMLER DENGESİ

GRAFİK 27: TURİZM VE İŞÇİ GELİRLERİ

Cari işlemler ile net hata ve noksan kalemleri toplamı olarak tanımlanan dış finansman ihtiyacı, 2005 yılına göre 14.184 milyon dolar artarak 34.671 milyon dolara yükselmiştir.

4. Uluslararası Doğrudan Yatırım

2005 yılında 8.534 milyon dolar olan uluslararası doğrudan sermaye girişi özelleştirme faaliyetleri, şirket satış ve birleşmelerinin de etkisiyle 2006 yılında % 108,7'lik artışla 17.814 milyon dolara yükselirken, 657 milyon dolarlık sermaye çıkışı olmuştur. Böylece 17.157 milyon dolarlık net sermaye girişi, uluslararası sermayeli firmaların yabancı ortaklarından aldıkları 86 milyon dolarlık net kredi ve 2.922 milyon dolarlık net gayrimenkul satışı ile birlikte 2006 yılında toplam 20.165 milyon dolar uluslararası doğrudan sermaye girişi gerçekleşmiştir (Tablo 101).

TABLO 101: ULUSLARARASI DOĞRUDAN YATIRIM GİRİŞLERİ (Fiili Girişler)

Yıllar	Uluslararası Doğrudan Sermaye						Gayrimenkul Net	Toplam Net
	Sermaye			Diğer Sermaye (1) Net	Toplam Net	Toplam Net		
	Giriş	Çıkış	Net					
2000	1.707	-725	982	-	982	-	982	
2001	3.374	-22	3.352	-	3.352	-	3.352	
2002	622	-5	617	520	1.137	-	1.137	
2003	745	-8	737	17	754	998	1.752	
2004	1.291	-100	1.191	349	1.540	1.343	2.883	
2005	8.534	-336	8.198	-238	7.960	1.841	9.801	
2006 (2)	17.814	-657	17.157	86	17.243	2.922	20.165	

Kaynak: HM

(1): Uluslararası sermayeli firmaların yabancı ortaklarından aldıkları kredi.

(2): Geçici

2006 yılında uluslararası sermayeli firmaların yabancı ortaklarından aldıkları kredi miktarları (diğer sermaye) ve gayrimenkul satışları hariç 17.814 milyon dolarlık doğrudan yabancı sermaye girişinin 6 milyon doları (% 0,03) tarım sektöründe, 2.111 milyon doları (% 11,9) sanayi sektöründe, 15.697 milyon doları (% 88,1) hizmetler sektöründe olmuştur (Tablo 102).

Doğrudan yabancı sermaye girişleri alt sektörler itibariyle ise mali aracı kuruluş faaliyetleri, ulaştırma, haberleşme ve depolama hizmetleri, toptan ve perakende ticaret, gıda ürünleri ve içecek imalatı ile kimyasal madde ve ürünleri imalatında yoğunlaşmıştır.

Doğrudan uluslararası sermaye girişlerinin 14.631 milyon dolarlık kısmı (% 82,1) AB (25) ülkeleri, 1.006 milyon dolarlık kısmı (% 5,6) Amerika ülkeleri, 1.946 milyon dolarlık kısmı (% 10,9) Asya ülkeleri, 231 milyon dolarlık kısmı da (% 1,3) bunların dışında kalan diğer ülkeler kaynaklı sermayeden oluşmuştur (Tablo 103).

TABLO 102: DOĞRUDAN ULUSLARARASI YATIRIM GİRİŞLERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI

	(Milyon \$)				
	2002	2003	2004	2005	2006 (1)
Tarım, Avcılık ve Ormancılık	0	1	4	5	5
Balıkçılık	0	0	2	0	1
Madencilik ve Taşocakçılığı	2	14	75	40	125
İmalat Sanayii	110	448	214	788	1.874
Gıda Ürünleri ve İçecek İmalatı	14	249	78	68	605
Tekstil Ürünleri İmalatı	10	8	14	183	24
Kimyasal Madde ve Ürünlerin İmalatı	9	9	39	174	600
B.Y.S. Makine ve Teçhizat İmalatı	13	17	8	13	56
Elektrikli Optik Aletler İmalatı	2	4	2	13	53
Motorlu Kara Taşıtı, Römork ve Yarı-Römork İmalatı	33	145	35	106	102
Mobilya İmalatı; B.Y.S. Diğer İmalat	0	2	0	4	3
Diğer İmalat	19	14	38	227	431
Elektrik, Gaz ve Su	68	86	69	4	112
İnşaat	3	8	23	80	361
Toptan ve Perakende Ticaret	89	92	103	68	1.145
Oteller ve Lokantalar	0	4	1	42	28
Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama Hizmetleri	1	2	639	3.285	6.699
Mali Aracı Kuruluşların Faaliyetleri	260	51	69	4.016	7.002
Gayrimenkul Kiralama ve İş Faaliyetleri	0	6	3	29	92
Eğitim Hizmetleri	0	0	0	17	0
Sağlık İşleri ve Sosyal Hizmetler	5	23	53	74	264
Diğer Toplumsal, Sosyal ve Kişisel Hizmet Faaliyetleri	84	10	36	86	106
Toplam	622	745	1.291	8.534	17.814

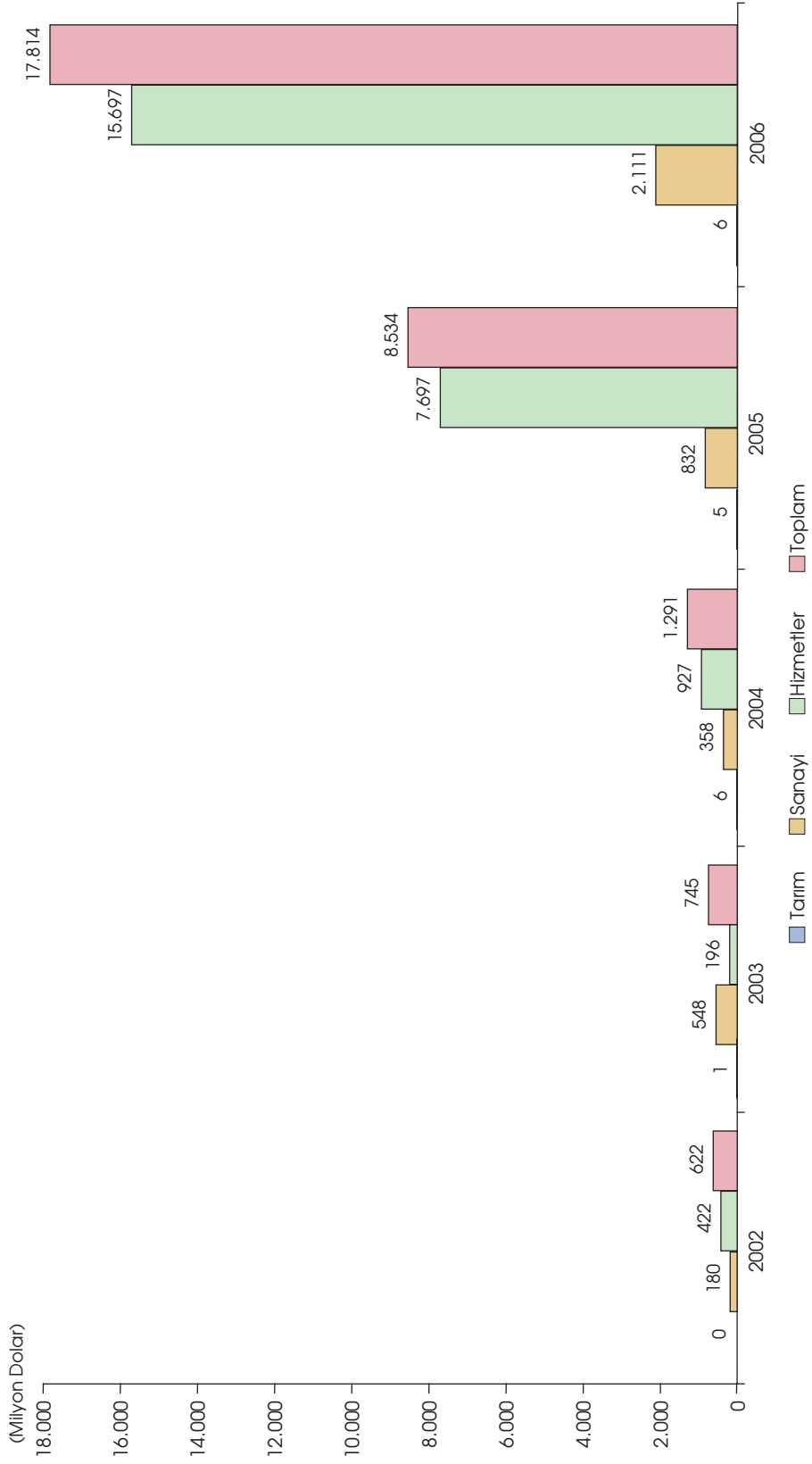
Kaynak: HM
(1): Geçici

TABLO 103: DOĞRUDAN ULUSLARARASI YATIRIM GİRİŞLERİNİN ÜLKE GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

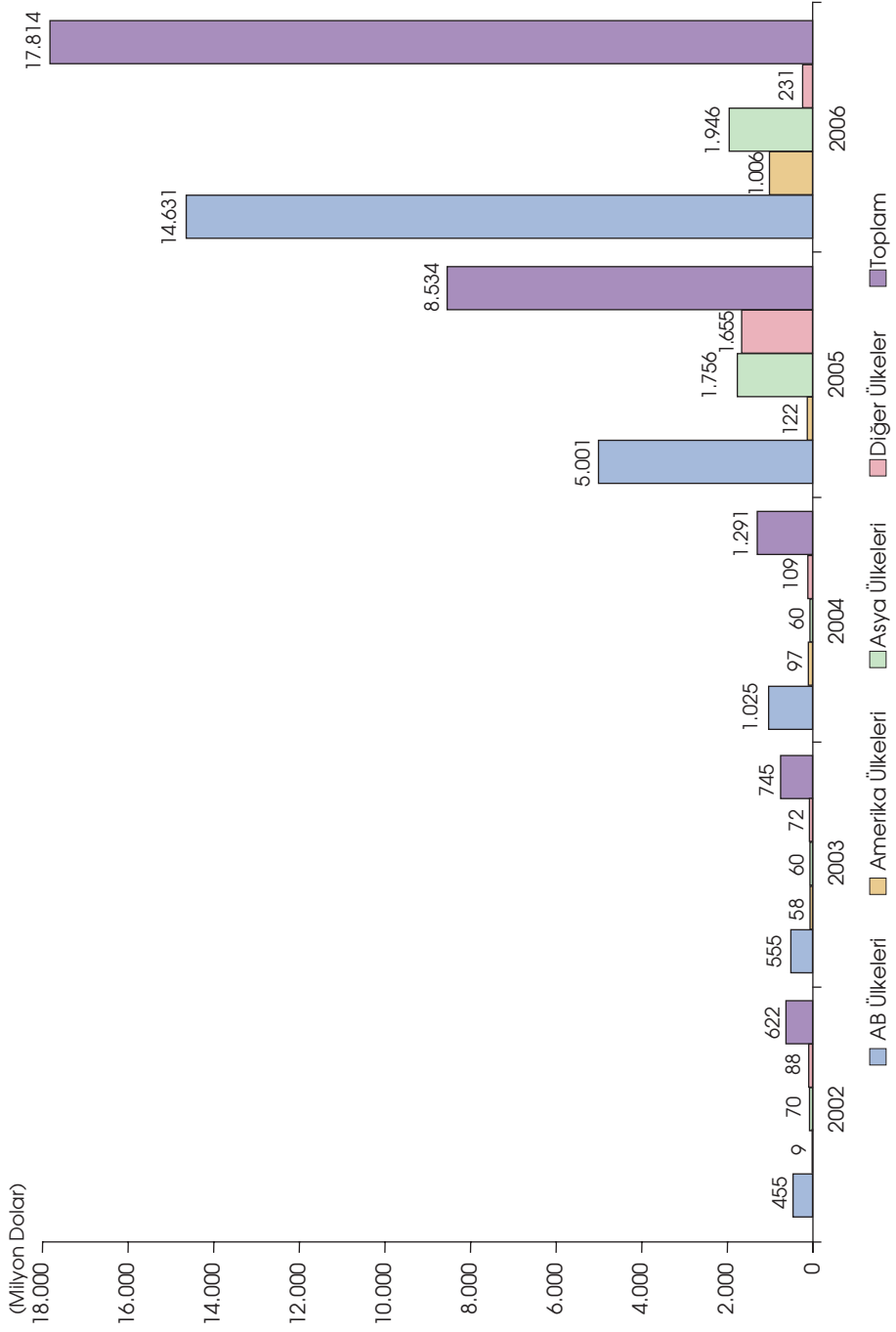
	(Milyon \$)				
	2002	2003	2004	2005	2006 (1)
AB Ülkeleri (25)	455	555	1.025	5.001	14.631
Almanya	86	142	73	391	366
Fransa	22	120	34	2.107	444
Hollanda	73	50	568	381	5.167
İngiltere	8	141	126	165	635
İtalya	241	1	15	692	209
Diğer AB Ülkeleri	25	101	209	1.265	7.810
Diğer Avrupa Ülkeleri (AB Hariç)	64	70	109	1.650	84
Afrika Ülkeleri	0	0	0	3	32
Amerika Ülkeleri	9	58	97	122	1.006
Kuzey Amerika	9	58	97	114	972
A.B.D.	2	52	36	88	851
Kanada	7	6	61	26	121
Orta Amerika ve Karayipler	0	0	0	8	33
Güney Amerika	0	0	0	0	1
Asya Ülkeleri	70	60	60	1.756	1.946
Körfez Ülkeleri	5	0	0	1.675	1.791
Yakın ve Orta Doğu Ülkeleri	0	1	54	3	124
Diğer Asya Ülkeleri	65	59	6	78	31
Avustralya	0	0	0	1	108
Sınıflandırılmayan	24	2	0	1	7
Toplam	622	745	1.291	8.534	17.814

Kaynak: HM
(1): Geçici

GRAFİK 28: DOĞRUDAN ULUSLARARASI YATIRIM GİRİŞLERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI

GRAFİK 29: DOĞRUDAN ULUSLARARASI YATIRIM GİRİŞLERİNİN ÜLKE GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

5. Dış Borçlar

2006 yılında dış borç stoku artış hızında yükselme olurken borcun vade yapısında iyileşme kaydedilmiştir. 2005 yılında % 5 artan dış borç stoku 2006 yılında % 22,3'lük artışla 206.471 milyon dolara ulaşmıştır. Orta-uzun vadeli dış borçlar % 24,9'luk artışla 164.487 milyon dolara, kısa vadeli dış borçlar da % 13,2'lik artışla 41.984 milyon dolara yükselmiştir. Toplam dış borç stoku içinde orta-uzun vadeli borçların payı % 78'den % 79,7'ye yükselirken, kısa vadeli borçların payı % 22'den % 20,3'e gerilemiştir (Tablo 104).

TABLO 104: DIŞ BORÇ STOKU

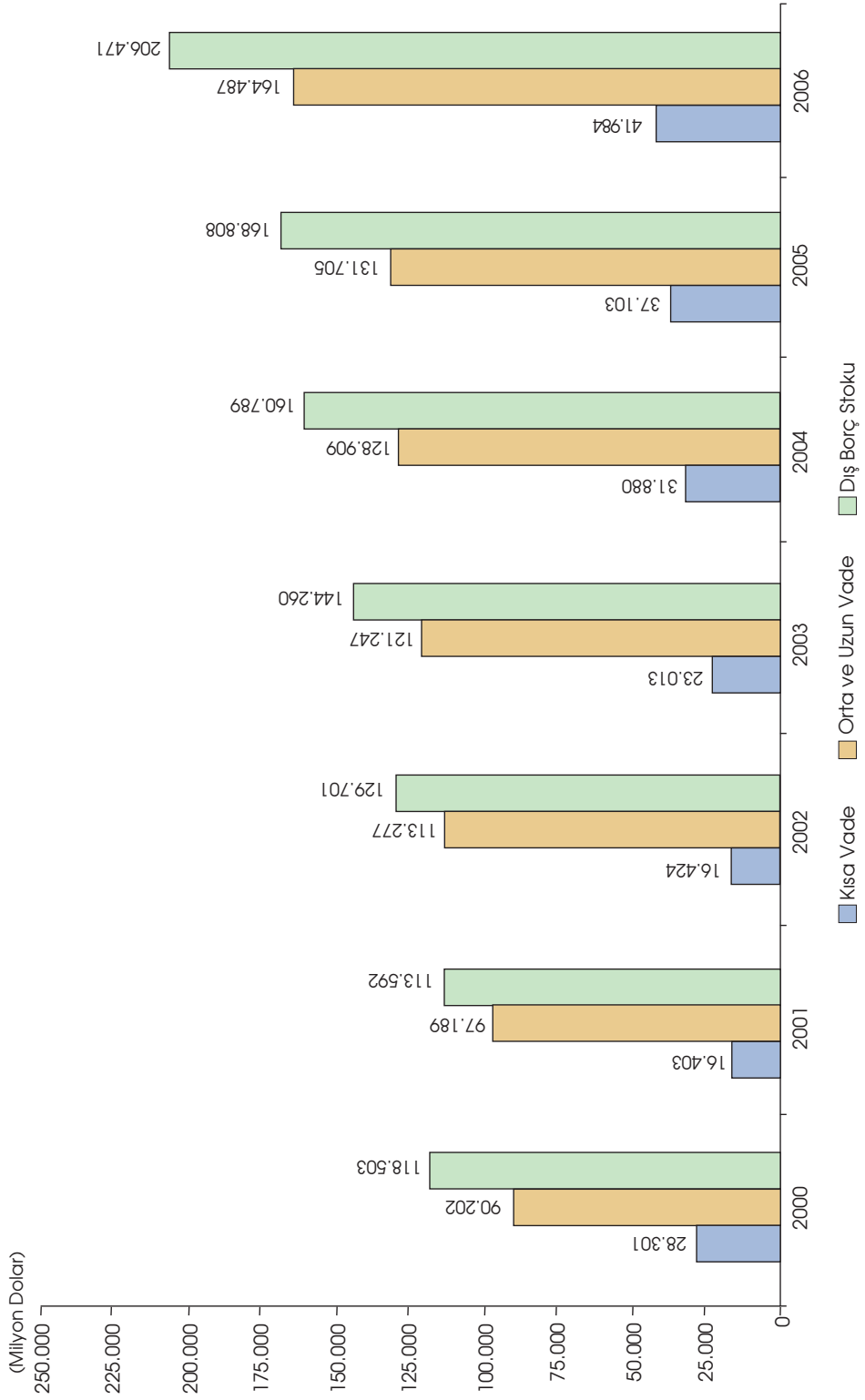
	(Milyon \$)						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Dış Borç Stoku	118.503	113.592	129.701	144.260	160.789	168.808	206.471
Değişim (%)	-	-4,1	14,2	11,2	11,5	5,0	22,3
Orta-Uzun Vade	90.202	97.189	113.277	121.247	128.909	131.705	164.487
Değişim (%)	-	7,7	16,6	7,0	6,3	2,2	24,9
Pay (%)	76,1	85,6	87,3	84,0	80,2	78,0	79,7
Kısa Vade	28.301	16.403	16.424	23.013	31.880	37.103	41.984
Değişim (%)	-	-42,0	0,1	40,1	38,5	16,4	13,2
Pay (%)	23,9	14,4	12,7	16,0	19,8	22,0	20,3
Borçlulara Göre							
Orta-Uzun Vade	90.202	97.189	113.277	121.247	128.909	131.705	164.487
Kamu	47.621	46.110	63.619	69.504	73.831	68.247	69.585
TCMB	13.429	23.591	20.340	21.504	18.114	12.654	13.106
Özel	29.153	27.488	29.319	30.238	36.964	50.804	81.796
Kısa Vade	28.301	16.403	16.424	23.013	31.880	37.103	41.984
Kamu	1.000	0	0	0	0	0	0
TCMB	653	752	1.655	2.860	3.287	2.764	2.563
Özel	26.648	15.651	14.769	20.153	28.593	34.339	39.421
Kamu Toplam	48.621	46.110	63.619	69.504	73.831	68.247	69.585
Pay (%)	41,0	40,6	49,1	48,2	45,9	40,4	33,7
TCMB Toplam	14.082	24.343	21.995	24.364	21.401	15.418	15.669
Pay (%)	11,9	21,4	17,0	16,9	13,3	9,1	7,6
Özel Toplam	55.801	43.139	44.088	50.391	65.557	85.143	121.217
Pay (%)	47,1	38,0	34,0	34,9	40,8	50,4	58,7

Kaynak: HM

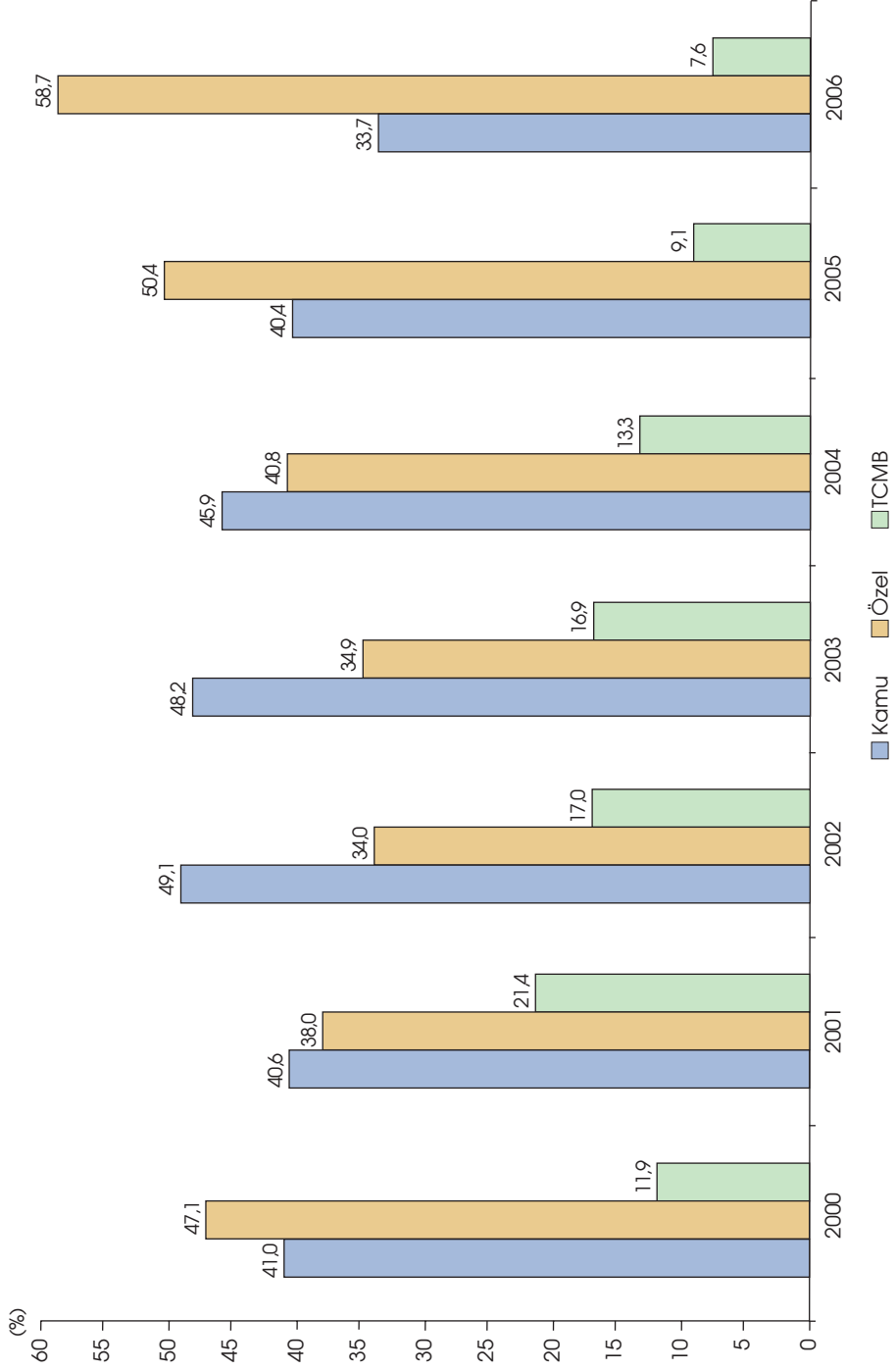
2006 yılında tamamı orta-uzun vadeli dış borçlardan oluşan kamu kesimi dış borçları % 2'lik artışla 69.585 milyon dolara yükselmiştir. Özel sektör dış borçları, borçlanma maliyetlerinde oluşan görece iyileşme sonucu reel sektör ve finans sektörünün kaynak temininde dış piyasalara yönelmesinin de etkisiyle % 42,4'lük artışla 121.217 milyon dolara yükselmiştir. Bunun 81.796 milyon dolarlık kısmını orta-uzun vadeli borçlar, 39.421 milyon dolarlık kısmını da kısa vadeli borçlar oluşturmuştur. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası borçları % 1,6'lık artışla 15.669 milyon dolara yükselirken, TCMB'nin orta-uzun vadeli dış borçları 13.106 milyon dolar, kısa vadeli dış borçları 2.563 milyon dolar olmuştur.

Toplam dış borç stoku içinde kamu kesiminin payı % 40,4'den % 33,7'ye, TCMB'nin payı % 9,1'den % 7,6'ya gerilerken, özel kesimin payı % 50,4'den % 58,7'ye yükselmiştir.

GRAFİK 30: DIŞ BORÇ STOKU

GRAFİK 31: DIŞ BORÇ STOKUNUN BORÇLULARA GÖRE DAĞILIMI

III. SOSYAL GELİŞMELER

III. SOSYAL GELİŞMELER

1. Nüfus

22 Ekim 2000 tarihinde yapılan genel nüfus sayımı sonuçlarına göre Türkiye'nin nüfusu 67.804 bin kişi olarak belirlenmiştir. 1985-1990 döneminde % 2,2 olan yıllık ortalama nüfus artış hızı, 1990-2000 döneminde % 1,8'e gerilerken, 1990 yılında 73 olan nüfus yoğunluğu 2000 yılında 88'e yükselmiştir. 2006 yılında nüfusumuzun % 1,3'lük artışla 72.974 bin kişi, nüfus yoğunluğunun 95 olduğu tahmin edilmektedir (Tablo 105).

TABLO 105: TÜRKİYE TOPLAM NÜFUSU, YILLIK NÜFUS ARTIŞ HIZI VE NÜFUS YOĞUNLUĞU

Yıllar	Nüfus (Bin Kişi)	Yıllık Nüfus Artış Hızı (%)	Yüzölçümü (3) (km ²)	Nüfus Yoğunluğu (Kişi/km ²)
1980 (1)	44.737	-	774.815	58
1985 (1)	50.664	2,5	774.815	65
1990 (1)	56.473	2,2	774.815	73
2000 (1)	67.804	1,8	769.604	88
2000 (2)	67.420	-	-	-
2001 (2)	68.365	1,4	769.604	89
2002 (2)	69.302	1,4	769.604	90
2003 (2)	70.231	1,3	769.604	91
2004 (2)	71.152	1,3	769.604	92
2005 (2)	72.065	1,3	769.604	94
2006 (2)	72.974	1,3	769.604	95

Kaynak: TÜİK

(1): Genel nüfus sayımı sonuçlarıdır.

(2): Yıl ortası nüfus tahminidir.

(3): 2000 yılından itibaren yüzölçümüne göller dahil değildir.

Ülkemizde 1985 yılında yapılan genel nüfus sayımında ilk defa şehir nüfusunun köy nüfusundan fazla olduğu görülmüştür. 2000 yılı genel nüfus sayımında toplam nüfusun % 64,9'unun şehirlerde, % 35,1'inin de köylerde yaşadığı tespit edilmiştir. 1990-2000 döneminde şehir nüfusu yılda % 2,8 artarken, köy nüfusunun artış oranı % 0,3 düzeyinde kalmıştır (Tablo 106).

2006 yılında toplam nüfusun % 67,9'unun şehirlerde, % 32,1'inin de köylerde yaşadığı tahmin edilmektedir. Bir önceki yıla göre şehir nüfusunda % 2 artış olurken köy nüfusunda % 0,4 düşüş olmuştur. Kentlerdeki hızlı nüfus artışı altyapı, sosyal hizmet, çevre ve istihdam alanlarında sorunlara yol açmaktadır.

2. İstihdam

2005 yılında 24.565 bin kişi olan işgücü 2006 yılında % 0,9'luk artışla 24.776 bin kişiye yükselmiştir. Ekonomide yaşanan olumlu gelişmeler istihdama yeterince yansımaya da istihdam edilenlerin sayısı % 1,3'lük artışla 22.046 bin kişiden 22.330 bin kişiye yükselmiştir. İşsiz sayısı % 2,9'luk düşüşle 2.520 bin kişiden 2.446 bin kişiye

TABLO 106: ŞEHİR-KÖY NÜFUSLARI VE YILLIK NÜFUS ARTIŞ HIZLARI

(Bin Kişi)

Yıllar	Toplam Nüfus	Şehir			Köy		
		Nüfus	Şehir Nüfusu Oranı (%)	Yıllık Artış Hızı (%)	Nüfus	Köy Nüfusu Oranı (%)	Yıllık Artış Hızı (%)
1980 (1)	44.737	19.645	43,9	-	25.092	56,1	-
1985 (1)	50.664	26.866	53,0	6,3	23.799	47,0	-1,1
1990 (1)	56.473	33.326	59,0	4,3	23.147	41,0	-0,6
2000 (1)	67.804	44.006	64,9	2,8	23.798	35,1	0,3
2000 (2)	67.420	43.647	-	-	23.773	-	-
2001 (2)	68.365	44.619	65,3	2,2	23.746	34,7	-0,1
2002 (2)	69.302	45.595	65,8	2,2	23.707	34,2	-0,2
2003 (2)	70.231	46.575	66,3	2,1	23.656	33,7	-0,2
2004 (2)	71.152	47.559	66,8	2,1	23.593	33,2	-0,3
2005 (2)	72.065	48.547	67,4	2,1	23.518	32,6	-0,3
2006 (2)	72.974	49.541	67,9	2,0	23.433	32,1	-0,4

Kaynak: TÜİK

(1): Genel nüfus sayımı sonuçlarıdır.

(2): Yıl ortası nüfus tahminidir.

gerilemiştir. 2005 yılında % 10,3 olan işsizlik oranı, 2006 yılında 0,4 puanlık düşüşle % 9,9'a gerilerken, eksik istihdam oranı % 3,3'den % 3,6'ya yükselmiş, böylece işsizlik ve eksik istihdam nedeniyle atıl işgücü oranı % 13,5 olarak gerçekteŐmiŐtir (Tablo 107).

TABLO 107: YURTIÇİ İŐİGÜCÜ PİYASASI

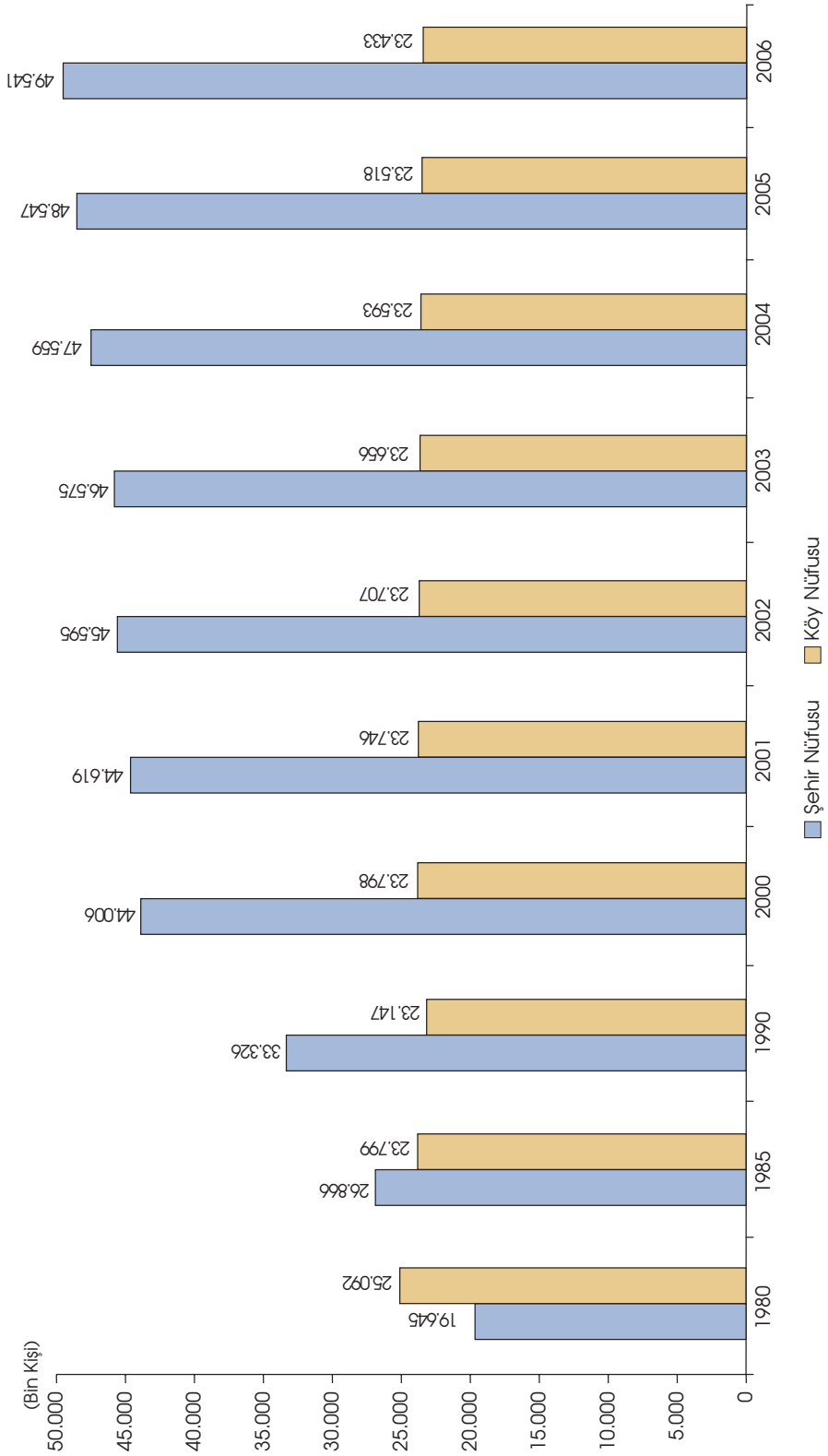
(15+Yaş, Bin Kişi)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
İŐİgücü	23.078	23.491	23.818	23.640	24.289	24.565	24.776
İstihdam	21.581	21.524	21.354	21.147	21.791	22.046	22.330
İŐİsiz Sayısı	1.497	1.967	2.464	2.493	2.498	2.520	2.446
İŐİsizlik Oranı (%)	6,5	8,4	10,3	10,5	10,3	10,3	9,9
Eksik İstihdam	1.591	1.404	1.297	1.143	995	817	890
Eksik İstihdam Oranı (%)	6,9	6,0	5,4	4,8	4,1	3,3	3,6
İŐİsizlik + Eksik İstihdam Nedeniyle Atıl İşgücü Oranı (%)	13,4	14,4	15,7	15,3	14,4	13,6	13,5

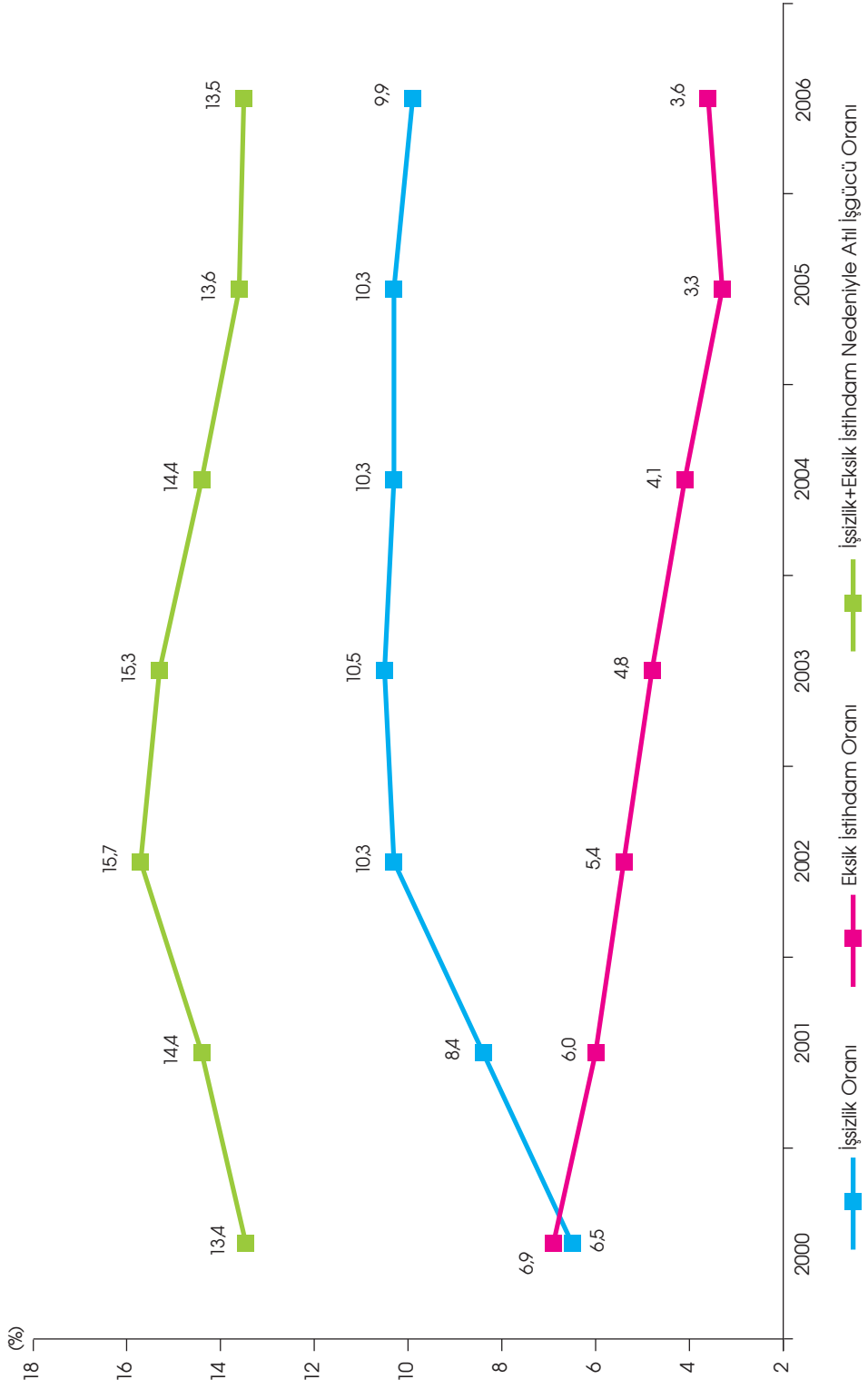
Kaynak: TÜİK

2006 yılında 2005 yılına göre tarım sektöründe istihdam edilenlerin sayısı % 6,2'lik düşüşle 6.088 bin kişiye gerilerken, sanayi sektöründe istihdam edilenlerin sayısı % 2,9'luk artışla 4.407 bin kişiye, hizmetler sektöründe istihdam edilenlerin sayısı % 5'lik artışla 11.835 bin kişiye yükselmiştir. Toplam istihdam içinde tarım sektörünün payı % 27,3, sanayi sektörünün payı % 19,7, hizmetler sektörünün payı % 53 olmuştur (Tablo 108).

GRAFİK 32: ŞEHİR VE KÖY NÜFUSLARI

GRAFİK 33: İŞSİZLİK ORANLARI

TABLO 108: İSTİHDAMIN SEKTÖREL DAĞILIMI

Sektörler					(15+Yaş, Bin Kişi)			
	2003	2004	2005	2006	Pay (%)			
Tarım	7.165	7.400	6.493	6.088	33,9	34,0	29,5	27,3
Sanayi	3.846	3.987	4.284	4.407	18,2	18,3	19,4	19,7
Hizmetler	10.136	10.404	11.269	11.835	47,9	47,7	51,1	53,0
İnşaat	965	1.030	1.173	1.267	4,6	4,7	5,3	5,7
Toplam	21.147	21.791	22.046	22.330	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaynak: TÜİK

3. Çalışma Hayatı

2006 yılı Ocak ayında 5.088.515 olan işçi sayısı Temmuz ayında 5.154.948'e, sendikali işçi sayısı da 2.987.431'den 3.001.027'ye yükselmiştir. Buna göre Ocak ayında % 58,7 olan sendikalaşma oranı Temmuz ayında % 58,2 olarak gerçekleşmiştir (Tablo 109).

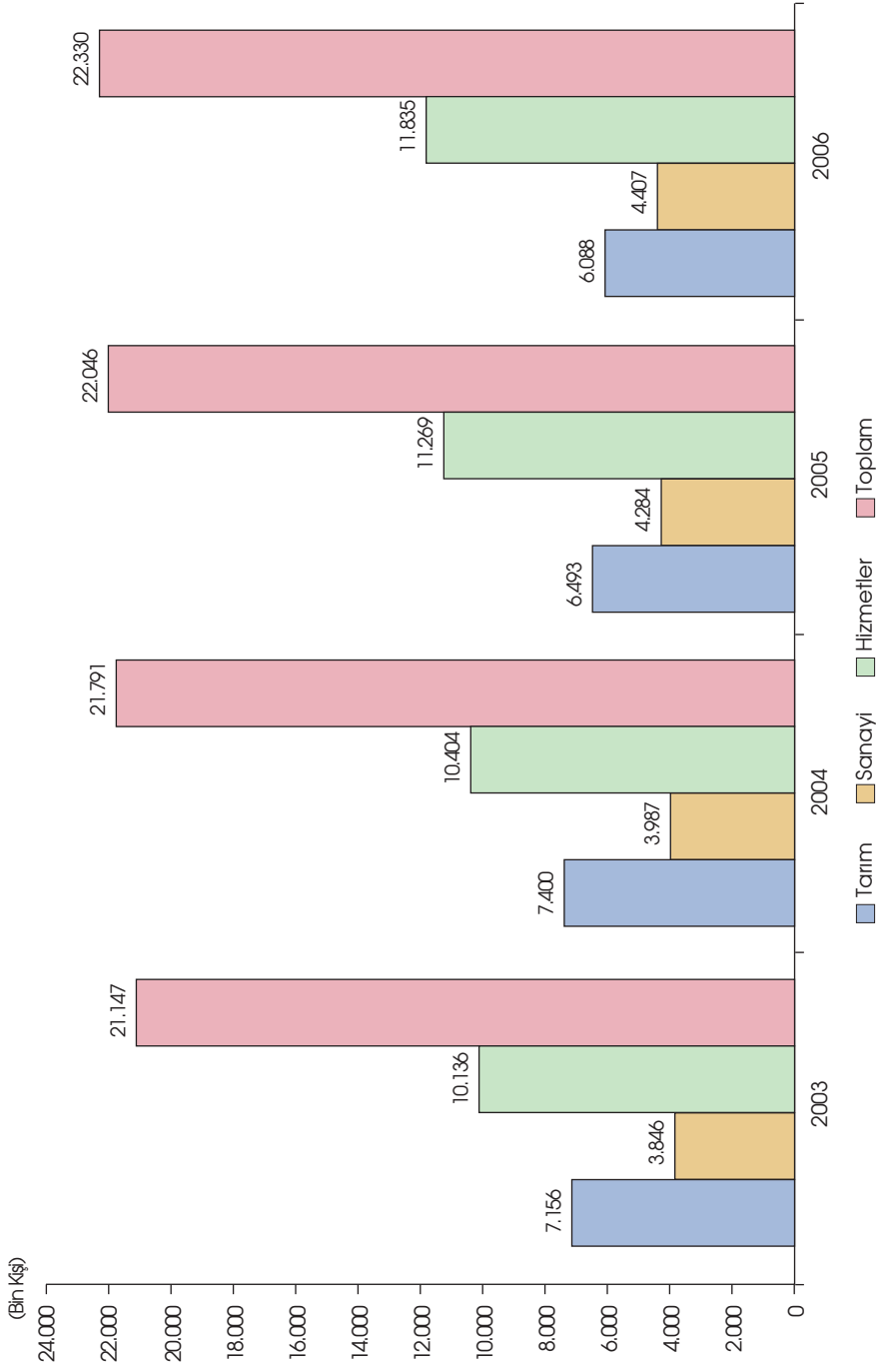
TABLO 109: İŞÇİ SAYISI VE SENDİKALAŞMA ORANLARI

Yayın Dönemi	Toplam İşçi Sayısı	Sendikali İşçi Sayısı	Sendikalaşma Oranı (%)
Ocak 2000	4.508.529	3.086.302	68,5
Temmuz 2000	4.521.081	2.468.591	54,6
Ocak 2001	4.537.544	2.580.927	56,9
Temmuz 2001	4.562.454	2.609.672	57,2
Ocak 2002	4.564.164	2.648.847	58,0
Temmuz 2002	4.572.841	2.680.966	58,6
Ocak 2003	4.686.618	2.717.326	58,0
Temmuz 2003	4.781.958	2.751.670	57,5
Ocak 2004	4.857.792	2.806.927	57,8
Temmuz 2004	4.916.421	2.854.059	58,1
Ocak 2005	4.970.784	2.901.943	58,4
Temmuz 2005	5.022.584	2.945.929	58,7
Ocak 2006	5.088.515	2.987.431	58,7
Temmuz 2006	5.154.948	3.001.027	58,2

Kaynak: ÇŞGB

2006 yılında 5.268 işyerinde 1.586 sözleşme imzalanmıştır. Toplu iş sözleşmelerinin kapsadığı toplam 224.645 işçinin 116.299'u kamu kesiminde, 108.346'sı özel sektörde çalışmaktadır (Tablo 110).

GRAFİK 34: İSTİHDAMIN SEKTÖREL DAĞILIMI (15+Yaş)

TABLO 110: TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİNİN KAPSADIĞI İŞYERİ VE İŞÇİ SAYISI

Yıllar	Yapılan Sözleşme Sayısı	İşyeri Sayısı	İşçi Sayısı		
			Kamu	Özel	Toplam
2000	1.646	6.844	103.124	105.471	208.595
2001	4.454	14.211	473.845	301.633	775.478
2002	1.773	7.453	131.852	123.207	255.059
2003	1.607	7.806	391.526	237.714	629.240
2004	1.479	7.913	121.828	203.361	325.189
2005	3.977	14.388	382.992	204.464	587.456
2006	1.586	5.268	116.299	108.346	224.645

Kaynak: ÇSGB

2006 yılında 4'ü kamu kesiminde, 22'si de özel sektörde olmak üzere toplam 26 grev yapılmıştır. Bu grevlere 948'i kamu kesiminde, 1.124'ü özel sektörde olmak üzere toplam 2.072 işçi katılmıştır. Bunun sonucunda 2.394'ü kamu kesiminde, 163.756'sı özel sektörde olmak üzere toplam 166.150 işgünü kaybı olmuştur (Tablo 111).

TABLO 111: GREV UYGULAMALARI

	Uygulanan Grev Sayısı				Greve Katılan İşçi Sayısı				Kaybolan İşgünü Sayısı			
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006
Kamu	2	1	1	4	8	283	437	948	184	1.981	874	2.394
Özel	21	29	33	22	1.527	3.274	3.092	1.124	144.588	91.180	175.950	163.756
Toplam	23	30	34	26	1.535	3.557	3.529	2.072	144.772	93.161	176.824	166.150

Kaynak: ÇSGB

2006 yılında kamu sektöründe lokavt uygulanmazken, özel sektörde 1 lokavt uygulanmış, 66 işçi lokavta uğramış ve 3.894 işgünü kaybı olmuştur (Tablo 112).

TABLO 112: LOKAVT UYGULAMALARI

	Uygulanan Lokavt Sayısı				Lokavta Uğrayan İşçi Sayısı				Kaybolan İşgünü Sayısı			
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006
Kamu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Özel	2	1	1	1	888	801	118	66	110.415	20.826	590	3.894
Toplam	2	1	1	1	888	801	118	66	110.415	20.826	590	3.894

Kaynak: ÇSGB

4. Ücretler

2006 yılında kamu kesiminde toplu iş sözleşmesi kapsamındaki işçi ücretleri (net ele geçen) % 8,8'lik artışla 1.645,27 YTL/aya, işgücü maliyeti % 6,3'lük artışla 3.004,93 YTL/aya yükselmiştir. Reel olarak ise aylık işçi ücreti % 0,8, işgücü maliyeti de % 2,8 küçülmüştür (Tablo 113).

TABLO 113: TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ KAPSAMINDA İŞÇİ ÜCRETLERİNDEKİ GELİŞMELER

Yıllar	Net Ele Geçen Ücret	Nominal Artış (%)	Reel Artış (1) (%)	İşgücü Maliyeti	(YTL/Ay)	
					Nominal Artış (%)	Reel Artış (2) (%)
KAMU KESİMİ (3)						
2000	562,82	65,7	6,9	955,61	82,9	20,8
2001	768,67	36,6	-11,5	1.373,37	43,7	-11,1
2002	1.012,40	31,7	-9,2	1.773,21	29,1	-14,0
2003	1.234,21	21,9	-2,7	2.287,87	29,0	2,7
2004	1.387,97	12,5	1,7	2.620,67	14,5	3,1
2005	1.512,70	9,0	0,8	2.826,92	7,9	1,9
2006	1.645,27	8,8	-0,8	3.004,93	6,3	-2,8
ÖZEL KESİM						
2000	391,92	56,5	1,1	698,36	71,8	13,4
2001	482,68	23,2	-20,2	929,30	33,1	-17,7
2002	692,67	43,5	-1,0	1.309,76	40,9	-6,1
2003	864,55	24,8	-0,4	1.607,12	22,7	-2,3
2004	989,05	14,4	3,5	1.865,32	16,1	4,5
2005	1.075,69	8,8	0,5	2.047,96	9,8	3,4

Kaynak: Kamu İşveren Sendikaları, TİSK, TÜİK, DPT

(1): Net ele geçen ücretteki reel artışın hesaplanmasında 1999-2004 yılları için TÜİK'in 1994 temel yıllık Tüketici Fiyatları Endeksi, 2005 yılından itibaren ise 2003 temel yıllık Tüketici Fiyatları Endeksi kullanılmıştır.
 (2): İşgücü maliyetindeki reel artışların hesaplanmasında 1999-2004 yılları için TÜİK'in 1994 temel yıllık Toptan Eşya Fiyatları Endeksi, 2005 yılından itibaren ise 2003 temel yıllık Üretici Fiyatları Endeksi kullanılmıştır.
 (3): Belediyeler hariçtir.

Kanuni günlük brüt asgari ücret, 1 Ocak 2006-31 Aralık 2006 döneminde 16 yaşını dolduranlar için 17,70 YTL, 16 yaşını doldurmamayanlar için 15 YTL olarak belirlenmiştir. Aynı dönemde aylık brüt asgari ücret, 16 yaşını dolduranlar için 531 YTL, 16 yaşını doldurmamayanlar için 450 YTL olarak belirlenmiştir (Tablo 114).

TABLO 114: YILLAR İTİBARIYLA GÜNLÜK VE AYLIK BRÜT ASGARİ ÜCRETLER

Yürürlük Tarihleri	16 Yaşını Dolduranlar		Değişim (%)	16 Yaşını Doldurmamayanlar		Değişim (%)
	Günlük	Aylık		Günlük	Aylık	
01.01.2000 - 30.06.2000	3,66	109,80	-	3,12	93,60	-
01.07.2000 - 31.12.2000	3,96	118,80	8,2	3,38	101,25	8,2
01.01.2001 - 30.06.2001	4,67	139,95	17,8	3,97	118,96	17,5
01.07.2001 - 31.07.2001	4,90	146,95	5,0	4,16	124,92	5,0
01.08.2001 - 31.12.2001	5,60	167,94	14,3	4,76	142,75	14,3
01.01.2002 - 30.06.2002	7,40	222,00	32,2	6,29	188,70	32,2
01.07.2002 - 31.12.2002	8,36	250,88	13,0	7,11	213,21	13,0
01.01.2003 - 31.12.2003	10,20	306,00	22,0	8,55	256,50	20,3
01.01.2004 - 30.06.2004	14,10	423,00	38,2	12,00	360,00	40,4
01.07.2004 - 31.12.2004	14,81	444,15	5,0	12,60	378,00	5,0
01.01.2005 - 31.12.2005	16,29	488,70	10,0	13,86	415,80	10,0
01.01.2006 - 31.12.2006	17,70	531,00	8,7	15,00	450,00	8,2

Kaynak: ÇSGB

2006 yılında ortalama memur maaşı (net ele geçen) % 16,4'lük artışla 906,68 YTL/aya, maaş maliyeti % 14'lük artışla 1.301,35 YTL/aya yükselmiştir. Net maaş reel olarak % 6,2 artarken, maaş maliyeti de % 4,2 artmıştır (Tablo 115).

TABLO 115: MEMUR MAAŞLARINDA GELİŞMELER (1)

Yıllar	Net Maaş			Maaş Maliyeti		
	Ortalama Maaş	Nominal Artış (%)	Reel Artış (2) (%)	Ortalama		
				Maaş Maliyeti	Nominal Artış (%)	Reel Artış (3) (%)
2000	218,52	37,1	-11,5	307,08	33,7	-11,7
2001	324,74	48,6	-3,8	447,95	45,9	-9,7
2002	497,85	53,3	5,7	691,16	54,3	2,8
2003	618,32	24,2	-0,9	884,72	28,0	1,9
2004	701,48	13,4	2,6	1.024,72	15,8	4,3
2005	778,86	11,0	2,6	1.141,79	11,4	5,2
2006	906,68	16,4	6,2	1.301,35	14,0	4,2

Kaynak: MB, TÜİK, DPT

(1): Aile yardımı, olağanüstü hal tazminatı, Kalkınmada Öncelikli Yörelerde ödenen ek tazminat, en yüksek devlet memuru aylığı üzerinden ödenen maktu fazla çalışma ücretleri ve Gelir İdaresi Geliştirme Fonu'ndan yapılan ödemeler hariç, lojman tazminatı dahildir. Tüm sınıfların ağırlıklı ortalaması alınmıştır.

(2): Bir önceki yıla göre reel gelişimi göstermektedir. Reel artışların hesaplanmasında 1999-2004 yılları için TÜİK'in 1994 temel yılı Tüketici Fiyatları Endeksi, 2005 yılından itibaren ise 2003 temel yılı Tüketici Fiyatları Endeksi kullanılmıştır.

(3): Bir önceki yıla göre reel gelişimi göstermektedir. Reel artışların hesaplanmasında 1999-2004 yılları için TÜİK'in 1994 temel yılı Toptan Eşya Fiyatları Endeksi, 2005 yılından itibaren ise 2003 temel yılı Üretici Fiyatları Endeksi kullanılmıştır.

IV. TÜRKİYE EKONOMİSİNDE HEDEFLER VE GERÇEKLEŞMELER

IV. TÜRKİYE EKONOMİSİNDE HEDEFLER VE GERÇEKLEŞMELER

2006 yılında, son yıllarda istikrar programı uygulamalarıyla ekonomide sağlanan güven ve istikrar ortamını daha da iyileştirerek ekonomideki büyüme sürecini devam ettirmek, enflasyonu daha da aşağıya çekmek, kamu kesimi borçlanma ihtiyacına son vermek, kamu borcunun milli gelire oranındaki düşüş eğilimini devam ettirmek ve istihdamı artırmak temel makro ekonomik amaçlar olarak belirlenmiştir. Yıl içinde ekonomi politikaları bu temel amaçlar çerçevesinde uygulanmış, Mayıs ve Haziran aylarında yaşanan mali dalgalanmaya rağmen ekonomik iyileşme süreci büyük ölçüde sürdürülmüştür.

2006 yılında GSYİH ve GSMH'da % 5 artış hedeflenirken alt sektörler itibariyle tarım sektöründe % 1,5, sanayi sektöründe % 5,1, hizmetler sektöründe % 5,7 büyüme hedeflenmiştir. Yıl sonunda GSYİH ve GSMH büyüme hızları hedeflerin üzerine çıkarak sırasıyla % 6,1 ve % 6 olmuştur. Tarım sektörü ve sanayi sektörü büyüme hızları hedeflenen değerleri önemli ölçüde aşarken, hizmetler sektörü büyüme hızı küçük bir farkla hedefin altında kalmıştır. Tarım sektöründe % 2,9, sanayi sektöründe % 7,4, hizmetler sektöründe % 5,6 büyüme gerçekleşmiştir. GSYİH, YTL ve Dolar bazında hedeflenen değerlerin üzerine çıkarak 575.784 milyon YTL (400 milyar dolar) seviyesine ulaşmıştır (Tablo 116).

TABLO 116: GSMH, GSYİH VE SEKTÖREL BÜYÜME

	(Sabit Üretici Fiyatlarıyla, Yüzde Değişim)			
	2006		2007	
	Program Hedefi	Gerçekleşme	Program Hedefi	
Tarım	1,5	2,9		2,5
Sanayi	5,1	7,4		5,2
Hizmetler	5,7	5,6		5,4
GSYİH	5,0	6,1		5,0
GSMH	5,0	6,0		5,0
GSYİH (Cari Fiyatlarla, Milyon YTL)	541.857	575.784		632.433
GSYİH (Milyar Dolar)	382	400		411

Kaynak: TÜİK, DPT

2007 yılında tarım sektöründe % 2,5, sanayi sektöründe % 5,2, hizmetler sektöründe % 5,4 büyüme kaydedilerek, GSYİH ve GSMH'de % 5'lik büyüme hedeflenmiştir. GSYİH'nin 2007 yılında cari fiyatlarla 632.433 milyon YTL (411 milyar dolar) olması öngörülmüştür.

GSYİH içinde 2006 yılında tarım sektörünün payının % 10,8, sanayi sektörünün payının % 29,4, hizmetler sektörünün payının % 59,8 olması öngörülmüştür. Yıl so-

nunda GSYİH içinde tarım sektörü ve sanayi sektörünün payı öngörülenin üstünde gerçekleşirken, hizmetler sektörünün payı öngörülenin altında kalmıştır. GSYİH'nin % 11,1'i tarım sektörü, % 29,6'sı sanayi sektörü, % 59,3'ü hizmetler sektörüne gerçekleştirilmiştir (Tablo 117).

TABLO 117: SEKTÖRLERİN GSYİH İÇİNDEKİ PAYLARI

	(Sabit Üretici Fiyatlarıyla, Yüzde Pay)		
	2006		2007
	Program Hedefi	Gerçekleşme	Program Hedefi
Tarım	10,8	11,1	10,6
Sanayi	29,4	29,6	29,4
Hizmetler	59,8	59,3	60,1
GSYİH	100,0	100,0	100,0

Kaynak: TÜİK, DPT

2007 yılında GSYİH içinde tarım sektörünün payının % 10,6, sanayi sektörünün payının % 29,4, hizmetler sektörünün payının % 60,1 olması öngörülmüştür.

2006 yılında GSMH deflatörünün % 6, TÜFE enflasyonunun ise yıl sonu itibarıyla % 5 olması öngörülmüştür. Yıl sonunda hedef değerleri GSMH deflatörü 5,7 puan aşarak % 11,7, TÜFE enflasyonu da 4,65 puan aşarak % 9,65 düzeyinde gerçekleşmiştir (Tablo 118).

TABLO 118: DEFLATÖR VE ENFLASYON

	(Yüzde Değişim)		
	2006		2007
	Program Hedefi	Gerçekleşme	Program Hedefi
GSMH Deflatörü	6,0	11,7	7,0
TÜFE Yıl Sonu	5,0	9,65	4,0

Kaynak: TÜİK, DPT

2007 yılında GSMH deflatörünün % 7, yıl sonu fiyat artış hızının enflasyon hedeflemesi altında Tüketici Fiyatları Endeksinde % 4 olması hedeflenmiştir.

2006 yılında merkezi yönetim bütçe gelirlerinin 160.326 milyon YTL, harcamalarının da 174.322 milyon YTL olması öngörülmüştür. Yıl sonunda merkezi yönetim bütçe gerçekleştirmeleri hedeflenen değerleri aşmış ve 171.309 milyon YTL gelir elde edilirken, 175.304 milyon YTL harcama yapılmıştır. Böylece 13.996 milyon YTL olması hedeflenen bütçe açığı 3.995 milyon YTL'ye gerilerken, 32.264 milyon YTL olması hedeflenen faiz dışı bütçe dengesi 41.950 milyon YTL'ye yükselmiştir (Tablo 119).

TABLO 119: MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ

	(Milyon YTL)		
	2006		2007
	Bütçe Hedefi	Gerçekleşme	Bütçe Hedefi
Gelirler	160.326	171.309	188.159
Genel Bütçe Gelirleri	156.214	166.620	183.460
Vergi Gelirleri	132.199	137.474	158.153
Özel Bütçe Gelirleri	2.963	3.292	3.264
Düzenleyici ve Denetleyici Kurum Gelirleri	1.149	1.398	1.435
Harcamalar	174.322	175.304	204.989
Faiz Hariç Harcama	128.062	129.359	152.043
Personel Giderleri	36.021	37.733	43.670
Cari Transferler	49.108	49.603	60.863
Faiz Harcamaları	46.260	45.945	52.946
Bütçe Dengesi	-13.996	-3.995	-16.830
Faiz Dışı Denge	32.264	41.950	36.116

Kaynak: MB

2007 yılında merkezi yönetim bütçe gelirlerinin 188.159 milyon YTL, harcamalarının ise 204.989 milyon YTL olması, böylece bütçe dengesinin 16.830 milyon YTL açık vermesi, faiz dışı dengenin ise 36.116 milyon YTL fazla vermesi öngörülmüştür.

2006 yılında ihracatın bavul ticareti dahil 82,7 milyar dolar, ithalatın 117 milyar dolar, ödemeler dengesi tablosunda yer aldığı şekliyle dış ticaret açığının 34,3 milyar dolar olması, cari işlemler dengesinin 22 milyar dolar açık vermesi, turizm gelirlerinin 20,4 milyar dolar, işçi gelirlerinin 0,8 milyar dolar olması hedeflenmiştir. Yıl sonunda ihracat (bavul ticareti dahil) 91,7 milyar dolar, ithalat 131,8 milyar dolar, ödemeler dengesi tablosunda yer aldığı şekliyle dış ticaret açığı 40,1 milyar dolar olurken, cari işlemler dengesi 31,7 milyar dolar açık vermiş, turizm gelirleri 16,9 milyar dolar, işçi gelirleri de 1,1 milyar dolar olmuştur (Tablo 120).

TABLO 120: CARİ İŞLEMLER DENGESİ

	(Milyar \$)		
	2006		2007
	Program Hedefi	Gerçekleşme	Program Hedefi
Cari İşlemler Dengesi	-22,0	-31,7	-30,4
Dış Ticaret Dengesi	-34,3	-40,1	-40,8
İhracat (FOB) (1)	82,7	91,7	99,9
İthalat (FOB) (2)	117,0	131,8	140,7
Hizmetler Dengesi	16,8	13,4	15,5
Turizm Geliri	20,4	16,9	19,8
Gelir Dengesi	-6,0	-6,6	-7,0
Doğrudan Yatırımlar (Net)	-0,6	-1,0	-0,9
Portföy Yatırımları (Net)	-0,9	-0,7	-0,4
Diğer Yatırımlar (Net)	-4,6	-4,9	-5,7
Cari Transferler	1,5	1,7	1,8
İşçi Geliri	0,8	1,1	1,2

Kaynak: DPT, TCMB

(1): Bavul ticareti dahil

(2): Altın ithalatı dahil

2007 yılında ihracatın bavul ticareti dahil 99,9 milyar dolar, ithalatın ise 140,7 milyar dolar olması hedeflenirken, dış ticaret dengesinin 40,8 milyar dolar, cari işlemler dengesinin 30,4 milyar dolar açık vereceği öngörülmüştür.

2006 yılında doğrudan yabancı yatırımlarda net 0,6 milyar dolarlık, portföy yatırımlarında net 0,9 milyar dolarlık çıkış olması öngörülmüştür. Yıl sonunda doğrudan yabancı yatırımlarda 1 milyar dolar, portföy yatırımlarında net 0,7 milyar dolar çıkış gerçekleşmiştir.

2007 yılında doğrudan yatırımlarda net 0,9 milyar dolar, portföy yatırımlarında da net 0,4 milyar dolar çıkış olacağı tahmin edilmektedir.

V. EKONOMİK VE SOSYAL GÖSTERGELER

V. EKONOMİK VE SOSYAL GÖSTERGELER

I. EKONOMİK GÖSTERGELER	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
GAYRİ SAFİ MİLLİ HASILA							
Cari Fiyatlarla (Milyon YTL)	125.596	176.484	275.032	356.681	428.932	486.401	575.784
Cari Fiyatlarla (Milyon Dolar)	200.002	145.693	180.892	239.235	299.475	360.876	399.673
1987 Fiyatlarıyla (Bin YTL)	119.144	107.783	116.338	123.165	135.308	145.651	154.343
Kişi Başına Millî Gelir (\$)	2.965	2.123	2.598	3.383	4.172	5.008	5.477
SAGP'ne Göre Kişi Başına GSYİH (\$)	6.814	6.144	6.520	6.739	7.212	7.711	8.575
Deflatör	50,9	55,2	44,4	22,5	9,5	5,4	11,7
BÜYÜME HIZI (1987 Fiyatlarıyla, %)							
Tarım	3,9	-6,5	6,9	-2,5	2,0	5,6	2,9
Sanayi	6,0	-7,5	9,4	7,8	9,4	6,5	7,4
Hizmetler	7,2	-5,9	6,0	5,2	8,4	7,6	5,6
GSYİH	7,4	-7,5	7,9	5,8	8,9	7,4	6,1
GSMH	6,3	-9,5	7,9	5,9	9,9	7,6	6,0
GSYİH-SEKTÖREL DAĞILIM (Cari Üretici Fiyatlarıyla, %)							
Tarım	14,1	12,1	11,6	11,7	11,2	10,3	9,2
Sanayi	23,3	25,7	25,2	24,7	24,9	25,4	25,6
Hizmetler	62,6	62,2	63,2	63,6	63,9	64,3	65,2
ÜRETİM							
Tarım Katma Değeri (1987 Fiyatlarıyla, Milyar TL)	15.962	14.923	15.948	15.549	15.863	16.756	17.241
Sanayi Katma Değeri (1987 Fiyatlarıyla, Milyar TL)	33.738	31.207	34.142	36.793	40.234	42.840	46.027
İmalat Sanayii Üretim Endeksi (1997=100)	102,1	92,4	102,5	112,0	123,7	129,6	136,8
İmalat Sanayii Kapasite Kullanım Oranı (%)	75,9	70,9	75,4	78,3	81,5	80,3	81,0
YATIRIM (Cari Fiyatlarla, Milyon YTL)							
Sabit Sermaye Yatırımları	28.574	33.470	47.483	57.425	78.782	97.648	121.133
Kamu	8.602	11.300	17.308	17.289	17.977	24.444	27.833
Özel	19.972	22.170	30.175	40.136	60.805	73.204	93.300
ÖDEMELER DENGESİ (Milyon \$)							
Mal Dengesi	-21.959	-3.733	-7.283	-14.010	-23.878	-33.530	-40.128
İhracat (FOB)	30.721	34.373	40.124	51.206	67.047	76.949	91.719
İthalat (FOB)	52.680	38.106	47.407	65.216	90.925	110.479	131.847
Cari İşlemler Dengesi	-9.822	3.390	-1.521	-8.036	-15.601	-22.603	-31.679
İşçi Gelirleri	4.560	2.786	1.936	729	804	851	1.111
Turizm Gelirleri	7.636	8.090	8.479	13.203	15.888	18.152	16.853
ULUSLARARASI REZERVLER (Brüt, Milyon \$)	34.185	30.212	38.066	44.968	53.786	68.744	90.742
DOĞRUDAN YABANCI SERMAYE (Milyon \$)							
Sermaye (Net)	982	3.352	617	737	1.191	8.198	17.160
Diğer Sermaye (Net) (1)	-	-	520	17	349	-238	86
Gayrimenkul (Net)	-	-	-	998	1.343	1.841	2.922
Toplam (Net)	982	3.352	1.137	1.752	2.883	9.801	20.168

(1): Yabancı sermayeli firmaların yabancı ortaklarından aldıkları kredi.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
KAMU FİNANSMANI							
Merkezi Yönetim Bütçesi (Milyon YTL)							
Gelirler	38.228	58.417	79.420	101.037	122.919	152.712	171.309
Giderler	51.344	86.972	119.604	141.248	152.093	159.165	175.304
Bütçe Dengesi	-13.116	-28.555	-40.184	-40.210	-29.173	-6.453	-3.995
Faiz Dışı Denge	7.308	12.483	11.543	18.317	27.318	39.227	41.950
İç Borç Stoku (Milyon YTL)	36.421	122.157	149.870	194.387	224.483	244.782	251.470
Tahviller	34.363	102.128	112.850	168.974	194.211	226.964	241.876
Bonolar	2.058	20.029	37.020	25.413	30.272	17.818	9.594
Dış Borç Stoku (Milyon \$)	118.503	113.592	129.701	144.260	160.789	168.808	206.471
Orta-Uzun Vade	90.202	97.189	113.277	121.247	128.909	131.705	164.487
Kısa Vade	28.301	16.403	16.424	23.013	31.880	37.103	41.984
Kamu	48.621	46.110	63.619	69.504	73.831	68.247	69.585
TCMB	14.082	24.343	21.995	24.364	21.401	15.418	15.669
Özel	55.801	43.139	44.088	50.391	65.557	85.143	121.217
PARA-BANKA (Milyon YTL)							
Emisyon	3.772	5.329	7.707	10.845	13.465	19.612	26.815
M1	8.210	11.073	14.259	21.564	29.469	41.759	47.491
M2	32.813	46.986	61.195	80.923	109.344	153.146	185.145
Kredi Stoku	27.275	34.047	34.910	51.748	82.832	126.491	177.277
Mevduat	30.854	44.922	56.294	75.677	103.240	145.191	170.474
SERMAYE PİYASASI							
İşlem Hacmi (Milyon YTL)	111.341	93.116	106.302	146.645	208.423	269.932	324.131
İMKB Endeksi	9.437,2	13.782,8	10.369,9	18.625,0	24.971,7	39.777,7	39.117,5
FİYAT HAREKETLERİ							
Oniki Aylık Ortalama							
ÜFE Yüzde Değişim (2)	51,4	61,6	50,1	25,6	14,57	5,89	9,34
TÜFE Yüzde Değişim (3)	54,9	54,4	45,0	25,3	8,60	8,18	9,60
Yıl Sonu							
ÜFE Yüzde Değişim (2)	32,7	88,6	30,8	13,9	15,35	2,66	11,58
TÜFE Yüzde Değişim (3)	39,0	68,5	29,7	18,4	9,35	7,72	9,65
DÖVİZ KURLARI (Yıllık Ortalama)							
TL/Dolar (Alış)	0,62346	1,22233	1,50412	1,49671	1,42184	1,34105	1,42943
TL/Euro (Alış)	0,57410	1,09134	1,42727	1,68771	1,76712	1,67043	1,79683
II. SOSYAL GÖSTERGELER							
İSTİHDAM							
Sivil İşgücü (Bin kişi)	23.078	23.491	23.818	23.640	24.289	24.565	24.776
Sivil İstihdam (Bin kişi)	21.580	21.524	21.354	21.147	21.791	22.046	22.330
Tarım	7.769	8.089	7.458	7.165	7.400	6.493	6.088
Sanayi	3.810	3.774	3.954	3.846	3.987	4.284	4.407
Hizmetler	10.001	9.661	9.942	10.136	10.404	11.269	11.835
İşsizlik Oranı (%)	6,5	8,4	10,3	10,5	10,3	10,3	9,9
Eksik İstihdam Oranı (%)	6,9	6,0	5,4	4,8	4,1	3,3	3,6
İşsizlik + Eksik İstihdam							
Nedeniyle Atıl İşgücü Oranı (%)	13,4	14,4	15,7	15,3	14,4	13,6	13,5

(2): 1999-2003 yılları için 1994 temel yılı TEFE, 2004-2006 yılları için 2003 temel yılı ÜFE değişimleri alınmıştır.

(3): 1999-2003 yılları için 1994 temel yılı, 2004-2006 yılları için 2003 temel yılı TÜFE değişimleri alınmıştır.

TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ
Atatürk Bulvarı No: 149 Bakanlıklar / ANKARA
Tel: 0312 413 80 00 / Faks: 0312 418 32 68
www.tobb.org.tr

